

Nr 140.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om virkesmätning; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om virkesmätning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Förslag
till
Lag
om virkesmätning.

Härigenom förordnas som följer:

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Konungen äger då skäl därtill äro, efter hörande av virkessäljare och virkesköpare samt vederbörande hushållningssällskap och handelskammare, förordna att inom Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmätning snämnd varom i denna lag förmäles.

Finnas särskilda slag av runt virke lämpligen böra undantagas från förordnandet eller påkallas eljest av förhållandena särskilda inskränningar, såsom i fråga om virke som är avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i s. k. löst (travat) mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt. Mätning, som påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning därav skall verkställas, kallas i denna lag mätning av köpvirke.

2 §.

Virkesmätning snämnd äger, om skäl därtill äro, för särskilt fall medgiva, att mätning av virke, som jämlikt förordnande enligt 1 § ankommer på nämnden, må ske annorledes än genom nämndens försorg.

3 §.

Virkesmättningsnämnd äger att inom nämnden anvisat verksamhetsområde ombesörja även annan mätning av virke än sådan som omfattas av förordnande enligt 1 §, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt.

Virkesmättningsnämnd må, där Konungen för viss tid eller tillsvidare det medgiver, ombesörja mätning av virke inom särskilt distrikt utom nämndens verksamhetsområde, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet inom sistnämnda område.

4 §.

Hos virkesmättningsnämnd skall finnas anställd en mättningschef, vilken har att under nämndens inseende leda på nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt.

Härförutom skall hos nämnden finnas anställd erforderlig mättnings- och annan personal.

Mättningschefen och övrig mättningspersonal skola hava förvärvat god insikt och praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning.

5 §.

Konungen fastställer, efter hörande av virkesmättningsnämnd, *reglemente* för nämnden.

Konungen utfärdar ock, efter hörande av virkesmättningsnämnd, *instruktion* rörande förfarandet vid mätning, så ock till ledning för virkessäljare och virkesköpare *mättningsregler* för olika slag av virke (normalregler rörande mättningsmetod och bedömning av virkes beskaffenhet med mera).

Om mättningsförrättning.

6 §.

Mätning påkallas hos virkesmättningsnämnd av virkets ägare eller, där fråga är om mätning av köpvirke, av säljaren och köparen gemensamt.

Ansökan skall, där ej för särskilda fall i mättningsinstruktionen medgivas undantag, göras skriftligen samt innehålla uppgift å sökandes namn och hemvist, det eller de slag av virke som ansökningen avser, virkets beräknade eller beträffande mätning av köpvirke dess i avtalet bestämda mängd, mättningsplatsen samt hurüvida mätningen skall ske enligt de av Konungen utfärdade mättningsreglerna eller på annat sätt, så ock i fråga om mätning av köpvirke dagen för avtalets ingående samt beträffande virke som är avsett att flottas i allmän flottled det eller de flottningsmärken som skola anbringas å virket.

7 §.

Har mätning i behörig ordning påkallats, åligger det virkesmättningsnämnden att skyndsamt föranstalta om den sökta mätningens företagande.

Möter hinder för bifall till ansökningen, skall sökande därom ofördröjligen underrättas. I underrättelsen skall hindrets beskaffenhet angivas.

8 §.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren:

1. att på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives göra anmälan om uppläggande å mätningsplatsen av virke som ansökningen avser;

2. att iordningställa virket för mätning på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives, så ock att utgöra nödig hantlangning; samt

3. att, där ej annorlunda bestämmes i mätningsinstruktionen, förse inmätt virke med tydliga märken enligt vad i instruktionen föreskrives.

Underlåter sakägare att fullgöra vad honom enligt 2 eller 3 åligger, skall arbetet utföras på sakägarens bekostnad.

9 §.

Sedan sakägare gjort anmälan enligt 8 § 1 samt erlagt i 20 § stadgad förskottersättning, skall mätning av det virke anmälan avser, såvitt på virkesmättningsnämnden beror, hava verkställts inom tjugu dagar efter det anmälan skett, där ej annan tid föreskrivits i mätningsinstruktionen.

10 §.

Mätning skall verkställas av ojäviga mätare. De skola, där ej i mätningsinstruktionen annorlunda föreskrives, vara två, av vilka en skall vara förman. Mätningen skall utföras enligt de i ansökningen angivna mätningsreglerna med iakttagande av de anvisningar, som meddelas av mätningschefen eller annan därtill bemyndigad befattningshavare. Denne må efter omständigheterna själv verkställa mätningen.

Äro flera förrättningsmän och stanna dessa i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin mening och kan jämkning ej ske, gälle förmannens.

Förmannen utsätter tid för mätningen samt kallar sakägare till denna på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives. Ej vare erforderligt att, där fråga är om mätning av köpvirke, kalla köparen, om han skriftligen förklarar, att han ej fordrar kallelse, samt skyldighet att förse virket med märken ej åvilar honom.

11 §.

Är sakägare missnöjd med det sätt varpå mätning verkställes och påkallar han till följd därav mätningens avbrytande för utverkande av förordnande för andra mätare eller tillkallande av mätningschefen eller annan befattningshavare som erhållit bemyndigande enligt 10 § första stycket, skall förrättningen, om ej annan sakägare därigenom uppenbarligen tillskyndas förfång, vila i avbidan å prövningen av det framställda yrkandet. Sådan prövning ankommer, där den ej företages av virkesmätningsnämnden, på mätningschefen eller den som nämnden därtill bemyndigat. Förmannen anmäle ofördröjligen saken för denne för erforderliga åtgärders vidtagande.

Finnes sakägare hava utan fog påkallat mätningens avbrytande, åligger det sakägaren att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

12 §.

Möter på grund av virkets beskaffenhet eller eljest hinder för mätning, åligger det sökanden eller, där flera äro sökande, dessa en för alla och alla för en att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

13 §.

Över allt vad vid mätningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen. Mätbeskedet skall tillika innehålla vad den som ej åtnöjes med förrättningen har att iakttaga enligt 15 §. Av mätbeskedets innehåll skola närvarande sakägare före förrättningens avslutande erhålla del.

Mätbeskedet skall av förmannen skyndsamt insändas till virkesmätningsnämnden, som har att inom tjugu dagar efter förrättningens avslutande eller den kortare tid som bestämts i mätningsinstruktionen tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet.

Mätbeskedet jämte övriga förrättningen rörande handlingar skall av nämnden förvaras under tio år från förrättningens avslutande

14 §.

Genom virkesmätningsnämndens försorg skall mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, uträknas samt under rättelse därom lämnas vederbörande sakägare, allt i den utsträckning och på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives.

15 §.

Åtnöjes ej sakägare med mätningsförrättning, äger han att däröver föra klagan hos virkesmätningsnämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutan-

det eller sedermera före klagotidens utgång hos nämnden skriftligen godkänt förrättningen.

Finner nämnden besiktning av det virke förrättningen avser vara av nöden, har nämnden, där denna ej själv verkställer besiktningen, att förordna en eller flera ojäviga och sakkunniga personer att skyndsamt företaga besiktningen samt däröver till nämnden avgiva redogörelse. Där flera förordnas, skall en utses till förman. Denne har att på sätt mätninginstruktionen föreskriver kalla part till besiktningen. Nödig hantlangning skall av klaganden utgöras vid äventyr att arbetet utföres på dennes bekostnad. Kostnaden för besiktningen skall förskjutas av nämnden men kan genom nämndens slutliga beslut åläggas klaganden.

Prövas ändring böra vidtagas i mätningen, har nämnden att utfärda nytt mätbesked. Finnes utförd märkning böra ändras, har nämnden att därom föranstalta. Nämndens slutliga beslut i ärende som avses i denna paragraf skall ofördröjligen tillställas part.

16 §.

I fråga om jäv mot förrättningsman, sakkunnig eller ledamot av virkesmättningsnämnd skola stadgandena i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän äga motsvarande tillämpning.

17 §.

Mätbesked, som upprättats vid mätningförrättning, vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, skall beträffande mätning av köpvirke lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen.

Om mätning utgifter.

18 §.

Virkesmättningsnämnds utgifter skola för varje räkenskapsår inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden fördelas å de mätningar, som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Fördelningen skall verkställas i förhållande till mängden av det inmätta virket på sätt i reglementet närmare bestämmes. Har mätning på grund av de därvid tillämpade mättningsreglerna eller annan omständighet, som beror av sökande, för nämnden medfört utgifter, vilka avsevärt över- eller understiga de för mätning vanliga, äger nämnden bestämman, att fördelningen, såvitt angår den mätningen, skall verkställas efter större eller mindre virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden må dock ej av nämnden så fastställas, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å mätningen, uppenbarligen över- eller understiger nämndens utgifter för denna.

Finnes viss utgift ej lämpligen böra i sin helhet fördelas för det år, då utgiften ägt rum, äger nämnden besluta om utgiftens fördelning för två eller flera år.

Vad i denna paragraf stadgats gäller ej sådana nämndens utgifter, som enligt 8 § andra stycket, 11 § andra stycket, 12 § och 15 § andra stycket skola återgäldas till nämnden.

19 §.

Det åligger den som sökt mätning att gälda utgiftsbelopp som vid fördelning enligt 18 § belöper å mätningen. Äro flera sökande, svare de en för alla och alla för en för sagda belopp.

20 §.

Mätningssökande är pliktig att till nämnden erlægga förskottsersättning för mätningen. Sådan ersättning skall utgå enligt grunder som bestämmas i reglementet.

Har nämnden tillställt sökanden eller, där mätning sökts av flera, envar av dem räkning å stadgad förskottsersättning men underlåter sökanden eller sökandena att sist inom tio dagar därefter till nämnden inbetala ersättningen, äger nämnden vägra mätning, intill dess ersättningen guldits. Nämndens beslut skall ofördröjligen tillställas sökande.

Fordrar nämnden, sedan mätning ägt rum, förskottsersättning för mätningen och underlåter sökande att betala ersättningen inom tio dagar efter det räkning därå blivit honom tillställd, äger på framställning av nämnden överexekutor låta hos sökanden omedelbart uttaga ersättningen. Nöjes ej sökanden däråt, instämme sitt klander till domstol inom tre månader efter det uttagning av beloppet ägt rum eller have förlorat sin talan.

Om virkesmättningsnämnd.

Sammansättning.

21 §.

Virkesmättningsnämnd skall enligt Konungens bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter, som för tre år i sänder förordnas av Konungen. För ledamöterna förordnas på samma sätt suppleanter, i förra fallet nio och i senare fallet tretton.

Ordförande jämte en suppleant för denne utses, efter förslag av övriga ledamöter, bland personer som ej kunna anses företråda virkessäljare eller virkesköpareintressen.

Övriga ledamöter och suppleanter, därav hälften skall företråda virkessäljare- och andra hälften virkesköpareintressen, utses efter förslag, avgivna i den ordning som i 24—27 §§ stadgas.

22 §.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd, så ock befattningshavare som tillhör mättningspersonalen skall vara svensk medborgare. Ej må dylik befattning innehavas av den som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd som nu är sagd eller som blivit dömd ovärdig att föra annans talan inför rätta.

Ledamot eller suppleant skall hava uppnått tjugufem års ålder.

23 §.

Avgår ledamot av virkesmättningsnämnd och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i 21 § samt 24—27 §§ stadgas om förslag åga motsvarande tillämpning.

Förslag å ledamöter.

24 §.

Förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företräda virkessäljareintressen, jämte suppleanter för dem avgivas av det eller de hushållningssällskap som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera sällskap finnas inom området, har varje sällskap att föreslå hela antalet av dessa ledamöter och suppleanter.

Över förslag som nu sagts skall domänstyrelsen höras.

Förslag må upprättas av hushållningssällskap allenast vid ordinarie sammanträde, där ej i händelse av avgång av ledamot extra sammanträde påkallas. Beslut må fattas utan hinder därav att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande.

25 §.

Finnes inom hushållningssällskaps område sammanslutning av virkessäljare, som i fråga om virkesmätning kan anses nöjaktigt företräda virkessäljareintressena inom området, och hava stadgar för sammanslutningen blivit av Konungen godkända, äger Konungen förordna, att sammanslutningen skall i stället för hushållningssällskapet utöva sällskapet enligt denna lag tillkommande befogenheter; och skall därefter vad i denna lag finnes stadgat i fråga om hushållningssällskap hava avseende å sammanslutningen.

26 §.

Förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företräda virkesköpareintressen, jämte suppleanter för dem avgivas av dem vilka

vid mätning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare.

Virkesköparens rätt att avgiva sådant förslag så ock att deltaga i beslut enligt 32, 35 och 37 §§ utövas å stämman. Rösträtt å stämman tillkommer, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet för virkesmättningsnämnden, envar i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket. Vid stämman skall genom nämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman. Är röstägande frånvarande, må hans rösträtt å stämman utövas genom ombud.

Förslag må upprättas allenast å ordinarie stämman, där ej i händelse av avgång av ledamot extra stämman påkallas.

27 §.

Stämman med virkesköpare hålles en gång om året å tid som bestämes i reglementet för virkesmättningsnämnden. Stämman sammanträder på kallelse av nämnden å den ort inom dennas verksamhetsområde, som nämnden bestämt eller stämman för visst fall beslutat. Kallelsen skall ske på sätt reglementet föreskriver samt innehålla uppgift om tid och ort för stämman samt ärende, som skall företagas till behandling. Stämman väljer själv ordförande. Såsom stämmans beslut gälle den mening, för vilken de flesta rösterna avgivits. Vid lika röstetal avgöras val samt fråga om uppsättande av någon å förslag genom lottning men i övriga frågor gälle den mening, som biträdes av de flesta röstande eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande. Genom nämndens försorg föres protokoll, som underskrives av ordföranden och minst en därtill utsedd röstägande eller ombud för sådan. Protokollet hålles tillgängligt för de röstägande senast fjorton dagar efter stämman å plats som stämman bestämt.

Nämnden må, då anledning därtill föreligger, kalla till extra stämman. När så finnes nödigt, må stämman utlysas av länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget.

Beslutförhet.

28 §.

Virkesmättningsnämnd är, där ej annorlunda stadgas i reglementet, beslutför med ordförande och det antal övriga ledamöter av nämnden, som motsvarar hela antalet av dessa ledamöter, minskat med två. Av sistnämnda ledamöter skola lika många närvara för vardera sidan.

Såsom nämndens beslut gälle den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig. Äro ordföranden och vardera sidans ledamöter av skilda meningar och kan jämkning ej ske, gälle ordförandens.

29 §.

Ledamot av virkesmättningsnämnd äge ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och nämnden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande fråga om rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

Ansvarighet för förvaltningen.

30 §.

Virkesmättningsnämnd skall årligen inom tid, som i reglementet bestämes, till revisorerna avlämna en av nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över nämndens inkomster och utgifter under året samt över dess tillgångar och skulder vid årets början och vid dess slut.

31 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd, som genom att överskrida den dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda de mätningssökande skada, svare för skadan en för alla och alla för en; svare ock på sätt nu nämnts för den skada som de genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, tillskynda tredje man.

Revision.

32 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av tre revisorer, som årligen förordnas av Konungen vid början av det räkenskapsår granskningen avser. Av revisorerna skall en företråda virkessäljare- och en virkesköpareintressen. Sistnämnda två revisorer utses efter förslag, avgivna i den ordning som i 24—27 §§ sägs. I beslut om upprättande av förslag å revisor må ledamot av nämnden ej deltaga. För revisorerna förordnas på samma sätt tre suppleanter.

Till revisor eller suppleant må ej utses den som är i tjänst hos nämnden eller någon av dess ledamöter.

Avgår revisor och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för

återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i första stycket stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

33 §.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom den i reglementet föreskrivna tid över granskningen avgiva och till virkesmättningsnämnden överlämna en av dem underskriven berättelse.

34 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling, som tillställes vederbörande hushållningssällskap eller domänstyrelsen eller framlägges å stämma med virkesköpare, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörande av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, de mätningssökande ansvariga för all därav uppkommande skada en för alla och alla för en.

Beviljande av ansvarsfrihet.

35 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år skola inom tid, som bestämmes i reglementet, genom nämndens försorg tillställas det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, ävensom domänstyrelsen, så ock framläggas å den ordinarie stämman med virkesköpare.

Hushållningssällskap, domänstyrelsen och stämman hava därefter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar. Om sådant beslut skall nämnden ofördröjligen underrättas.

Beslut om ansvarsfrihet skall fattas av hushållningssällskap vid det ordinarie sammanträde, som hålles näst efter en månad från den i första stycket angivna tid, och av domänstyrelsen inom en månad från samma tid. Beslut av hushållningssällskap må fattas utan hinder därav att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande. Ledamot av nämnden må ej deltaga i beslut, som fattas av hushållningssällskap eller å stämman angående ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken ledamoten är ansvarig.

36 §.

Ett exemplar av de i 35 § första stycket angivna handlingar jämte uppgifter från vederbörande, huruvida ansvarsfrihet blivit beviljad för den

tid förvaltningsberättelsen omfattar, skall inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden insändas till länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget. Länsstyrelsen har att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Konungen.

Om talan mot nämnden och revisorerna.

37 §.

Talan å virkesmättningsnämndens förvaltning eller mot revisorerna enligt 34 § må anställas allenast av vederbörande hushållningssällskap eller av domänstyrelsen eller efter beslut å stämma med virkesköpare.

38 §.

Varder talan å virkesmättningsnämndens förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från utgången av det kalenderår varunder berättelsen avgivits, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Utan hinder därav att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därå att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas.

Talan mot revisorerna enligt 34 § må ej anställas, sedan två år förflutit från utgången av det kalenderår varunder revisorernas berättelse avgivits, utan så är att talan grundas därå att brottslig handling blivit begången.

Straffbestämmelser.

39 §.

Företager någon obehörigen mätning av virke, som uteslutande ankommer på virkesmättningsnämnd, straffes med dagsböter.

Böterna tillfalla kronan. Saknas medel till deras gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

40 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbets- och tjänstemän skall ock gälla om ledamöter av virkesmättningsnämnd samt mättningschefen och övrig mättningspersonal.

Särskilda bestämmelser.

41 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd och revisorer äga åtnjuta ersättning enligt grunder som bestämmas i reglementet.

42 §.

Angående befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mot- taga stämning i mål som rör nämnden så ock annat meddelande i fråga om denna skall vad i 11 kap. 15 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

43 §.

Är någon missnöjd med beslut, varigenom virkesmättningsnämnd funnit hinder möta mot bifall till mättningsansökan eller avslagit ansökan enligt 2 § om mättnings verkställande annorledes än genom nämndens försorg eller vägrat mätning på grund av stadgandet i 20 § andra stycket, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Över annat beslut av virkesmättningsnämnd eller över beslut, som i annat fall än i 15 § sägs meddelats av befattningshavare hos sådan nämnd, må klagan ej föras. Ej heller må klagan föras över överexekutors åtgärd enligt 20 § tredje stycket.

44 §.

Menar röstägande, att beslut, som enligt denna lag fattats av hushållningssällskap eller å stämma med virkesköpare, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet för virkesmättningsnämnden eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från beslutets dag. Ändå att talan föres mot beslutet, gånge det i verkställighet, där ej Konungen annorlunda förordnar.

Beslut, varigenom Konungen upphävt eller ändrat hushållningssällskaps eller stämmas beslut, gälle jämväl för de röstägande som ej besvärat sig.

45 §.

Enskilds förhållande till virkesmättningsnämnd må ej i oträngt mål yppas.

Övergångsbestämmelser.

46 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935.

47 §.

Den befogenhet att till Konungen avgiva förslag å ledamöter av virkesmättningsnämnd och revisor jämte suppleanter, som enligt denna lag

tillkommer stämman med virkesköpare, skall, då ledamöter av sådan nämnd och revisorer första gången skola förordnas, i stället utövas av den eller de handelskamrar som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera handelskamrar finnas inom området, har varje kammare att föreslå hela det antal ledamöter, som skall i nämnden företräda virkesköpareintressen, samt en revisor jämte suppleanter för dem.

De förordnanden av ledamöter i nämnden och revisor jämte suppleanter, som Konungen meddelat efter förslag varom i första stycket förmäles, skola gälla intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår förslag å ledamöter och revisor jämte suppleanter upprättats å ordinarie stämman med virkesköpare och förordnanden i anledning av förslaget meddelats av Konungen. Sistnämnda förordnanden skola i fråga om ledamöter och suppleanter för dem avse en tid av två år.

Avgår ledamot eller revisor, som förordnats efter förslag varom i första stycket förmäles, och finnes ej suppleant, förordnar Konungen efter nytt sådant förslag annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför departementschefen, statsrådet Sköld:

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 18 november 1925 hemställde Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning rörande lagligt reglerande av förfarandet vid mätning av timmer samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Sedan yttranden över denna skrivelse avgivits av ett flertal myndigheter och korporationer, överlämnades skrivelsen jämte yttrandena för behandling till de sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1927 tillkallats att inom justitiedepartementet biträda vid utredning av vissa frågor rörande ändring i flottningslagstiftningen och därmed sammanhängande ämnen.

De sakkunniga avgåvo den 21 april 1928 utlåtande i ämnet, däri de förordade, att lagstiftningsåtgärder i saken ej för det dåvarande måtte företagas och att frågans återupptagande gjordes beroende av huruvida framdeles några missförhållanden av den betydelse att kunna motivera en lagstiftning påvisades.

En av de sakkunniga, ledamoten av riksdagens andra kammare kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå, var av skiljaktig mening och tillstyrkte vidtagande av lagstiftningsåtgärder i ämnet.

Sedermera anhöll riksdagen i skrivelse den 15 april 1932 nr 116, med anledning av en av kamreraren C. O. Johansson inom riksdagen väckt motion II: 270, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt och allsidig utredning rörande virkesmätningsföreningarnas verksamhet samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda.

I anledning av denna skrivelse avgåvos yttranden av domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Värmlands och Kopparbergs län samt de norr-

ländska länen, vederbörande skogsstatstjänstemän samt ett flertal sammanslutningar på skogsbrukets och trävaruindustriens områden m. fl.

Vid anmälan i statsrådet den 20 oktober 1933 av berörda riksdagsskrivelse förordnade Kungl. Maj:t hovrättsrådet i Svea hovrätt Thor Sjöfors att, i enlighet med vissa av föredragande departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet berörda dag angivna riktlinjer, såsom utredningsman inom jordbruksdepartementet verkställa utredning rörande virkesmätningens föreningarnas verksamhet. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag tillkallade sedermera chefen för jordbruksdepartementet generaldirektören och chefen för domänstyrelsen G. Kuylenstjerna, ledamoten av styrelsen för Skogsägareföreningarnas riksförbund, e. o. hovrättsnotarien Gunnar Hedlund, hemmansägaren Ernst Johansson i Hemavan, sekreteraren i Sveriges Skogsägareförbund, jägmästaren Nils Schager, direktören i Wivstavarvs aktiebolag J. W. R. Lilliestråle och ledamoten av riksdagens andra kammare, kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå att, på kallelse av utredningsmannen, i egenskap av sakkunniga inom jordbruksdepartementet deltaga i överläggningar i ämnet.

Utredningsmannen och de sakkunniga, vilka antagit benämningen virkesmätningsskmissionen, hava till fullgörande av det dem lämnade uppdraget den 21 september 1934 avlämnat betänkande med förslag till lag om virkesmätning jämte motiv ävensom förslag om anvisande av medel för bestridande av vissa organisationskostnader, som föranledas av den föreslagna lagen om virkesmätning (st. off. utr. 1934:32).

Vid betänkandet hava fogats särskilda yttranden av herrar Hedlund, Ernst Johansson och C. O. Johansson, vilka i vissa avseenden varit av skiljaktig mening rörande nämnda lagförslag.

Över betänkandet hava till följd av remisser yttranden avgivits av kommerskollegium, domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna, skogsvårdsstyrelserna och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vederbörande skogsstatstjänstemän, de inom nyssnämnda län verksamma handelskamrarna, Sveriges Industriförbund, Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen, Svenska Trämasseföreningen, Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, Svenska Flottledsförbundet, styrelserna för ett flertal flottningföreningar inom omförmälda län, Skogsägareföreningarnas riksförbund, Värmländska Skogsägareföreningen, Örebro läns Skogsägareförening, Dalarernas Skogsägareförening, Gävleborgs läns Skogsägareförening, Västernorrlands läns Skogsägareförening, Ådalarnas Skogsägareförening, Västra Jämtlands Skogsägareförening, Jämtlands Provinsförbund av Riksförbundet landsbygdens folk, Föreningen Tall & Gran, Norrbottens läns Skogsägareförening, Wermländska Inmätningföreningen, Dalälvarnas Tumningförening, Sundsvalls Virkesmätningförening samt Angerman-

älvens, Örnsköldsviks, Umeå och Överbottens tumningsföreningar, ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tumningsförening, å kommunalstämmor utsedda ombud för nio socknar i Härjedalen, ett stort antal skogsägare inom Storsjöns vattenområde med tillflöden i Jämtlands län, ett antal skogsägare i Örebro län samt vissa trävarubolag och enskilda personer.

Sedan sagda yttranden avgivits, har förevarande lagstiftningsfråga varit föremål för beredning inom justitie- och jordbruksdepartementen. På grundval av virkesmättningskommissionens betänkande och de avgivna yttrandena har därvid utarbetats förslag till *lag om virkesmätning*, i det följande benämnt departementsförslaget, vilket förslag jag nu torde få anmäla för Kungl. Maj:t.

De nuvarande virkesmättningsföreningarnas organisation och verksamhet.

Innan jag ingår på berörda förslag, torde jag med ledning av kommissionens betänkande (sid. 27—53) få lämna en översikt av de nuvarande virkesmättningsföreningarnas organisation och verksamhet.

Försäljning av avverkat virke sker i vårt land regelmässigt på det villkor, att köpeskillingen skall utgå i förhållande till virkets mängd. I avslutning härtill plägar vid sådan försäljning avtalas, att virket skall senare inmätas för fastställande av köpeskillingens belopp. Vanligen sker dylik mätning i samband med virkets emottagande av köparen.

De större virkesköparna i landet, de trävaruförädlare bolagen, plägade tidigare vid sina virkesköp förbehålla sig att genom hos dem anställd personal inmäta det köpta virket. Denna metod visade sig emellertid i många fall vara oekonomisk, i det ett flertal bolag ofta köpte virke från skogar inom samma ådal och den särskilda mätningen för varje köpare medförde, att en onödigt stor mätningpersonal användes. Metoden skapade även missförhållanden i fråga om sättet för mätningens utförande. Till följd av den inbördes konkurrensen beträffande det salubjudna virket föranleddes bolagen och andra större virkesköpare, i syfte att stimulera skogsägarna till virkesförsäljningar, att erbjuda dessa »liberal tumning» av det försålda virket. Härigenom skapades ett osunt mätningssystem, innebärande att vid mätningen virkets dimensioner till förmån för säljarna angavs vara större än de verkliga eller att skadat eller felaktigt virke inmättes såsom fullgott.

Såsom en reaktion mot detta system uppkom tanken att genom sammanlutande av trävarubolagen och andra större virkesköpare i särskilda virkesmättningsföreningar söka åstadkomma enhetliga och objektiva metoder i fråga om virkets mätning samt tillika nedbringa mätningsekostnaderna. Inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, vann denna tanke småningom allt större anslutning från de virkesköpande bolagens sida, och efterhand bildades inom

olika grupper av dessa, representerande skilda inköpsområden, ett flertal virkesmättningsföreningar. För närvarande äro sju virkesmättningsföreningar verksamma i landet, nämligen Wermländska Inmättningsföreningen, Dalälvarnas Tunningsförening u. p. a., Sundsvalls Virkesmättningsförening u. p. a., Ångermanälvens Tunningsförening, Örnsköldsviks Tunningsförening, Umeå Tunningsförening och Överbottens Tunningsförening. Samtliga föreningar hava antagit stadgar, varigenom föreningarnas organisation och verksamhet reglerats.

De särskilda föreningarnas verksamhetsområden hava i stort sett bestämts efter sträckningen av de vattendrag eller belägenheten av de sjöar, där mätning av virke för vederbörande medlemmars räkning väsentligen äger rum. Wermländska Inmättningsföreningens verksamhetsområde omfattar sålunda Värmlands län, vissa delar av Örebro och Kopparbergs län samt vissa gränstrakter av Norge. Inom nämnda områden verkställer föreningen mätning av virke dels invid eller på vattendrag och sjöar och dels vid järnvägsstationer och för allmän trafik upplåttna vägar. Inom Örebro län har föreningen dock hitintills ombesörjt virkesmätning allenast vid vissa vägar och järnvägslinjer. (Enligt föreningens stadgar ingå även Västergötland, Bohuslän och Dalsland i föreningens verksamhetsområde, men inom dessa landskap bedriver föreningen enligt uppgift ej någon verksamhet.) Enligt stadgarna för Dalälvarnas Tunningsförening ombesörjer denna förening inmätning av virke invid eller på vattendrag inom Dalälvarnas flodområde samt vid järnvägar och landsvägar inom Kopparbergs län. Sundsvalls Virkesmättningsförening är verksam inom »Sundsvalls sågverksdistrikts flodområden», omfattande huvudsakligen Indalsälvens, Ljungans och Gimåns flodområden, samt inom Medelpads kustområde. Ångermanälvens Tunningsförening bedriver sin verksamhet inom Ångermanälvens och Helgum—Gådeåns flodområden med undantag av Skogs, Nora och Hemsö socknar, samt Örnsköldsviks Tunningsförening inom Moälven och Norrmjölån samt de mellan dessa befintliga vattendrag ävensom å den kuststräcka, som avgränsas av förstnämnda två vattendrag. Umeå Tunningsförening är verksam inom Umans och Vindelns flodområden och Överbottens Tunningsförening har enligt stadgarna sitt verksamhetsfält »inom flodområdena från och med Bure älv i söder till och med Torne och Muonio gränsälvar i norr». Av det anförda framgår, att virkesmättningsföreningarnas verksamhetsområden omfatta flertalet större vattendrag i Värmlands och Kopparbergs län samt de norrländska länen. Vissa norrländska vattendrag av betydelse äro dock undantagna från föreningarnas verksamhet. Detta är sålunda fallet med Ljusne och Voxna älvar.

Virkesmättningsföreningarnas medlemmar utgöras i regel av de trävarubolag, som i större omfattning inköpa virke för förädlingsändamål inom föreningarnas verksamhetsområden. Det överbäggande flertalet av dessa bolag, som i regel jämväl äro stora skogsägare, äro medlemmar i föreningarna. Undantagsvis tillhöra även enskilda större virkesköpare ifrågavarande föreningar. Härförutom har domänverket inträtt såsom medlem i vissa föreningar. Medlemmarnas rätt att deltaga i handhavandet av de särskilda föreningarnas angelägenheter utövas å sammanträde, vartill medlemmarna skola i viss ordning kallas. Vid sammanträde äger medlem i allmänhet rösträtt i förhållande till mängden av det virke, som han under nästföregående år låtit inmäta genom föreningen, eller till det belopp, varmed han deltagit i föreningens omkostnader under föregående år, dock med den inskränkning, att medlem ej äger rösta för mera

än en femtedel eller, ifråga om Dalälvarnas Tumningsförening, en tiondel av det vid sammanträdet representerade röstetalet.

Föreningarnas angelägenheter handhavas närmast av styrelser, vilka utses av respektive föreningars medlemmar vid föreningssammanträde. Styrelseledamöterna skola i allmänhet vara medlemmar i respektive föreningar eller tjänstemän hos medlemmarna. Enligt stadgarna för Wermäländska Inmättningsföreningen samt Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar må dock i styrelsen för envar av dessa föreningar å allmänt föreningssammanträde inväljas en utanför föreningen varande person såsom representant för allmänna intressen. Den sålunda utsedde styrelseledamoten äger, enligt stadgarna för sistnämnda tre föreningar, att beträffande ekonomiska frågor allenast deltaga i överläggningar men ej i beslut. Vidare må erinras, att enligt stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening i styrelsen för föreningen må inväljas en utom föreningen stående person såsom representant för skogsägareintresset samt att enligt stadgarna för Överbottens Tumningsförening denna skall årligen hos Konungens befallningshavande i Västerbottens och Norrbottens län göra framställning om utseende av en ledamot i styrelsen jämte suppleant för viss tid.

För fullgörande av de uppgifter, som ankomma å virkesmättningsföreningarna, hava hos samtliga föreningar anställdts särskilda tjänstemän och biträden. Såsom ledare och chef för arbetet finnes hos varje förening en verkställande direktör (disponent, tumningschef). Under denne sorterar kontors- och mättningspersonal. Mättningspersonalen utgöres dels av distriktschefer eller distriktstummare, av vilka var och en handhar den närmaste ledningen av mättningsverksamheten inom ett distrikt — varje förenings verksamhetsområde är uppdelat i ett antal distrikt, vanligen fyra å fem — dels av mätare (tummare) och skrivare jämte längdtagare för det egentliga mättningsarbetets utförande, dels ock av kontrollanter (kontrolltummare), vilka utöva en fortlöpande kontroll å mätarnas och skrivarnas arbete.

Såsom förut antytts, hava virkesmättningsföreningarna till sin huvudsakliga uppgift att verkställa mätning av virke, som inköpts av föreningarnas medlemmar. Denna uppgift har i föreningarnas stadgar utformats sålunda, att det är ej blott en rätt utan även en plikt för medlem att hos vederbörande förening begära mätning av dylikt virke. Virkesmättningsföreningarnas verksamhet är emellertid ej begränsad till mätning av medlemmarnas köpvirke. I fråga om samtliga föreningar gäller, att vederbörande medlemmar äga att genom föreningarna erhålla mätning även av sådant virke, som medlemmarna averkat å dem tillhöriga fastigheter eller å skogar, vartill medlemmarna förvärvat avverkningsrätt. I särskilda fall hava föreningarna därjämte åtagit sig att mäta virke å köpare, som ej varit föreningsmedlemmar.

Den mätning av virke, som ombesörjes av virkesmättningsföreningarna, avser ej blott ett uppmätande av virkets dimensioner och en därpå grundad beräkning av virkets kubikmassa utan även i regel ett bedömande av virkets beskaffenhet. I de tumningsinstruktioner, som av de särskilda föreningarna fastställtts att gälla i fråga om mätningen, meddelas ingående bestämmelser, huru de olika virkessortiment, som av respektive föreningar emottagas till mätning, skola vara beskaffade. Förekomma fel å virket, angives, i vilka fall virket skall vrakas och sålunda ej må inmätas. Medgives mätning av felaktigt virke, föreskrives — där ej felet är så obetydligt, att virket må inmätas såsom fullgott — antingen att vid beräk-

ningen av virkets kubikmassa sådant avdrag skall göras, som svarar mot felet eller, i vissa fall, att det för virket bestämda grundpriset skall ned-sättas i förhållande till den värdeminskning å virket, som föranledes av felet. Det bedömande av virkets beskaffenhet, som virkesmättningsföreningarna sålunda hava att verkställa, tillämpas ej allenast i fråga om det av respektive föreningars medlemmar inköpta virket utan i allmänhet även beträffande virke, som föreningsmedlem låtit avverka å egen fastighet eller å skog, vartill han äger avverkningsrätt. Beträffande vissa föreningar gäller dock, att vid mätning av virke, som sist angivits, avvikelse från de för mätning av köpvirke gällande regler härutinnan må efter medgivande av föreningens verkställande direktör eller annan chefs-tjänsteman äga rum.

Enligt tumningsinstruktionerna hava virkesmättningsföreningarna jäm-väl vissa andra uppgifter än de förut angivna. Det ankommer sålunda å varje förening att genom sin personal dels tillse, att det virke, som skall genom föreningen inmätas, vid avverkningen behandlats enligt de bestä-melser, som härutinnan meddelats i tumningsinstruktionen eller det rö-rande virket upprättade köpekontraktet, ävensom å den plats, där mät-ningen skall äga rum, upplagts på sätt i instruktionen eller kontraktet fö-reskrivits, dels ock ombesörja eller övervaka, att virket i samband med mätningen förses med föreskrivna flottnings- och andra märken, i den mån sådana ej anbragts före mätningen.

En förutsättning för att tumningsinstruktionernas bestämmelser i före-nämnda avseenden skola erhålla giltighet i fråga om föreningsmedlem-marnas köpvirke är, att i köpekontrakten angående sådant virke förbehåll häröfver införas. Med anledning härav hava ock samtliga föreningar låtit för respektive medlemmars räkning utarbета formulär till köpekontrakt, upptagande dylika förbehåll, vilka formulär av medlemmarna användas vid inköp av virke. I fråga om vissa föreningar äro medlemmarna stad-geenligt förpliktade att använda sålunda utarbetade formulär. Beträf-fande de föreningar, vilkas stadgar ej innehålla bestämmelser i detta syfte, hava medlemmarna genom särskilda avtal eller annorledes för-bundit sig att vid inköp av virke använda de kontraktsformulär, som respektive föreningars styrelser låtit utarbета.

Enligt stadgarna för samtliga virkesmättningsföreningar skall av sådan förening verkställd mätning av köpvirke principiellt vara bindande för vederbörande säljare och köpare. Från denna regel gäller dock enligt stadgarna det undantag, att, sedan mätning av medlems köpvirke i vanlig ordning ägt rum och tumsedel häröver utfärdats till köparen och sälja-ren, envar av dessa äger att, omedelbart eller inom viss tid därefter, på-kalla kontrollmätning av virket. Sådan mätning verkställas av vederbö-rande förenings kontrollerande personal eller, i vissa fall, av föreningens disponent eller distriktschefer. Utvisar kontrollmätningen, att virkets kubikmassa med fem procent eller mera över- eller understiger den vid första mätningen erhållna massan, skall kontrollmätningen i allmänhet vara gällande och läggas till grund för likviden. I annat fall skall den första mätningen regelrätt gälla.

Den av virkesmättningsföreningarna bedrivna verksamheten har erhål-lit en betydande omfattning. I kommissionens betänkande har å sid. 53—62 lämnats en närmare redogörelse härutinnan ävensom ifråga om vissa föreningar för resultatet av de kontrollmätningar av virke, som under senare år verkställts genom föreningarnas försorg.

Behovet av lagstiftning rörande virkesmätningss- föreningarnas verksamhet.

I motiveringen till det av kommissionen framlagda lagförslaget har kommissionen i första hand diskuterat, huruvida en legal reglering av virkesmätningssföreningarnas verksamhet kunde anses av behovet påkallad. Kommissionen har härom anfört:

Kommissionen.

Den organisation för mätning av köpvirke, som genomförts inom de områden av landet, där virkesmätningssföreningar funnes, hade otvivelaktigt i flera avseenden varit till gagn för denna verksamhet. Genom berörda organisation hade vunnits större noggrannhet och enhetlighet beträffande mätningens verkställande samt motverkats användande av de osunda mätningssmetoder, som tidigare praktiserats inom dessa områden. Därjämte hade bättre förutsättningar skapats för utbildande av kunniga och erfarna virkesmätare samt tekniska framsteg inom virkesmätningen främjats. Ifrågavarande organisation hade även medfört, att mätningsskostnaderna kunnat hållas vid en jämförelsevis låg nivå samt att mätningssarbetet i stort sett bedrivits med snabbhet och precision.

Om virkesmätningssföreningarna sålunda i flera hänseenden befordrat en ändamålsenlig utveckling av ifrågavarande mätningssverksamhet, vore å andra sidan obestriddt, att sagda föreningar, som nästan uteslutande vore sammansatta av större virkesköpare, utgjort ett betydelsefullt medel för tillvaratagande av dessas intressen med avseende å nämnda verksamhet. Den starka ställning gentemot virkessäljarna, som de större virkesköparna i här avsedda trakter vunnit genom trävaruindustriens och den därmed förbundna virkeshandelns koncentration till ett mindre antal stora bolag, hade genom virkesmätningssföreningarnas verksamhet ytterligare befästats. På grund härav hade sagda föreningar i stort sett kunnat fastställa såväl efter vilka regler medlemmarnas köpvirke skulle inmätas som huru dessa regler i det särskilda fallet skulle tillämpas. Då föreningarna erhållit anslutning från det övervägande flertalet av de mera betydande virkesköparna inom ifrågavarande delar av landet, vore den mätningssverksamhet beträffande köpvirke, som de särskilda föreningarna utövade inom sina verksamhetsområden, ofta av monopolliknande karaktär. En följd härav vore, att många virkessäljare i praktiken ej kunde gentemot föreningarna hävda sina intressen i fråga om mätningen av det av dem försålda virket utan föranleddes att godtaga denna, även då mätningen enligt deras mening vore oriktig.

Jämlikt de formulär till köpekontrakt, som användes av virkesmätningssföreningarnas medlemmar, torde säljare av virke få anses berättigad, där mätningen av virket av vederbörande förening utfördes i strid med köpeavtalets bestämmelser, att avbryta mätningen och häva köpet. Begagnade sig säljaren av denna rätt, torde emellertid i allmänhet stora svårigheter möta för honom att mot den uppfattning, som hävdades av försörjningens mätningsspersonal, bevisa, att mätningen utförts på ett avtalsstridigt sätt. Skulle säljaren likväl förmå åstadkomma dylik bevisning och sålunda styrka, att han varit befogad häva köpet, vore han oftast urståndsatt att finna ny köpare till virket. Härtill komme, att, om säljaren i särskilt fall lyckades ånyo avyttra virket, även den nye

köparen regelrätt förbehölle sig, att virket skulle innötas genom föreningen, och att säljaren sålunda hade att emotse, att virket vid den nya mätningen komme att bedömas på samma sätt som vid den första. Vid nu angivna förhållanden vore det naturligt, att virkessäljarna mycket sällan begagnade sig av den rätt att avbryta mätningen, som enligt de träffade köpeavtalen tillkomme dem.

Då mätningen av köpvirke i realiteten innebure ett närmare bestämmande av den köpeskilling, som skulle erläggas för virket, och sålunda i lika grad berörde säljarens och köparens intressen, kunde den organisation av mätningen, som genomförts inom virkesmätningföreningarnas verksamhetsområden och enligt vilken bestämmanderätten över mätningen i huvudsak tillkomme virkesköparna, ej anses tillfredsställande. Även om virkesmätningföreningarna eftersträfvade att verkställa de å dem ankommande mätningarna av köpvirke i överensstämmelse med vederbörande mätninginstruktioner, vore dock uppenbart, att vid den stora mängd dylika mätningar, som varje förening årligen hade att verkställa, felaktigheter och förbiseenden kunde förekomma. Att säljarna i dylika fall praktiskt taget saknade möjlighet att göra gällande sin rätt gentemot köparna, kunde ej anses förenligt med skäligen krav på rättssäkerhet. De yrkanden, som från säljarnas sida framställts på åstadkommande av ett mera opartiskt mätningförfarande, kunde därför ej fränkännas fog.

Såsom den närmast till hands liggande utvägen att vinna sådan ändring i omförmälda organisation, att berörda syfte förverkligades, erbjöde sig möjligheten att genom frivilliga överenskommelser mellan säljare och köpare av virke ordna virkesmätningen på det sätt, att säljarna och köparna erhöle ett likvärdigt inflytande å denna och sålunda båda gruppernas intressen därvid i lika mån tillgodosåges. Ernäendet av dylika överenskommelser torde dock möta stora svårigheter. På grund av den starka ställning, som de större virkesköparna i här avsedda delar av landet vunnit gentemot de många små och spridda skogsägarna därstädes, hade dessa näppeligen möjlighet att effektivt bevaka sina intressen mot köparna. Det torde ock kunna befaras, att, därest frågan om virkesmätningens organisation lämnades att helt regleras genom förhandlingar mellan parterna, detta kunde leda till samhällsskadliga ekonomiska konflikter samt jämväl i övrigt medföra resultat, som från nationalekonomisk synpunkt ej vore önskvärda.

Med den omfattning, som handeln med virke ägde inom ifrågavarande trakter, måste det anses vara ett betydande allmänt intresse, att denna bedreves i former, som vore ändamålsenliga och omfattades med förtroende från såväl säljarnas som köparnas sida. Detta gällde särskilt virkets mätning, vars riktiga utförande i regel krävde ett betydande mått av insikt och erfarenhet och med avseende varå meningsskiljaktigheter mellan säljarna och köparna ofta förekomme. En från teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande mätning av köpvirke inom dessa landsdelar torde i allmänhet ej kunna vinnas, med mindre mätningen därstädes organiserades såsom en gemensam angelägenhet för de särskilda flodområdena eller grupper av sådana. Endast på denna väg syntes kostnaderna för mätningen kunna nedbringas till önskvärd nivå samt säkerhet vinnas för mätningens riktiga och lämpliga utförande. En dylik organisation av mätningen, vilken tillika innefattade garantier, att säljarnas och köparnas intressen därvid i lika mån tillgodosåges, torde ej kunna ernås utan lagstiftningens medverkan.

I de yttranden, som avgivits över kommissionens förslag, har från vissa håll gjorts gällande, att någon laglig reglering av virkesmätningarnas verksamhet icke vore av behovet påkallad. Uttalanden i sådan riktning hava gjorts av kommerskollegium, länsstyrelserna i Värmlands och Norrbottens län, hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Värmlands län, Wermländska Inmätningssällskapet, Överbottens Tumningsförening och Dellarnas flottningsförening.

Kommerskollegium har till utveckling av sin ståndpunkt anfört:

Kollegium vore av den uppfattningen, att på virkesmätningens område något statligt ingripande genom lagstiftningsåtgärder ej för närvarande påkallades. Enligt mätningssällskapets stadgar stode det redan nu i viss omfattning de virkessäljande skogsägarna öppet att vinna tillträde i virkesmätningssällskapet. Inom styrelserna för vissa av dem funnes av hushållningssällskapet, länsstyrelse eller annan korporation utsedd eller föreslagen representant för virkessäljarna eller det allmänna. Förhoppningar kunde hysas, att utvecklingen genom dylika och andra liknande på frivillighetens väg genomförda reformer men främst genom en praktiskt och samtidigt objektivt arbetande mätningssällskap skulle gå i riktning mot ett ökat förtroende till mätningssällskaperna jämväl från virkessäljarnas sida. Kollegium ville alltså framhålla, att några mera allmänna statliga ingripanden för reglering av virkesmätningen icke syntes för närvarande påkallade.

Länsstyrelsen i Värmlands län har i förevarande avseende uttalat, att virkesmätningen och därtill hörande frågor icke i större utsträckning borde kringgärdas av lagbestämmelser. Länsstyrelsen hölle fastmera före, att dessa frågor vore av sådan art, att de i största möjliga mån borde lösas genom anpassning efter de lokala förhållandena. För närvarande vore lagbestämmelser i ämnet icke behöfliga. I nära anslutning härtill har hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Värmlands län framhållit, att ett ingripande genom lagstiftning varken vore behöfligt eller tillrädligt. Utskottet föreställde sig, att denna fråga bäst löstes på frivillighetens väg.

Vidare har i en del yttranden från Örebro och Gävleborgs län samt vissa trakter av Jämtlands län — under erinran att mätning av virke genom virkesmätningssällskap för närvarande antingen ej alls eller endast i ringa utsträckning därstädes förekomme — påpekats, att för dessa landsdelars vidkommande något behov av lagstiftning i ämnet icke föreläge.

I motsats till den ståndpunkt, som sålunda intagits i vissa av de avgivna yttrandena, har i ett stort antal av dessa tillgripandet av lagstiftningsåtgärder på området tillstyrkts. Ett flertal myndigheter och korporationer, däribland länsstyrelserna i Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län samt hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län, har framhållit, att det vore nödvändigt, att åtgärder vidtoges för åstadkommande av ett objektivt och rättvist mätningssällskap. Särskilt har

påpekats angelägenheten av att det misstroende mot virkesköparna, som i förevarande hänseende på vissa håll förelåge, bleve avlägsnat.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har härutinnan anfört:

Då de försök, som vidtagits för undanröjande av förefintligt misstroende mot virkesmättningsföreningarnas förmåga att åstadkomma en fullt opartisk virkesmätning, bland annat genom intagande i föreningarnas stadgar och instruktioner av vissa bestämmelser för att bereda virkessäljarna inflytande på virkesmätningen, icke syntes hava skapat önskvärt och nödigt ömsesidigt förtroende mellan köpare och säljare av virke, torde för vinnande i görligaste mån av rättssäkerhet på området intet annat återstå än att genom särskild lagstiftning söka åstadkomma reglering av virkesmätningen.

*Departements-
chefen.*

Den organisation för mätning av köpvirke, som genomförts i de delar av landet, där virkesmättningsföreningar finnas, har, såsom av utredningen framgår, haft till följd, att virkessäljarna i sagda landsdelar praktiskt taget sakna möjlighet att i fråga om mätningen göra gällande sin rätt gentemot virkesköparna. En dylik ordning är ej förenlig med skäliga krav på rättssäkerhet. Den är ock ägnad att skapa och vidmakthålla misstroende mellan säljarna och köparna samt hindra ett önskvärt samarbete mellan dem för virkeshandelns ändamålsenliga ordnande. Med den omfattning, som virkeshandeln äger i berörda landsdelar, måste avhjälpandet av nämnda missförhållanden betraktas såsom en viktig angelägenhet för det allmänna. Med hänsyn härtill och då en sådan ändring i den nuvarande mättningsorganisationen, att säljarnas rätt vid mätningen effektivt skyddas, ej torde kunna ernås på frivillighetens väg, finner jag lika med kommissionen lagstiftningens medverkan påkallad för vinnande av berörda syfte.

Förslaget till lag om virkesmätning.

Förslagets allmänna grunder.

Jag övergår nu till att redogöra för det inom departementet utarbetade förslaget till lag om virkesmätning, därvid jag först ämnar uppehålla mig vid de allmänna grunder, varpå enligt min mening en lagstiftning i ämnet bör byggas.

Monopol å mätning av köpvirke inom vissa områden.

*Kommis-
sionen.*

Det av kommissionen framlagda lagförslaget åsyftar, att mätning av köpvirke inom de områden, där virkesmättningsföreningar för närvarande äro verksamma, skall till skydd för virkessäljarnas berättigade

intressen kunna uppdragas åt särskilda nämnder, i vilka virkessäljare och virkesköpare tillförsäkrats likvärdigt inflytande och vilka nämnder skola hava uteslutande rätt att, var inom sitt verksamhetsområde, verkställa mätning av sådant virke. Enligt förslaget skall Kungl. Maj:t sålunda äga förordna, att inom Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län befogenhet att verkställa mätning av sådant virke, som i allmänhet är föremål för försäljning till trävaruindustrien, skall med vissa undantag och inskränkningar tillkomma allenast sådan virkesmättningsnämnd, som i förslaget angives. Dylik nämnd skall bestå av fem ledamöter, därav en, som tillika skall vara nämndens ordförande, utses av Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter väljas, två av virkessäljare och två av virkesköpare, enligt vissa i förslaget upptagna regler. Vid meddelande av förordnande, som nyss sagts, bestämmer Kungl. Maj:t det antal virkesmättningsnämnder, som skall finnas inom det område förordnandet avser, samt varje nämnds verksamhetsområde.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen anfört:

En legal reglering av mätningen av köpvirke i ändamål att organisera mätningen såsom en gemensam angelägenhet för de särskilda flodområdena eller grupper av sådana samt att tillika skapa garantier, att säljarnas och köparnas intressen därvid i lika mån tillgodosäges, förutsatte meddelande av tvingande föreskrifter dels om de organ, som skulle handhava mätningen inom olika flodområden, dels ock om dessas befogenhet. Regleringen skulle sålunda innebära, att det faktiska monopol i fråga om denna mätning, som virkesmättningsföreningarna i stort sett förskaffat sig, ersattes med ett legalt sådant, anordnat i syfte att bereda skydd åt virkessäljarna. Den nuvarande formella avtalsfriheten på ifrågavarande område skulle följaktligen, åtminstone i viss utsträckning, upphävas och vederbörande kontrahenter underkastas skyldighet att i fråga om virkets mätning anlita vederbörande mättningsorgan. Ett ingripande av denna art för värnande av den svagare parten i ett avtalsförhållande vore ej okänt i vår lagstiftning. Särskilt finge erinras, att arrendelagstiftningen innehölle långtgående stadganden i detta syfte.

De betänkligheter, som i allmänhet reste sig mot genomförande på lagstiftningens väg av begränsningar i avtalsfriheten inom näringslivets område, gjorde sig i förevarande fall ej gällande med samma styrka som eljest. Den ifrågasatta regleringen äsyftade i stort sett att för här avsedda delar av landet lagfästa en organisation av virkesmätningen, som i väsentliga avseenden redan genomförts och som under den tid, organisationen tillämpats, på sätt kommissionen i annat sammanhang framhållit, befunnits utgöra ett steg i rätt riktning för ernående av en ändamålsenlig mätning. De ändringar i den bestående mättningsorganisationen, som måste anses önskvärda och som genom regleringen vore avsedda att komma till stånd, innebure ej en omläggning av själva mättningsverksamheten utan hade till huvudsakligt ändamål att trygga, att denna utövades på ett sådant sätt, att såväl virkessäljarnas som virkesköparnas intressen behörigen tillgodosäges. Därest dessa ändringar gäves en ändamålsenlig utformning, torde den legitima virkeshandeln i här avsedda trakter ej därigenom tillskyndas förfång.

Med avseende å anordnandet av ett legalt mättningsmonopol i förut angivet syfte vore i huvudsak två olika vägar tänkbara. Enligt den ena skulle rätten att verkställa mätning av köpvirke inom visst område vara ovillkorligt förbehållen vederbörande mättningsorgan, medan enligt den andra sådan rätt skulle tillkomma nämnda organ, allenast om köpare eller säljare av virke därom gjorde framställning. Den förra metoden innebure, att säljare och köpare av virke, där enligt köpeavtalet mätning av virket skulle ske, vore *pliktiga* att för mätningens verkställande hänvända sig till mättningsorganet, under det den senare åsyftade, att i berörda fall envar av dem vore *berättigad* att göra sådan hänvändelse.

Ett genomförande av sistnämnda alternativ torde näppeligen vara ägnat att åt en blivande lagstiftning i ämnet förläna önskvärd effektivitet. Därest mätning av köpvirke finge vid enighet därom mellan kontrahenterna verkställas av annan än det legala mättningsorganet, måste man räkna med, att överenskommelser i denna riktning komme att träffas i ej obetydlig utsträckning och mättningsorganets verksamhet sålunda begränsades. På grund av den ställning, som de större virkesköparna inom ifrågavarande trakter intoge i förhållande till virkessäljarna, torde de förra i många fall kunna förmå de senare att avstå från rätten att påkalla mätning genom mättningsorganet. Då kostnaderna för dettas verksamhet borde bestridas av dem, som hos mättningsorganet begärde virkesmätning, skulle, om dylika strävanden från virkesköparnas sida finge framgång, följden därav bliva, att avgifterna för mätning genom sagda organ komme att stegras och måhända växa till sådan höjd, att organets anlåtande för mätning bleve ekonomiskt omöjligt. Värdet av den nya lagstiftningen skulle sålunda bliva illusoriskt. Risken för en dylik utveckling borde ej underskattas, då på denna väg en möjlighet att bibehålla de nuvarande virkesmättningsföreningarna skulle erbjuda sig. Det enda säkra medlet att undvika en sådan konsekvens torde vara att, på sätt förstnämnda alternativ åsyftade, tillerkänna det legala mättningsorganet uteslutande rätt att verkställa mätning av köpvirke inom dess verksamhetsområde. Härigenom vunnnes garanti, att organets mättningsverksamhet bleve av sådan omfattning, att avgifterna för denna kunde hållas vid skälig nivå.

Jämväl i fråga om sättet för anordnande av legala mättningsorgan erbjöde sig väsentligen två skilda lösningar. Den ena innebure, att handhavandet av det föreslagna mättningsmonopolet anförtröddes åt funktionärer, som tillsatts av statliga myndigheter samt stode under dessas kontroll och som verkställde mätningen utan medverkan av vederbörande intressentgrupper. Den andra åsyftade, att berörda uppgift överlämnades åt organisationer, som helt eller huvudsakligen tillsatts av sagda grupper och vilka sålunda bleve att betrakta såsom särskilda skiljenämnder för avgörande av hithörande frågor.

Det torde höra antagas, att en statlig mättningsorganisation rent tekniskt sett skulle kunna ombesörja virkesmätningen lika tillfredsställande som av parterna tillsatta mättningsnämnder samt jämväl hava förutsättningar att vinna parternas förtroende. Å andra sidan torde kravet på kontroll göra sig starkare gällande i fråga om statliga mättningsorgan än beträffande mättningsnämnder av berörda beskaffenhet och sålunda nödvändigöra tillämpande av mera tyngande former för mätningens utförande genom de förra än genom de senare. Jämväl i övrigt syntes dylika nämnder hava större möjlighet än statliga organ att anordna mätningen, så att mättningskostnaderna hölles låga. Härtill komme, att en

mättningsnämnd av förut angiven karaktär torde vara bättre lämpad än ett statsorgan att upptaga och förmedla förhandlingar mellan parterna rörande frågor, som ägde samband med mätningen, samt att åstadkomma uppgörelse härutinnan mellan dem. Övervägande skäl syntes därför tala för virkesmätningens uppdragande åt mättningsnämnder, som förut sagts.

Då, såsom tidigare framhållits, dylik nämnd, i det följande benämnd virkesmättningsnämnd, borde hava till uppgift att vid mätningen i lika mån tillgodose virkessäljarnas och virkesköparnas intressen, torde härav följa, att dessa två intressen borde i nämnden vara likvärdigt företrädda. Varje nämnd torde alltså böra sammansättas av lika många representanter för vardera intresset. För utjämning av motsättningar mellan berörda intressen och främjande i övrigt av nämndens verksamhet torde därjämte en ledamot i denna böra utses av statlig myndighet, vilken ledamot borde fungera såsom nämndens ordförande.

Verksamhetsområdet för virkesmättningsnämnd torde böra bestämmas efter väsentligen enahanda synpunkter som de nuvarande virkesmättningsföreningarnas arbetsområden. Varje nämnd syntes sålunda böra hava att ombesörja mätning av köpvirke inom visst flodområde eller viss grupp av dylika områden. För att vinna ökad enhetlighet i mätningen och möjliggöra dess anordnande på ett rationellt sätt borde de särskilda nämndernas verksamhetsområden ej givas en alltför begränsad omfattning. Tydligt vore, att vid bestämmandet av dessa områden hänsyn jämväl borde tagas till förefintliga produktions- och inköpsförhållanden i fråga om virke.

Kommissionen hade utgått ifrån, att den föreslagna regleringen av ifrågavarande mätning skulle vinna tillämpning allenast inom de delar av landet, där virkesmättningsföreningar för närvarande vore verksamma. Blott inom dessa delar hade trävaruindustriens och virkeshandelns organisation hitintills nått en sådan utveckling, att ett mera påtagligt behov av lagbestämmelser i förevarande syfte föreläge. Även inom sagda landsdelar råde emellertid på förevarande område i viss mån varierande förhållanden. I fråga om vissa betydande norrländska flodområden hade sålunda gemensam mätning av köpvirke ej anordnats från virkesköparnas sida utan mätningen bedrevs därstädes individuellt, så att varje virkesköpare inmätte genom sin personal det av honom inköpta virket. Enligt vad utredningen i ärendet gäve vid handen och jämväl för kommissionen blivit upplyst vore såväl säljarna som köparna av virke inom nämnda flodområden tillfredsställda med den därstädes rådande ordningen i förevarande avseende. Med hänsyn härtill och då de förhållanden, varunder virkeshandeln bedrevs inom berörda områden, ej syntes vara fullt identiska med dem, som råde inom övriga norrländska flodområden, torde tillräckliga skäl ej föreligga att för närvarande inordna förstnämnda områden under den föreslagna nya lagstiftningen. Möjlighet härtill torde dock böra lämnas öppen, då nuvarande praxis inom dessa områden i fråga om mätningen av köpvirke framdeles kunde komma att ändras och behov av en legal reglering av denna mätning sålunda kunde inträda. Det vore vidare tänkbart, att även beträffande sådana trakter, där mätningen av köpvirke för närvarande handhades av virkesmättningsföreningar, överenskommelse kunde komma att träffas mellan vederbörande virkessäljare och virkesköpare om mätningens utförande. Därest genom dylik överenskommelse mätningen ordnades på ett för båda kontrahenterna ändamålsenligt och betryggande sätt, torde möjlighet böra finnas att undantaga även de områden, som omfattades av dylik överenskommel-

se, från den föreslagna lagstiftningen. Med hänsyn härtill torde denna lagstiftning ej böra förlänas ovillkorlig giltighet inom förenämnda landsdelar utan dess tillämpning därstädes böra göras beroende på förordnande av Kungl. Maj:t.

Yttrandena. Kommissionens ifrågavarande förslag har i ett stort antal av de avgivna yttrandena föranlett erinringar.

Ett flertal myndigheter och korporationer har avstyrkt förslaget. Denna ståndpunkt har intagits av kommerskollegium, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna i Värmlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, hushållningssällskapens förvaltningsutskott i förstnämnda tre län ävensom i Kopparbergs län, skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län, överjägmästarna i övre och nedre Norrbottens, Skellefteå och mellersta Norrlands distrikt, sex jägmästare, Sveriges Skogsägareförbund, Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen, Svenska Trämasseföreningen, handelskammarna i Örebro och Gävle, ett flertal flottningföreningar ävensom samtliga virkesmätningföreningar. Jämväl flera andra myndigheter och korporationer hava utan att direkt avstyrka förslaget uttalat betänkligheter mot detsamma.

De myndigheter och korporationer, som avstyrkt förslaget, hava såsom skäl därför huvudsakligen anfört, att det av kommissionen föreslagna mätningssonopolet visserligen tillgodosåge virkessäljarnas och virkesköparnas rättsliga likställighet men nödvändiggjorde en synnerligen omfattande organisation, som måste bliva tungt arbetande och medföra ökade kostnader för virkesmätningen. Monopolet vore sålunda ej ägnat att underlätta eller befordra handeln med rundvirke. Ej heller eljest kunde monopolet antagas bliva till gagn för skogsbruket. Genomförande av kommissionens förslag i förevarande avseende kunde i varje fall ej anses såsom ett önskemål för virkessäljarna, då det ytterst bleve dessa, som komme att drabbas av de av monopolet föranledda ökade mätningstkostnaderna.

Såsom förut framhållits, har ett stort antal myndigheter och korporationer ansett en reglering av virkesmätningföreningarnas verksamhet vara påkallad för skyddande av virkessäljarnas berättigade intressen. Åtskilliga av dessa myndigheter och korporationer hava emellertid hävdadt, att ett dylikt skydd kunde vinnas på enklare väg än genom införande av mätningssonopol enligt kommissionens förslag. I fråga om sättet att utan stadgande av monopol tillgodose berörda syfte hava olika förslag framställts.

Från flera håll har sålunda gjorts gällande, att nämnda ändamål kunde vinnas, därest de nuvarande virkesmätningföreningarna bibehölles såsom organ för virkesmätningens handhavande men genom lagstiftning sådan ändring i föreningarnas organisation åvägabragtes, att virkessäljarna erhöles ett skäligt antal representanter i föreningarnas styrelser. I

enlighet härmed borde såsom villkor för virkesmättningsförenings befogenhet att verkställa mätning av virke föreskrivas, att föreningen vore auktoriserad av statlig myndighet, vilken auktorisation skulle göras beroende därav, att virkessäljarna ägde sådan representation i föreningens styrelse som nyss sagts. I nu angiven riktning hava uttalanden gjorts, förutom av ett flertal av de myndigheter och korporationer, som avstyrkt kommissionens förslag, jämväl av domänstyrelsen, länsstyrelserna i Örebro och Kopparbergs län, skogsvårdsstyrelserna i Värmlands och Kopparbergs län, jägmästaren i Storbackens revir samt handelskammaren i Luleå. En del av ifrågasvarande myndigheter och korporationer har framhållit, att förutom virkessäljarna även det allmänna borde erhålla representation i virkesmättningsföreningarnas styrelser samt att bestämmelser jämväl borde meddelas om rätt för den, vilken vore missnöjd med mätning, som verkställdt av auktoriserad virkesmättningsförening, att anföra besvär över mätningen hos ett opartiskt och sakkunnigt organ. I ett yttrande, avgivet av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, har uttalats, att en lagstiftning om skyldighet för virkesmättningsförening att förvärva auktorisation borde äga tillämpning allenast i fråga om sådan förening, som förskaffat sig monopol i viss omfattning å virkesmätning inom sitt verksamhetsområde.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Norrbottens län hava ifrågasatt, huruvida ej det skydd för virkessäljarna, som kommissionen åsyftade med sitt förslag, skulle kunna ernås genom tillsättande av officiella eller auktoriserade virkesmätare. I samma riktning har överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt uttalat sig under framhållande, att anlita dylika mätare ej borde vara obligatoriskt utan bero på parternas fria vilja.

I vissa yttranden, avgivna av representanter för trävaruindustrien, har hävdats, att de nuvarande virkesmättningsföreningarna borde bibehållas oförändrade samt att lagstiftningen i ämnet borde begränsas till inrättande av lämpliga organ för avgörande av tvister rörande mätningar, som verkställdt av sådan förening. I fråga om sättet för anordnande av dylika organ har Mackmyra Sulfittaktiebolag föreslagit, att särskilda skiljenämnder skulle för ändamålet tillsättas antingen länsvis eller en för varje virkesmättningsnämnds verksamhetsområde. Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tunningsföreningar hava ifrågasatt, huruvida icke för avgörande av dylika tvister kunde inrättas ett lätt tillgängligt, enkelt och snabbt rättegångsförfarande. Ett sådant kunde ernås, därest det anförtroddes åt domstol, sammansatt av domaren i orten och förslagsvis två virkesmättningsakkunniga bisittare, att upptaga och pröva dessa tvister. Då mål om virkesmätning anhängiggjordes vid sådan mättningsrätt, vilken skulle sammanträda så ofta behov yppades, borde domaren äga förordna de två bisittarna att omedelbart företaga besiktning och, där så befunnos nödigt, tunnning av det virkesparti, om vars rätta mätning tvistades. Regelmässigt

torde väl parterna komma att åtnöjas med en på grundval av sådan besiktning och mätning avkunnad dom. Tillräckliga skäl syntes emellertid saknas att förmena missnöjd part att i vanlig ordning överklaga mätningsrätts dom.

Slutligen har överjägmästaren i Bergslagsdistriktet ifrågasatt, huruvida ej en lösning av förevarande lagstiftningsfråga skulle kunna vinnas på det sätt, att en allmängiltig mätningsinstruktion utfärdades samt därjämte föreskrevs, att varje avtal om virkesförsäljning skulle hänföra sig till vad i instruktionen bestämts rörande virkets mätning och klassificering. Därest vid mätning enligt instruktionen endera parten ansåge sin rätt träd för nära, borde denne äga att föra klagan hos en mätningsnämnd, som efter verkställd undersökning skulle hava att slutligt avgöra tvisten.

I de avgivna yttrandena hava jämväl vissa erinringar framställts mot de av kommissionen föreslagna organen för mätningsmonopolets handhavande samt det sätt, varpå den ifrågasatta lagens giltighetsområde bestämts.

I det förra avseendet har överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt framhållit, att en organisationsform med statlig, sakkunnig myndighet såsom högsta instans syntes vara bättre lämpad för ifrågavarande verksamhet än de av kommissionen föreslagna virkesmätningsnämnderna. Mot dessa har överjägmästaren anmärkt, att, därest nämndernas domslut skulle äga avsett reellt värde och mötas med förtroende från intresserade parter sida, det fordrades, att sådan nämnds ordförande och ledamöter besutte, förutom alla för detta grannliga värv nödiga allmänna och personliga förutsättningar, jämväl högsta mått av sakkunskap i praktiska tumningsfrågor. Kommissionens förslag gäve emellertid inga garantier på denna punkt. Tillsättandet av nämnden, d. v. s. val av ledamöter i densamma, torde i praktiken bliva en procedur, där även andra intressen än rent sakliga kunde komma att spela en avgörande roll; närmast vore härvid att tänka på det oberättigade inflytande, som politiska och ekonomiska intressen lätt kunde få vid en organisationsform sådan som den föreslagna, vilket enligt överjägmästarens mening vore en synnerligen allvarlig olägenhet.

I det senare avseendet hava ändringar i olika riktningar påyrkats i förslaget.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har sålunda ansett, att giltighetsområdet för den ifrågasatta lagstiftningen tillsvidare borde begränsas till Norrland. Till stöd härför har framhållits, att lagstiftningen hade tydlig prägel av försökslagstiftning samt att densamma närmast föranletts av de missförhållanden i fråga om inmätning av timmer, som förekomme vid flottlederna i Norrland. Några missförhållanden, som nödvändiggjorde ett omedelbart antagande av lagen för Värmlands, Örebro och Kopparbergs län, förefunnes i varje fall icke.

Vissa trävarubolag och flottningsföreningar i Jämtland hava framhållit, att lagen ej borde få tillämpas inom annat flodområde (eller del av flodområde) än sådant, där nu befintlig virkesmättningsförening *som regel* verkställde förekommande virkesmätning.

Å andra sidan hava åtskilliga myndigheter och korporationer, särskilt i Värmlands och Örebro län, framhållit, att en blivande lag i ämnet borde givas sådan avfattning, att möjlighet funnes att tillämpa densamma även inom andra delar av landet än dem, där virkesmättningsföreningar för närvarande vore verksamma.

I flera yttranden har yrkats, att vissa särskilda län eller delar av län, som enligt kommissionens förslag omfattas av lagens giltighetsområde, borde därifrån undantagas eller att sagda område borde utsträckas att avse även vissa andra län eller delar av län än dem, som enligt kommissionens förslag ingå i området. För nu angivna yrkanden skall jag närmare redogöra i det följande.

En grundläggande synpunkt för en lagstiftning, som åsyftar att skydda virkessäljarnas berättigade intressen i fråga om mätning av köpvirke, bör enligt min mening vara, att en gemensam organisation för denna mätning bibehålles inom de särskilda flodområden eller grupper av flodområden, där en sådan organisation nu finnes. På sätt kommissionen framhållit, torde endast genom en dylik organisation kostnaderna för mätningen kunna nedbringas till önskvärd nivå och säkerhet vinnas för mätningens riktiga och ändamålsenliga utförande.

Departement-
chefen.

Från denna utgångspunkt läser den ifrågasatta lagstiftningen ej kunna begränsas allenast till sådana organisatoriska ändringar av de nuvarande virkesmättningsföreningarna, att virkessäljarna beredes skäligt inflytande å dessas verksamhet. En dylik reglering, som skulle innefatta förbud för virkesmättningsförening att verkställa mätning av köpvirke, med mindre föreningen eller dess styrelse ägde sådan sammansättning, att virkessäljarna vore tillförsäkrade här avsett inflytande, skulle ej skänka någon trygghet för den gemensamma mätningens bibehållande i de trakter, varest föreningarna utöva sin verksamhet. Där verkningarna av en sådan reglering i något avseende befundes ogynnsamma för virkesköparna, skulle dessa vara oförhindrade att upplösa föreningen och återgå till individuell mätning av köpvirket. En upplösning av föreningen skulle kunna framkallas allenast därigenom, att några få större virkesköpare utträdde ur densamma och började själva ombesörja mätningen av sitt köpvirke. En lagstiftning, som medförde den konsekvens, att de nuvarande virkesmättningsföreningarna bragtes att upphöra och att köparna allmänt återginge till ett individuellt mätningssystem, kan ej anses förenlig med det allmännas intresse. Den enhetlighet och noggrannhet i virkesmätningen, som vunnits genom virkesmättningsföreningarnas arbete, skulle då sannolikt gå förlorad. Med den utveckling, som trävaruindustrien

numera erhållit, och den tendens till koncernbildning, som under senare år framträtt inom denna industri, skulle det åsyftade rättsskyddet för virkessäljarna näppeligen vinnas genom ett återupptagande av ett individuellt mätningssystem. Härtill kommer, att, därest virkesmätningssammanslagningarna under trycket av en lagstiftning av nyss angiven innebörd ginge sin upplösning till mötes, virkesköparna skulle hava möjlighet att i annan form samverka i fråga om köpvirkets mätning. Att förhindra en dylik samverkan genom stadgande av förbud mot anordnande av gemensam mätning från virkesköparnas sida, med mindre sådant skedde i föreningsform, skulle medföra så stora bevisningssvårigheter vid förbudets tillämpning, att detta sannolikt bleve ineffektivt.

På grund av vad sålunda anförts har jag ej kunnat ansluta mig till de från vissa håll framställda förslagen att söka lösningen av den föreliggande lagstiftningsfrågan genom en på legal väg skedd ombildning av de nuvarande virkesmätningssammanslagningarna. Ej heller torde en tillfredsställande sådan lösning kunna vinnas genom att, utan ändring av föreningarnas organisation, inskränka lagstiftningsåtgärden till inrättande av ett särskilt organ för upptagande och avgörande av tvister rörande mätningar, som verkställts genom föreningarna. Även om ett dylikt organ anordnades på sådant sätt, att prövningen av berörda tvister kunde ske snabbt och under enkla former, skulle dock med hänsyn till de förhållanden, varunder nämnda mätningar äga rum, hinder i många fall möta för virkessäljarna att påkalla sådan prövning, varjämte de kostnader, som måste bliva förenade med ett förfarande av denna art, skulle särskilt för de mindre virkessäljarna verka avskräckande.

Vid nu angivna förhållanden finner jag någon annan lämplig och effektiv utväg för skyddande av virkessäljarnas ifrågavarande intressen ej stå till buds än att handhavandet av mätningen av köpvirke inom här avsedda delar av landet uppdrages åt särskilda organ med utslutande befogenhet att, vart inom sitt verksamhetsområde, verkställa sådan mätning.

Jag ansluter mig till kommissionens uppfattning, att mätningssammanslagning, som nyss sagts, lämpligen bör anordnas såsom en nämnd, sammansatt av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare samt en opartisk ordförande, ävensom att sådan nämnds verksamhetsområde bör bestämmas efter väsentligen enahanda synpunkter som de nuvarande virkesmätningssammanslagningarnas arbetsområden. Till frågan om nämndens ledamotsantal och sättet för ledamöternas utseende skall jag senare återkomma.

En lagstiftning av nu angiven innebörd torde principiellt böra förlämnas giltighet inom de trakter av landet, där förutsättningar för anordnande av gemensam mätning av köpvirke inom större områden äro för handen och virkessäljarnas skyddande ifråga om sådan mätning sålunda kan anses av behovet påkallat. Då en detaljerad undersökning, inom

vilka trakter dylika förutsättningar föreligga, skulle möta stora svårigheter och ej synes nödig för tillgodoseendet av lagstiftningens väsentliga syfte, torde, i nära anslutning till vad kommissionen föreslagit, lagstiftningen böra begränsas att gälla inom de områden, där virkesmättningsföreningar äro eller varit verksamma. Dessa områden torde i stort sett sammanfalla med förenämnda trakter. Att, såsom från ett håll förordats, inskränka lagstiftningens giltighetsområde till Norrland och sålunda från dennas tillämpning helt utesluta de delar av Svealand, där Wermländska Inmättningsföreningen och Dalälvarnas Tumningsförening utöva sin verksamhet, synes ej följdriktigt. Även inom sistnämnda landsdelar torde virkessäljarna vara i behov av det skydd, som lagstiftningen avser att skänka. Huru med tillämpning av nu angivna synpunkter lagstiftningens geografiska giltighetsområde bör bestämmas, skall jag närmare angiva i det följande.

På sätt kommissionen framhållit, bör det ifrågasatta mätningssystemet ej äga ovillkorlig tillämpning inom den föreslagna lagens giltighetsområde utan dess införande därstädes vara beroende på förordnande av Kungl. Maj:t.

Monopolets omfattning.

Beträffande omfattningen av det mättningsmonopol, som enligt kommissionens förslag tillkommer virkesmättningsnämnd inom dess verksamhetsområde, har kommissionen framhållit, att en bestämmelse, varigenom monopolets giltighet uttryckligen begränsades till köpvirke, skulle erbjuda rika möjligheter att kringgå den nya lagstiftningen, varjämte vid överträdelse av monopolet svårigheter i många fall skulle uppstå att bevisa, att det obehörigen inmätta virket verkligen varit köpvirke. För att, utan väsentlig ändring i monopolets avsedda omfattning, skänka den nya lagstiftningen erforderlig effektivitet torde det vara nödigt, att monopolet fastställdes att principiellt gälla allt sådant virke inom nämndens verksamhetsområde, som överhuvud vore föremål för försäljning från de enskilda skogsägarna till trävarubolag och andra större virkesköpare, d. v. s. runt och bilat virke, men att samtidigt sådana undantag från monopolet stadgades, att detta i realiteten komme att huvudsakligen gälla köpvirke.

I enlighet med vad kommissionen sålunda anfört skall monopolet enligt kommissionens förslag principiellt gälla mätning av allt runt eller bilat virke. Denna regel har emellertid i förslaget underkastats vissa undantag i syfte att faktiskt begränsa monopolet till köpvirke. Dessa undantag innebära, att från monopolets tillämpning skall uteslutas dels virke, som avverkats för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov eller av rätt till husbehovsfång från fastigheten, dels ock virke, som avverkats av den, vilken driver verksamhet för förädling av virke, å honom tillhörig fastighet eller å mark, varå han

Kommissionen.

äger avverkningsrätt, och som uppenbarligen är avsett att användas i nämnda verksamhet.

I fråga om berörda undantag har kommissionen anfört:

Vad anginge det föreslagna undantaget i fråga om virke, som trävarubolag eller annan, vilken dreve förädlingsverksamhet i fråga om virke, avverkat å egen fastighet eller å mark, vartill han ägde avverkningsrätt, i och för användning i nämnda verksamhet, vore att märka, att virke av denna kategori mättes i stor omfattning av virkesmättningsföreningarna. Då emellertid virket ej i oförädlat skick vore föremål för försäljning, borde virkesägaren hava frihet att mäta detsamma på sätt han funne lämpligt. Självfallet vore, att, därest husbehovsvirke eller virke av nyss berörda kategori ej komme till användning för det avsedda ändamålet utan gjordes till föremål för försäljning, virket bleve underkastat nämndens mättningsmonopol.

Med de inskränkningar i monopolet, som kommissionen föreslagit, komme dettas giltighet att väsentligen begränsas till köpvirke. Till sådant virke hänfördes dock här ej blott köpvirke i egentlig mening, d. v. s. virke, varom försäljningsavtal redan slutits på villkor, att köpeskillingen skulle erläggas efter inmätt kvantitet, utan även virke, som vore avsett att försäljas på nämnda villkor.

Förutom nu angivna undantag har kommissionen jämväl föreslagit den inskränkning i monopolet, att detta ej skall äga tillämpning beträffande mätning av virke, som uteslutande verkställes i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Till stöd för förslaget i denna del har kommissionen anfört:

Mätning av virke verkställdes ej sällan i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, som ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Mätningen avsåge i detta fall att fastställa omfattningen av viss arbetsprestation och berodde helt på innehållet av det mellan vederbörande arbetsgivare och arbetare träffade avtalet. Mätningen skedde sålunda principiellt efter andra grunder än dem, som gällde för mätning av köpvirke, och vore i allmänhet av väsentligt enklare beskaffenhet än sagda mätning. De skäl, som talade för en legal reglering av sistnämnda mätning, ägde därför ej giltighet i fråga om mätning för bestämmande av avlöning åt huggare eller körare. Denna mätning torde följaktligen böra undantas från mättningsmonopolet. Det nu anförda gällde under förutsättning, att mätningen uteslutande verkställdes i nyssangivet syfte. Hade mätningen jämväl till ändamål att utgöra grundval för fastställande av köpeskillingen för virket, borde den anses såsom mätning av köpvirke och sålunda ankomma å virkesmättningsnämnden.

Utöver de undantag, som i det föregående angivits, kan monopolet enligt kommissionens förslag jämväl underkastas inskränkningar genom beslut av Kungl. Maj:t. Till frågan om Kungl. Maj:ts befogenhet härutinnan återkommer jag i det följande.

Yttranden.

Jämväl i nu förevarande avseende har kommissionens förslag föranlett anmärkningar i de avgivna yttrandena. Dessa anmärkningar äsyfta, å ena sidan att monopolets omfattning borde i lagen bestämmas snävare

än vad kommissionen föreslagit, och å den andra att monopolet borde givas en vidsträcktare tillämpning än kommissionens förslag innebär.

Anmärkningarna i det förra hänseendet hänföra sig dels till frågan, för vilka slag av virke monopolet bör gälla, dels ock till spörsmålet, huruvida beträffande virke, som enligt förslaget är underkastat monopolet, fri mätning bör vara medgiven jämväl i vissa andra fall än i kommissionens förslag angivits. För de anmärkingar, som angå sistnämnda spörsmål, torde jag senare få redogöra.

Med avseende å frågan, för vilka slag av virke monopolet bör gälla, hava vissa myndigheter, däribland skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län, framhållit, att bilat virke, som väsentligen omfattade bjälkar, sparrar och slipers, ej borde inbegripas under monopolet. Sagda virkessortiment tillreddes numera ej uteslutande genom bilning utan framställdes i stor omfattning vid sågverken. Det syntes oformligt, att, därest nämnda sortiment vore bilade, de skulle vara underkastade mätningens monopol men att, om de framställdes genom sågning, monopolet ej skulle gälla i fråga om dem. Härtill komme, att det ej kunde anses vara av behovet påkallat att förbjuda individuell tumning i fråga om berörda sortiment. Då köparna ofta hade skiljaktiga fordringar på kvaliteten och beskaffenheten i övrigt av slipers, sparrar och andra specialsortiment, vore det tvärtom önskvärt, att köparna själva finge inmäta dylikt virke.

Vidare har från några håll ifrågasatts, huruvida icke monopolet borde i lagen begränsas att omfatta allenast s. k. industrivirke. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län, Wermländska Inmätningföreningen och överjägmästaren i Gävle-Dala distrikt. Inmätningföreningen har till utveckling av sin ståndpunkt härutinnan framhållit, att monopolet borde inskränkas till de två stora huvudgrupperna av runt virke, nämligen sågtimmer och massaved eller, med andra ord, sådant rundvirke, som vore avsett för förädling vid sågverk, cellulosafabriker eller träsliperier. I fråga om dessa båda grupper hade ett korrekt utförande av mätningen verkligt allmän betydelse. Om ett flertal specialsortiment av oftast begränsad, lokal betydelse skulle mätas genom virkesmätningens nämnd, komme därigenom nämndens verksamhet att i onödigt hög grad försvåras och fördyras.

I vissa yttranden från skogsstatstjänstemän har hävdats, att mätningens monopol endast borde omfatta runt eller bilat virke av barrträd samt att bestämmelse härom borde meddelas i lagen.

Jägmästaren i Karlstads revir har i detta avseende anfört:

Ingenstädes i kommissionens förslag hade antytts, att endast barrvirke avsåges eller att mätningen skulle omfatta även lövvirke. Lövskog avverkades och försåldes i ett flertal sortiment, varav de vanligaste vore sågtimmer, stolpar, tändsticksvirke av björk och asp, bobinvirke, fanérvirke, kol- och brännved. Mycket olika kvalitetsfordringar ställdes på de

olika sortimenten och några större kvantiteter levererades sällan av en och samma säljare eller inom samma mättingsdistrikt, varför det syntes olämpligt, att lövvirket inom de delar av landet, där mättingsnämnder enligt förslaget skulle kunna inrättas, gjordes till föremål för inmätningstvång. Lövvirke syntes därför böra undantagas från sådant tvång.

I nära anslutning till detta uttalande har överjägmästaren i Bergslagsdistriktet framhållit, att monolet antingen borde fastställas att överhuvud ej gälla lövträdsvirke eller ock i fråga om sådant virke inskränkas att gälla endast asp till tändsticksvirke.

Sveriges Industriförbund m. fl. hava ansett, att tändsticksvirke borde generellt undantagas från monolet.

I flera yttranden har gjorts gällande, att brännved och kolved eller endera av dessa sortiment borde, helt eller i viss omfattning, uteslutas från lagens tillämpning.

Överjägmästarna i Gävle-Dala och Bergslagsdistrikten samt vissa jägmästare hava sålunda ansett, att brännved borde helt undantagas från monolet. Den förstnämnde har därvid framhållit, att något allmänt behov av en legal reglering av mätningen av brännved ej torde föreligga samt att den omständigheten, att den föreslagna lagstiftningen avsåge de norra delarna av landet jämte Värmlands och Örebro län, där handeln med brännved hade en långt mindre omfattning än vad fallet vore inom övriga delar av landet, jämväl talade för att brännveden ej borde ingå bland de sortiment, med vilka virkesmättingsnämnd skulle hava att taga befattning.

Dalälvarnas Tunningsförening har ansett, att det vore synnerligen olämpligt att lägga brännved och sådan kolved, som vore att hänföra till milved, under mättingsmonopol.

I liknande riktning har skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län uttalat sig.

Jägmästaren i Hälsinglands revir har härutinnan anfört:

Med brännved förstodes som regel så kallad kastved för eldning i kachelugnar, kokspisar och värmeledningsspannor. Detta sortiment vore oftast föremål för försäljning i en mångfald småpartier, vadan det borde få anses uteslutet, att mättingsnämnd skulle taga befattning med mätning av dylik brännved. Den brännved, som kunde tänkas bliva föremål för mätning av mättingsnämnd, torde vara industribränsle såsom masugnsved m. m. Kolved försålles ofta i skogen för kolning å platsen. Det finge anses omotiverat, att kolved i dylikt fall inmättes av mättingsnämnd eller att skyldighet skulle föreligga för ägaren att begära befrielse från sådan mätning. Kolved torde för att falla under eventuell virkesmätningsslag böra ha framforslats till flottled, lastplats, vägar eller dylikt. Virke, som skulle behandlas av mättingsnämnd, torde således böra närmare angivas, och platser, vartill det skulle forslas, fastare bestämmas.

Sveriges Industriförbund m. fl. hava hävdat, att brännved och kolved, vilka sortiment till övervägande del mättes i skogen, borde generellt undantagas från monolet.

I nära anslutning härtill har jägmästaren i Grönsinka revir uttalat, att, därest mätning genom mätningsnämnd över huvud skulle förekomma i fråga om brännved eller kolved, vilken anordnings lämplighet jägmästaren starkt betvivlade, någon kvantitetsbegränsning beträffande monopolets omfattning måste införas.

I några yttranden har föreslagits, att vissa specialsortiment av runt eller bilat virke skulle undantagas från monopolets tillämpning. För dessa förslag redogöres i det följande.

Slutligen hava överjägmästaren i Bergslagsdistriktet och jägmästaren i Degerfors revir hemställt, att virke, som oförädlat exporterades till utlandet, måtte undantagas från monopolet.

Vad härefter angår de i yttrandena framställda anmärkningarna, att monopolet borde förlänas en vidsträcktare tillämpning än kommissionen föreslagit, har från vissa håll ifrågasatts lämpligheten av det av kommissionen föreslagna undantaget från monopolet för virke, som avverkats av den, vilken driver verksamhet för förädling av virke, å honom tillhörig fastighet eller å mark, varå han äger avverkningsrätt, och som uppenbarligen är avsett att användas i nämnda verksamhet.

Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet har sålunda framhållit, att ett lagfästade av en dylik undantagsbestämmelse innebure, att virkesmätningsfrågan bleve i stor utsträckning olöst för arbetarnas vidkommande. Enligt förbundets mening borde all virkesmätning, som skulle ligga till grund för betalning av virke eller guldande av arbetslön för avverkning eller utdrivning av virke, underkastas ifrågavarande lagstiftning.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har ifrågasatt, huruvida ej med hänsyn såväl till arbetarnas intresse som till önskvärdheten att nedbringa mätningskostnaderna ifrågavarande undantagsbestämmelse borde utgå.

Jägmästaren i Arjeplogs revir, som jämväl ansett, att sagda bestämmelse borde uteslutas, har till stöd därför anført:

De virkesköpande bolagen vore i stor utsträckning ägare till skogsfastigheter, varifrån betydande virkesfångster tillfördes flottlederna. Det framstode som ett önskemål, att om möjligt allt virke, som nedlades på flottled, inmättes efter fullt enhetliga principer, varigenom skulle vinnas ökade möjligheter till kontroll å till flottning anmält virkes kubikinnehåll och härmed en fullt rättvis fördelning av flottningskostnaderna. De fastighetsägande bolagen kunde knappast härigenom tillfogas någon egentlig skada. En rationell arbetsorganisation vid tumningen av virket efter de olika flottlederna kunde genom nämnda tillvägagångssätt ernås.

Jägmästaren i Vilhelmina revir har ifrågasatt, huruvida ej allt virke, som nedlades i eller skulle framföras genom allmän flottled, borde inmätas av virkesmätningsnämnd. Därest föreskrift härom meddelades, skulle

för att tillmötesgå den skogsägande industrien kunna stadgas, att industriens egna tjänstemän skulle på begäran kunna av nämnden förordnas att mäta sådana virkespartier, som komme från industriens egna skogar och skulle gå till dess egna verk.

*Departements-
chefen.*

Tillgodoseendet av det syfte, som den föreslagna lagstiftningen avser att främja, kräver, att virkesmättningsnämnds mättningsmonopol principiellt fastställes att omfatta köpvirke, d. v. s. virke, som av enskilda skogsägare eller med dem likställda avyttrats till trävarubolag eller andra större virkesköpare. En regel, varigenom monopolet begränsades att gälla sådant virke, skulle emellertid, såsom kommissionen framhållit, medföra stora svårigheter vid tillämpningen och äventyra lagstiftningens effektivitet. I likhet med kommissionen finner jag därför en mera bestämd avgränsning av monopolet vara påkallad.

Den omfattning av monopolet, som kommissionen föreslagit, synes dock ej i alla avseenden vara ändamålsenlig.

Det torde sålunda kunna ifrågasättas, huruvida bilat virke bör vara underkastat mätning genom virkesmättningsnämnd. Beträffande detta spörsmål må erinras, att dylikt virke allenast i mindre utsträckning är föremål för försäljning från enskilda skogsägare till trävarubolag, samt att något större behov att till skydd för virkessäljarna inordna bilat virke under monopolet sålunda ej föreligger. Därjämte är att märka, att vid försäljning av slipers, sparrar och andra sortiment av bilat virke det ofta avtalas, att särskilda bestämmelser skola gälla i fråga om virkets mätning, vilket förhållande tydligen är ägnat att försvåra monopolets tillämpning beträffande sådant virke. Härtill kommer, att kvalitetsbedömningen för bilat virke i allmänhet är väsentligt enklare än för runt virke, vadan säljaren beräffande det förra virkesslaget lättare kan kontrollera mätningens riktighet. Vid nu angivna förhållanden synas övervägande skäl tala för undantagande av bilat virke från den föreslagna lagstiftningen.

Av väsentligen enahanda grunder, som tala för uteslutande av bilat virke från monopolets tillämpning, torde därifrån böra undantagas jämväl runt virke av lövträd. För de olika slag av dylikt virke, som försäljas från enskilda skogsägare till större virkesköpare, såsom tändsticksvirke, virke för snickeriändamål och bobinvirke, tillämpas mycket olika mätningssätt. Därjämte är att märka, att de enskilda skogsägarna i allmänhet avyttra blott små kvantiteter dylikt virke samt att de olika virkespartierna ofta uppläggas för mätning på spridda ställen. Monopolets tillämpning å här avsett virke skulle därför medföra omgång och draga avsevärd kostnad. Med hänsyn härtill och då lövträdsvirke allenast i ringa omfattning mätes genom virkesmättningsföreningarna, har jag ansett fri mätning böra medgivas i fråga om sådant virke.

Virkesmättningsnämnds mättningsmonopol synes vidare ej böra äga till-

lämpning i fråga om alla slag av runt barrträdsvirke. Sådana sortiment av dylikt virke, som ej i någon mån äro föremål för försäljning från de enskilda skogsägarna till trävaruindustrien, böra tydligen ej vara underkastade monopolet, och i fråga om de sortiment, för vilka dylik försäljning förekommer allenast i mindre utsträckning, torde monopolet ej böra förlänas ovillkorlig giltighet. En ändamålsenlig avgränsning av monopolet i fråga om runt barrträdsvirke torde i stort sett vinnas, därest detta i viss anslutning till den i Norge gällande lagstiftningen i ämnet principiellt fastställes att gälla i fråga om sådant virke av nämnda slag, som är avsett för industriellt bruk eller förädling eller för export i oförädlat skick. Genom en dylik avgränsning komma från monopolets tillämpning att i stor utsträckning undantagas pålar, stolpar och stänger, vilka oftast ej äro avsedda för ändamål, som nyss sagts. Detsamma kommer att gälla i fråga om brännved. Allenast där sådan ved säljes okliven och av dess tillredning eller av omständigheterna i övrigt framgår, att den är avsedd för industriellt bruk eller export, bliver den underkastad monopolet. Vidare kommer kolved att inbegripas under monopolet blott i det fall, att kolningen av veden är avsedd att verkställas under sådana förhållanden, som kunna betecknas såsom industriell användning av veden. Kolved, avsedd att kolas i mila, kommer följaktligen regelrätt att uteslutas från monopolets tillämpning.

Ett bestämmande av monopolets omfattning på sätt nyss angivits förutsätter, att ett tillförlitligt bedömande, huruvida runt barrträdsvirke är avsett för industriellt bruk eller förädling eller för export i oförädlat skick, vid mätningstillfället kan äga rum. I allmänhet torde ett dylikt bedömande ej möta svårighet. Där i undantagsfall tveksamhet i berörda avseende skulle kunna yppas, lärer möjlighet finnas att i viss mån undanröja sådan tveksamhet genom den instruktion angående här avsedd mätning, som, på sätt i det följande skall närmare beröras, Kungl. Maj:t bör hava att utfärda för monopolområde eller viss del därav och i vilken instruktion bör angivas, bland annat, det eller de slag av virke instruktionen avser.

Av det anförda framgår, att jag ej kunnat biträda de från vissa håll framställda yrkandena, att mätningssonopolet skulle givas en ännu snärvare omfattning än förut sagts och inskränkas till vissa särskilda slag av industrivirke. En dylik avgränsning av monopolet synes ej lämplig, särskilt i betraktande av den snabba utveckling inom trävaruindustrien, som under senare år ägt rum och alltjämt pågår, och den alltmera ökade användning av rundvirke för industriella ändamål, som därigenom möjliggöres. Ej heller har jag kunnat ansluta mig till det av vissa skogsstatstjänstemän framförda förslaget, att runt virke, som oförädlat exporterades, skulle undantagas från monopolet. Såsom jag senare skall angiva, torde visserligen i fråga om dylikt virke undantag från monopolet böra i vissa fall kunna medgivas av Kungl. Maj:t. men att från lagens tillämpning helt utesluta sådant virke synes ej tillrådligt.

Även med den begränsade omfattning av monopolet, som jag nu förordat, komma att därunder inbegripas vissa särskilda slag av runt barrträdsvirke, avsedda för ändamål som förut sagts, vilka ej böra ovillkorligen vara underkastade mätningens monopol. Till frågan, i vad mån undantag från monopolet i fråga om dylika virkesslag bör stadgas, återkommer jag i det följande.

Ett fastställande av monopolets gränser enligt förenämnda grunder medför, att virke, som trävarubolag eller annan virkesförädlare avverkar å egen fastighet eller å mark, varå denne äger avverkningsrätt, i och för användning i förädlingsverksamheten, principiellt kommer att underkastas monopolet. Ett inordnande av dylikt virke under monopolet är emellertid tydligen ej påkallat för skyddande av virkessäljarnas intressen. Ej heller eljest synas tillräckliga skäl för närvarande föreligga att inbegripa dylikt virke under monopolet. I likhet med kommissionen anser jag därför, att undantag från monopolets tillämpning bör medgivas i fråga om här avsett virke. Såsom senare skall närmare angivas, åsyftar departementsförslaget, att virkesmätningens nämnd skall äga befogenhet att inom sitt verksamhetsområde på begäran av vederbörande virkesägare verkställa även sådan mätning av virke, som jämlikt förslaget är undantagen från monopolets tillämpning. Det torde kunna förutsättas, att virkesägarna ofta finna med sin fördel förenligt att hos nämnden påkalla dylik mätning och att sålunda även virke, som avverkats av virkesförädlare å dennes egen fastighet eller å mark, varå han äger avverkningsrätt, i och för användande i förädlingsverksamheten, på nyss angivna väg i ej oväsentlig omfattning bliver föremål för mätning av virkesmätningens nämnd.

Vad angår kommissionens förslag, att mätning av virke, som uteslutande verkställas i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning, skall undantagas från monopolets tillämpning, vill jag erinra, att dylik mätning i allmänhet är av mycket enklare beskaffenhet än mätning av köpvirke. Mätningen avser nämligen i detta fall i regel allenast ett fastställande av det avverkade virkets kvantitet, ej ett bedömande av kvaliteten. Riktigheten av mätningen är därför oftast väsentligt lättare att kontrollera än då fråga är om mätning av köpvirke. De skäl, som tala för införande av mätningens monopol i fråga om den senare mätningen, föreligga därför ej beträffande den förra. Det är jämväl att märka, att, då virkesmätningens nämnds monopol till övervägande del kommer att omfatta kvalitetsmätning, ett inordnande av mätning för bestämmande av skogsarbetares avlöning under monopolet skulle kunna få till följd, att vid sådan mätning hänsyn i ökad omfattning komme att tagas till virkets kvalitet. En dylik utveckling bör tydligen ej befrämjas genom lagstiftningen. Av dessa skäl har jag i likhet med kommissionen ansett ifrågavarande mätning böra uteslutas från monopolet. Med här avsedd mätning torde

böra likställas sådan mätning av virke, som verkställes på grund av avtal, varigenom någon åtagit sig att på entreprenad verkställa avverkning eller utdrivning av virke mot ersättning, som skall utgå efter virkets mängd, sådan denna bestämts genom mätning, eller varigenom någon eljest förbundit sig att ombesörja forsling av virke mot ersättning efter nämnda grund.

Även med nu angivna undantag torde emellertid monopolets omfattning i vissa avseenden bliva för vid. Förutom den virkesmätning, som enligt det nyss anförda bör vara utesluten från monopolets tillämpning, bör sålunda däriifrån undantagas exempelvis även sådan mätning, som verkställes i undervisningssyfte eller i ändamål att kontrollera riktigheten av en genom virkesmättningsnämnds försorg verkställd mätning eller som företages av virkesägare allenast för hans egen information rörande storleken av visst virkesparti.

Med hänsyn härtill och då ett fullständigt angivande av de olika fall, då mätning av virke bör vara undantagen från monopolet, ej lämpligen kan ske, torde den av kommissionen föreslagna metoden för bestämmande av monopolets omfattning, enligt vilken monopolet principiellt skall fastställas att gälla vissa slag av virke, som i allmänhet äro föremål för försäljning från de enskilda skogsägarna till de större virkesköparna, men samtidigt sådana undantag från monopolet stadgas, att detta i verkligheten kommer att väsentligen gälla köpvirke, näppeligen böra följas. Det synes visserligen lämpligt, att monopolet, såsom jag i det föregående angivit, bestämes att äga tillämpning allenast i fråga om sådant runt barrträdsvirke, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, men härutöver läser monopolet jämväl böra begränsas med hänsyn till det ändamål, för vilket mätning av dylikt virke företages. Med beaktande av den allmänna synpunkt, som ligger till grund för den föreslagna lagstiftningen, torde sagda begränsning böra åsyfta, att monopolet fastställas att gälla blott sådan mätning av här avsett virke, som skall ligga till grund för bestämmande av köpeskillning eller annat vederlag för virket. Med en dylik omfattning av monopolet komma samtliga de mätningar, som enligt det förut anförda böra vara undantagna från dettas tillämpning, att däriifrån uteslutas. Jämväl mätning av husbehovsvirke, vilken enligt kommissionens förslag ej skall vara underkastad monopol, kommer att falla utanför den föreslagna lagstiftningen.

Det bör ej förbises, att införande av nu angiven begränsning av monopolet i särskilda fall kan medföra svårigheter att avgöra, huruvida mätning av virke företages i sådant syfte, som nyss sagts. Med hänsyn till de förhållanden, varunder mätning av här avsett runt virke i allmänhet äger rum, torde dessa svårigheter dock ej vara av den art, att lagstiftningens effektivitet därigenom äventyras eller annan större olägenhet därav föranledes.

Mätning av virke, som ej är underkastad monopol.

Kommis-
sionen.

Kommissionen har föreslagit, att virkesmätningsnämnd skall äga att inom sitt verksamhetsområde verkställa även sådan mätning av runt eller bilat virke, som enligt förslaget är undantagen från nämndens mätningsmonopol, under förutsättning att mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt. Kommissionen har till stöd härför anfört:

En förutsättning för vinnande av erforderlig begränsning av virkesmätningsnämnds mätningskostnader vore, såsom tidigare berörts, att nämndens mätningsverksamhet bleve av nöjaktig omfattning. I samma mån som den hos nämnden anställda personalen kunde effektivt utnyttjas, minskades nämndens mätningskostnad per inmätt kubikenhet, under det i motsatt fall denna kostnad ökades. Det vore därför önskvärt, att de hos nämnden anställda tjänstemännen kunde i lämplig omfattning tagas i anspråk jämväl för utförande av annan virkesmätning inom nämndens verksamhetsområde än den, som fölle under nämndens mätningsmonopol. Kommissionen ville erinra, att virkesmätningsföreningarna ej inskränkt sin verksamhet till mätning av köpvirke utan jämväl i betydande omfattning mätte virke, som föreningarnas medlemmar låtit avverka å dem tillhöriga fastigheter eller å marker, vartill de ägde avverkningsrätt, i ändamål att förädla vid medlemmarnas industriella verk. Genom verksamhetens anordnande på detta sätt hade föreningarna relativt sett kunnat nedbringa sina mätningskostnader till en låg nivå. Enligt kommissionens åsikt borde virkesmätningsnämndernas arbete ordnas efter liknande grunder. Dessa borde sålunda tilläggas befogenhet att, envar inom sitt verksamhetsområde, verkställa även sådan mätning av virke, som ej vore underkastad nämndens mätningsmonopol. Härvid borde dock det förbehåll uppställas, att dylik mätning ej finge av nämnden utföras, med mindre den kunde ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt. Tydligt vore, att, där nämnden åtagit sig att verkställa här avsedd mätning, mätningen principiellt borde av nämnden verkställas i samma ordning och med samma skyndsamhet som annan å nämnden ankommande mätning.

Departements-
chefen.

Den av kommissionen föreslagna befogenheten för virkesmätningsnämnd att under viss förutsättning inom sitt verksamhetsområde verkställa även sådan mätning av runt eller bilat virke, som är undantagen från nämndens mätningsmonopol, finner jag välgrundad. Med hänsyn till den begränsning av monopolet, som jag i det föregående förordat, torde ifrågavarande befogenhet böra bestämmas att generellt avse mätning av virke, som är undantagen från monopolet.

Virkesmätningsnämnds organisation.

Nämndens sammansättning och ledamotsantal samt sättet för utseende av dess ledamöter.

Kommis-
sionen.

Såsom förut berörts skall enligt kommissionens förslag virkesmätningsnämnd bestå av fem ledamöter, därav en, tillika ordförande, utses av Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter väljas, två av virkessäljare och två av virkesköpare, enligt vissa i förslaget upptagna regler.

Ordföranden skall, efter förslag av nämndens övriga ledamöter, utses för viss tid bland personer, som ej kunna anses företråda virkessäljare- eller virkesköpareintressen.

Nämndens övriga ledamöter skola årligen väljas, två å mätningsstämma med virkessäljare och två å sådan stämma med virkesköpare.

Å mätningsstämma med virkessäljare utövas valrätten principiellt genom särskilda säljareombud (distriktsombud). För val av distriktsombud skall nämndens verksamhetsområde vara indelat i distrikt, omfattande en eller flera kommuner. För varje distrikt skall å distriktsstämma årligen väljas ett eller flera distriktsombud. Å distriktsstämma äger regelrätt envar, vilken under det senast förflutna räkenskapsåret fått inom distriktet virke inmätt såsom säljare, med vissa begränsningar rösträtt i förhållande till mängden av det virke, som inmätts åt honom genom nämnden. Sedan för samtliga distrikt inom verksamhetsområdet distriktsombud sålunda utsetts, sammanträda dessa till mätningsstämma för valrättens utövande. Å sådan stämma äger distriktsombud rösta för det röstetal, som sammanlagt tillkommer de röstägande inom det distrikt, för vilket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äga dessa rösta för lika andel av sagda röstetal. Enskild röstägande är dock obetaget att, med vissa begränsningar, själv eller genom ombud å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande röstetal, som i dylikt fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

Å mätningsstämma med virkesköpare äger principiellt envar, som under det senast förflutna räkenskapsåret fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare, med vissa begränsningar rösträtt i förhållande till mängden av det virke, som nämnden inmätt åt honom.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen till en början diskuterat *frågan, huruvida skogsarbetarna borde tillerkännas representation i virkesmättningsnämnderna*. Kommissionen, som besvarat frågan nekande, har till stöd för sin ståndpunkt anfört:

Kommissionen ville till en början erinra, att virkesmättningsnämnds mättningsmonopol ej vore avsett att äga tillämpning i fråga om sådan mätning av virke, som verkställdes uteslutande i syfte att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Dylik mätning komme därför sannolikt ej att bliva föremål för virkesmättningsnämndernas verksamhet. Väl borde sådan nämnd äga att verkställa även mätning, som nyss sagts, men det torde med säkerhet kunna antagas, att nämnden ej komme att anlitas för detta ändamål. Med hänsyn till nu angiven mätning hade skogsarbetarna sålunda ej något intresse av virkesmättningsnämnds sammansättning.

Det förekomme emellertid ej sällan, att mätning av virke avsåge såväl bestämmande av avlöning åt de arbetare, vilka avverkat eller utdrivit virket, som fastställande av köpeskillingen för virket. I dylikt fall vore mätningen underkastad virkesmättningsnämndens mättningsmonopol och skogsarbetarna hade intresse av det sätt, varpå mätningen av nämnden utfördes. Med avseende å detta fall vore att märka, att, där skogsarbetarnas avlöning, såsom vanligen vore händelsen, utginge i förhållande till

den uppmätta totala kvantiteten av virket eller i förhållande till sagda kvantitet, minskad med den kubikmassa, som svarade mot å virket förekommande s. k. kvantitativa fel, eller efter liknande grund, skogsarbetarnas intressen av representation i virkesmättningsnämnd vore skäligen ringa. Det torde nämligen ej böra förutsättas, att själva uppmätningen av virket skulle av nämnden verkställas felaktigt; och vad anginge de fall, då arbetarnas avlöning reducerades i den mån avdrag å kubikmassan gjordes för s. k. kvantitativa fel, innge erinras, att dylika avdrag vore av jämförelsevis ringa omfattning i förhållande till den totala kubikmassan — av utredningen syntes framgå, att dessa avdrag understundom ej ens uppginge till en procent av kubikmassan — samt att vid sådant förhållande frågan om dessa avdrags bestämmande allenast i mycket obetydlig grad invercade på avlöningens storlek. Om däremot nedsättning i skogsarbetarnas avlöning enligt gällande avtal skulle ske jämväl i den mån s. k. kvalitativa fel föranledde avdrag å virkets kubikmassa, ägde arbetarna otvivelaktigt ett verkligt intresse av virkesmätningens utförande. Enligt de i ärendet avgivna yttrandena syntes emellertid en dylik avlöningsgrund förekomma allenast inom vissa enstaka län. Då det i och för sig vore föga rationellt att bestämma storleken av den ersättning, som skulle utgå för huggning och körning av virke, efter virkets *kvalitet*, vore det tydligen mindre lämpligt att lägga en dylik avlöningsmetod till grund för medgivandet åt skogsarbetarna av en lagbestämd representation i virkesmättningsnämnd. Det torde böra antagas, att denna metod, som redan övergivits i flertalet av de län, där virkesmättningsföreningar vore verksamma, ej komme att för framtiden bibehållas i de trakter, där den fortfarande vore i bruk. Med hänsyn härtill och då skogsarbetarnas intressen i fråga om virkesmätning väsentligen sammanfölla med virkes-säljarnas och sålunda i förekommande fall kunde antagas bliva tillgodosedda genom de senares representanter i en legal virkesmättningsnämnd, hade kommissionen funnit tillräckliga skäl ej föreligga att medgiva skogsarbetarna särskild representationsrätt i dylik nämnd.

Kommissionen ville i detta sammanhang erinra, att, därest virkessäljare träffat avtal med skogsarbetare om avverkning och utdrivning av virke på villkor, att avlöning till arbetarna skulle utgå i förhållande till virkets mängd, sådan denna bestämts genom mätning av virkesmättningsnämnd, ett dylikt avtal borde anses innebära, att arbetarna ägde att, då avlöning till dem utbetalades, taga del av det över mätningen upprättade beskedet för utövande av kontroll, att avlöningen riktigt beräknats.

Till stöd för förslaget rörande *antalet ledamöter av virkesmättningsnämnd* har kommissionen yttrat:

Med den sammansättning, som virkesmättningsnämnd enligt kommissionens förslag skulle äga, borde antalet ledamöter av nämnden städse vara udda. I betraktande av det stora antal virkessäljare och virkesköpare, som skulle representeras i nämnden, och de delvis olikartade intressen, som inom envar av dessa grupper förefunnes, torde för varje grupp minst två ledamöter av nämnden böra utses. Å andra sidan vore det av vikt, att för nedbringande av nämndens administrationskostnader samt ökande av dess arbetsduglighet nämndens ledamotsantal i möjligaste mån begränsades. Med dessa utgångspunkter torde antalet ledamöter av nämnden böra bestämmas till fem, därav två borde utses för envar av nämnda grupper samt den femte ledamoten, såsom förut nämnts, borde tillsättas av statlig myndighet med uppdrag att tillika vara nämndens ordförande.

I fråga om sättet för utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd och dennes kvalifikationer har kommissionen anfört:

Ordföranden i virkesmättningsnämnd borde utses på sådant sätt, att han erhöles största möjliga auktoritet och tillika möttes med förtroende från vederbörande virkessäljares och virkesköparens sida. Detta önskemål torde tillgodoses, om belogenheten att utse ordförande förbehölles. Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter av nämnden medgaves rätt att före valet avgiva förslag å en eller flera personer, som enligt deras mening vore lämpade för uppdraget. Det borde förutsättas, att, därest sistnämnda ledamöter kunde enas om förslaget och den eller de föreslagna funnes lämpliga, någon av dem komme att av Kungl. Maj:t förordnas.

Å ordföranden i nämnden ankomme i främsta rummet att tillse, att nämnden på ett opartiskt sätt fyllde sin uppgift, samt att verka för ett gott samarbete mellan virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden. Ordföranden borde därför självfallet väljas bland personer, som ej kunde anses företräda någondera av berörda intressegrupper. Det torde därjämte — särskilt med hänsyn till arten av nämndens verksamhet och då nämnden borde hava att slutligt avgöra de mättningsärenden, som ankomme å denna — kunna ifrågasättas, huruvida ej ordföranden borde äga juridisk sakkunskap och domarerfarenhet. Att ovillkorligen uppställa fordran å dylika kvalifikationer ifråga om ordföranden mötte dock vissa betänkligheter, enär det i särskilda fall kunde möta svårighet att bland kretsen av de personer, som vore boende inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde eller i närheten därav och ägde nyssnämnda kvalifikationer, finna någon, som vore fullt lämplig för uppdraget och tillika oförhindrad att åtaga sig detsamma. Med hänsyn härtill hade kommissionen ansett sig ej böra föreslå upptagande i lagen av någon bestämmelse i nyss angivna syfte. Kommissionen förutsatte emellertid, att vid utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd valet företrädesvis komme att göras bland personer, som ägde förut angivna kvalifikationer, och i främsta rummet bland dem, som vore eller hade varit innehavare av ordinarie domarämbeten. Vid utövande av den rätt att avgiva förslag å ordförande, som enligt det förut anförda borde tillkomma de av virkessäljare och virkesköpare utsedda ledamöterna av nämnden, borde följaktligen enahanda förfaringssätt tillämpas. Det syntes även kunna förutsättas, att, om i särskilt fall juridisk sakkunskap ej funnes representerad bland nämndens ledamöter, nämnden vid behandling av frågor av juridisk natur före avgörandet av sådan fråga inhämtade utlåtande från person med dylik sakkunskap.

För bevarande av önskvärd kontinuitet i nämndens arbete torde ordföranden i allmänhet böra förordnas för ett flertal år i sänder. Det syntes böra ankomma å Kungl. Maj:t att härutinnan besluta efter vad i varje fall funnes lämpligt.

Åsäm motivering till förslaget om sättet för utseende av de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola representera virkessäljare och virkesköpare, har kommissionen anfört:

Vad anginge sättet för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd borde denna fråga bedömas med hänsyn till arten av nämndens verksamhet. Nämndens uppgift att i väsentlig utsträckning ombesörja mätningen av runt eller bilat virke inom ett eller flera större flodområden i förut angivna delar av landet förut

satte anställande av en talrik personal för mättningsarbetets utförande samt handhavande av en betydande medelsförvaltning. Kostnaderna för nämndens verksamhet torde böra bestridas av dem, vilka anlidade nämnden såsom mättningsorgan, och dessa erhöles sålunda ett omedelbart ekonomiskt intresse, att nämnden bedreve sin verksamhet på sådant sätt, att sagda kostnader hölles vid en låg nivå. Vid dylikt förhållande torde det böra åligga nämnden att årligen avgiva redovisning för sin förvaltning till vederbörande intressenter, och det borde ankomma å dessa att pröva frågan om ansvarsfrihet åt nämnden för förvaltningens handhavande. Härvid torde såsom intressenter böra anses allenast de, vilka i fråga om virkesmätning vore underkastade nämndens mättningsmonopol och på denna grund anlidade nämnden såsom mättningsorgan, eller, närmare bestämt, de fysiska eller juridiska personer, åt vilka nämnden inmätte virke såsom säljare eller köpare. Virkesägare, som enligt den föreslagna lagstiftningen ägde att själva mäta sitt virke men som frivilligt påkallade nämndens åtgärd i detta avseende, intoge en annan ställning än berörda intressenter och syntes ej böra äga deltaga i beslut om ansvarsfrihet åt nämnden.

Ett anordnande av nämndens förvaltning enligt nu angivna grunder syntes böra hava till följd, att jämväl uppgiften att utse virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden anförtroddes åt nyssangivna intressenter. Detta innebure, att de virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmätt virke under visst räkenskapsår och som på grund härav hade att besluta om ansvarsfrihet åt nämnden för sagda år, i samband därmed ägde att utse representanter i nämnden för ett kommande år. Då kretsen av ifrågavarande intressenter vore underkastad växlingar år från år, särskilt i fråga om virkessäljarna, komme den nu angivna valmetoden att medföra, att en del av de intressenter, som hade att utse representanter i nämnden för visst år, ej komme att uppträda såsom säljare eller köpare av virke under sagda år och följaktligen ej då hade något omedelbart intresse av nämndens verksamhet. Häri torde dock näppeligen ligga något skäl att underkänna metoden. Vid ett bedömande på lång sikt vore uppenbart, att de virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmätte virke, vore de verkliga intressenterna i fråga om denna verksamhet. Då man vid tiden för valet av ledamöter i nämnden ej kände, vilka personer under det kommande året ärnade sälja eller köpa virke och hos nämnden påkalla mätning därav, vore uteslutet, att dessa personer skulle kunna tillerkännas rösträtt vid valet. De virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmätt virke under ett förflutet räkenskapsår, hade en på erfarenhet grundad kännedom, huruvida de ledamöter av nämnden, som under sagda år representerat virkessäljare- respektive virkesköpareintresset, vore lämpade att handhava det dem lämnade förtroendeuppdraget, och syntes därför böra beklädas med befogenhet att avgöra, huruvida sagda ledamöter skulle omväljas eller ersättas med andra. I fråga om virkessäljarna vore därjämte att märka, att inom det moderna skogsbruket tendensen ginge mot ofta återkommande huggningar i varje bestånd samt att, i den mån dylika strävanden vunne allmän anslutning bland skogsägarna, man torde kunna emotse, att flertalet av dem, som hade avsaluskog, återkomme såsom säljare med ganska korta mellanrum. Beträffande virkesköparna finge erinras, att trävarubolag och andra, som i större omfattning inköpte virke och som i första hand hade intresse av virkesmättningsnämndernas verksamhet, i allmänhet företoge dylika inköp årligen.

Ett genomförande av berörda ordning för val av virkessäljarnas och

virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd medförde, att de till dessa grupper hörande intressenterna borde hava att årligen var för sig sammanträda för företagande av dylikt val. Med hänsyn till att nämndens förvaltning väsentligen vore av ekonomisk karaktär syntes rösträtt vid dylikt sammanträde, i det följande benämnt mättningsstämma, principiellt böra tillkomma vardera gruppens intressenter i förhållande till mängden av det åt envar inmätta virket. En oinskränkt tillämpning av denna röstgrund skulle dock kunna få till följd, att en eller några få stora virkessäljare eller virkesköpare skulle kunna utan hänsyn till övriga röstägandes mening diktera mättningsstämmans beslut. I detta hänseende finge erinras, att den kvantitet saluvirke, som domänverket under ett varvt av räkenskapsåren 1931/1932 och 1932/1933 fått inmätt genom Överbottens Tunningsförening, vore väsentligt större än den av föreningen under samma år åt samtliga enskilda skogsägare (bolag ej inbegripna) inmätta kvantiteten samt att Umeå Tunningsförening under berörda år åt domänverket inmätt virke till en myckenhet, som för år 1931/1932 överstege och för år 1932/1933 blott obetydligt understeg den totala virkesmängd, som föreningen under samma år inmätt åt enskilda fastighetsägare. Även för olika virkesköpare vore skiljaktigheterna i fråga om inmätt virkesmängd ofta mycket betydande. Skäliga hänsyn till de mindre virkessäljarnas och virkesköparnas intressen torde därför kräva, att rätten att rösta för inmätt virkesmängd underkastades vissa begränsningar. Då de för olika säljare och köpare inmätta virkesmängderna i hög grad växlade inom skilda trakter, syntes nämnda begränsningar ej böra fastställas efter samma grunder för alla virkesmättningsnämnders verksamhetsområden utan särskilda bestämmelser härutinnan utfärdas för varje sådant område. Med hänsyn härtill torde dessa bestämmelser lämpligen böra meddelas i administrativ ordning. Vid utformningen av sagda bestämmelser borde självfallet tillses, ej blott att de mindre intressenternas rätt skyddades utan även att de större intressenterna tillerkändes skäligt inflytande å avgörandet av de frågor, som mättningsstämma hade att behandla.

Den nu föreslagna ordningen för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd torde utan olägenhet kunna oförändrad tillämpas å köparensida. Då antalet köpare av här avsett virke vore relativt begränsat samt köparna i allmänhet hade sin verksamhet förlagd till orter med goda kommunikationer, torde svårigheter ej möta att inom de särskilda nämndernas verksamhetsområden samla köparna eller ombud för dem till mättningsstämmor. I fråga om virkessäljarna ställde sig saken däremot annorlunda. Virkessäljarna vore mångdubbelt talrikare än virkesköparna samt bodde mycket spridda, varjämte flertalet av dem befunno sig i små ekonomiska förhållanden. Kommissionen ville erinra, att antalet virkessäljare, åt vilka de nuvarande virkesmättningsföreningarna under räkenskapsåren 1930/1933 inmätt virke, i medeltal per år utgjort, för Wernländska Inmättningsföreningen 5,766, för Dalälvarnas Tunningsförening 1,791, för Sundsvalls Virkesmättningsförening 3,046, för Ångermanälvens Tunningsförening 1,543, för Örnsköldsviks Tunningsförening 1,332, för Umeå Tunningsförening 1,217 samt för Överbottens Tunningsförening 634. Från virkessäljarnas synpunkt torde därför en ordning, som berättigade dem att inom varje virkesmättningsnämnds verksamhetsområde årligen sammanträda för val av representanter i nämnden, näppeligen vara fullt ändamålsenlig. Med hänsyn till den omfattning, de särskilda nämndernas verksamhetsområ-

den torde komma att erhålla, skulle ett deltagande i sådant sammanträde för de särskilda virkessäljarna ej sällan ställa sig ganska betungande — detta gällde, även om virkessäljarna medgäves rätt att rösta genom ombud — vadan det måste befaras, att många virkessäljare ej skulle bliva i tillfälle att infinna sig vid sammanträdet och där utöva sin rösträtt. För undanröjande av denna brist i den föreslagna metoden syntes varje virkesmättningsnämnds verksamhetsområde böra indelas i distrikt samt de virkessäljare, som inom sådant distrikt under visst räkenskapsår fått virke inmätt genom nämnden, berättigas att, själva eller genom ombud, å distriktsstämma utse ett eller flera distriktsombud, vilka sedermera sammanträdde till mättningsstämma. Genom en dylik anordning torde möjlighet kunna beredas de särskilda virkessäljarna inom varje nämnds verksamhetsområde att utan större omgång eller kostnad begagna dem tillkommande rösträtt. Då ersättning borde utgå till distriktsombud för deltagande i mättningsstämma, kommo ett genomförande av sagda anordning visserligen att få till följd, att nämndens kostnader för hållande av mättningsstämmor med virkessäljarna blevo större än om beslutanderätten å stämmorna direkt utövades av dessa, men berörda kostnadsökning torde ej böra tillmätas avgörande betydelse. Den lättnad, som genom irågarvarande system bereddtes virkessäljarna, syntes väl uppväga olägenheten av en dylik merutgift, som i varje fall komme att uppgå till ett obetydligt belopp i jämförelse med de totala kostnaderna för virkesmättningsnämndernas verksamhet.

Distriktsombud borde äga att å mättningsstämma rösta för hela det röstetal, som sammanlagt tillkomme virkessäljarna inom distriktet. Till skydd för minoriteten borde det dock vara enskild virkessäljare obetaget att å stämman själv eller genom ombud rösta för honom tillkommande röstetal, eventuellt med den begränsning i röstetalet, som fastställts till förhindrande av ett dominerande inflytande å stämmans beslut. I fråga om utövande av rösträtt å distriktsstämma borde liknande begränsningar gälla, som enligt det förut anförda borde i motsvarande avseende föreskrivas beträffande mättningsstämma.

Reservanterna.

I de särskilda yttranden, som fogats vid kommissionens betänkande av herrar Hedlund, Ernst Johansson och C. O. Johansson, hava dessa varit av skiljaktig mening i fråga om sättet för utseende av virkessäljarnas representanter i virkesmättningsnämnd. C. O. Johansson har därjämte framställt viss erinran mot kommissionens uttalanden rörande de kvalifikationer, som borde krävas av ordförande i sådan nämnd.

Hedlund och *Ernst Johansson* hava föreslagit, att vid sidan av den av kommissionen förordade metoden för utseende av virkessäljarnas representanter i virkesmättningsnämnd även ett annat valsätt skulle efter förordnande av Kungl. Maj:t kunna tillämpas i fråga om dessa representanter. Enligt sagda reservanters mening borde sålunda Kungl. Maj:t, därest inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde funnes sådan sammanslutning av virkessäljare, som kunde anses nöjaktigt representera de särskilda säljarna inom gruppen, äga förordna, att den beslutanderätt, som enligt den av kommissionen föreslagna lagen skulle utövas å mättningsstämma med virkessäljare, i stället skulle tillkomma sammanslutningen och domänstyrelsen. Hade sådant förordnande meddelats, skulle enligt

reservanternas förslag sammanslutningen och domänstyrelsen utse ledamöter av nämnden i förhållande till de virkesmängder, som de enskilda säljarna å ena sidan och kronan som säljare å andra sidan genom nämndens försorg fått inmätt under de tre sista verksamhetsåren.

Hedlund och Ernst Johansson hava till stöd för det av dem framlagda förslaget anfört, bland annat:

Inom vart och ett av de nuvarande tunningsföreningarnas verksamhetsområden uppginge antalet säljare till minst ett eller annat tusen. De föreslagna mätning-nämndernas verksamhetsområden torde icke bliva mindre. Antalet röstberättigade å mätningssstämma med säljarna bleve således avsevärt och även med den föreslagna möjligheten att å distriktsstämma utse elektorer torde de röstberättigades medverkan vid mätningssstämmas beslut komma att bliva tämligen betungande. Eftersom det ofta vore fråga om trakter med gles bebyggelse, nödgades nämligen de röstande, även om distrikten gjordes så små, att de omfattade endast en socken, ofta resa flera mil för att bliva i tillfälle att deltaga i distriktsstämma. Det underlättande av rösträttens utövande, som möjligheten att rösta genom ombud innebure, torde icke bliva av den betydelse, att nu framhållna olägenheter kunde lämnas ur räkningen.

Eftersom samtliga säljare hade samma intresse, nämligen att vid virkets inmätning tillvarataga säljarnas rätt gentemot köparna, kunde möjligen den invändningen göras, att det vore av mindre vikt, huruvida flertalet röstberättigade komme att utöva sin rösträtt. I och för sig syntes ett sådant betraktelsesätt icke obefogat, men beaktade man, att vid ett ringa deltagande från säljaresidan ett obehörigt inflytande på densamma kunde komma att göra sig gällande, ställde sig saken annorlunda. Ett dylikt inflytande kunde tänkas komma till stånd på det sätt, att vid de i stor utsträckning förekommande köpen av träd på rot den verkliga köparen företräddes av en mellanhand, som formellt sålde det avverkade virket till den verkliga köparen. Härigenom bereddes den av den verkliga köparen beroende mellanhanden rösträtt å säljaresidan. Att föra bevisning härom vore naturligtvis i regel omöjligt. Köparna hade emellertid möjlighet att även på annat sätt påverka säljaresidan vid dess utövande av beslut. Kommissionen hade framhållit, att köparna gentemot säljarna intoge en så stark ställning, att de i stort sett kunnat fastställa såväl efter vilka regler medlemmarnas köpvirke skulle inmätas som huru dessa regler i det särskilda fallet skulle tillämpas. Uttalandet vore förvisso icke i någon mån överdrivet. Med hänsyn härtill torde det icke få anses uteslutet, att vissa köpare i samband med avtal om virkesleverans, kunde utverka, att säljaren till person, som anvisades av köparen, lämnade fullmakt att utöva sin ifrågavarande rösträtt. Visserligen syntes risken för obehörigt inflytande å säljaresidan minska i den mån begränsningar infördes i rätten att rösta i förhållande till inmätt virkesmängd, men uteslutas kunde den icke med en sådan åtgärd.

Det torde sålunda vara anledning taga under övervägande, huruvida här berörda olägenheter, ett relativt betungande förfarande och risk för obehörigt inflytande å säljaresidan, kunde undkommas, därest säljarnas beslutanderätt utövades i annan ordning än å mätningssstämma.

I stora delar av de trakter, för vilka lagen enligt kommissionens förslag vore avsedd, hade virkessäljarna under de senaste åren bildat sammanlutningar med uppgift att i olika hänseenden, bland annat beträffande

inmätning av virke, tillvarataga säljarnas intressen. På sina håll hade dessa sammanslutningar redan vunnit en betydande anslutning. Det låge nära tillhands att tänka sig, att virkessäljarnas nu ifrågavarande befogenheter utövades av dylika sammanslutningar. Visserligen kunde mot en sådan tanke anföras, att personer, som hade ett berättigat intresse att få utöva rösträtt, komme att sakna sådan av den anledningen, att de icke vore medlemmar i sammanslutning. Emellertid komme såväl vid beslutanderättens utövande genom säljarnas sammanslutningar som vid densamma utövande av dem, vilka tidigare fått virke inmätt genom nämnden, det stundom att inträffa, att rösträtt icke tillkomme personen, som därav ägde ett verkligt intresse. I det senare fallet kunde personen i fråga icke på något sätt förskaffa sig rösträtt men väl i det förra genom vinnande av medlemskap i sammanslutningen. Kungl. Maj:t, på vilken det enligt reservanternas förslag ankomme att förordna om beslutanderättens utövning genom dylik sammanslutning, borde nämligen därvid tillse bland annat, att det stode varje intressent öppet att vinna inträde i sammanslutningen samt att medlemsavgifter och andra medlemmöjligen åvilande skyldigheter icke vore så beskaffade, att de innebure någon tunga av betydelse.

Reservanterna ansåge emellertid den omständigheten, att vissa verkliga intressenter icke bleve i tillfälle att utöva sin rösträtt, icke av avgörande betydelse, eftersom samtliga sådana intressenter i själva verket hade samma intresse. Betydligt väsentligare ansåge reservanterna däremot synpunkterna om röstningsprocedurens vidlyftighet och om risken för obehörigt inflytande å säljaresidan. Sammanslutningarna hade åtskilliga arbetsuppgifter och sammanträdde därför ärligen för dessas tillgodoseende. Ifrågavarande beslutanderätts upptagande bland dessa uppgifter skulle följaktligen medföra en väsentlig lättnad för säljarna samtidigt som risken för obehörigt inflytande å säljaresidan torde med fog kunna sägas bliva helt utesluten.

Avgörande skäl syntes alltså tala för att, därest det inom mättningsnämnds verksamhetsområde funnes representativ sammanslutning av säljare, denna ägde utöva säljarnas beslutanderätt. Det vore därvid självfallet en väsentlig förutsättning, att sammanslutningen antagit stadgar av nödig omfattning och beskaffenhet.

För förhållandet mellan kronan såsom säljare och de enskilda virkessäljarna medförde den av kommissionen intagna ståndpunkten om röstning efter inmätt virkesmängd principiellt, att kronan kunde göra sig gällande endast, om för dess räkning under föregående år inmätts minst hälften av allt köpvirke. Införandet av sammanslutningarna som valorgan för de enskilda säljarna torde icke i och för sig motivera någon förändring i den sålunda intagna ståndpunkten. Emellertid syntes ett beaktande av den tanke, som låge till grund för kommissionens förslag om begränsningar i rätten att rösta efter inmätt virkesmängd, skäligen föranleda en sådan jämkning, att beslutanderätten fördelades mellan sammanslutningen och kronan i förhållande till mängden av inmätt virke. Härigenom skulle kronan äga rätt att av två ledamöter i nämnden utse en under förutsättning att för dess räkning inmätts minst $\frac{1}{3}$ av allt virke. — För att i möjligaste mån borteliminera den oegentlighet, som låge däruti, att tidigare inmätt virkesmängd lades till grund för fördelningen, torde det vara lämpligt, att denna virkesmängd blivit inmätt under ett flertal, minst tre år.

Om virkessäljarnas sammanslutningar skulle tilldelas rätten att i nu ifrågavarande hänseende företräda säljarna, måste man emellertid förd-

ra, att sammanslutningarna erhållit en viss tillslutning. Prövningen härav syntes emellertid böra överlämnas åt Kungl. Maj:t. Därest inom samma virkesmättningsnämnds verksamhetsområde finnes mer än en sammanslutning, borde det likaledes ankomma på Kungl. Maj:t att fördela beslutanderätten mellan dessa.

Där representativa sammanslutningar saknades, syntes även enligt reservanternas mening beslutanderätten böra utövas av dem, som under föregående verksamhetsår fått virke inmätt genom nämnden.

C. O. Johansson har förklarat, att han allenast med tveksamhet biträdde Hedlunds och Ernst Johanssons förslag i fråga om utseende av virkes-säljarnas representanter i virkesmättningsnämnd. Enligt C. O. Johanssons mening vore den av kommissionen föreslagna organisationen för val av nämnda representanter onödig, varförutom densamma komme att draga stora årliga kostnader. Förrättande av dylika val kunde lämpligen uppdragas åt hushållningssällskapen, vilkas medlemmar till övervägande del bestode av jordbrukare. Det vore emellertid även tänkbart, att det anförtroddes åt Kungl. Maj:t att efter förslag av virkessäljarnas organisationer utse ifrågavarande representanter. Vare sig det ena eller andra alternativet valdes, borde dock gälla, att rätten att utse dessa representanter skulle efter Kungl. Maj:ts medgivande kunna överflyttas å virkessäljarnas organisationer (skogsägareföreningarna). I vissa fall torde dessa föreningar redan för närvarande vara tillräckligt representativa för att beklädas med sagda befogenhet.

Med anledning av kommissionens uttalande, att, enligt vad kommissionen förutsatte, val av ordförande i virkesmättningsnämnd företrädesvis komme att göras bland personer, som ägde juridisk sakkunskap och domarerfarenhet, och i främsta rummet bland dem, som vore eller förut varit innehavare av ordinarie domarämbeten, har C. O. Johansson framhållit, att han funne detta uttalande onödigt. Enligt C. O. Johanssons mening borde ifråga om val av ordförande gälla, att, om virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden enhälligt hos Kungl. Maj:t förordat en eller flera personer till ordförande, någon av de sålunda föreslagna skulle av Kungl. Maj:t förordnas.

Frågan om virkesmättningsnämnds sammansättning och ledamotsantal samt sättet för utseende av dess ledamöter har i de avgivna yttrandena ägnats ett särskilt intresse. Även härutinnan hava erinringar i olika avseenden framställt mot kommissionens förslag.

Yttranden.

Vad först angår virkesmättningsnämnds sammansättning har förslaget, att sådan nämnd skall bestå av en opartisk ordförande samt lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare vunnit allmän anslutning i de yttranden, i vilka frågan om virkesmättningsnämnds organisation berörts. En från förslaget avvikande mening har dock framförts av Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, som ansett, att förutom virkessäljare och virkesköpare jämväl skogsarbetare borde vara representerade i virkesmättningsnämnd.

Beträffande antalet ledamöter av sådan nämnd har från flera håll gjorts gällande, att det av kommissionen föreslagna ledamotsantalet, fem, vore för ringa. Sagda antal borde ökas till sju eller nio, så att envar av de två intressentgrupperna, säljare och köpare, finge utse tre eller fyra ledamöter. Förslag om ledamotsantalets bestämmande till sju har särskilt framförts av skogsägareföreningar och skogsstatstjänstemän och har till stöd därför anförts, att, därest sagda antal fastställdes till fem samt de enskilda virkessäljarna och domänstyrelsen sålunda hade att tillsammans utse allenast två ledamöter, en tillfredsställande representation i nämnden i vissa fall ej kunde beredas berörda två intressen å virkessäljaresidan.

I fråga om sättet för utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd hava vissa skogsägareföreningar föreslagit, att de ledamöter av nämnden, som representerade vederbörande intressenter, borde äga att själva utom sig välja ordförande, därest ledamöterna kunde enas om valet. Allenast i det fall, att sådan enighet ej kunde vinnas, borde det av kommissionen föreslagna sättet för ordförandens utseende tillämpas.

Med avseende å frågan, vilka kvalifikationer ordförande i virkesmättningsnämnd bör äga, hava i vissa yttranden invändningar gjorts mot kommissionens uttalande, att valet av ordförande företrädesvis borde ske bland personer, som ägde juridisk sakkunskap och domarerfarenhet. Ett flertal skogsägareföreningar har sålunda förklarat, att de ej kunde ansluta sig till nämnda uttalande, samt såsom skäl härför anført, att frågor, för vilkas avgörande juridisk sakkunskap vore önskvärd, endast i undantagsfall torde förekomma hos virkesmättningsnämnd samt att i dylika fall nämnden kunde erhålla tillförlitliga råd av någon utom densamma stående person med dylik sakkunskap. Å andra sidan hava Sveriges Industriförbund samt åtskilliga sammanslutningar inom trävaruindustrien — under framhållande att ordförande i virkesmättningsnämnd i verkligheten bleve den avgörande i många svåra och ömtåliga frågor av juridisk art — gjort gällande, att fordran å domarkompetens och domarerfarenhet hos sådan ordförande måste anses oefftergivlig samt att en uttrycklig bestämmelse härom därför borde upptagas i lagen.

Vidare hava i ett flertal yttranden erinringar framställt mot den av kommissionen föreslagna metoden för utseende av de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola representera virkessäljare och virkesköpare. Det har sålunda framhållits, att sagda metod vore alltför omständlig, tyngande och kostsam samt ändock i visst hänseende ineffektiv. Det har även anmärkts, att enligt förslaget virkesköpare saknade rösträtt å mättningsstämma för inmätt virke, som avverkats å virkesköparens egen skog. För avhjälpan av de sålunda anmärkta bristerna i förslaget hava olika förslag framställt. — I fråga om sättet för utseende av virkessäljarnas representanter har ett flertal myndigheter och korporationer, däribland länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län samt hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Västernorrlands och Västerbottens län, föreslagit, att valet av nämnda representanter lämpligen syntes kunna an-

förtros åt det eller de hushållningssällskap, som funnes inom nämndens verksamhetsområde. En del av hithörande myndigheter och korporationer har därjämte föreslagit, att, därest representativa skogsägareföreningar funnes inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde, dessa borde kunna medgivas befogenhet att i stället för vederbörande hushållningssällskap utse virkessäljarnas representanter i nämnden. Skogsägareföreningarnas riksförbund samt flertalet skogsägareföreningar, som yttrat sig i ärendet, hava givit sin anslutning till det förslag i förevarande fråga, som framlagts i den vid kommissionens betänkande fogade reservationen av herrar Hedlund och Ernst Johansson. Två jägmästare hava ansett, att virkessäljarnas representanter lämpligen borde utses av Kungl. Maj:t, dock att, där representativa skogsägareföreningar bildats inom nämndens verksamhetsområde, valrätten borde tillkomma dessa föreningar. Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har framhållit, att ifrågavarande representanter borde under betryggande former väljas av hushållningssällskap, skogsägareföreningar och domänstyrelsen. — Beträffande sättet för utseende av de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företräda virkesköparna, har länsstyrelsen i Västerbottens län uttalat, att, då virkesköparna i regel hade fasta organisationer, det syntes kunna anförtros åt dessa att utse sagda ledamöter. — Länsstyrelsen i Gävleborgs län har framhållit, att såväl virkessäljarnas som virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd torde enklare än enligt kommissionens förslag kunna utses under medverkan av länsstyrelse, landsting eller hushållningssällskap eller ock av vederbörande lokala intresseorgan, där dessa vore tillräckligt representativa.

Slutligen hava vissa myndigheter och korporationer, däribland länsstyrelsen och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västerbottens län, uttalat, att de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skulle företräda virkessäljare och virkesköpare, ej, såsom kommissionen föreslagit, borde utses årligen utan att valet av dessa ledamöter lämpligen borde ske för tre eller fyra år i sänder.

Vad först angår frågan om virkesmättningsnämnds sammansättning har jag redan i det föregående angivit min anslutning till kommissionens ståndpunkt, att sådan nämnd bör bestå av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare samt en opartisk ordförande. Jag kan sålunda ej biträda den av Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet framförda åsikten, att representation i virkesmättningsnämnd bör tillerkännas även skogsarbetare. De skäl, som kommissionen anfört mot medgivande av sådan representation, synas ej kunna fränkännas giltighet.

Beträffande frågan om virkesmättningsnämnds ledamotsantal finner jag lika med kommissionen detta antal — som enligt de av mig förut angivna grunderna för nämndens sammansättning måste vara udda — i regel böra utgöra fem. Med hänsyn till de delvis olikartade intressen, som

*Departements-
chefen.*

kunna förefinnas särskilt å virkessäljaresidan, och den omfattning, som sådan nämnds verksamhetsområde i särskilda fall kan komma att erhålla, synes dock möjlighet böra i lagen beredas att bestämma antalet högre än fem. Ledamotsantalet synes dock ej i något fall böra överstiga sju. På grund av de stegrade administrationskostnader, som ett större ledamotsantal medför, torde ett fastställande av ledamotsantalet till sju böra ifrågakomma allenast där en dylik åtgärd finnes oundgängligen nödig för att bereda en nöjaktig representation i nämnden åt vederbörande intressentgrupper. Befogenhet att avgöra, huruvida virkesmättningsnämnd skall bestå av fem eller sju ledamöter, synes böra förbehållas Kungl. Maj:t. Sådant avgörande torde regelrätt komma att träffas i samband med utfärdande av förordnande om inrättande av virkesmättningsnämnd inom visst område.

I likhet med kommissionen anser jag, att ordförande i virkesmättningsnämnd bör utses av Kungl. Maj:t efter förslag av nämndens övriga ledamöter. På sätt kommissionen framhållit bör det förutsättas, att, därest sistnämnda ledamöter enhälligt uppsatt en eller flera personer å förslag till ordförande samt den eller de föreslagna finnas lämpliga, någon av dem kommer att av Kungl. Maj:t förordnas.

I fråga om de kvalifikationer, som ordförande bör äga, följer av kravet på ordförandens opartiskhet, att denne, såsom kommissionen föreslagit, skall väljas bland personer, som ej kunna anses företråda virkessäljare- eller virkesköpareintressen. Med avseende å förevarande fråga framgår i övrigt av kommissionens motivering, att val av ordförande enligt kommissionens åsikt företrädesvis bör göras bland personer, som äga juridisk sakkunskap och domarerfarenhet, och i främsta rummet bland dem, som äro eller varit innehavare av ordinarie domarämbeten. detta dock under förutsättning att dessa personer äro fullt lämpliga för uppdraget. Den av kommissionen sålunda uttalade uppfattningen finner jag mig böra biträda.

Vad härefter angår sättet för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd anser jag kommissionens förslag kunna i princip godtagas, såvitt angår köparensidans representanter. Erinras må, att från virkesköparehåll någon ändring i förslaget härutinnan ej ifrågasatts. Beträffande säljaresidans representanter finner jag däremot förslaget — oaktat detta från rent juridisk synpunkt synes vara välmotiverat och följdriktigt — möta välgående praktiska betänkligheter med hänsyn till den omfattande och tyngande organisation, som förslagets genomförande medför. Det synes därför böra övervägas, huruvida ej virkessäljarnas representanter kunna utses på ett enklare sätt. Enligt min åsikt bör hinder principiellt ej möta mot att anförtro denna uppgift, såvitt angår de enskilda virkessäljarnas representation, åt det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, samt, i fråga om representationen för kronan såsom virkessäljare, åt domänstyrelsen. Att hushållningssällskapen i de delar av lan-

det, varom nu är fråga, hava erforderliga förutsättningar att tillvarata de enskilda virkessäljarnas intressen i förevarande avseende framgår därav, att enligt inhämtade uppgifter av nämnda sällskaps medlemmar i medeltal cirka 75 procent utgöras av enskilda ägare eller innehavare av jordbruksfastigheter. Ett tillämpande av den nu antydda valmetoden å säljaresidan medför visserligen, vid bibehållande av det av kommissionen föreslagna valsättet å köparesidan, att likformighet ej vinnes i fråga om utseendet av de båda intressentgruppernas representanter i nämnden. Denna formella brist synes dock ej böra tillerkännas avgörande betydelse, särskilt i betraktande därav att de särskilda gruppernas sammansättning företer väsentliga skiljaktigheter. Under det köparna sålunda i stort sett kunna uppdelas i två kategorier, omfattande den ena ett fåtal stora trävarubolag och den andra ett stort antal mindre köpare, för vilka kategorier de av kommissionen föreslagna bestämmelserna om rösträtt å mätningstämma i huvudsak kunna anses väl avpassade, bestå däremot virkessäljarna — bortsett från kronan och de trävarubolag, som tillika äro skogsägare och i denna egenskap sälja virke, samt ett mindretal personer, som yrkesmässigt driva virkeshandel — väsentligen av en enda kategori, omfattande en mängd mindre skogsägare. För dessa senare lärers näppeligen vara nödvändigt att i fråga om utseende av representanter i virkesmätningssamfund föreskriva tillämpande av särskild röstskala utan torde för deras del röstning efter huvudtalet lämpligen kunna äga rum. Avgörande principiella betänkligheter synas därför ej böra möta mot att, med bibehållande av kommissionens förslag i fråga om utseende av köparesidans representanter i virkesmätningssamfund, uppdraga åt vederbörande hushållningssällskap, för vilka enligt gällande bestämmelser röstning efter huvudtalet tillämpas vid sammanträden och valförrättningar, att utse de enskilda virkessäljarnas representanter i nämnden. Det må härvid framhållas, att jämlikt hushållningssällskapens stadgar envar kommunalt röstberättigad jordbrukare äger att mot en relativt obetydlig avgift vinna medlemskap i sådant sällskap.

Vid genomförande av den av mig nu ifrågasatta valmetoden å säljaresidan uppstå emellertid svårigheter att bestämma, dels huru representationen för säljaresidan skall fördelas mellan de enskilda virkessäljarna, å ena, och kronan såsom virkessäljare, å andra sidan, och dels, där virkesmätningssamfundets verksamhetsområde omfattar två eller flera hushållningssällskaps områden, huru de enskilda virkessäljarnas representation skall fördelas mellan de olika hushållningssällskapen.

Beträffande fördelningen av säljaresidans representation mellan de enskilda virkessäljarna och kronan anser jag i anslutning till den ståndpunkt, som intagits i den av herrar Hedlund och Ernst Johansson avgivna reservationen, denna fördelning principiellt böra ske i förhållande till de mängder köpvirke, som under viss period, ex. de tre år, som tilländagått närmast före fördelningens verkställande, inmätts från de enskilda vir-

kessäljarna respektive kronan. Tillämpningen av en dylik fördelningsgrund förutsätter emellertid, att berörda virkesmängder äro kända. Är detta ej fallet, synes fördelningen principiellt böra ske i förhållande till de arealer produktiv skogsmark inom nämndens verksamhetsområde, som innehavas av enskilda virkessäljare respektive kronan. Till skogsmark, som innehaves av kronan, torde härvid böra hänföras allenast sådan kronan tillhörig skogsmark, som förvaltas av domänstyrelsen. All annan skogsmark inom området bör sålunda anses tillhöra eller innehavas av enskilda virkessäljare.

I fråga om fördelningen av de enskilda virkessäljarnas representation i nämnden mellan olika hushållningssällskap är att märka, att virkesmättningsnämnds verksamhetsområde, såsom förut berörts, i allmänhet bör omfatta visst flodområde eller viss grupp av sådana områden och alltså fastställas utan hänsyn till administrativa gränser. Det kan följaktligen inträffa, att i sådan nämnds verksamhetsområde ingå två eller flera hushållningssällskaps områden eller delar därav. Därest det antal representanter i nämnden, som de enskilda virkessäljarna hava att utse, är mindre än det antal hushållningssällskap, vilkas områden helt eller delvis omfattas av nämndens verksamhetsområde, och sålunda en fördelning mellan dessa hushållningssällskap ej kan ske på det sätt, att varje sällskap har att utse minst en representant i nämnden, skulle en tillämpning av den nu ifrågasatta valmetoden nödvändiggöra, antingen att ett eller flera av hushållningssällskapen uteslötes från rätten att välja representanter eller att hushållningssällskapen eller vissa av dem finge hålla gemensamma sammanträden för representanternas utseende. Intetdera av dessa tillvägagångssätt synes tillfredsställande.

För undanröjande av de olägenheter, som sålunda uppstå, därest uppgiften att utse de enskilda virkessäljarnas representanter skulle överlämnas åt vederbörande hushållningssällskap, har jag övervägt, huruvida ej med bevarande åt hushållningssällskapen av ett avgörande inflytande a nämnda val en annan anordning för utseende av berörda representanter kunde träffas. Enligt min åsikt kan en godtagbar lösning av frågan vinnas på det sätt, att i stället för att tillerkänna de hushållningssällskap, vilkas områden helt eller delvis ingå i virkesmättningsnämnds verksamhetsområde, någon uttrycklig valrätt i förevarande avseende varje sådant sällskap medgives befogenhet att till viss statsmyndighet avgiva förslag a samtliga de ledamöter av nämnden, som skola företråda de enskilda virkessäljarnas intressen, samt att åt myndigheten uppdrages att med ledning av sålunda avgivna förslag utse nämnda ledamöter. Det torde böra antagas, att, om en dylik anordning införes, hushållningssällskapen i allmänhet överenskomma om upprättande av gemensamma förslag, i vilket fall någon svårighet regelrätt ej möter för vederbörande myndighet att utse ledamöterna. Kan dylik överenskommelse ej träffas och komma sålunda olika förslag att avgivas av de särskilda hushållningssällskapen, bör myndigheten vid valet av ledamöter tillse, att de olika hushållnings-

sällskapen i stort sett erhålla representation i nämnden i förhållande till omfattningen av de intressen inom respektive sällskaps områden, som beröras av nämndens verksamhet. Vid bedömandet av dessa intressen torde de mängder köpvirke, som inom berörda områden under viss föregående period inmåtts från enskilda virkessäljare, eller, om dessa mängder ej äro kända, de arealer produktiv skogsmark, tillhörig eller disponerad av enskilda virkessäljare, som finnas inom respektive områden, böra läggas till grund.

Då, såsom förut nämnts, det bör ankomma å Kungl. Maj:t att förordna ordförande i virkesmättningsnämnd, torde den nu angivna uppgiften att efter förslag av vederbörande hushållningssällskap utse de enskilda virkessäljarnas representanter i nämnden jämväl böra anförtros åt Kungl. Maj:t.

Den nu förordade ordningen för utseende av de enskilda virkessäljarnas representanter borde hava till följd, att en motsvarande ordning tillämpades jämväl i fråga om den eller de representanter, som domänstyrelsen enligt det förut anförda bör hava att utse. Detta skulle emellertid förutsätta, att de grunder, enligt vilka de enskilda virkessäljarna, å ena, samt kronan såsom virkessäljare, å andra sidan, skola vara representerade i nämnden, utformades i lagen samt att sedermera valet av säljaresidans representanter i nämnden vore strängt bundet vid de sålunda fastställda grunderna. Med den varierande omfattning, som virkesmättningsnämndernas verksamhetsområden kunna beräknas få, skulle en dylik anordning medföra ej ringa svårigheter vid tillämpningen och måhända även leda till tvistigheter mellan de enskilda virkessäljarna och kronan. En lämpligare väg synes vara, att det överlämnas åt Kungl. Maj:t att med ledning av de fördelningsgrunder, som jag i det föregående angivit, bestämma, huru säljaresidans representation i virkesmättningsnämnd skall fördelas mellan de enskilda virkessäljarna och kronan. I enlighet härmed och då vid avgivande av förslag å säljaresidans representanter ett sådant förfarande bör tillämpas, att träffande av överenskommelse mellan vederbörande hushållningssällskap och domänstyrelsen om förslaget befrämjas, synes bestämmelserna om utseende av säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd lämpligen böra givas det innehåll, att varje hushållningssällskap, vars område helt eller delvis ingår i nämndens verksamhetsområde, tillerkännes befogenhet att till Kungl. Maj:t avgiva förslag å samtliga dessa representanter, att över sålunda avgivna förslag yttrande skall av Kungl. Maj:t infordras från domänstyrelsen samt att Kungl. Maj:t därefter med ledning av förslagen och domänstyrelsens yttrande utser representanterna. Det bör förutsättas, att Kungl. Maj:t härvid fördelar säljaresidans representation mellan de enskilda virkessäljarna och kronan i anslutning till förut angivna fördelningsgrunder samt att ifråga om de enskilda virkessäljarnas representanter de av hushållningssällskapen avgivna förslagen följas, såvitt ej för uppdraget olämpliga personer föreslagits.

Ett lagfästade av det nu angivna sättet för utseende av virkessäljarnas representanter i virkesmättningsnämnd synes böra hava till följd, att en motsvarande ordning stadgas i fråga om virkesköparnas representanter i nämnden. Det bör sålunda ankomma å mättningsstämma med virkesköpare att avgiva förslag å dessa representanter till Kungl. Maj:t, som där- efter bör hava att utse representanterna. I fråga om förslaget beaktande vid valet bör vad nyss anförts rörande hushållningssällskapens förslag äga motsvarande tillämpning.

Den befogenhet att avgiva förslag å säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd, som enligt det förut anförda skall tillkomma hushållningssällskap, torde, i anslutning till den av reservanterna i kommissionen samt åtskilliga myndigheter hävdade uppfattningen, under vissa förutsättningar böra kunna överflyttas å sammanslutning av virkessäljare inom sällskapets område. Att i lagen bereda möjlighet för en sådan överflyttning synes betingat särskilt med hänsyn till den organisationsrörelse, som under de senare åren ägt rum bland de enskilda skogsägarna. Det torde ej vara uteslutet, att de sammanslutningar av skogsägare, som redan finnas inom nu ifrågavarande delar av landet eller framdeles må komma att bildas därstädes, kunna vinna en sådan anslutning, att de lämpligen böra anförtros uppgiften att i stället för de där verksamma hushållningssällskapen tillvarataga de enskilda virkessäljarnas intressen i förevarande avseende. Såsom villkor för att en dylik överflyttning må ske torde dock böra gälla, att vederbörande sammanslutning kan anses nöjaktigt företräda virkessäljareintressena inom det hushållningssällskaps område, varom fråga är, samt att stadgar för sammanslutningen blivit av statlig myndighet godkända. Stadgarnas godkännande av sådan myndighet är påkallat för utövande av kontroll därå, att medlemskap i sammanslutningen kan utan betungande avgifter vinnas av vederbörande intressenter samt att stadgarna innehålla ändamålsenliga regler om sättet för utövande av medlemmarnas beslutanderätt ävensom rörande sammanslutningens organisation i övrigt. Uppgiften att pröva, huruvida stadgar, som antagits av här avsedd sammanslutning, äro av beskaffenhet att från berörda synpunkter kunna godkännas, torde böra ankomma på Kungl. Maj:t. Det synes jämväl böra förbehållas Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida hushållningssällskaps befogenhet i förevarande avseende lämpligen må överflyttas å sammanslutning, som här avses.

Tillräckliga skäl att i lagen bereda möjlighet för överflyttande av den förslagsrätt, som enligt vad förut angivits bör tillkomma mättningsstämma med virkesköpare, å sammanslutning av dylika köpare torde ej föreligga. Med hänsyn till köparegruppens sammansättning och de grunder för utövande av rösträtt, som böra tillämpas inom denna grupp, lärer bildande av sådana sammanslutningar inom gruppen, som kunna anses skickade att övertaga mättningsstämmans befogenhet i förevarande avseende, näppeligen ifrågakomma.

Med den ordning för utseende av säljare- och köparerepresentanter i virkesmättningsnämnd, som jag i det föregående förordat, torde dessa representanter böra utses för längre tid än ett år. För vinnande av önskvärd kontinuitet och stadga i nämndens arbete synas sagda representanter lämpligen böra förordnas för tre år i sänder. Då ordföranden i nämnden såsom tidigare berörts, bör utses efter förslag av nämndens övriga ledamöter, torde ordföranden böra förordnas för enahanda tid som berörda ledamöter.

Av den ståndpunkt, som jag nu intagit med avseende å sättet för utseende av säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd, torde följä, att det bör anförtros åt vederbörande hushållningssällskap och domänstyrelsen att för nämnda sida pröva frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden för dess förvaltning. Att bibehålla den av kommissionen föreslagna mättningsstämman med virkessäljare endast för verkställande av sådan prövning har jag ej ansett nödigt. I den mån befogenhet i nyss angivna avseende tillkommer hushållningssällskap torde den, i likhet med vad jag tillstyrkt i fråga om hushållningssällskaps befogenhet att avgiva förslag å ledamöter i virkesmättningsnämnd, böra kunna överflyttas å sammanslutning av virkessäljare inom hushållningssällskapets område.

Virkesmättningsnämnds tjänstemän.

I kommissionens förslag hava upptagits vissa bestämmelser angående de tjänstemän, som skola finnas hos virkesmättningsnämnd. Enligt dessa bestämmelser skall hos sådan nämnd vara anställd en mättningschef, vilken skall hava att under nämndens inseende leda på nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt. Här förutom skola enligt sagda bestämmelser hos nämnden finnas anställda mätare och kontorsbiträden samt annan erforderlig personal. Såsom mättningschef eller mätare må anställas allenast den, vilken förvärvat god insikt och nöjaktig praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen framhållit, att med hänsyn till omfattningen av de mättningsarbeten, som åvilade virkesmättningsnämnd, hos sådan nämnd borde finnas en tjänsteman i chefsställning, lämpligen benämnd mättningschef, vilken skulle hava att under nämndens inseende leda å nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utfördes på ändamålsenligaste sätt. Själva mätningen borde handhavas av särskilda mätare, vilka det skulle åligga att på eget ansvar utföra därtill hörande arbete. Kommissionen har vidare rörande förslaget härutinnan anfört:

Enligt förslaget skulle hos virkesmättningsnämnd finnas en mättningschef samt mätare och kontorsbiträden. I övrigt ankomme det på nämnden, i den mån föreskrifter därutinnan ej meddelats i nämndens reglemente, att själv besluta om arten av de tjänstemän, som skulle biträda nämnden. I vissa fall torde vara lämpligt, att virkesmättningsnämnds

verksamhetsområde uppdelades i särskilda distrikt och att ledningen av mättningsarbetet inom varje distrikt under mättningschefens uppsikt anfördes åt en distriktschef. Därjämte torde för utövande av kontroll å mätarnas arbete anställandet av särskilda kontrollanter i regel vara erforderligt. För de hos nämnden anställda tjänstemännen torde särskilt tjänstgöringsreglemente böra av nämnden utfärdas.

Yttrande. Jägmästaren i västra Stensele revir har framhållit, att tjänstemannagruppen kontrollanter vore så betydelsefull, att densamma borde angivas i lagen.

Departementets chefen. Mot vad kommissionen i förevarande avseende föreslagit har jag ej funnit anledning till erinran. Då det är önskvärt, att virkesmättningsnämnd för att kunna bedriva det å nämnden ankommande arbetet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt äger största möjliga frihet i fråga om organisationen av sin personal, har jag ej funnit lämpligt, att de olika tjänstemannagrupperna i lagen närmare angivas än som skett i kommissionens förslag.

Mätningssättet.

Kommissionen. Kommissionen har i sitt betänkande även behandlat frågan om det mätningssätt, som skall tillämpas av virkesmättningsnämnd. Rörande denna fråga, som avser, huru virke, som mätes av sådan nämnd, skall vara beskaffat och upplagt, huru hänsyn vid mätningen skall tagas till å virket förekommande fel samt huru den egentliga mätningen av virket skall verkställas, har kommissionen ej föreslagit någon inskränkning i nu rådande avtalsfrihet. Vid mätning av virke genom virkesmättningsnämnd skall sålunda det mätningssätt användas, som begäres av den eller de parter, vilka hos nämnden påkalla mätning. För främjande av enhetlighet och likformighet i mätningssättet har kommissionen dock föreslagit, att för område, för vilket förordnande om tillämpande av mättningsmonopol meddelats, mättningsinstruktion, upptagande bland annat bestämmelser om mätningssättet, skall efter hörande av vederbörande virkesmättningsnämnder utfärdas av Kungl. Maj:t. Där så finnes lämpligt, må för olika delar av området skilda instruktioner utfärdas, dock att varje instruktion skall omfatta en eller flera virkesmättningsnämnders verksamhetsområden. I anslutning till den allmänna grund, varpå kommissionens förslag härutinnan vilar, skola instruktionens bestämmelser rörande mätningssättet ej ovillkorligen gälla utan lända till efterrättelse, allenast om vederbörande parter därom hos nämnden göra framställning.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen anført:

En betydelsefull fråga vid regleringen av virkesmättningsnämnds verksamhet vore spörsmålet, huruvida de normer, varefter virkesmätning skulle verkställas av nämnden, borde i lagstiftningen fastställas eller den nuvarande avtalsfriheten på detta område bibehållas.

Inom handeln med virke för trävaruindustriens behov äsyftade virkesmätningen regelrätt ej allenast ett bestämmande genom räkning och mät-

ning av virkets stycketal och dimensioner utan även undersökning, huruvida och i vad mån virket vore behäftat med fel, samt bedömande i övrigt av virkets beskaffenhet. Fastställandet av virkesmätningens ändamål i det särskilda fallet ankomme på vederbörande säljare och köpare, och de bestämmelser, som härutinnan upptoges i köpeavtalet, kunde självfallet växla i olika fall. Då sagda bestämmelser vore att anse såsom köpevillkor, påverkades naturligen köpeskillningens belopp av det sätt, varpå desamma i köpeavtalet utformades.

Virkesmätningföreningarna hade utarbetat utförliga föreskrifter i detta ämne, vilka upptagits i de av föreningarna antagna tumningsinstruktionerna.

Vid bedömande av förevarande spörsmål borde beaktas, att här avsedda bestämmelser vore av två väsentligen olika slag. Det ena slaget angåve, huru virke, varom här vore fråga, skulle vara beskaffat eller huru vid virkets mätning hänsyn skulle tagas till därå förekommande fel. Det andra slaget avsåge själva mätningemetoden, d. v. s. huruvida virket skulle mätas i fast eller löst mått, vilka måttenheter vid mätningen finge användas samt huru den egentliga mätningen av virket i övrigt skulle verkställas.

Från nationalekonomisk synpunkt måste anses önskvärt, att största möjliga enhetlighet i fråga om båda dessa slag av bestämmelser åstadkommes. Härigenom skapades ökade förutsättningar att jämföra virkespriserna inom olika områden, varigenom ett bedömande av prisernas skälighet underlättades och avsättningen av virke främjades. Det vore ock tydligt, att ett genomförande av enhetliga mätningsbestämmelser vore ägnat att förenkla och förbilliga mätningarbetet.

Att genom lagstiftning framtvunga en dylik enhetlighet i fråga om bestämmelser av det förra slaget mötte dock stora betänkligheter. Svårigheten att riktigt avväga dylika bestämmelser, så att trävaruindustriens fria utveckling och konkurrensförmåga ej lede intrång, låge i öppen dag. Det torde ock vara ofrånkomligt, att en reglering av denna art skulle få ogynnsamma verkningar i fråga om virkespriserna och sålunda ytterst gå ut över virkessäljarna. Något trängande behov av en dylik reglering torde näppeligen kunna anses föreligga. Genom de av virkesmätningföreningarna antagna bestämmelserna i ämnet hade en ej oväsentlig enhetlighet på detta område redan skapats, och det torde böra antagas, att dessa bestämmelser, om ej annat föreskrevs, komme att utgöra grundval även för mätning av köpvirke genom virkesmätningssenämnderna. I stort sett torde sagda bestämmelser hava utformats med hänsyn till respektive föreningsmedlemmars legitima intresse att erhålla virke av sådan kvalitet, att den därav framställda produkten bleve konkurrensduglig. I den man bestämmelserna sträckte sig utöver de krav, som betingades av hänsyn till sagda intresse, och sålunda direkt åsyftade att bereda köparna fördelar på säljarnas bekostnad, torde säljarna hava möjlighet att vinna ändring i bestämmelserna genom samfällt uppträdande gentemot köparna. Upptagande av förhandlingar härom mellan säljarna och köparna torde underlättas genom inrättande av de av kommissionen föreslagna virkesmätningssenämnderna. Med hänsyn härtill torde något ingripande från lagstiftningens sida i ändamål att upphäva eller inskränka avtalsfriheten på förevarande område ej för närvarande böra vidtagas.

Mot en legal reglering av mätningemetoden yppade sig däremot ej sådana betänkligheter, som förut sagts. Kommissionen ville framhålla, att i Norge med stöd av den därstädes gällande lagen om virkesmätning den 22 juni 1928 utfärdats ett allmänt mätningsreglemente, upptagande tvin-

gande föreskrifter i nyssberörda ämne. Det torde ej kunna förnekas, att de skiljaktigheter i fråga om mätningemetoden, som föreläge mellan virkesmätningstöreningarnas olika tumningsinstruktioner, vore större än som kunde anses sakligt motiverat och att större likformighet i de nuvarande bestämmelserna i ämnet sålunda vore önskvärd. Det vore emellertid att märka, att dessa bestämmelser understundom utformats i anslutning till de sedvanemässiga regler, som på olika orter under tidernas lopp utbildat sig inom virkeshandeln, och sålunda i vissa fall vunnit ett starkt fäste i den å respektive orter rådande uppfattningen bland virkessäljare och virkesköpare. Vidtagandet av ändringar i dessa bestämmelser borde därför ske med viss varsamhet. Det torde vidare böra antagas, att de strävanden för enhetliggörande av hithörande bestämmelser, som redan framträtt inom virkesmätningstöreningarna och lett till upprättande av en gemensam tumningsinstruktion för övre Norrland, komme att fullföljas och medföra ytterligare resultat i detta avseende. Det torde få anses sannolikt, att den organisationsrörelse bland skogsägarna, som under senare år framträtt, komme att skänka dessa strävanden ökad aktualitet. Då sålunda förenämnda önskemål åtminstone i viss utsträckning torde komma att tillgodoses på frivillighetens väg, torde tillräckliga skäl ej föreligga att för närvarande meddela tvingande lagföreskrifter i berörda syfte.

Önskemålet om vinnande av större enhetlighet i fråga om de normer, varefter virkesmätning skulle av virkesmätningarnämud företagas, torde emellertid i ej oväsentlig mån kunna främjas genom lagstiftningsåtgärder utan tvingande karaktär. En sådan verkan torde kunna uppnås, därest befogenhet medgäves statlig myndighet att fastställa instruktion rörande mätning av runt eller bilat virke för det område, där det föreslagna mätningssystemet komme att äga tillämpning — eller, där så funnes lämpligt, särskilda instruktioner för olika delar av sagda område, varje instruktion omfattande en eller flera virkesmätningarnämnders verksamhetsområden — men tillämpningen av dylik instruktion gjordes beroende på överenskommelse mellan vederbörande säljare och köpare av virke. Det torde med fog kunna antagas, att, om sådan instruktion gäves en avfattning, som möjliggjorde en från teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande virkesmätning och tillika i skälig mån tillgodosåge båda sidornas intressen, vid inköp av virke inom instruktionens giltighetsområde förbehåll i allmänhet komme att träffas om virkets mätning enligt instruktionens bestämmelser. Befogenhet att utfärda dylik instruktion syntes böra förbehållas Kungl. Maj:t. Innan instruktionen utfärdades, torde den eller de virkesmätningarnämnder, som ärendet anginge, böra däri höras.

Reservanten
C. O. Johans-
son.

I det vid betänkandet fogade särskilda yttrandet av herr C. O. Johansson har denne framhållit, att det för främjande av ett enhetligt mätningförfarande vore önskvärdt, att i lagen upptoges bestämmelser därom, vilka mättenheter skulle komma till användning vid mätning av virke.

Yttranden.

I vissa yttranden har uttalats, att den strävan till enhetlig och likformig mätning, som kännetecknat virkesmätningstöreningarnas hittillsvarande verksamhet, komme att försvåras eller rent av omöjliggöras, därest köpare och säljare, på sätt förslaget förutsatte, själva finge bestämma rörande mätningssättet.

Wermländska Inmättningsföreningen har härutinnan anfört:

Föreningen hade under hela sin verksamhet strävat efter att inom sitt område åstadkomma en enhetlig mätning. Föreningen hävdade bestämt, att detta vore en utomordentligt viktig sak för att befrämja sunda metoder inom virkeshandeln. Mätningen borde organiseras och bedrivas så, att *alla* säljare och *alla* köpare skulle kunna räkna med att allt timmer och all massaved, som såldes och köptes inom ett visst område, inmättes efter lika principer. Ett sådant »lika för alla»-system hade tydligen lagens författare tänkt sig, då de förutsatt en standardinstruktion uttärdd av Konungen. Från denna sunda och riktiga tanke hade de emellertid gjort avsteg, då de i lagförslaget infört bestämmelser som för köpare och säljare möjliggjorde att kunna för varje särskilt köp överenskomma om särskilda, av säsongens prishållanden mer eller mindre påverkade instruktioner. Enligt vilka nämnden skulle vara skyldig att inmäta virket. Om kommissionens lagförslag antoges, måste man tyvärr befara, att till följd av sådana undantagsbestämmelser en förbättring av hittills rådande förhållanden vore utesluten. I stället torde man få räkna med en återgång till de osunda förhållanden, som rådde före mättningsföreningarnas tillkomst. De möjligheter att åvägabringa en eftersträfvansvärd enhetlighet, som ett lagligt mättningsmonopol utan tvivel besutte, hade således lagförslaget åsidosatt. Föreningen ansåge, att mättningsinstruktionen — allt mättningsarbets ryggrad — skulle vara obligatorisk för alla och att den borde föreskriva vissa tvingande fordringar beträffande virkets behandling, iordningställande för mätning, mättagning, minimimått samt maximiskador beträffande rötskador m. m., allt givetvis så, att köparens berättigade krav på olika kvaliteter, måttenheter m. m. beaktades. Inga andra undantag än som betingades av rent praktiska skäl borde beviljas.

Jämväl Dalälvarnas Tunningsförening har ansett, att nu pågående utveckling mot alltmer enhetlig mätning av virke lätteligen komme att motverkas genom den föreslagna lagstiftningen. Föreningen har därvid rörande förevarande fråga framfört i huvudsak samma synpunkter som Wermländska Inmättningsföreningen.

Sundsvalls Virkesmättningsförening har framhållit, att det i fråga om köpvirke måste anses oeftergivligt, att samma mättningsinstruktion tillämpades inom visst mättningsområde, enär i motsatt fall mättningsarbetet komme att avsevärt försvåras och möjligheten till kontroll äventyras.

Ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tunningsförening har i förevarande avseende anfört, att icke minst säljarna hade fördel av att en och samma mättningsinstruktion komme till användning i fråga om allt virke. Berörda förhållande underlättade deras strävan att komma till klarhet rörande instruktionens tillämpning. Även avverkarna torde hava nytta av att all mätning skedde efter samma bestämmelser.

I vissa yttranden från flottningsföreningar, i vilka frågan om mättnings sättet diskuterats från speciell flottningssynpunkt, har jämväl med styrka framhållits vikten av ett enhetligt mätningssätt.

Kölaälvens, Vrångälvens och Älgåns flottningsföreningar hava härutinnan anfört, bland annat:

Flottningsföreningarna hade att jämlikt flottningslagens bestämmelser riktigt och rättvist mellan de flottande fördela föreningarnas kostnader för byggnader, flottning m. m. Till grund för denna fördelning lades de uppgifter om virkets myckenhet och beskaffenhet, som varje flottande enligt flottningslagen vore skyldig lämna. Enligt nämnda lag åläge det de flottande att föra och vid anfordran till flottningsstyrelsen avlämna fullständiga virkesjournaler och tunningslistor, utvisande för varje flottleds- och utflottningsdistrikt det tillförda virkets mängd och dimensioner. Då förslag om en laglig reglering av virkesmätningen nu förelåge, syntes anledning vara för handen att genom bestämmelser om en enhetlig mätning skapa en gemensam grundval för nyssnämnda virkesuppgifter. Detta hade så långt ifrån skett, att i stället stora kvantiteter virke undantagits från virkesmättningsnämndens monopol, samtidigt som frågan om mätningssättet praktiskt taget lämnats öppen; envar hade enligt förslaget obegränsad frihet att bestämma reglerna för mätning av sitt virke. Genom användandet av olika principer vid mätningen eller av olika mättenheter kunde mycket väl skiljaktigheter i mätningen uppstå på 10 procent eller mera. Olika bedömande av förefintliga felaktigheter hos virket kunde ytterligare öka differenserna i mätningresultaten. Denna sak vore därför ej utan betydelse. Fara vore för handen, att verkan av lagen bleve en helt annan än den avsedda och att man komme tillbaka till de osunda förhållanden, som man för flera decennier sedan arbetat sig ur. Starka skäl talade således för, att, då virkesmätningen nu genom lagstiftning skulle regleras, ett genomgående enhetligt system, lika för allt virke, genomfördes endast med de modifieringar, som av praktiska och kommersiella skäl påkallades.

I liknande riktning hava även andra flottningsföreningar uttalat sig.

Sveriges Industriförbund m. fl. hava ansett, att, då den av Kungl. Maj:t utfärdade tunningsinstruktionen upptog ett ämne, som det i varje fall skulle ankomma på parterna att avtala om, fråga vore, om ej lagstiftningen ingripit i parternas avtalsfrihet i detta hänseende och inlätit sig på att normera de krav, industrien måste ställa på sin råvara. Blotta tillvaron av en av Kungl. Maj:t utfärdad detaljbestämmelse i hithörande avseende vore ägnad att i hög grad försvåra avtalsuppgörelser mellan parterna.

Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet har framhållit önskvärdheten av att frågan, vilken eller vilka mättenheter vid mätningen skulle användas, upptoges till särskild prövning, detta för att om möjligt åstadkomma enhetliga bestämmelser på ifrågavarande område.

I nära anslutning härtill har jägmästaren i västra Stensele revir ansett, att föreskrift borde meddelas om tillämpning av metersystemet vid virkesmätning.

*Departements-
chefen.*

I likhet med kommissionen finner jag tillräckliga skäl ej föreligga att meddela tvingande bestämmelser rörande det mätningssätt, som skall tillämpas av virkesmättningsnämnd. Denna bör sålunda hava att verkställa mätning enligt de regler, som angivas av den eller de parter, vilka hos kommissionen påkalla mätning. För främjande av enhetlighet och likformighet i mätningen bör dock, såsom kommissionen föreslagit,

Kungl. Maj:t hava att för område, där mättningsmonopol skall införas, eller, om så finnes lämpligt, för viss del av sådant område utfärda mättningsinstruktion, upptagande anvisningar rörande det mätningssätt, som bör tillämpas vid mätning genom virkesmättningsnämnd inom området eller sagda del. Dessa anvisningar böra följaktligen ej ovillkorligen lända till efterrättelse vid dylik mätning, utan tillämpningen av dem bör vara beroende på framställning av vederbörande parter.

De farhågor, som från vissa håll uttalats, att ett bibehållande av avtalsfriheten på förevarande område skulle vara ägnat att motverka den enhetlighet i virkesmätningen, som vunnits genom virkesmättningsföreningarnas verksamhet, synas näppeligen grundade. Det bör antagas, att även efter införande av den mättningsorganisation, som jag i det föregående förordat, överenskommelser om tillämpande för de särskilda virkesmättningsnämndernas områden eller grupper av sådana områden av enhetliga regler rörande sättet för mätning av köpvirke komma att träffas mellan virkessäljare och virkesköpare. Uppenbart är, att ingåendet av dylika överenskommelser underlättas genom berörda organisation, i vilken såväl säljare som köpare skola vara representerade. I varje fall synes vidtagandet av lagstiftningsåtgärder av tvingande karaktär på förevarande område böra anstå, intill dess närmare erfarenhet vunnits rörande den föreslagna lagens verkningar. Sannolikt är, att de av virkesmättningsföreningarna antagna tumningsinstruktionerna till följd av sådana överenskommelser komma att i huvudsak läggas till grund även för den å virkesmättningsnämnderna ankommande mätningen, intill dess nya eller ändrade regler i detta ämne genom samverkan mellan intressenterna kommit till stånd. Det är tydligen önskvärt, att i mättningsinstruktion, som utfärdas av Kungl. Maj:t, sådana anvisningar rörande mätningssättet lämnas, som ansluta sig till vad härutinnan överenskommit mellan virkessäljare och virkesköpare inom det område instruktionen avser.

Mättningsförfarandet.

I kommissionens förslag regleras även det förfarande, som skall tillämpas av virkesmättningsnämnd vid den å nämnden ankommande mätning. Kommissionens förslag härutinnan innebär, att sådan mätning i allmänhet ej skall verkställas av nämnden såsom sådan utan handhavas av särskild hos nämnden anställd mättningspersonal. Nämndens uppgift är enligt förslaget begränsad till att ordna, leda och övervaka mättningspersonalens arbete samt att i förekommande fall vidtaga rättelse däri.

Mättningsförfarandet har i förslaget utformats närmast med hänsyn till mätning av köpvirke, d. v. s. virke, som försålts på villkor, att mätning därav skall verkställas. Med köpvirke är emellertid enligt förslaget likställt virke, som avyttrats genom annat avtal än köp på villkor, som nyss sagts. Kommissionen har erinrat, att avtal om byte av runt eller

Kommissionen.

bilat virke med föreskrift, att virket skall mätas, (s. k. likvidstumningar), träffas understundom mellan trävarubolag i de delar av landet, varom här är fråga.

Beträffande de allmänna riktlinjer, som kommissionen följt vid utarbetandet av de i förslaget upptagna bestämmelserna rörande förfarandet vid mätning av köpvirke, har kommissionen anfört:

Vid utformningen av reglerna för mätning förfarandet borde beaktas, att mätning av köpvirke i verkligheten innebure ett fastställande av köpeskillingen för virket samt att mätningen med hänsyn härtill principiellt borde vara bindande för kontrahenterna. Mätningen borde därför företagas i former, som från rättssäkerhetssynpunkt vore betryggande. Å andra sidan vore för tillgodoseende av kravet på en ändamålsenlig virkesmätning nödigt, att reglerna för mätning förfarandet gaves en sådan avfattning, att mätningen kunde utföras snabbt och för skälig kostnad. För vinnande av nödig rättssäkerhet torde befogenhet att överklaga mätning, som verkställts av nämndens mätningpersonal, böra medgivas. Ett beaktande av fordran å mätningens snabbhet förutsatte emellertid, att nämnda befogenhet i möjligaste mån begränsades. En dylik begränsning vore desto mera påkallad, som virke, varom här vore fråga, i regel vore avsett att flottas och för sådant ändamål i allmänhet måste vattenläggas och sammanblandas med annat virke kort tid efter mätningens verkställande. Sedan berörda åtgärder vidtagits, vore ett bedömande av mätningens riktighet oftast uteslutet.

I anslutning till vad sålunda anförts hava de av kommissionen föreslagna bestämmelserna om förfarandet vid mätning av köpvirke och därmed likställt virke erhållit i huvudsak följande innehåll. Ansökan om mätning av sådant virke skall i allmänhet göras hos nämnden av säljaren och köparen gemensamt samt avfattas skriftligen. I ansökan skall uppgivas, huruvida mätningen skall verkställas enligt den för nämndens verksamhetsområde gällande mätning sinstruktionen eller på annat sätt och, i senare fallet, efter vilka regler mätningen skall ske. Sökes ej mätning på föreskrivet sätt eller prövas hinder eljest möta mot bifall till ansökningen, skall denna av nämnden genast avslås. I annat fall har nämnden att skyndsamt föranstalta om den sökta mätningens företagande. För mätningens underlättande har säljaren att till nämnden göra anmälan om uppläggande å mätning platsen av virke, som ansökningen avser. Mätning, som ankommer å nämnden, verkställs vid mätning förrättning. Till företagande av sådan förrättning förordnar nämnden eller, efter dess bemyndigande, mätning chefen eller annan tjänsteman hos nämnden minst två hos nämnden anställda ojäviga mätare, därav en utses till förman. Förmannen har att i föreskriven ordning till förrättningen kalla vederbörande sakägare, dock att i visst fall köparens kallande ej erfordras. Skriftligt erkännande av sakägare, att han behörigen kallats, skall anses såsom laglig kallelse. Förrättningsmännen hava att verkställa mätningen på sätt i mätning ansökningen angivits. Över allt vad vid förrättningen förekommit skall upprättas skriftlig handling (mät-

besked), som undertecknas av förrättningsmännen. Mätbeskedet skall av förmannen ofördröjligen insändas till virkesmättningsnämnden, som har att inom tio dagar efter förrättningens avslutande tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet. Är sakägare missnöjd med förrättningen, äger han att inom trettio dagar efter förrättningens avslutande däröver anföra besvär hos nämnden. Finner nämnden i anledning av anförda besvär ändring böra vidtagas i mätning, som verkstälts vid förrättningen, utfärdar nämnden nytt mätbesked. Mot nämndens beslut i sådant mål må talan ej föras.

Nu angivna regler skola enligt förslaget äga giltighet även i fråga om mätning av annat virke än köpvirke och därmed likställt virke, dock att ansökan om mätning av dylikt virke skall göras av virkets ägare samt att anmälan om sådant virkes uppläggande å mätningsplatsen skall verkställas av sökanden.

Enligt förslaget skall mätbesked, som upprättats vid mätningsförrättning, vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, äga verkan av laga bevis samt beträffande mätning av köpvirke eller därmed likställt virke lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen.

Det av kommissionen sålunda föreslagna mätningsförfarandet har i *Yttranden.* ett flertal yttranden blivit föremål för kritik.

Såsom en allmän anmärkning mot förfarandet har framhållits, att detta utformats på ett allför omständligt och stelt sätt. Ett upphöjande av förslaget till lag skulle därför medföra, att mätningsverksamheten inom de delar av landet, där förfarandet vunno tillämpning, komme att försvåras, försenas och fördyras.

Sveriges Skogsägareförbund, som hävdade en dylik uppfattning, har till utveckling därav anført:

Förbundet trodde, att den organisation, genom vilken kommissionen velat skapa trygghet för parternas vid rundvirkesmätningen rätt, ur rent teoretisk synpunkt borde vara ägnad att skänka sådan trygghet. Men samtidigt måste förbundet uttala, att man här hade att göra med ett praktiskt verksamhetsområde, där det av praktiska skäl helt enkelt icke ginge att tvinga in varje detalj av verksamheten under rättsligt reglerade och bindande former, om denna verksamhet över huvud taget skulle kunna för rimliga kostnader upprätthållas. Förbundet ville i korthet belysa detta. Antalet säljare av virke, vilkas rätt förslaget i första hand ville skydda, växlade inom de olika tilltänkta virkesmättningsnämndsområdena mellan 1,500 och 5,000 per år. Antalet särskilda mätningsförrättningar för varje säljare växlade även men vore säkerligen i genomsnitt minst 4. Nämnderna skulle sålunda handlägga 6,000 å 20,000 mätningsförrättningar under en arbetsäsong, som visserligen totalt varade i sex månader men vars tyngdpunkt dock fölle på de fyra månaderna januari—april. Dessa tusentals förrättningar vore spridda över vidsträckt och stundom svårtillgängliga skogsområden, där särskilt postförbindelserna ej sällan vore långsamma. Förrättningarnas utförande

och deras frekvens och brådska påverkades i mycket hög grad av väderleksförhållandena. Vid gynnsamt väder för timmerkörningarna, särskilt på eftervintern, framforslades det till mätning avsedda virket i hastigt ökat tempo, vilket, när tiden lede mot islossningen i vattendragen, nödvändiggjorde en utomordentlig forcering av mätningsverksamheten. Tidsåtgången för mätningsförrättningarna bleve beroende ej enbart av virkespartiernas storlek utan även av virkets beskaffenhet samt i ej ringa grad av väderleksförhållandena. En följd av sagda förhållanden bleve, att det ej ginge för sig att binda själva proceduren i mätningsverksamheten vid rättsligt noga förutbestämda former och framför allt icke att centralisera de expeditionsmässiga detaljerna till ett kansli, beläget på långt avstånd från arbetsfältet och utan snabba förbindelser därmed. Detta syntes kommissionen ej hava i tillräcklig grad beaktat. I rättsäkerhetens intresse hade den, i enlighet med sin principiella inställning att göra mätningen till ett bindande rättsförfarande, krävt, att oobetydliga, expeditionsmässiga förfaranden skulle handläggas av nämnden själv eller dess chefstjänsteman. Varje mätningsansökans »laglighet» skulle sålunda exempelvis prövas av nämnden, varvid skulle undersökas, att ansökan fyllde i lagen noga angivna krav. Anmälningarna om virkespartiernas framkörning och uppläggning för mätning skulle jämväl insändas till centralkansliet, varifrån förrättningsmän skulle förordnas, sedan en noggrann jävsprövning av dessa skett. Till förrättningen skulle parterna »bevisligen kallas», sålunda genom rekommenderade brev. Vid förrättningens handläggande skulle förrättningsmannen i protokollet anteckna en mängd uppgifter. Förbundet ville visserligen icke bestrida, att det kunde bliva möjligt att efterleva den av kommissionen föreslagna noga normerade proceduren. Men förbundet måste samtidigt med all kraft uttala, att organisationen komme att fungera oerhört tungt och långsamt samt att arbetet oavbrutet komme att haka upp sig på en mängd punkter. För närvarande ordnades hithörande förhållanden — utan någon som helst centralisering — genom mätningsföreningarnas förmän ute på distrikten, vilka stode i oavlätlig kontakt med både virkesägare och mätare och därför genom telefonsamtal och budskickningar kunde ordna verksamheten så, att arbetskrafterna utnyttjades, onödig spilltid undvekes och hela verksamheten ginge smidigt i lås. Kommissionens förslag däremot måste ofrånkomligt leda till, att förrättningar- nas jämna gång rubbades, onödiga resor fram och åter nödvändiggjordes och mycken spilltid uppstode. Härigenom nedginge arbetseffekten, ökad personal nödvändiggjordes och kostnaderna steg. Förbundet nödgades därför att om kommissionens förslag till regler för mätningsarbetets organisation fälla det omdömet, att strävan efter juridiskt tillrättalagda former i varje detalj medfört en byråkratisk tyngd och stelhet, som komme att försvåra, försena och fördyra mätningsverksamheten.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava framfört väsentligen enahanda synpunkter som Sveriges Skogsägareförbund.

Kommerskollegium har i nära anslutning till skogsägareförbundets uttalanden framhållit, att enligt kommissionens förslag inmätningen av de skilda virkesposterna skulle utan hänsyn till dessas storlek och deras belägenhet utmed de vidsträckta flottlederna eller annorstädes få karaktären av en rätt omständlig, obligatorisk offentlig förrättning, som för-

utsatte skriftligt ansökningsförfarande, inmätning av minst två tjänstemän, klagorätt o. s. v. Det nya tunningsförfarandet, sådant detsamma utformats av kommissionen, innebure i själva verket uppbyggandet av en ny offentlig organisation, vars kostnader helt vore avsedda att belasta virkeshandeln.

Handelskammaren i Gävle har gjort gällande, att den stelhet, som kännetecknade kommissionens förslag i förevarande avseende, medförde särskilt kännbara olägenheter för de sydligare delarna av de områden, som förslaget avsåg. Handelskammaren har härom anfört:

Kommissionen hade icke tagit tillräcklig hänsyn till de olikheter, som i flera avseenden rådde mellan övre Norrland och de sydligare trakter, som berördes av kommissionens förslag. Av särskild betydelse vore, att söderut tiden för mätningens utförande vanligen voro mycket knapp. Enär vårfloden där komme betydligt hastigare än i de norra delarna av landet. Särskilt under de senare åren hade drivningarna under vinterns sista veckor måst ytterligt forceras dels emedan föret kommit sent, dels på grund av arbetarnas blockader. Det fölle av sig självt, att mätningen under sådana förhållanden måste forceras. Genom den smidiga anpassning, som tunningsföreningarna förstått att genomföra, hade mätningen hittills i detta avseende fungerat klanderfritt, men om den skulle omläggas på föreslaget sätt med kallelsetid och ända till 30 dagars klagotid, måste man vara beredd på att betydande virkesmassor icke vore inmätta och inmärkta, då vårfloden helt hastigt inställde sig och sköljde bort virket. Det vore att antaga, att nämnderna för att i någon mån råda bot för detta missförhållande komme att engagera ett mycket stort antal mätare, vilket måste fördyra mätningen. Kommissionens betänkande toge ej heller sikte på den stora skillnad mellan norra och mellersta Sverige, som låge däri, att inköpen, särskilt i Värmland och Dalarna, ofta gjordes vid järnvägsstationerna och vid landsvägarna eller vid de små sågverken, som här ofta låge inne i landet. Det hade av tunningsföreningarna ansetts nödvändigt, att ett enklare förfaringssätt i dylika fall tillämpades, för att kostnaderna icke oskäligen skulle springa i höjden. Betänkandet, som framför allt krävde en fullt klar juridisk behandling av varje fall, fordrade samma procedur, då det gällde dessa småposter, som i fråga om de stora virkeskvantiteterna vid flottlederna. På grund av vad nu anförts bleve förfaringssättet, särskilt i södra delarna av området, i fråga om kallelsen till mätningen opraktiskt och tungrott, i fråga om anpassningen till drivningen och flottningen — som dock vore de väsentliga arbetena — ytterst illa organiserat och i fråga om kostnaderna synnerligen betungande.

I vissa yttranden har anmärkts, att den instansordning, som föreslagits av kommissionen, vore ägnad att medföra minskad enhetlighet och likformighet vid mätningarna samt sänkt kompetens hos mätningsspersonalen.

Sveriges Skogsägareförbund har i detta avseende anfört:

Kommissionen hade organiserat mätarna som en rättslig första instans, vars beslut rent av hade karaktären av ett domslut. I konsekvens härmed hade kommissionen måst tilldela mätarna en gent emot nästa instans, virkesmätningssnämnden, mycket fri och självständig ställning.

Mätarna skulle visserligen vid början av sin verksamhet undervisas och instrueras av nämndens högre tjänstemän, men deras handläggande av mättningsförrättningar skulle ske helt enligt deras eget bedömande i deras egenskap av första instans. Nämndens högre tjänstemän, mättningschefen och kontrollanterna, ägde sålunda icke ingripa i sagda förrättningar. Detta kommissionens förslag antydde, att kommissionen påtagligen överskattat mätarnas förmåga att utan kontinuerlig handledning och kontroll utföra ett likformigt och jämnt arbete. Mätning inlärdes knappast vid isolerade instruktionskurser utan vid själva mättningsarbetet under kvalificerad ledning. Erfarenheten hade jämväl visat, att även gamla beprövade mätare behövde stå under kontinuerlig kontroll, om mätningen skulle bli likformig och förskjutningar i resultaten ej inträda. Detta nödvändiggjorde, enligt förbundets förmenande, att chefs-tjänstemannen och kontrollanterna skulle hava ej blott rättighet utan även skyldighet att vid oavlåtliga inspektioner direkt ingripa i mätningen, i samverkan med mätarna verkställa denna samt därigenom samtidigt erhålla kontroll över mätarnas kompetens och giva dem nödig instruktion och handledning. En kontinuerlig samverkan mellan chefspersonalen och mätarna på vältan vore enligt förbundets mening nödvändig, om mätarnas kompetens och mätningens likformighet skulle kunna bevaras. Enär kommissionens hela uppläggning av organisationen syntes avstänga möjligheterna för en dylik samverkan, måste man befara, att dess förslag kunde leda till sänkt kompetens hos mätarna.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen ävensom en del virkesmättningsföreningar hava anslutit sig till den av Sveriges Skogsägareförbund hävdade uppfattningen. Förstnämnda fyra föreningar hava därvid rörande arten och betydelsen av det kontroll- och inspektionssystem, som virkesmättningsföreningarna tillämpade vid mätningen, anfört:

Kravet på en enhetlig och rättvis tumning kunde upprätthållas endast tack vare en strängt systematiskt genomförd, under hela tumningssåsongen pågående övervakning och inspektion av de skilda tummarlagen, utförd genom en talrik kår av kontrollanter, som var i sitt distrikt och med bilar till sitt förfogande besökte upplagsplats efter upplagsplats, överallt ingripande och tillrättaläggande, ofta nog genom att företaga omedelbar omtumning, där tumning icke skett nöjaktigt — allt i syfte att genomföra en såvitt möjligt enhetlig tillämpning av utfärdad tumningsinstruktion. Och kontrollanterna i sin tur kontrollerades av andra kontrollanter, s. k. flygande, ävensom av tumningschefen, och pyramidens spets utgjordes av styrelsen. Det hade vittnats, att den sålunda fungerande kontrollen vore själva nerven i tumningsväsendets organisation och att det endast vore tack vare denna kontrollapparat som tumningsväsendet kunde åstadkomma ett enhetligt och rättvist resultat. Berövd denna kontrollapparat skulle tumningsväsendet åter nedsjunka till sin tidigare låga nivå.

Vidare har från flera håll såsom en brist i det av kommissionen föreslagna mättningsförfarandet påpekats, att detsamma ej inrymde befogenhet för sakägare vid mättningsförrättning att, därest han funne mätningen verkställas på ett oriktigt sätt, påkalla förrättningens avbrytande och begära kontroll eller tillkallande av andra mätare.

Angermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar, som biträtt denna anmärkning, hava till stöd därför anfört:

Enligt en av virkesmättningsföreningarna stadigt tillämpad praxis ansåges vederbörande kontrahenter äga rätt att avbryta pågående tumning, en rätt, av vilken emellertid köparen ytterst sällan torde begagna sig. Där kontrahent använde sig av sagda rätt, företoges en summarisk undersökning, huruvida anledning till missnöje med tummarna hade förekommit. Funnes så vara fallet, tillkallades nya tummare och förrättningen fortsattes. Det vore utan vidare klart, huru praktisk och nödvändig en sådan anordning vore. Genast i början av en förrättning märkte sakägarna, att tumningen bedrevs på oriktigt sätt. Det vore ju då i allra högsta grad motbudande för dem, att hela partiet skulle tummas igenom på samma oriktiga sätt. Spontant och självfallet hade i praxis utbildat sig befogenheten för sakägarna att avbryta en sådan tumning. Det sprunge lätt i ögonen, att, därest en dylik avbrytningsrätt inlemmades i det av kommissionen föreslagna mättningsförfarandet, en sådan anordning skulle i någon mån afhjälpa förfarandets brister. Korrektivet mot okynnesanvändning av rätten att avbryta skulle väl ligga i befogenheten för mättningsnämnden att debitera den, som avbröte förrättningen, alla de av avrottet föranledda kostnader. Om möjlighet öppnades för sakägarna att på detta sätt redan på ett tidigt stadium påkalla nämndens mellankomst, bleve avsaknaden av en tryggad klagorätt till högre instans mindre kännbar.

Förutom de anmärkningar mot mättningsförfarandet, som nu angivits, har ett flertal sådana av mera speciell natur framställts. Till dessa återkommer jag i det följande.

En följd av den föreslagna befogenheten för virkesmättningsnämnd att inom sitt verksamhetsområde under viss förutsättning äga monopol å mätningen av sådant runt virke, som förut sagts, är, att det förfarande, som skall av nämnden tillämpas vid dylik mätning, bör till skydd för de mätningssökande i lagen regleras.

*Departementets
chefen.*

I likhet med kommissionen anser jag, att å virkesmättningsnämnd ankommande mätning av köpvirke och därmed likställt virke bör, där mätningen skall fylla sitt ändamål, principiellt vara bindande för vederbörande kontrahenter. De regler, som kommissionens förslag upptager rörande förfarandet vid dylik mätning, ansluta sig i väsentliga avseenden till den praxis, som utbildat sig inom virkesmättningsföreningarna, och innefatta enligt min mening en i stort sett godtagbar lösning av den föreliggande frågan.

Enligt kommissionens förslag skola nämnda regler i huvudsak äga tillämpning jämväl i fråga om mätning genom virkesmättningsnämnd av annat virke än köpvirke och därmed likställt virke. Kommissionens ståndpunkt härutinnan synes välgrundad, då större enkelhet i mättningsförfarandet därigenom vinnes.

Den i vissa yttranden uttalade uppfattningen, att den av kommissionen föreslagna ordningen, enligt vilken vederbörande mätare hava att på eget ansvar verkställa vid mättningsförrättning förekommande mätning, skulle

vara ägnad att minska mätarnas kompetens eller äventyra mätningens likformiga utförande, kan jag ej dela. Tillämpande av en dylik ordning medför ej, såsom i berörda yttranden förutsatts, hinder för lämnande av instruktioner och anvisningar till mätarna rörande mätningens rätta utförande under pågående mätningförrättning. Kommissionen torde hava förutsatt, att meddelande av dylika anvisningar i främsta rummet skulle ankomma på mätningsschefen, vilken enligt kommissionens förslag har att under nämndens inseende leda den mätning, varmed nämnden har att taga befattning, samt tillse, att mätningen utföres på ändamålsenligaste sätt. Kommissionen torde emellertid hava avsett, att även de kontrollanter, som enligt vad kommissionen framhållit regelrätt böra anställas hos virkesmätningarnämnd, skola äga att under mätningsschefens ledning lämna anvisningar, som nyss sagts. Underlåter mätare att efterkomma dylika av överordnad tjänsteman vid mätningförrättning lämnade anvisningar, medför detta visserligen ej enligt kommissionens förslag, att förrättningen varder ogill, men mätaren utsätter sig uppenbarligen för risken av disciplinära åtgärder från nämndens eller mätningsschefens sida. Häri torde i allmänhet ligga tillräcklig garanti, att anvisningarna av mätaren iakttagas. Det bör emellertid ej förbises, att det i särskilda fall kan vara önskvärt, att, där mätare vid förrättning verkställer mätning på ett oriktigt sätt, mätningsschefen eller vederbörande kontrollant skall kunna omedelbart inträda såsom förrättningsman och vidtaga rättelse. En dylik befogenhet för mätningsschefen eller kontrollanten förefinnes ej enligt kommissionens förslag och detta utgör enligt min åsikt en brist i förslaget, som bör avhjälpas.

Vad angår de från vissa håll uttalade farhågorna, att det av kommissionen föreslagna mätningförfarandet skulle medföra betydande svårigheter och kostnader vid tillämpningen, torde dessa farhågor, på sätt jag i det följande skall närmare angiva, till väsentlig del vara grundade på missuppfattning av innebörden av kommissionens förslag i förevarande avseende. Med en riktig tolkning av förslagets bestämmelser härutinnan torde dessa i stort sett möjliggöra mätningförfarandets anpassning efter olika förhållanden och i normala fall medgiva tillämpningen av en enkel, snabb och billig procedur. I verkligheten torde skillnaden mellan denna procedur och det av virkesmätningföreningarna nu tillämpade mätningförfarandet vara skäligen obetydlig. Utan äventyrande av rätts säkerheten torde emellertid vissa förenklingar i proceduren kunna vidtagas i fråga om sättet för meddelande av förordnande till förrättning och det antaf mätare, som må förordnas att handlägga förrättning. Därjämte torde, såsom i vissa yttranden föreslagits, sakägare vid mätningförrättning böra medgivas befogenhet att under vissa förutsättningar kräva förrättningens avbrytande för verkställande av omedelbar prövning, huruvida nya mätare böra förordnas eller särskild förrättningsman bör tillkallas.

I enlighet med vad sålunda anförts har jag funnit de av kommissionen föreslagna reglerna angående mätningssystemet med vissa av mig nu antydda ändringar och tillägg, för vilka jag senare skall närmare redogöra, vara ägnade att läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Det föreslagna mätningssystemets ekonomiska verkningar.

Jag torde här efter få något närmare beröra de ekonomiska verkningarna av det föreslagna mätningssystemet.

Kommissionen har i sitt betänkande framhållit, att kostnaderna för virkesmätningssammansättningens verksamhet icke torde komma — i allt fall ej i nämnvärd mån — att överstiga de mätningssystemets utgifter, som de mätningssökande nu finge vidkännas.

Kommissionen.

I motsats härtill har i ett stort antal yttranden gjorts gällande, att det av kommissionen föreslagna mätningssystemet komme att medföra betydligt ökade kostnader jämfört med det nuvarande systemet.

Yttranden.

Till utveckling härav har i yttrandena i huvudsak anförts:

Virkesmätningssammansättningens kostnader, som vore olika för varje förening, växlade för närvarande mellan 0.4 och 1 öre per kubikfot inmätt virke. Därest kommissionens förslag genomfördes, komme dessa kostnader att flerdubblas. Fördyringen komme att inträda i mätningssystemets olika faser och på organisationens alla områden. Undantagandet av det rotköpta och egna virket från virkesmätningssammansättningens mätningssammansättning komme ävenledes att medverka till en stegring av mätningssystemets kostnader.

Vad först anginge själva mätningssystemet, så vore detta alltför omständligt. De många och ofta invecklade bestämmelserna komme att verka tyngande på mätningssystemet med en fördyring av kostnaderna såsom oundviklig följd. Vid tillämpning av dessa bestämmelser bleve det icke möjligt att såsom hittills låta tummarnas avlöning utgå i form av dagtraktamenten och provision å inmätt virke. Förekomsten av obetydliga virkespartier med spridd belägenhet i förening med stelheten i formerna för organisationen av mätningssystemet omöjliggjorde nämligen att i förväg kunna fastslå någon dagsprestation för de enskilda mätarlagen. Arbetstakten komme otvivelaktigt att nedsättas.

Vidkommande organisationen och då först virkesmätningssammansättningen hade till denna förslags prövningen av en mängd ärenden av expeditionsmässig natur. Även om en del av dessa ärenden finge överlämnas åt mätningssammansättningen, torde nämnden få en mycket stor arbetsbörda, som nödvändiggjorde täta sammanträden. Då åtskilliga av nämndens ledamöter torde komma att vara bosatta å annan ort än där nämnden hade sitt säte, orsakades härav betydande resekostnader, vartill komme dagarvoden. Beträffande organisationen i övrigt komme den föreslagna anordningen med distrikts- och mätningssystemstämmer, distriktsombud och röstlängder att medföra dryga utgifter.

Vad anginge det rotköpta och egna virket vore det allvarligt att be- fara, att, om den föreslagna lagen genomfördes, inmätning av sådant virke genom virkesmätningssammansättning komme att utebliva. Sagda virke upp-

ginge inom flera virkesmättningsföreningars verksamhetsområden till en hög procent av de av de särskilda föreningarna inmätta totala virkeskvantiteterna. Ginge utvecklingen i denna riktning och virkesmättningsnämnderna således linge arbeta med mindre virkeskvantiteter än som tillfördes de nuvarande virkesmättningsföreningarna, komme med all säkerhet mättningskostnaderna därigenom att stiga.

I yttrandena har vidare allmänt framhållits, att ökade kostnader för virkesmätningen komme att gå ut över säljarna och minska virkets rotvärde samt föranleda till minskad avsättning, framför allt i det inre av Lappland, av svagare virkessortiment.

Domänstyrelsen har i förevarande avseende anfört:

I allt skogsbruk och all skogshantering drabbade alla de kostnader, som där ifrågakomme, i sista hand skogen och rotvärdet på de skilda virkessortimenten. Med kännedom härom torde det för virkesköparna beträffande köpvirket icke spela någon större roll, om genom statsmakternas ingripande kostnaderna för inmätning av detsamma ökades. Ty dessa ökade kostnader ginge ut över säljaren och hans skog. Däremot syntes det förklarligt, att från skogsägarehåll skulle resas opposition mot att få betala ökade kostnader för intumning av virke utdrivet från egna skogar. Såge man åter frågan från säljarens, enkannerligen de mindre skogsägarnas sida, så torde det icke kunna förnekas, att, även om genom ett noggrannare och fullt opartiskt mättningsförfarande dessa skulle kunna i en del fall erhålla något högre pris för sitt virke, ingen säkerhet finnes för att icke de kostnader, som vore förenade med denna noggrannare mätning, komme att helt borteliminera den beräknade vinsten. Den extra pålaga å skogsbruket, som med säkerhet kunde förutsägas bliva en följd av ett inmättningsförfarande i enlighet med det föreliggande lagförslaget, vore, syntes det styrelsen, av allra största och helt visst avgörande betydelse för, huruvida förslaget borde upphöjas till lag eller icke. Särskilt framträdde denna synpunkt beträffande Norrbotten och de delar av vårt land i övrigt, där skogarna låge mera avlägset från avsättningsorterna för virket. Här vore vinstmarginalen utomordentligt liten och knappt tillmätt. Även med relativt små prisfluktuationer på världsmarknaden för exempelvis sulfatmassa ökades, respektive minskades de områden, från vilka råvaran för denna industri kunde hämtas. Samma vore förhållandet beträffande props och övriga klenare virkessortiment med i regel så låga rotvärden, att de täckte endast relativt billiga utdrivningskostnader. Skulle nu vid genomförandet av ifrågasatt monopol på virkesmätning de stora skogsägande industrierna avstå från att begagna sig av mättningsnämnderna för inmätning av virke från de egna skogarna, komme tydligen kostnaden för inmätning av köpvirket att väsentligen inskränka på de arealer, varifrån detsamma hämtats, och på de områden, å vilka ett mera intensivt skogsbruk kunde bedrivas. Förutsättningarna för ett intensivare skogsbruk vore nämligen, att virke även av små dimensioner skulle kunna avsättas. Det bleve synbarligen de mindre skogsägarna, som i första hand på detta sätt drabbades av de menliga följderna av ett statligt ingripande i den privata affärsuppgörelsen.

Departements-
chefen.

De i yttrandena uttalade farhågorna, att ett lagfästade av kommissionens förslag skulle medföra en väsentlig ökning av kostnaderna för virkesmätningen i här avsedda delar av landet, synas näppeligen grundade.

Till ej ringa del torde dessa farhågor bero på missuppfattning av förslagens innebörd. Särskilt hava föreskrifterna om mätningssystemet, såsom jag i det föregående omnämnt, i flera yttranden blivit föremål för misstolkning, till följd varav de med förfarandet förenade kostnaderna felaktigt bedömts. Med en riktig tillämpning av dessa föreskrifter torde ej finnas skäl antaga, att kostnaderna för mätning enligt samma föreskrifter komma att nämnvärt överstiga de mätningens kostnader, som debiteras av virkesmätningssällskaperna. Vad angår virkesmätningssällskapernas organisation har jag i det föregående förordat vissa ändringar i kommissionens förslag, vilka ändringar komma att leda till minskning i nämndens administrationskostnader. Med dessa ändringar lära sistnämnda kostnader, i vilka de egentliga mätningens kostnader här ej inbegripas, näppeligen böra beräknas bliva avsevärt högre än motsvarande kostnader hos virkesmätningssällskaperna. Ej heller torde grund föreligga för det från vissa håll framställda påståendet, att vid genomförande av det föreslagna nya mätningssystemet s. k. rotköpt virke och eget virke komme att undandragas virkesmätningssällskapernas mätningens verksamhet samt att härigenom en fördyring av den å nämnderna ankommande mätningen skulle uppstå. Det synes nämligen föreligga giltiga skäl att antaga, att mätning av sådant virke kommer att i stor utsträckning anförtros åt nämnderna. Därest dylik mätning regelrätt skulle ske genom virkesägarens egen försorg, skulle detta medföra, att virkesägaren i många fall finge för mätningen vidkännas en avsevärt högre kostnad än om denna skedde genom vederbörande virkesmätningssällskap. En dylik onödig merutgift läser virkesägaren ej underkasta sig. Skulle vid den nya lagens tillämpning mot förmodan mätningen av här avsett virke ej komma att uppdragas åt virkesmätningssällskaperna i den omfattning jag nu förutsatt samt till följd härav dessas mätningens kostnader komma att bliva avsevärt högre än virkesmätningssällskapernas motsvarande kostnader, synes detta förhållande kunna utgöra anledning att till prövning upptaga frågan om utvidgning av virkesmätningssällskapernas befogenhet beträffande sådant virke.

I överensstämmelse med de grunder, som jag i det föregående angivit, har det inom departementet upprättade lagförslaget utarbetats.

Förslagets särskilda bestämmelser.

Jag övergår nu till att redogöra för de särskilda bestämmelserna i departementsförslaget.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Första stycket i denna paragraf, som motsvarar 1 § första stycket i kommissionens förslag, upptager den grundläggande bestämmelsen om

befogenhet för Kungl. Maj:t att beträffande vissa delar av landet förordna om tillämpning därstädes av monopol i fråga om mätning av visst virke.

I fråga om monopolets omfattning avviker förevarande stycke från kommissionens förslag därutinnan, att i anslutning till vad jag i det föregående anfört monopolet begränsats att avse allenast mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk eller förädling eller för export i oförädlat skick, samt att monopolet gäller blott mätning, som skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket. Därjämte har en i kommissionens förslag upptagen bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att föreskriva inskränkningar i monopolet av redaktionella skäl flyttats till 2 §.

*Innebörden
av begreppet
runt virke.*

Vad angår innebörden av begreppet runt virke har kommissionen uttalat, att, då sagda begrepp inom virkeshandeln erhållit en bestämd och strängt avgränsad innebörd, ett närmare angivande i lagtexten av vad därmed förstodes ej vore erforderligt. Till runt virke vore i främsta rummet att hänföra sågtimmer, massaved (papperstimmer), fanérvirke, props samt kol- och brännved.

Länsstyrelsen i Örebro län har ansett, att vad med begreppet runt virke avsåges borde till allmänhetens ledning och till förebyggande av missförstånd ingå i lagen.

Två jägmästare hava gjort gällande, att det strede mot den flerstädes rådande uppfattningen, att till runt virke hänföra även brännved. Då olika uppfattningar alltså rådde om innebörden av ifrågavarande begrepp, syntes ett angivande i lagtexten av vad därmed avsåges vara av behovet påkallat.

*Departements-
chefen.*

Kommissionens uttalande, att till runt virke vore att hänföra, förutom andra sortiment, jämväl brännved, har tydligen avseende allenast å rund brännved, ej kluven sådan. Att rund brännved bör betraktas såsom rundvirke, torde näppeligen kunna bliva föremål för tvekan. Ej heller eljest torde berättigad tvekan kunna uppstå om innebörden av begreppet runt virke. Ett angivande i lagen av vad därmed förstås har jag därför ej funnit nödigt, så mycket mindre som den mätningsinstruktion, vilken Kungl. Maj:t jämlikt 8 § har att utfärda för monopolområde eller viss del därav, skall innehålla uppgift å de olika slag av virke instruktionen avser och sålunda i denna ett angivande av de sortiment av runt virke, som avses i förevarande stycke, kommer att äga rum.

*Förordnande
om monopol.*

Beträffande de förhållanden, som böra beaktas vid meddelande av förordnande enligt förevarande stycke, har kommissionen framhållit, att hänsyn därvid borde tagas till den uppfattning i frågan, som inom vederbörande område vore rådande bland virkessäljare och virkesköpare,

samt till de överenskommelser om virkesmätning, som inom området kunde hava träffats mellan dessa två intressentgrupper. Innan förordnandet utfärdades, torde därför de sammanslutningar av virkessäljare och virkesköpare, som funnes inom området, ävensom de korporationer, som kunde anses företräda dessa grupper, böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

Ett flertal trävarubolag och flottningföreningar i Jämtland, företrädande skogsintresset inom de trakter av Jämtland, varifrån virket utdrives till Storsjön med tillhörande vattensystem och tillflöden, hava i detta ämne anfört:

Man torde kunna förutspå, att de virkesmättningsnämnder, som inrättades, komme att sträva efter att utvidga sina verksamhetsområden även mot ett övervägande ortsintresse. Till undvikande härav syntes det därför önskvärt, att, därest lagen genomfördes, förordnande om virkesmättningsnämnds inrättande ej finge meddelas, om ett övervägande ortsintresse uttalat sig däremot, och under inga förhållanden utan vederbörandes hörande. Å andra sidan syntes i den föreslagna lagen jämväl böra finnas en bestämmelse, att, därest inom område, för vilket förordnande givits om virkesmättningsnämnd, sedermera skulle yppa sig ett övervägande intresse om dess avskaffande, Konungen därom skulle äga förordna.

Mot kommissionens uttalanden i förevarande avseende finner jag ej anledning till erinran. Dessa uttalanden synas i sak nära ansluta sig till den uppfattning, som hävdats av berörda bolag och flottningföreningar i Jämtlands län. Att, såsom dessa föreslagit, genom direkta bestämmelser i lagen göra utövningen av Kungl. Maj:ts ifrågavarande befogenhet beroende av opinionen å vederbörande ort synes ej nödigt eller lämpligt. Utan särskild föreskrift är tydligt, att Kungl. Maj:t äger, när skäl därtill finnas föreligga, återkalla förordnande, som meddelats enligt förevarande stycke.

Departements-
chefen.

Beträffande frågan, i vilka delar av landet det föreslagna mätningsmonopolet må efter förordnande av Kungl. Maj:t vinna tillämpning, har kommissionen föreslagit, att sådant förordnande må meddelas i fråga om Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län.

Lagens giltig-
hetsområde.
Kommissionen.

Mot kommissionens förslag i denna del hava i yttrandena erinringar i olika avseenden framförts. I vissa yttranden har sålunda hemställts, att vissa län eller delar av län, som enligt kommissionens förslag skola vara underkastade den föreslagna lagen, måtte därifrån undantagas, under det i andra yttranden föreslagits, att vissa län eller länsdelar, där enligt kommissionens förslag lagen ej skall äga giltighet, måtte inordnas under densamma. Yrkanden i det förra avseendet hava framställts i fråga om Värmlands, Örebro och Gävleborgs län samt vissa delar av Jämt-

Yttranden.

lands län, yrkanden i det senare avseendet beträffande Uppsala län och Dalsland.

I fråga om *Värmlands län* hava länsstyrelsen och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i länet framhållit, att den därstädes verksamma Wermländska Inmättningsföreningen kunde anses fullt tillgodose kravet på en från det allmännas synpunkt tillfredsställande virkesmätning, vadan behov av lagstiftning i förevarande avseende för länet ej föreläge. I nära anslutning härtill har handelskammaren i Karlstad framhållit, att av de yttranden, som under utredningens gång avgivits från skilda håll i Värmland, syntes otvetydigt framgå, att något trängande behov av ett obligatoriskt, av myndigheterna kontrollerat organ för virkesmätningen där icke förefunnos.

Värmländska Skogsägareföreningen har under åberopande av geografiska skäl hemställt, att sådant förordnande, som i förevarande paragraf omförmäldes, icke måtte för Värmlands del meddelas. Något lagstiftningsingripande inom Wermländska Inmättningsföreningens område vore, med hänsyn till träffad överenskommelse, för närvarande icke erforderligt.

Beträffande *Örebro län* har handelskammaren i Örebro anført:

Skulle den föreslagna lagstiftningen komma till stånd, ville handelskammaren bestämt hävda, att Örebro län borde undantagas från de områden, inom vilka lagen skulle vinna tillämpning. Kommissionen hade utgått från, att den föreslagna regleringen av mätningen skulle vinna tillämpning allenast inom de delar av landet, där virkesmättningsföreningar för närvarande vore verksamma, samt att nämndernas verksamhet borde vara lokaliserad till visst flodområde eller viss grupp av dylika områden. Man finge väl antaga, att förstnämnda förutsättning endast borde gälla det fall, att respektive förening inom området vore verksam i någon betydande omfattning och ej endast i enstaka fall. Inom Örebro län funnes, såvitt handelskammaren kunnat utröna, ingen medlem av någon mättningsförening och de fall, då dylik förening vore verksam inom länet, måste betecknas som relativt fåtaliga. Icke heller förekomme några större flottleder, efter vilka virkesinköpen skedde och där alltså mättningsföreningar hade ett lämpligt verksamhetsfält. Kommissionens egen motivering kunde därför med skäl åberopas som stöd för ståndpunkten, att Örebro län borde undantagas från lagens tillämpningsområde. Bortsett härifrån kunde emellertid synnerligen tungt vägande skäl anföras såsom motivering för att Örebro län ej borde införlivas med lagens tillämpningsområde. Länets virkesköpande industrier, vilka konsumerade största delen av virket, vore icke, liksom Norrlandsindustrierna, i huvudsak koncentrerade till flottledernas slutpunkter utan saknade i regel fördelaktig förbindelse med flottled och låge spridda inom länet. Varje industri hade därför sitt särskilda inköpsområde, vars gränser bestämdes av järnvägarnas och numera i stor utsträckning även av lastbilarnas fraktsatser. Inom dessa områden skedde mätningen av ombud för köpare och säljare, och kostnaderna härför kunde hållas relativt låga, emedan köparens ombud samtidigt vore mätare, i regel vore fast avlönad av denne samt bosatt i närheten av mätningsplatsen och sysselsattes med annat arbete på de tider mätning ej ägde rum. Endast en ringa del av

avlöningen utginge därför som mätningkostnad, och resekostnaderna bleve obetydliga. Skulle det föreslagna mätningssmonopolet införas, bleve situationen en helt annan, och mätningsskostnaderna komme att springa upp till en höjd, som sannolikt skulle beröva säljaren en avsevärd del av hans redan nu knappa förtjänst. Detta sammanhänge med det förhållandet, att försäljningarna inom länet i varje särskilt fall ofta uppginge till relativt små kvantiteter, beroende på att flertalet säljare endast ägde smärre skogsområden. Dessa kvantiteter, vilka kunde variera från 5 kbm. till 200 à 300, hade, sedan lastbilarna börjat tagas i anspråk för virkestransporter, fördelats på ett stort antal mätningssplatser. För att mätningsskostnaderna med det föreslagna förfarandet skulle kunna hållas inom rimliga gränser, vore det tydligt, att varje mätningssresa måste läggas så, att kostnaderna fördelades på ett mycket stort antal enheter. Att detta med de i Örebro län rådande förhållanden, vilka här berörts, skulle möta hart när oöverstigliga svårigheter, låge i öppen dag. Det vore ej möjligt att kunna förena så stort antal av dessa små virkesleverantörer till en gemensam mätningssdag, att kostnaderna med särskilt anställda yrkesmätare hölles på rimlig nivå. Kvantiteterna bleve för små och avståndet mellan mätningssplatserna för stora, ett förhållande, som lätteligen kunde resultera i att mätningsskostnaderna, om det gällde en obetydlig kvantitet, komme att överstiga försäljningssumman. Ett förhållande, som ytterligare talade till nackdel för införandet av mätningssmonopol inom länet, vore, att detta i regel skulle komma att medföra ett väsentligt uppskov med likviderna. Över virkesmätningssnämnds beslut kunde kontrahenterna inom 30 dagar anföra besvär och föga sannolikt vore väl, att köparen ville lämna likvid förrän klagotiden utgått. De små virkes-säljarna önskade nu omtast, att de olika delarna av försålda virkesposter inmättes successivt i den mån de vore leveransklara, och krävde likvid, så snart leveransen skett, önskemål som för dem ofta vore av stor ekonomisk betydelse och även av köparna uppfylldes. Med ett mätningssmonopol bleve dessa successiva inmätningar en ekonomisk omöjlighet och virkeslikviderna i följd därav och i följd av bestämmelsen om klagotid till stort men för särskilt de ekonomiskt svagare, mindre skogsägarna avsevärt fördröjda. Kommissionen hade såsom ett bärande skäl för införandet av mätningssmonopol anført, att virkets mätning i regel krävde ett betydande mått av insikt och erfarenhet, och att en från teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande mätning av köpvirke i allmänhet ej torde kunna vinnas, med mindre mätningen organiserades på av kommissionen föreslaget sätt. Dessa skäl ägde ej tillämpning på Örebro län. Inom detta län skedde nämligen inmätningen av t. ex. massaved, i motsats till vad som vore fallet efter de stora flottlederna, i löst mått. Härigenom förenklades mätningssförfarandet i hög grad och kunde lätt kontrolleras. Någon mer kvalificerad mätningsspersonal än den som nu finnes vore därför överflödig. Slutligen förtjänade framhållas, att inom länet intet missnöje yppats med de former, under vilka mätningen för närvarande bedrevs, utan såväl köpare som säljare vore fullt tillfreds med rådande förhållanden. Såsom ett slutomdöme torde kunna sägas, att ett mätningssmonopol för Örebro län skulle medföra ytterst olyckliga konsekvenser, framför allt för skogsägarna själva. En eventuell mätningssnämnds arbete inom länet måste bliva ytterst tungrott och i hög grad oekonomiskt utan att, så vitt man kunde se, medföra några påtagliga fördelar.

Sverkestaåns flottningsförening har uttalat sig i enahanda riktning som handelskammaren i Örebro.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har ansett, att Örebro län lämpligen kunde uteslutas från lagens giltighetsområde.

Länsstyrelsen i länet har under framförande av delvis samma synpunkter som handelskammaren i Örebro förklarat, att åtminstone för närvarande något behov av tillämpning av den föreslagna lagstiftningen inom Örebro län icke föreläge.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott och länets skogsägareförening hava förbehållit sig rätt att framdeles få inkomma med yttrande, huruvida och i vilken utsträckning lagen borde få tillämpning inom länet. Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har särskilt framhållit, att från lagens tillämpning borde undantagas det virke, som försåldes till andra köpare än dem, som hade sin förädlingsindustri förlagd till Värmland och Dalarna.

Skogsvårdsstyrelsen har förklarat sig ej hava någon erinran mot den föreslagna lagen.

Slutligen hava Ramsbergs lokalavdelning av Riksförbundet landsbygdens folk samt ett antal skogsägare från skilda delar av Örebro län uttalat, att den föreslagna lagstiftningen icke borde erhålla tillämpning inom länet.

I fråga om *Gävleborgs län* har skogsvårdsstyrelsen i länet såsom sin mening uttalat, att styrelsens verksamhetsområde borde undantagas från ifrågavarande lagstiftning.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i länet har yttrat, att något behov av virkesmättningsförening syntes icke hava förefunnits inom länet, varför den ifrågasatta lagstiftningen icke för detta kunde anses vara någon trängande angelägenhet.

Länsstyrelsen har ansett, att ett genomförande av förslaget skulle för länet ej medföra några fördelar men väl risk för meningsbrytningar samt i vissa fall tidsförlust och kostnader.

Jägmästaren i Hälsinglands revir har uttalat, att inom nämnda revir, som genomflötes av Ljusne och Voxna älvar med biflöden samt Dellarnas vattendrag, någon tunningsförening ej funnes och ej heller, så vitt känt vore, varit påkallad. Någon mättningsnämnd torde därför icke för närvarande, därest den föreslagna lagen skulle bliva gällande, böra förordnas i Hälsingland.

Gävleborgs läns Skogsägareförening har anført:

Under nuvarande förhållanden saknade visserligen kommissionens lagförslag aktuellt intresse för största delen av föreningens verksamhetsområde. Tunningsförening saknades nämligen helt inom Hälsingland och inom Gästrikland funnes sådan endast inom avforslingsområdet till Dalälven. Därtill komme, att föreningen, åtminstone för närvarande, funne de rådande förhållandena inom länet i stort sett tillfredsställande. Enligt lagförslagets motivering ägde Kungl. Maj:t förordna om virkesmättnings-

nämnd, när säljare- eller köpareparten sådant påyrkade. Då en dylik eventualitet mycket väl kunde tänkas och då föreningen, särskilt med hänsyn till avforslingsområdet till Dalälven, vore direkt intresserad av lagförslaget, syntes det föreningen angeläget, att lagen utformades i sådan riktning, att den komme i samklang med inom länet rådande förhållanden.

Beträffande *Jämtlands län* har ett stort antal skogsägare och virkesleverantörer inom Storsjöns vattenområde med tillflöden hemställt, att den föreslagna lagen icke måtte vinna tillämpning inom sagda område. Virkesmätningen därstädes ombesörjdes av köparna i bästa samförstånd med säljarna.

Flottningsföreningarna i Härjedalen hava anfört:

Inom Härjedalen finnes icke och hade aldrig funnits någon virkesmättningsförening, och behov av inrättande av sådan hade aldrig avhört från vare sig virkessäljare eller virkesköpare. Alla affärer om runt eller bilat virke uppgjordes kontrahenterna emellan enligt kontrakt, vari föreskrifter och regler för inmätningen intoges. Inmätningen verkställdes därefter av köparna eller deras ombud, varvid säljarna vore närvarande själva eller genom ombud och bevakade sina intressen. Härvid möjligen uppkomna meningsskiljaktigheter bleve efter överenskommelser parterna emellan ordnade, och så hade allt sedan trävaruhandelns början praktiserats inom Härjedalen. Någon annan ordning ansåges icke önskvärd eller erforderlig. Föreningarna hemställde, att därest laglig reglering av virkesmätningen komme till stånd, den inom Härjedalen rådande ordningen i förevarande avseende måtte få bibehållas.

Å kommunalstämmor utsedda ombud för nio socknar i Härjedalen hava uttalat sig i liknande riktning samt hemställt, att från lagens giltighetsområde måtte undantagas Ljusne älvs med bivatten område inom Härjedalen.

I fråga om *Uppsala län* hava länsstyrelsen i Kopparbergs län samt Dalälvarnas Tumningsförening framhållit, att en blivande lagstiftning om virkesmätning borde omfatta även Uppsala län. Dalälvarnas Tumningsförening utförde redan nu virkesmätningar efter Upplands kustland och de närmast Dalälven belägna delarna av berörda län. Den föreslagna lagstiftningen borde ej avbryta denna verksamhet.

Uttalanden i enahanda riktning hava gjorts av Sveriges Industriförbund och Korsnäs Sägverksaktiebolag m. fl.

Vad slutligen angår *Dalsland* har handelskammaren i Karlstad anfört:

Den i kommissionens förslag uppdragna gränslinjen för lagens tillämpningsområde syntes godtycklig. Så hade exempelvis Dalsland uteslutits, oaktat förhållandena där ur virkesmätningssynpunkt vore fullt analog med dem i Värmland. Trävaruindustrien i Dalsland köpte mycket virke i sydvästra Värmland, medan å andra sidan trävaruindustrien i Värmland ibland köpte virke i Dalsland. Natur-, skogs- och transportförhållandena vore inom båda landskapen likartade. Detta torde även gälla den virkesförädlade industrien därstädes. Wermländska Inmättningsföreningen hade tidvis verkat i Dalsland i ganska stor omfattning. Under sådana förhållanden förefölle det onaturligt, om den föreslagna

lagstiftningen skulle komma att gälla inom det ena landskapet men icke i det andra.

Nordmarksälvarnas flottningsförening har i samma fråga anfört:

Upperudsälvens flodsystem, inom vars norra del föreningen hade sin verksamhet, omfattade områden belägna dels i Norge, dels i Värmland och Dalsland. Enligt kommissionens förslag ägde Konungen icke förordna om inrättande av virkesmättningsnämnd i Dalsland. Detta kunde komma att innebära, att inom nämnda flodområde, vilket i fråga om produktions- och inköpsförhållanden vore en för sig ganska väl avgränsad trakt, icke mindre än tre olika organ skulle bliva anlitade för mätningen. En dylik utveckling kunde enligt föreningens åsikt ej anses lycklig. Inom distriktets svenska del borde i varje fall mätningarna verkställas på enhetligt sätt. Antingen borde Kungl. Maj:t äga rätt i visst fall förordna om mättningsnämnd även utom de i förslaget upptagna landsdelarna eller ock borde den del av västra Värmland, som avlämnade virke till Upperudsälven, vara undantagen från förslagets bestämmelser.

Uppgift av
Dalälvarnas
Tunnings-
förening.

Under ärendets beredning har Dalälvarnas Tunningsförening inkommit med preciserad uppgift å de trakter, där föreningen utför mätning av köpvirke för sina medlemmars räkning. Av uppgiften framgår, att sådan mätning av föreningen bedrivs — förutom i Kopparbergs län — dels inom Västmanlands län från och med södra sidan av Bysjön vid Näs bruk ned till upplandsgränsen vid Hedesundafjärden inklusive sjöarna Hallaren och Ingsjön med utflöden, dels inom Uppsala län från västmanlandsgränsen vid Hedesundafjärden ned till Marma och efter kusten till Öregrund och Gräsön och dels inom Gävleborgs län från Kopparbergs läns gräns till Karskär och Skutskär med de biflöden, som där emellan utmynna i Dalälven. Härförutom har föreningen inom Stockholms län under fem års tid inmätt massaved från Östanå gods och Ljusterö. Utefter Olandsån mottog föreningen år 1932 cirka 300,000 timmer för Svenska Cellulosaaktiebolagets räkning, vilket bolag emellertid icke är eller varit medlem i föreningen.

Departements-
chefen.

Såsom jag i det föregående framhållit, bör den föreslagna lagen principiellt förlänas giltighet inom de trakter av landet, där virkesmättningsföreningar äro eller varit verksamma. Vid avgörande, huru med denna utgångspunkt lagstiftningens geografiska giltighetsområde bör fixeras, synes uppenbart, att, då enligt lagen mättningsmonopolet ej skall äga ovillkorlig tillämpning inom sagda område utan frågan, huruvida och inom vilka delar av området monopolet skall införas, är beroende på Kungl. Maj:ts förordnande, giltighetsområdet ej bör i lagen bestämmas att avse de särskilda flodområden, sjöar, kuststräckor eller kommunikationsleder, inom eller vid vilka virkesmättningsföreningarna utöva verksamhet. I nära anslutning till kommissionens förslag synes giltighetsområdet lämpligen böra fastställas att omfatta de län, inom vilka sådan

verksamhet äger eller ägt rum. Den omständigheten, att virkesmättningsförening allenast i mindre utsträckning ombesörjer virkesmätning inom visst län, synes ej — förutsatt att mätningen ej är av rent tillfällig art och sålunda i detta sammanhang kan lämnas å sido — böra medföra, att länet undantages från lagens giltighetsområde utan det lär i dylikt fall böra ankomma å Kungl. Maj:t att pröva, huruvida och i vilken omfattning mättningsmonopolet skall tillämpas inom länet. Med dessa utgångspunkter och då enligt vunnen upplysning mätning genom virkesmättningsförening utövas, förutom i de i kommissionens förslag angivna länen, jämväl i Stockholms, Uppsala och Västmanlands län samt Wermländska Inmättningsföreningen tidigare utövat verksamhet i dalslandsdelen av Älvsborgs län, vilken del i fråga om förutsättningarna för anordnande av gemensam virkesmätning torde vara väsentligen likartad med Värmlands län, har jag ansett, att den föreslagna lagens giltighetsområde bör utsträckas att omfatta, jämte de i kommissionens förslag upptagna länen, även Stockholms, Uppsala, Älvsborgs och Västmanlands län.

I några yttranden har framhållits, att ett genomförande av den föreslagna lagstiftningen kunde komma att medföra svårigheter i fråga om virkesmätningen i vissa svenska gränstrakter.

Lagens tillämpning i vissa gränstrakter.

Sveriges Industriförbund m. fl. hava härutinnan anført:

I de inom Värmland belägna gränstrakterna mellan Sverige och Norge samt jämväl i gränsbygden mellan Sverige och Finland försigginge transport av rundvirke i båda riktningarna över gränsen. Det måste därför vid den nya ordningens genomförande tillses, att utfärdade bestämmelser ej finge sådant innehåll, att tillförseln av råvara till de svenska industrierna försvärades och de utländska gränsföretagen gynnades.

Wermländska Inmättningsföreningen har beträffande detta spörsmål yttrat:

Föreningen önskade påtala rådande förhållanden i gränstrakterna till Norge. Kommissionen syntes anse, att rundvirke, som exporterades, borde ligga utanför lagstiftningen. Föreningen kunde ej biträda denna uppfattning i vad avsåge sågtimmer och massaved från gränstrakterna mot Norge alldenstund svenska köpare av dylikt virke vid köp inom norskt område endast dispensvägen och med svårighet kunde befrias från norsk mätning enligt i Norge gällande lag. För norska köpare borde alltså vid köp inom svenskt område motsvarande bestämmelser gälla.

Vid meddelande av förordnande enligt förevarande stycke i fråga om trakter, som gränsa till Finland eller Norge, bör självfallet tillses, att förordnandet gives en sådan avfattning, att det ej försvårar virkeshandeln mellan Sverige och utlandet eller medför den verkan, att utländska företag gynnas på bekostnad av svenska. Då, såsom jag förut framhållit, före utfärdande av dylikt förordnande de sammansiutningar av virkessäljare och virkesköpare, som finnas inom vederbörande område, ävensom de korporationer, som inom området kunna anses företräda dessa grupper,

Departementschefen.

böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet, torde erforderliga garantier föreligga, att virkeshandelns och trävaruindustriens intressen komma att behörigen beaktas vid förordnandets utfärdande.

Andra stycket i denna paragraf, enligt vilket Kungl. Maj:t har att vid meddelande av förordnande enligt första stycket tillika bestämma det antal virkesmättningsnämnder, som skall finnas inom monopolområdet, samt varje nämnds verksamhetsområde, överensstämmer med 1 § andra stycket i kommissionens förslag.

Gräns för virkesmättningsnämnds verksamhetsområde.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen uttalat, att gränserna för virkesmättningsnämnds verksamhetsområde borde för underlättande av lagens tillämpning fastställas på det sätt, att de sammanfölla med kommungränser.

Häremot har i några yttranden erinran gjorts under framhållande, att det icke sällan inträffade, att en kommun berördes av olika flottleder, för vilka olika virkesmättningsnämnder kunde bli förordnade. Gränsen för virkesmättningsnämnds verksamhetsområde borde därför icke sammanfalla med kommungräns utan med gräns för ådal.

Departementschefen.

I likhet med kommissionen finner jag för underlättande av lagens tillämpning vara önskvärt att, där så lämpligen kan ske, gränserna för virkesmättningsnämnds verksamhetsområde bestämmas på det sätt, att de sammanfalla med kommungränser. Denna regel kan dock uppenbarligen ej iakttagas i det fall, att olika delar av en kommun på grund av topografiska förhållanden eller av annan anledning finnas böra tillhöra skilda virkesmättningsnämnders verksamhetsområden. I dylikt fall bör tydliga gränser mellan sagda områden i fråga om kommunen noggrant angivas i förordnandet.

Tredje stycket, vari införts en definition å vad enligt den föreslagna lagen förstås med mätning av virke, motsvarar 1 § tredje stycket i kommissionens förslag.

2 §.

Rätt för Kungl. Maj:t att stadga inskränkningar i monopol.

I förevarande paragraf har inrymts en bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att föreskriva inskränkningar i virkesmättningsnämnds befogenhet enligt 1 §. I kommissionens förslag har en motsvarande bestämmelse upptagits i 1 § första stycket.

Kommissionen.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen — efter erinran om de inskränkningar i virkesmättningsnämnds monopol, som upptagits i 2 § av kommissionens förslag beträffande husbehovsvirke samt virke, som avverkats av virkesförädlare å honom tillhörig fastighet

eller å mark, varå denne ägde avverkningsrätt, ävensom beträffande mätning av virke, som uteslutande verkställdes i ändamål att bestämma avlöning åt skogsarbetare — anført:

Genom dessa inskränkningar torde nämnda monopol ej i alla avseenden erhålla den begränsning, som vore påkallad för vinnande av en ändamålsenlig virkesmätning. Tillgodoseendet av detta syfte förutsatte, att monopolen jämväl underkastades vissa inskränkningar av speciell natur eller att i allt fall möjlighet att genomföra sådana bereddes genom lagstiftningen.

I främsta rummet torde runt eller bilat virke, som försålles till innehavare av egentliga husbehovssågar eller andra små fasta sågverk eller som eljest avyttrades till mindre virkesförbrukare, såsom byggmästare, hantverkare, vissa fastighetsägare m. fl., regelrätt böra vara undantaget från mätningensmonopolet. En föreskrift om skyldighet att inmäta dylikt virke genom virkesmätningensnämnd skulle verka betungande för den mindre virkeshandeln och ofta medföra oskäligt höga mätningkostnader. Liknande olägenheter skulle i vissa fall uppstå, därest virke, som inköptes för försågning vid flyttbara sågar å avverkningsplatserna eller som utdreves till avlägset belägna sjöar, vattendrag eller andra transportleder, ovillkorligen måste mätas genom virkesmätningensnämnd. Vidare vore att märka, att props och andra sortiment av runt eller bilat virke som exporterades till utlandet i oförädlad skick, för närvarande å flera orter inmättes av särskilda, av handelskamrarna auktoriserade mätare. Denna mätning, som anordnats i samförstånd med vederbörande exportörer i ändamål att befrämja utförseln av dylikt virke och som i vissa fall erhållit en ej obetydlig omfattning, syntes ej böra omöjliggöras genom den nya lagstiftningen. Jämväl i övrigt kunde särskilda begränsningar i mätningensmonopolet vara påkallade. Då ifrågavarande begränsningar borde avvägas efter de växlande förhållanden, som föreläge inom olika virkesmätningensnämnders verksamhetsområden, torde ett preciserande av dem i själva lagen ej vara lämpligt utan den närmare utformningen därav böra ske i administrativ väg. Det torde böra ankomma å Kungl. Maj:t att, då förordnande om tillämpande av ifrågavarande mätningensmonopol för visst område meddelades, jämväl angiva de speciella begränsningar i monopolen, som inom området skulle gälla.

I yttrandena har frågan om stadgande av inskränkningar i monopolen utöver dem, som angivits i 2 § av kommissionens förslag, utförligt diskuterats.

Yttranden.

Från vissa håll har sålunda betonats, att en del specialsortiment av runt eller bilat virke borde undantagas från monopolens tillämpning.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har i detta avseende framhållits, att monopolen ej borde gälla i fråga om åtskilliga dylika sortiment, såsom telegrafstolpar, pålar samt egyptiska och danska sparrar. Beträffande dessa virkessortiment varierade mätningensbestämmelser och mätningenspraxis ej blott för olika länder utan även för skilda importörer inom samma land. Det vore otänkbart, att virkesmätningensnämndens personal skulle kunna behärska alla dessa specialbestämmelser. För övrigt krävde många utländska köpare att få mäta genom eget folk.

Jämväl i en del andra yttranden hava yrkanden framställts om undantagande från den föreslagna lagstiftningen av vissa specialsortiment av runt eller bilat virke. Dessa yrkanden avse, förutom de i förenämnda yttrande av Sveriges Industriförbund m. fl. angivna sortimenten, jämväl juffers, plywoodvirke, färdigkapad props, tyska sparrar, hässjevirke, stolpar av olika slag, slanor, spiror, stör, flaggstänger och fiskstänger.

Jägmästaren i Råneå revir har framhållit, att för ett flertal specialsortiment av runt virke utginge betalningen som regel efter visst pris per styck. Tumningen inskränkte sig därför ofta till uppmätning av stycketalet samt konstaterande av att för leveransen gällande bestämmelser om minimidimensioner iakttagits.

Vidare har i vissa yttranden från skogsstatstjänstemän framhållits, att monopolet ej borde äga tillämpning i fråga om sådant runt eller bilat virke, som i små poster avyttrades å avverkningsplatsen eller i skogen.

Jägmästaren i Hälsinglands revir har härom anfört:

Sulfat- och sulfitved samt timmer avyttrades ofta i småpartier i skogen till mellanhänder, varefter virket framforslades till flottled eller annan plats för att än en gång försäljas. Det vore omotiverat, att virket i dylikt fall inmättes av virkesmättningsnämnd. Virke, som nu sagts, borde för att falla under den föreslagna lagen hava framforslats till flottled, lastplats, väg eller dylikt.

I yttrandena har även diskuterats, huruvida och i vad mån virke, som försåldes till innehavare av egentliga husbehovssägar eller andra små fasta sågverk, eller virke, som inköptes för försågning vid flyttbara sågar å avverkningsplatserna, borde undantagas från mättningsmonopolet.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava härutinnan anfört:

Beträffande den av kommissionen ifrågasatta rätten för Kungl. Maj:t att generellt undantaga små sågar från mätningstvånget hyste föreningarna stora betänkligheter. I vad en dylik undantagsbestämmelse komme att avse rena husbehovssägar, torde den få anses motiverad, ty dessa sågar vore i nu ifrågavarande delar av landet så få och små, att de saknade betydelse. Beträffande den affärsmässigt bedrivna sågverksrörelse, som ägde rum vid fasta eller ambulatoriska s. k. småsågar inne i landet, rådde ett helt annat förhållande. Dessas antal vore mycket stort och bleve för varje år större. Såsom exempel härpå kunde nämnas, att endast inom Jörns revir i Västerbottens län funnes ett hundratal dylika sågar. I många trakter vore virkesförsäljningen till dem större än försäljningen till de stora verken vid kusten. Deras sammanlagda tillverkning torde i många län uppgå till flera tiotusental standards sågat virke. Den sammanlagda råvaruförbrukningen vid berörda sågar vore sålunda mycket stor och utgjorde en betydande procent av totala kvantiteten köptimmer. Om blott de medelstora och mindre av dessa sågar fritoges från mättningsmonopolet, torde detta komma att högst avsevärt kringskära omfattningen av virkesmättningsnämndens verksamhet. Den monopoliserade mätningen komme därigenom att fördyras. Då det under alla omständig-

heter finge emotses, att nämndens mätning bleve mycket dyrare än privat sådan, erhöle småsågarna genom befrielsen från den monopoliserade mätningen ett direkt företräde i konkurrensen om råvaran. Ihågkommas borde även, att lagstiftningens syftemål vore att skydda säljareparten. Detta behov av skydd förefunnnes i samma mån beträffande säljare, som avyttrade sitt virke till småsågar, som beträffande skogsägare, vilka sålde sitt virke till storindustrien. Måhända hade motivet för kommissionens ställningstagande på denna punkt varit, att mätningen vid de spridda små sågarna inne i landet skulle fördyra nämndens verksamhet. Föreningarna kunde icke godtaga ett sådant argument. Nödvändigheten av att erhålla en något så när billig utfrakt för det sågade virket gjorde, att berörda sågverk nästan alltid låge vid bilväg. De vore i detta hänseende ofta mycket lättare tillgängliga än avlägset liggande bäckar och småsjöar, där monopoliserad mätning skulle äga rum. För driftens behöriga gång vid småsågarna vore det alls icke nödvändigt, att en mätare stode till hands att mottaga och inmäta varje timmerlass, som kördes fram till sågplatsen. Även vid dessa sågar måste man i regel ha timmerförråd i förlag, innan sågen kördes igång. Verksamheten behövde icke i någon som helst mån bliva lidande av att tillfört timmer upplades på sågbacken och inmättes av nämndens mätare på lämpliga tider. En sådan mätning bleve för nämnden icke dyrare än inmätningen av de ej sällan mycket obetydliga partier, som mätarna ofta till fots finge uppsöka på avlägset liggande småvattendrag inne i skogarna. I enlighet med det ovan sagda påyrkade föreningarna, att i motiven till lagen tydligt utsades, att endast rena husbehovssägar finge generellt fritagas från mätningensmonopolet.

Överbottens Tumningsförening har rörande denna fråga yttrat:

Föreningen tillstyrkte undantag från monopolet för husbehovssägar men ansåge sig med skärpa böra framhålla, att sådant undantag ej borde gälla virke, som vid dylika sågar eller flyttbara sågar å avverkningsplatserna sågades för export. Enligt en i svenska flottledsförbundets årsbok nr 8 lämnad uppgift av statens flottledsingenjör P. Silfverbrand hade från Skellefteå tullkammardistrikt, kuststräckan Byske—Gumboda, under vissa år exporterats över 20,000 stds klingsågat virke eller omkring 30 procent av hela kvantiteten skeppat sågvirke. Under 1933 hade där skeppats 8,000 stds klingsågad vara eller 26.3 procent av hela kvantiteten. Dessutom hade med järnväg avsänts 2,000 stds. Dessa sistnämnda kvantiteter för 1933 motsvarade omkring 3,300,000 rundvirkeskubikfot. Enligt inhämtade uppgifter för kuststräckan Piteå—Haparanda hade år 1934 vid klingsågar för skeppning försågats cirka 30,000 stds, vilket motsvarade cirka 10,000,000 kubikfot sågtimmer. Den fördyring av mätningkostnaden, som måste drabba övrigt exportvirke, därest dessa omkring 40,000 stds undandrogen mätningstvång, kunde varken vara rättvis eller stå i överensstämmelse med lagförslagets andemening.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt och Dalälvarnas Tumningsförening hava i förevarande avseende hävdad samma mening som Överbottens Tumningsförening. Dalälvarnas Tumningsförening har därvid upplyst, att inom Kopparbergs län funnes över 100 fasta mindre sågverk, som under normala förhållanden hade en årlig råvaruanskaffning på sammanlagt cirka 4,300,000 såg-

timmer. Härav intummades genom tunningsföreningens försorg cirka 1,300,000. Skillnaden, cirka 3,000,000 sågtimmer, inmättes av dessa sågverks egen personal.

I motsats till den uppfattning, som uttalats i nyssangivna yttranden, har länsstyrelsen i Kopparbergs län gjort gällande, att det föreläge goda skäl att från mättningsmonopolet undantaga husbehovssågar och andra mindre sågverk.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Jämtlands län har ansett, att sådana mindre sågar, som försågade exempelvis under 20,000 timmer per år, borde undantagas från monopolet.

Jägmästaren i Arjeplogs revir har funnit önskvärt, att undantag från monopolet i vissa fall kunde medgivas ifråga om virke, som försågades vid flyttbara sågar. Jägmästaren har härom anfört:

De flyttbara motorsågarna syntes inom stora områden av virkesmättningsnämndernas blivande verksamhetsområden växa i antal. Det erbjöde stora svårigheter och skulle förorsaka avsevärda kostnader att på de ofta trånga upplagsplatserna verkställa upprepade tunnningar under sågningens gång. Oftast torde virkesinköpen till dessa sågar ske genom rotköp men även köp av rundtimmer förekomme ofta.

Vissa myndigheter, däribland länsstyrelsen i Örebro län, hava framhållit, att de av kommissionen ifrågasatta undantagen från monopolet i fråga om virke, som försåldes till innehavare av mindre sågverk eller som eljest avyttrades till mindre virkesförbrukare, borde uttryckligen angivas i lagen.

I flera yttranden har hemställts, att monopolet ej måtte förlänas tillämpning beträffande virke, som av kommunikationsverk, vägdistrikt, allmänna flottleder m. fl. inköptes för egen förbrukning. I yttrandena har härvid framhållits, att inmätning av slipersvirke för statens järnvägars behov och telefonstolpsvirke för telegrafverkets räkning hittills verkstälts utan anlitan av mättningsorganisationer. Några olägenheter härav hade icke förmärkts. Virke, som inköptes av flottningsföreningar och vägdistrikt, utgjordes i allmänhet av jämförelsevis små partier.

Vad särskilt angår virke, som erfordras för byggande eller underhåll av flottled, har Byske och Åby älvars flottningsförening anfört:

För flottledernas underhåll eller utbyggande inköpte flottningsföreningarna årligen virke av varierande omfattning. Då det gällde avsevärdare kvantiteter, torde virket i allmänhet inköpas på rot och således icke falla under lagens tillämpning. Förutom sådana större inköp vore det dock massor av små virkesposter om något eller några tiotal klampar och fördelade här och var efter flottlederna, som för flottledernas underhåll årligen och under alla tider av året inköptes från olika skogsägare. I stor utsträckning upptoges desslikes byggnadsvirke i småpartier ur flottlederna och ersattes efter inmätning till virkesägarna. Sådana till antalet många men till innehållet högst obetydliga virkesinköp skulle enligt lagförslaget drabbas av inmätningstvånget. Då detta virke i regel inköptes för kompletterande av nära slutförda byggnader, vilka i allmän-

het omedelbart vid inträdande flod måste tagas i bruk, eller för reparation av förstörda anläggningar, ofta utförda under pågående flottningar, skulle tiden sällan medgiva hänvändelse till mättningsnämnden vare sig det gällde begäran om inmätning eller befrielse därifrån. Det orimliga i mätningstvång för sådant virke syntes påtagligt.

Slutligen har i åtskilliga yttranden, som avgivits av representanter för trävaruindustrien, yrkats, att mätning av virke, som gjorts till föremål för försäljning eller byte mellan bolag, måtte undantagas från monopol.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen, vilka anslutit sig till berörda yrkande, hava till utveckling därav anfört:

Det förekomme årligen, att stora virkespartier bytte ägare och sålunda vore köpvirke, utan att den säljande parten kunde betraktas som svagare eller hade behov av eller själv önskade det allmännas mellankomst för hävdande av sina intressen. Föreningarna syftade på de stora affärer i runt virke, som ägde rum mellan bolag inbördes. Allmännast vore måhända dessa affärer mellan verk tillhörande en koncern eller samarbetande företag. Till formen vore dessa virkesaffärer mellan olika dotterbolag i en koncern stundom regelrätta köp, men ofta skedde de även i form av byte av virke, varvid uppkomna värdedifferenser reglerades i penningar. I realiteten vore berörda affärer att betrakta som virkesfångst från egna skogar, vilken genom försäljningar och köp mellan dotterbolagen inbördes dirigerades till de lämpligaste förädlingsverken. Så som lagförslaget vore skrivet, lydde dylika virkesaffärer under mätningsmonopolet. Detta vore uppenbarligen olämpligt. Det finnes ingen anledning att under det allmännas kontroll tvinga in mätningar, som vore transaktioner i en och samma ägares inre förvaltning. Dessutom ägde även stora rundvirkesaffärer rum mellan bolag, som ej i övrigt hade gemensamma intressen. Företag, som saknade egna massafabriker, plögade sålunda exempelvis i stora poster sälja den massaved, som utfölle från deras skogar, till företag, som ägde dylika fabriker. Sådana affärer skedde i fullt samförstånd mellan likvärdiga parter. Önskemål om mätningens läggande under allmän kontroll hade aldrig framställts. Några sociala intressen att bevaka hade statsmakterna i detta fall icke. Föreningarna hemställde därför, att i lagen måtte upptagas en bestämmelse, att virkesaffärer mellan bolag inbördes skulle undantagas från mätningsmonopolet. Kunde detta ej bifallas, borde i varje fall i motiven tydligt utsägas, att Kungl. Maj:t vid utfärdande av förordnande enligt 1 § i regel borde meddela generell undantag för rundvirkesaffärer mellan bolag inbördes.

Korsnäs Sågverksaktiebolag har framhållit, att försäljning eller byte av virke mellan bolag ägde rum, exempelvis då två bolag hade intressen i två flottleder och sinsemellan bytte flottningsvirket, så att vartdera bolaget finge virke endast i en flottled. Dylika transaktioner uppgjordes i regel i form av köp.

Även med den begränsade omfattning, som virkesmättningsnämnds monopol enligt 1 § skall erhålla, torde inskränkningar i monopol

Departements-
chefen.

fall vara påkallade.

På sätt kommissionen framhållit, torde sålunda i den föreslagna lagen möjlighet böra beredas att medgiva fri mätning i fråga om props. Den särskilda mätning av detta virkesslag, som å vissa orter anordnats under medverkan av handelskamrarna, torde ej böra omöjliggöras genom lagen. Jämväl i fråga om vissa andra särskilda slag av runt barrträdsvirke, avsedda för ändamål som i 1 § sägs, torde på grund av det mätningssätt, som tillämpas i fråga om dem, eller den ringa förekomsten av respektive virkesslag eller av andra orsaker möjlighet att helt eller i viss utsträckning undantaga dem från monopolet böra förefinnas. Vad särskilt angår brännved, avsedd för industriellt bruk, lärer den mätning, som tillämpas i fråga om dylik ved, oftast vara så enkel, att ett anlitande av virkesmättningsnämnd för mätningens verkställande ej är påkallat. I fråga om sådan ved torde därför undantag från monopolet i regel böra medgivas, där ej veden upplagts för mätning i samband med annat virkesslag, som är underkastat monopolet.

Vidare torde, jämväl i viss anslutning till vad kommissionen anfört, undantag från monopolets tillämpning i vissa fall böra medgivas i fråga om virke, som försäljes till innehavare av egentliga husbehovssägar eller andra mindre fasta sågverk eller liknande träförädlingsverk eller som inköpes för försågning vid flyttbara sågar å avverkningsplatserna. En ovillkorlig tillämpning av monopolet beträffande dylikt virke skulle understundom medföra oskäligt höga mätningkostnader eller alltför stor tidsutdräkt eller omgång i fråga om mätningens utförande. Av praktiska skäl torde det undantag från monopolets tillämpning, som med hänsyn härtill är motiverat, i första hand böra åsyfta, att fri mätning medgives i fråga om virke, som inköpes för förädling vid sådana mindre fasta eller flyttbara sågverk eller andra träförädlingsverk, vilkas årliga förbrukning av köpvirke understiger viss myckenhet. Erinras må, att enligt den norska lagen om virkesmätning vederbörande departement äger bestämma, huruvida och i vilken utsträckning virke, som inköpes till mindre lokala sågverk och liknande träförädlingsanläggningar, skall vara underkastat lagen samt att departementet med stöd av denna befogenhet ifråga om Glommens virkesmätningförening föreskrivit, att föreningens styrelse äger medgiva befrielse från lagens tillämpning beträffande dylik anläggning inom föreningens distrikt, för vilken högst 500 tolfter timmer årligen inköpas. Storleken av den årliga förbrukning av köpvirke, som sålunda torde böra utgöra förutsättning för monopolets tillämpning i fråga om här avsedda sågverk eller andra verk, synes böra bestämmas med hänsyn till, bland annat, kommunikationsväsendets utveckling inom vederbörande trakt samt, där fråga är om fasta anläggningar, dessas belägenhet. I vissa fall torde jämväl andra faktorer än den årliga förbrukningen av köpvirke böra läggas till grund för medgivande av undantag från monopolet i fråga om här avsedda mindre verk. Vid fastställandet av dessa undantag bör tydligen tillses,

att genom undantagen ej så stora virkesmängder undandragas monopolet, att kostnaderna för den monopoliserade mätningen komma att överstiga vad som är skäligt.

Kommissionen har ansett, att undantag från monopolets tillämpning regelrätt borde medgivas beträffande virke, som avyttrades till en del mindre virkesförbrukare, såsom byggmästare, hantverkare, vissa fastighetsägare m. fl. Därjämte har i åtskilliga yttranden hemställts, att monopolet ej måtte förlänas giltighet i fråga om virke, som inköptes av kommunikationsverk, vägdistrikt, allmänna flottleder m. fl. för egen förbrukning. Med den begränsning i monopolets omfattning, som jag i det föregående tillstyrkt och varom bestämmelse upptagits i 1 §, torde virke, som nu sagts, ej bliva underkastat monopolet, med mindre nämnda virkesförbrukare driva förädlingsverksamhet i fråga om virke. För sådant fall komma emellertid beträffande denna verksamhet de föreskrifter om undantag från monopolet för mindre sågverk och andra mindre träförädlingsverk, som enligt det nyss anförda böra meddelas, att äga tillämpning.

I likhet med kommissionen och vissa skogsstatstjänstemän finner jag påkallat, att fri mätning må kunna medgivas i fråga om virke, som utdrivits till avlägset belägna sjöar, vattendrag eller andra transportleder, eller som eljest upplagts för mätning å avlägset liggande eller otillgängliga platser.

Härförutom torde, på sätt i åtskilliga yttranden framhållits, monopolet principiellt ej böra äga tillämpning beträffande mätning, som verkställs på grund av avtal rörande köp eller byte av virke, slutna mellan trävarubolag eller andra, vilka i större omfattning driva förädlingsverksamhet i fråga om virke. Medgivande av undantag från monopolet i nu angivet avseende torde dock böra lämnas allenast i den mån ej däri genom möjlighet öppnas att kringgå den föreslagna lagstiftningen.

Jämväl i vissa andra fall än de här förut omfördälda kunna inskränkningar i monopolet vara motiverade. Behov av sådana inskränkningar kan sålunda ex. föreligga i fråga om särskilt förädlingsverk eller särskild transportled eller exporthamn.

Då ett närmare angivande i lagen av alla de fall, då undantag från monopolet äro påkallade för vinnande av en ändamålsenlig virkesmätning, ej lämpligen kan ske, synas erforderliga föreskrifter härutinnan böra meddelas i administrativ väg. Härför talar även den omständigheten, att ifrågavarande undantag böra utformas med hänsyn till de växlande förhållanden, som i skilda fall föreligga. och jämväl böra kunna jämkas efter inträdande förändringar i dessa förhållanden. Befogenhet att meddela dylika föreskrifter synes böra förbehållas Kungl. Maj:t. En bestämmelse härom har upptagits i förevarande paragraf.

Vid meddelande av föreskrifter, som nyss sagts, torde i allmänhet de sammanslutningar av virkessäljare och virkesköpare samt de korpora-

tioner, företrädande dessa grupper, som finnas inom det område föreskrifterna avse, böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

3 §.

Förevarande paragraf, som motsvarar 3 § i kommissionens förslag, handlar om rätt för virkesmättningsnämnd att i särskilt fall medgiva undantag från nämndens mättningsmonopol.

Enligt 3 § i kommissionens förslag skall rätt att medgiva sådant undantag tillkomma nämnden allenast om synnerliga skäl därtill föreligga.

I motiveringen till sagda paragraf har kommissionen anfört:

De fall, då möjlighet att verkställa mätning av runt eller bilat virke utan anlåtande av vederbörande virkesmättningsnämnd borde stå öppen, vore så mångskiftande, att de ej kunde uttömmande angivas vare sig i lagen eller i administrativa föreskrifter. Berörda syfte torde därför ej i full utsträckning kunna vinnas, med mindre befogenhet medgaves virkesmättningsnämnden eller annan att i fråga om särskilda mättningsfall pröva, huruvida undantag från monopolen vore påkallat. Dylika undantag kunde vara motiverade exempelvis däraf, att med hänsyn till visst virkespartis ringa storlek eller belägenhet eller av annan orsak mätningen av partiet genom nämnden droge alltför stor omgång eller kostnad eller att, sedan virke i och för sådan mätning upplagts på isbelagt vattendrag, islossningen därå försigginge så snabbt, att mätning genom nämnden ej medhunnas. För möjliggörande att prövning, varom nu vore fråga, kunde ske under enkla former och med erforderlig skyndsamhet, syntes densamma böra ankomma å nämnden själv. Befogenhet att medgiva här avsett undantag borde dock tillkomma nämnden allenast i det fall, att framställning därom gjorts av virkets ägare eller, där fråga vore om mätning av köpvirke eller annat virke, som avyttrats på villkor, att mätning av virket skulle ske, vederbörande kontrahenter. Såsom villkor för nämndens befogenhet att lämna sådant medgivande borde gälla, att synnerliga skäl därtill föreläge.

Mot kommissionens förslag i denna del hava jägmästarna i Grönsinka och Garpenbergs revir erinrat, att förslaget icke lämnade utrymme för beviljande av undantag i tillräcklig omfattning. Särskilt ifråga om mindre sågverk, träullsfabriker och andra liknande företag, beträffande vilka lagringsmöjligheterna av virke i avvaktan på mätning ofta kunde vara begränsade, skulle en mätning genom virkesmättningsnämnden komma att verka betungande och medföra dryga kostnader. Ur denna synpunkt vore det mindre lämpligt, att rätten för nämnden att bevilja dispens från monopolen skulle göras beroende av att 'synnerliga' skäl därtill föreläge.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har rörande kommissionens förslag härutinnan anförts:

Det syntes önskvärt, att i lagens motiv tydligt angäves vissa andra fall än de av kommissionen omnämnda, då dispens finge av virkesmättningsnämnden meddelas. Härvid syftades på virke, som utfölle vid rågångs-

och mätninglinjestakningar samt vid upphuggning av kraftledningsgator. Dyligt virke såldes ofta men kunde knappast göras till föremål för nämndens mätning.

Vad kommissionen anfört till stöd för medgivande åt virkesmätning-
nämnd av befogenhet att i särskilt fall bevilja undantag från nämndens
mätningssonopol finner jag äga giltighet. De av kommissionen angivna
exempel å omständigheter, som enligt kommissionens mening borde ut-
göra skäl för medgivande av sådant undantag, synas inbegripa även de
fall, som omförmälas i det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna
yttrandet. Jag delar jämväl kommissionens uppfattning, att här avsedd
befogenhet bör tillkomma nämnden allenast där framställning om bevil-
jande av undantag från monopolet gjorts hos nämnden av virkets ägare
eller, i fråga om mätning av köpvirke eller därmed likställt virke, av
vederbörande kontrahenter. Bestämmelser om sökande av sådant undan-
tag hava upptagits i 25 §. På sätt i vissa yttranden framhållits, torde
dock sagda befogenhet i kommissionens förslag hava erhållit en väl snäv
begränsning genom det i förslaget uppställda förbehållet, att synnerliga
skäl för beviljande av sökt undantag skola föreligga. Rätt att medgiva
sådant undantag synes böra tillkomma nämnden i alla fall, då skäl där-
till äro. I enlighet härmed har förevarande paragraf avfattats.

Departements-
chefen.

4 §.

Första stycket, som motsvarar 4 § i kommissionens förslag, upptager
bestämmelse om rätt för virkesmätningssnämnd att inom sitt verksamhets-
område under viss förutsättning verkställa även annan mätning av
virke än sådan, som enligt den föreslagna lagen uteslutande ankommer
på nämnden. Beträffande denna bestämmelse hänvisar jag till vad i
redogörelsen för förslagets allmänna grunder anförts.

I vissa fall torde vara önskvärt, att virkesmätningssnämnd äger verk-
ställa mätning av virke jämväl utom det område, där nämnden har mät-
ningssonopol. Det är sålunda tänkbart, att med hänsyn till de förhållan-
den, som enligt vad jag vid 1 § anfört böra beaktas vid fastställande av
monopolområde, från sådant område kunna komma att uteslutas vissa
trakter, där mätning av virke med fördel kan utföras av virkesmätningss-
nämnd. Därjämte må erinras, att Wermländska Inmätningssnämningen
under en följd av år verkställt mätning av virke inom vissa ådalar i
Norge, vilka avbördas sitt vatten till svenska vattendrag, samt att det sy-
nes önskvärt, att, därest virkesmätningssnämnd skulle komma att inrättas
i Värmlands län, sådan nämnd må kunna medgivas befogenhet att fort-
sätta den av sagda förening bedrivna mätningssnämningen i Norge,
under förutsättning att tillstånd därtill lämnas från norsk sida. Befo-
genhet för virkesmätningssnämnd att verkställa mätning av virke utom sitt
monopolområde synes böra avse visst bestämt distrikt samt gälla för viss
tid eller tillsvidare. Virkesmätning inom sådant distrikt torde böra få

utföras av nämnden allenast under förutsättning, att mätningen kan ske utan förfång för den å nämnden ankommande mätningen inom dess monopolområde.

Det synes böra anförtros åt Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida och i vilken omfattning befogenhet, som nu sagts, bör tillerkännas virkesmättningsnämnd. Utan särskild föreskrift lär vara tydligt, att sådan befogenhet ej må avse distrikt, som är beläget inom annan virkesmättningsnämnds monopolområde. Hinder synes ej böra möta, att, där så finnes lämpligt, virkesmättningsnämnd tillägges här avsedd befogenhet ifråga om visst distrikt utom de i 1 § angivna län.

Enligt nu angivna grunder har bestämmelsen i andra stycket avfattats.

5 §.

Förevarande paragraf motsvarar 5 § i kommissionens förslag.

I första stycket hava inrymts föreskrifter om antalet ledamöter och suppleanter i virkesmättningsnämnd, om befogenhet för Kungl. Maj:t att förordna dessa samt om den tid, för vilken dylika förordnanden skola meddelas. För innehållet av dessa föreskrifter och de skäl, som ligga till grund för dem, har jag i huvudsak redogjort i det föregående.

Antalet suppleanter i virkesmättningsnämnd har i departementsförslaget bestämts till nio eller tretton. Denna bestämmelse innebär, att en suppleant skall förordnas för ordföranden i nämnden samt två suppleanter för varje ledamot, som är säljare- eller köparerepresentant. Departementsförslaget överensstämmer i detta hänseende med kommissionens förslag.

Andra stycket upptager bestämmelser om sättet för utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd samt dennes suppleant, vilken senare tillika skall vara vice ordförande i nämnden. I fråga om dessa bestämmelser hänvisas såvitt angår ordföranden till vad jag i redogörelsen för förslagets allmänna grunder anført. Vice ordföranden skall enligt departementsförslaget utses på samma sätt som ordföranden. Vad jag i sagda redogörelse anført om de kvalifikationer, som ordföranden bör äga, gäller självfallet även vice ordföranden.

Enligt tredje stycket skola virkesmättningsnämnds ledamöter och suppleanter, med undantag av ordföranden och vice ordföranden, företräda, hälften virkessäljare- och andra hälften virkesköpareintressen, samt utses efter förslag, avgivna i den ordning, som stadgas i vissa följande bestämmelser i förslaget. Även rörande detta stycke åberopar jag vad i nyssnämnda redogörelse anförts.

6 §.

Förevarande paragraf, som upptager bestämmelser om virkesmättningsnämnds tjänstemän, överensstämmer, på sätt jag i det föregående framhållit, med kommissionens förslag, däri föreskrifter i ämnet upptagits i 6 §.

7 §.

Denna paragraf, enligt vilken reglemente skall i viss ordning fastställas för virkesmättningsnämnd, är likalydande med 7 § i kommissionens förslag.

Om mättningsinstruktion.

8 §.

Enligt 8 § första stycket i kommissionens förslag har Kungl. Maj:t att, efter hörande av vederbörande virkesmättningsnämnder, för område, för vilket förordnande enligt 1 § meddelats, utfärda instruktion angående mätning av runt eller bilat virke samt förfarandet därvid. Där så finnes lämpligt, må enligt förslaget skilda instruktioner utfärdas för olika delar av området.

Sättet för utfärdande av mättningsinstruktion.

Beträffande förslaget i denna del hava vissa myndigheter och korporationer, däribland Svenska Flottledsförbundet och ett flertal flottningsföreningar, framhållit, att, då bestämmelserna i sådan mättningsinstruktion, som Kungl. Maj:t enligt förslaget hade att utfärda, i åtskilliga avseenden berörde de inom instruktionens tillämpningsområde verksamma flottningsföreningarna, det borde föreskrivas, att före utfärdandet av dylik instruktion även vederbörande flottningsföreningar skulle höras i ärendet.

Då det bör förutsättas, att Kungl. Maj:t, innan mättningsinstruktion utfärdas för visst område, utan särskild föreskrift kommer att, när anledning därtill föreligger, bereda tillfälle för de flottningsföreningar, som äro verksamma inom området, att yttra sig i ärendet, finner jag meddelande av uttrycklig bestämmelse härom ej vara erforderligt.

Departementschefen.

Ej heller eljest har jag funnit skäl till erinran mot bestämmelserna i 8 § första stycket av kommissionens förslag. Dessa hava därför, allenast med en mindre jämkning, som föranletts av den av mig föreslagna ändrade omfattningen av virkesmättningsnämnds monopol, samt vissa redaktionella ändringar upptagits i departementsförslaget och inrymts i första stycket av förevarande paragraf.

I 8 § andra stycket av kommissionens förslag hava inrymts bestämmelser angående mättningsinstruktions innehåll. Enligt dessa bestämmelser, som avfattats i viss anslutning till innehållet av de av virkesmättningsföreningarna fastställda mättningsinstruktionerna, skall av Kungl. Maj:t utfärdad mättningsinstruktion upptaga bestämmelser dels om sättet för mätning av runt eller bilat virke och dels om förfarandet därvid. I det förra avseendet skall i instruktionen angivas, huru vid mätning av virke, som instruktionen avser, bedömning skall ske av virkets beskaffenhet samt vilken mättningsmetod därvid skall anlitas. Bestämmelser härom upptagas i andra stycket punkterna 1, 2, 6, 7 och 8. I det senare avseendet skall enligt förslaget instruktionen innehålla föreskrifter rörande vissa detal-

Mättningsinstruktions innehåll.

Kommissionen.

jer i förfarandet, som ansetts ej lämpligen böra regleras i själva lagen. Stadganden härom hava inrymts i andra stycket punkterna 3, 4, 5, 9 och 10. Då kommissionen förutsatt, att utöver de föreskrifter, som avses i nu angivna punkter, ytterligare bestämmelser kunde finnas nödiga för mätningens riktiga och ändamålsenliga verkställande, har en anvisning om instruktionens kompletterande med dylika bestämmelser upptagits i punkten 11.

Yttranden. Mot vissa av de nu angivna punkterna i kommissionens förslag hava erinringar gjorts i de avgivna yttrandena.

Beträffande *punkten 2*, enligt vilken mätning sinstruktion skall angiva, bland annat, huru virke, som instruktionen avser, skall vara å mätningensplatsen upplagt, har Svenska Flottledsförbundet anfört:

Frågan om uppläggning av virke å mätningensplatsen ginge icke att generellt bestämma för ett instruktionsområde och särskilt icke, då det inmätta virket skulle tillsläppas till flottled. De lokala förhållandena vore härvidlag synnerligen växlande och erfordrades olika föreskrifter såväl för de skilda flottlederna som inom olika sträckor av en och samma flottled. Förhållandena kunde även skifta från det ena året till det andra genom utskärningar i stränderna, förändringar i älvbotten m. m. På grund härav måste det bliva flottningsledningen, som i varje fall finge det avgörande ordet i fråga om flottgodsets uppläggande vid eller på flottled.

I enlighet härmed har förbundet hemställt, att ett tillägg till förevarande punkt måtte göras av innehåll, att flottningsvirke skulle uppläggas å mätningensplatsen efter anvisning av flottningsförening.

Uttalanden i liknande riktning hava gjorts av Sveriges Industriförbund m. fl.

Indals och Ljunga älvars samt Gimåns flottningsföreningar hava framhållit, att uppläggning av virke, varom här vore fråga, borde, utan åsidosättande av dess behöriga torkning eller för mätningensförfarandet erforderligt tillvägagångssätt, äga rum i överensstämmelse med de av flottningsföreningarna för flottningskostnadernas nedbringande utfärdade bestämmelserna.

I fråga om *punkten 6*, enligt vilken mätning sinstruktion skall angiva, huru beträffande virke, som instruktionen avser, mätning i egentlig mening skall verkställas, hava Indals och Ljunga älvars samt Gimåns flottningsföreningar anfört, att de förutsatte, att virkesmätningen komme att ske på sådant sätt, att de för virkets beräkning till deltagande i flottningskostnader m. m. erforderliga faktorerna angåves i det mätbesked, som enligt förslaget skulle utfärdas vid mätningensförrättning.

Svenska Flottledsförbundet har rörande samma punkt uttalat, att de däri avsedda bestämmelserna vore i hög grad beroende av den för varje flottled gällande virkesindelningen, vilken alltså borde noga beaktas vid instruktionens utformning i denna del.

Med avseende å *punkten 9*, som föreskriver, att i mätninginstruktion skall angivas, huru virke, som varit föremål för mätning, i samband därmed skall märkas, hava Svenska Flottledsförbundet och en del flottningföreningar påpekat, att virkets märkning borde ske i noggrann överensstämmelse med de hos flottningföreningarna registrerade virkesmärkena.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava angående denna punkt anfört, att, då märkningen vore tämligen tidsödande, det syntes vara lämpligt, att i mätninginstruktionen föreskrevs, att huggymärken i förekommande fall skulle vara anbragta å virket före inmätningen, vid vilken mätaren följaktligen endast hade att kontrollera, att märkena funnes. Enligt föreningarnas åsikt vore det nödvändigt, att sagda märken anbragtes före mätningstillfället. Upptagandet i mätninginstruktionen av föreskrifter i berörda avseende förutsatte en jämkning i nu ifrågavarande punkt i förslaget.

Enligt *punkten 10* skall i mätninginstruktion angivas, huru mängden av virke, som varit föremål för mätning, skall av virkesmätningnämnden uträknas samt underrättelse därom lämnas sakägare vid mätningförrättning.

I fråga om denna punkt har Svenska Flottledsförbundet framhållit, att däri berördes en omständighet, som krävde särskild uppmärksamhet, nämligen önskvärdheten av snabba underrättelser till sakägarna. Vid avfattandet av de i förevarande punkt avsedda bestämmelserna borde hänsyn tagas till den tid, inom vilken enligt flottningföreningarnas reglementen de exakta flottningsuppgifterna skulle avlämnas. Ett tillägg torde erfordras till denna punkt, som klargjorde, att instruktionen ej finge innehålla sådana bestämmelser, att avgivandet av exakt flottningsuppgift i rätt tid äventyrades.

Liknande uttalanden hava gjorts av vissa flottningföreningar.

Slutligen har i fråga om *punkten 11* jägmästaren i Kalix revir uttalat, att, då det syntes vara av vikt, att virkesmätningnämnden så fort ske kunde erhöles kännedom om storleken av årets blivande inmätning, i instruktionen möjligen borde intagas bestämmelse om tiden för virkesanmälan inlämnande.

Den ram för mätninginstruktionens innehåll, som angivits i 8 § andra stycket av kommissionens förslag, synes lämplig och väl avvägd. Departements-
chefen.

De erinringar i fråga om vissa punkter i berörda stycke, som framstälts i en del yttranden, avse väsentligen frågan, huru de särskilda mätninginstruktioner, som Kungl. Maj:t enligt förevarande paragraf har att utfärda, böra utformas. Ett närmare ståndpunkttagande till denna fråga synes ej nu böra ske. Beträffande de erinringar, som härutinnan framförts av Svenska Flottledsförbundet och vissa flottnings-

föreningar, må dock framhållas, att vid mätning sinstruktionens utfärdande skäligen hänsyn självfallet bör tagas till flottning sintrisset inom instruktions tillämpningsområde.

I fråga om punkten 2 i kommissionens förslag, enligt vilken punkt i mätning sinstruktionen skall angivas, huru virke, som instruktions avser, skall vara å mätning platsen upplagt, har Svenska Flottledsförbundet föreslagit ett tillägg av innehåll, att flottning virke skulle uppläggas å mätning platsen efter anvisning av flottning förening. Ett dylikt tillägg finner jag obehövt, då utan särskild föreskrift torde vara tydligt, att de bestämmelser om virkets uppläggning å mätning platsen, som enligt sagda punkt skola upptagas i mätning sinstruktionen, i fråga om flottning virke böra anpassas efter de föreskrifter, som med stöd av flottning lagstiftningen meddelats i detta ämne. Med anledning av de erinringar, som flottledsförbundet i övrigt framfört mot bestämmelsen i förevarande punkt, må framhållas, att enligt departementsförslaget hinder ej möter att för olika delar av mätning sinstruktionens tillämpningsområde skilda föreskrifter meddelas rörande uppläggning av däri avsett virke å mätning platsen eller att virkesmätning nämnden bemyndigas att härutinnan meddela detaljföreskrifter.

Beträffande punkten 9 i förslaget, enligt vilken i mätning sinstruktion skall angivas, huru virke, som varit föremål för mätning, i samband därmed skall märkas, har av Sveriges Industriförbund m. fl. föreslagits sådana jämkning, att hinder ej mötte för upptagande i mätning sinstruktionen av föreskrift, att huggymärken skulle i förekommande fall vara anbragta å virket före mätningen. Då en föreskrift av angivet innehåll är att betrakta som en bestämmelse rörande virkets behandling vid avverkningen samt stadgande om inrymmande av dylika bestämmelser i mätning sinstruktionen upptagits i punkten 2 av förslaget, synes den av industriförbundet m. fl. föreslagna jämkningen ej vara motiverad.

Ej heller eljest har jag, bortsett från vissa mindre redaktionella jämkningar, funnit anledning föreslå ändring i kommissionens förslag i denna del. Förslaget har därför, med berörda jämkningar, upptagits i departementsförslaget och inrymts i andra stycket i förevarande paragraf.

Bestämmelsen i tredje stycket av kommissionens förslag, som innehåller, att mätning sinstruktion skall lända till efterrättelse enligt vad i den föreslagna lagen stadgas, har uteslutits såsom obehövt.

Om mätning förrättning.

9 §.

Bestämmelserna i denna paragraf, som handla om rätt att hos virkesmätning nämnd påkalla mätning, motsvara stadgandena i 9 § av kommissionens förslag.

Enligt kommissionens förslag skall sagda rätt tillkomma virkets ägare Kommissionen. eller, där mätning påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning av virket skall verkställas, (mätning av köpvirke), kontrahenterna gemensamt. För det fall, att domstol genom lagakraftvunnet beslut förordnat, att mätning av köpvirke skall verkställas av virkesmättningsnämnd, äger dock enligt förslaget envar av kontrahenterna påkalla mätningen.

I motiveringen till dessa bestämmelser har kommissionen anført:

Förslagets ståndpunkt, att mätning av köpvirke skulle påkallas av kontrahenterna gemensamt, hade betingats av önskemålet att vinna ett snabbt och enkelt mätningsförfarande. Därest framställning om mätning i berörda fall skulle hos nämnden kunna göras av en av kontrahenterna, skulle en sådan ordning förutsätta, att nämnden, innan prövning av mätningsansökan kunde av nämnden företagas, måste över ansökningsen höra den kontrahent, som ej undertecknat ansökningsen, varigenom besvär och betydande tidsutdräkt vid ärendets behandling skulle förorsakas.

Den nu angivna ordningen för sökande av mätning av köpvirke kunde emellertid ej förlänas ovillkorlig giltighet. För det fall, att en av kontrahenterna obehörigen vägrade att underteckna mätningsansökningsen, borde tydligen den andre kontrahenten hava möjlighet att mot den förres vilja påkalla mätning genom nämnden. Då det ej kunde anföras åt nämnden att i dylikt fall avgöra, huruvida den förres vägran strede mot avtalet, syntes berörda syfte ej lämpligen kunna tillgodoses på annat sätt, än att den kontrahent, som krävde mätning, ägde att efter stämning å den andre hos domstol utverka förordnande, att virket skulle mätas av nämnden, samt att, sedan sådant förordnande meddelats och vunnit laga kraft, den förre berättigades att ensam hos nämnden påkalla mätningen.

Bestämmelsen, att mätning av köpvirke skulle påkallas av kontrahenterna gemensamt, torde i praktiken enklast fullgöras på det sätt, att kontrahenterna samtidigt med avtalets slutande upprättade och undertecknade ansökan om mätning av det avyttrade virket.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län och överjägmästaren i övre Yttranden. Norrbottens distrikt hava betecknat den av kommissionen föreslagna rätten för kontrahent att efter förordnande av domstol ensam hos virkesmättningsnämnd påkalla mätning av köpvirke såsom värdelös på grund av den långa tid, som måste beräknas åtgå, innan lagakraftvunnet domstolsbeslut kunde föreligga. Lämpligare vore, om dylika rättstvister, som fordrade ett snabbt avgörande, finge hänskjutas till överexekutor eller domstolsordförande.

Dalälvarnas Tumningsförening har ansett, att om skriftligt avtal funnes mellan kontrahenterna, virkesmättningsnämnden borde vara oförhindrad att på yrkande av endera kontrahenten inmäta virket.

Därest, såsom departementsförslaget åsyftar, mätning av köpvirke genom virkesmättningsnämnd skall lända till efterrättelse mellan säljaren Departements-
chefen.

och köparen, lärer nämnden ej kunna medgivas någon generell befogenhet att verkställa dylik mätning på ansökan allenast av en av kontrahenterna, med mindre nämnden tillika ålägges skyldighet att över ansökningen höra den andre kontrahenten. Enär fullgörande av en dylik skyldighet skulle medföra betydande omgång och tidsutdräkt vid ärendets behandling, har jag, i likhet med kommissionen, funnit nämnden ej böra tillerkännas någon sådan befogenhet.

Då ansökan om mätning av köpvirke, såsom kommissionen påpekat, kan av kontrahenterna upprättas och undertecknas samtidigt med köpeavtalets ingående, torde den av kommissionen föreslagna skyldigheten för kontrahenterna att gemensamt söka sådan mätning näppeligen i praktiken bliva nämnvärt betungande.

Vad angår kommissionens förslag, att, då domstol genom lagakraftvunnet beslut förordnat om mätning av köpvirke genom virkesmätningsnämnd, envar av kontrahenterna skall äga påkalla mätningen, synes kunna ifrågasättas, huruvida upptagande i lagen av en dylik bestämmelse är av behovet påkallad. Därest, såsom jag nyss förutsatt, mätning av köpvirke genom virkesmätningsnämnd i lagen bindes vid det villkor, att kontrahenterna gemensamt hos nämnden påkallat mätningen, lärer vid obehörig vägran från kontrahents sida att underteckna mätningsansökan den andre kontrahenten utan särskild föreskrift få anses befogad att vid domstol yrka den tredskandes förpliktande vid vite att underteckna ansökningen. Den förre saknar sålunda enligt gällande rätt ej medel att mot den senares vilja framtvinga en behörig mätningsansökan. På grund härav och då, såsom nyss påpekats, mätningsansökan regelrätt torde komma att upprättas och undertecknas samtidigt med köpeavtalets slutande och sålunda vägran från kontrahents sida att efter avtalets ingående underteckna sådan ansökan blott i undantagsfall kan tänkas förekomma, har jag ansett den av kommissionen föreslagna bestämmelsen i ämnet kunna utgå.

I övrigt har jag ej funnit anledning till erinran mot kommissionens förslag i denna del.

10 §.

Denna paragraf, som upptager bestämmelser om mätningsansökans form och innehåll, motsvarar 10 § i kommissionens förslag.

Enligt sistnämnda paragraf skall mätningsansökan innehålla uppgift, bland annat, å den eller de fastigheter, varå virket avverkats.

Mot denna bestämmelse hava hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i Örebro län samt länets skogsägareförening anmärkt, att lämnandet av ifrågavarande uppgift, särskilt för större skogsägare, mången gång kunde möta svårighet. Då dessutom sagda uppgift syntes vara för själva mätningsförrättningen skäligen ovidkommande, hemställdes att bestämmelsen måtte utgå.

Införande i mättningsansökan av uppgift å den eller de fastigheter, varå virket avverkats, torde i många fall vara ägnat att vid mätningen underlätta identifieringen av det virkesparti, som ansökningen avser. Å andra sidan torde sådan identifiering ej sällan utan svårighet kunna äga rum, även om dylik uppgift saknas. Med hänsyn härtill och då upptagande i mättningsansökan av uppgift i förevarande avseende understundom kan bliva betungande för de mätningssökande, torde sådan uppgiftsskyldighet ej böra stadgas i lagen. Däremot synes lämpligt, att föreskrifter, huruvida och i vilka fall här avsedd uppgift skall intagas i mättningsansökan, meddelas i mättningsinstruktionen. I enlighet härmed har den av kommissionen föreslagna bestämmelsen i ämnet uteslutits.

I övrigt företer förevarande paragraf, bortsett från en redaktionell jämkning, ej annan avvikelse från kommissionens förslag än att dels en mindre ändring vidtagits i fråga om den av kommissionen föreslagna skyldigheten att i ansökan om mätning av köpvirke lämna uppgift å säljarens och köparens fullständiga namn och hemvist, dels ock en i 10 § andra stycket av kommissionens förslag införd bestämmelse om skyldighet att, då mätning sökes enligt 9 § på grund av domstols förordnande, vid ansökningen foga vissa handlingar till följd av uteslutningen av berörda bestämmelse i 9 § ansetts böra utgå.

11 §.

Enligt 11 § i kommissionens förslag åligger det virkesmättningsnämnd att, där mätning ej sökes såsom i 9 och 10 §§ sägs eller hinder eljest prövas möta mot bifall till ansökningen, med angivande av skälen genast avslå ansökningen.

I motiveringen till denna bestämmelse har kommissionen anført:

Bestämmelsen åsyftade, att, då mättningsansökan ej gjorts i föreskriven ordning eller eljest vore av beskaffenhet att ej kunna av nämnden upptagas, det skulle åligga virkesmättningsnämnden att, med angivande av skälen för sitt beslut, genast avslå ansökningen, så att sökanden eller sökandena bleve i tillfälle att inkomma med ny lagenlig ansökan. Behovet av en dylik bestämmelse låge i öppen dag, då uppskov med mätning av virke, som hölles i beredskap därför, kunde tillskynda virkesägaren stor ekonomisk förlust.

Hinder för bifall av mättningsansökan kunde möta, bland annat, på grund därav, att de mättningsregler, som upptagits i ansökningen, vore så ofullständiga eller otydliga eller eljest av det innehåll, att nämnden funne mätning enligt dessa regler ej kunna verkställas. Ville sökanden eller sökandena i dylikt fall fullfölja mättningsärendet, hade de att påkalla mätning av virket enligt andra regler, som vore tjänliga att läggas till grund för mätningens verkställande.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har — under erinran, att av kommissionens berörda motivering framginge, att prövning av mättningsansökning mången gång komme att äga rum på formella grunder — framhållit, att en dylik prövning borde mycket väl kunna överlåtas på mät-

ningschefen. Ifrågavarande bestämmelse i kommissionens förslag borde därför kompletteras, så att virkesmättningsnämnden åtminstone till någon del kunde meddela mättningschefen den befogenhet, som tilldelats nämnden.

I enahanda riktning har överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt uttalat sig.

Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tunningsföreningar hava framhållit, att kommissionen ej givit anvisning å sättet för lösning av den konflikt, som uppkomme, därest virkesmättningsnämnden ej ansåge sig kunna företaga mätning enligt de i ansökningen angivna mättningsreglerna och kontrahenterna ej kunde enas om några andra regler.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande bestämmelse i kommissionens förslag har, bortsett från en redaktionell jämkning, som jag senare skall närmare beröra, oförändrad upptagits i förevarande paragraf.

Med anledning av vad skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län anfört vill jag påpeka, att nämnda bestämmelse ej innebär, att granskningen av de till virkesmättningsnämnd inkomna mättningsansökningarna skall verkställas av nämnden såsom sådan. Intet hinder möter, att denna granskning efter nämndens uppdrag utföres av mättningschefen eller annan tjänsteman. Endast i det fall, att mättningsansökan är oriktigt avfattad, så att vederbörande tjänsteman finner ansökningen ej kunna bifallas, samt rättelse under hand ej kan vinnas, har nämnden att pröva, huruvida ansökningen skall avslås. Dylika fall torde i verkligheten bliva mycket sällsynta. På grund härav och då frågan om avslag å mättningsansökan synes vara av den natur, att den bör prövas av nämnden själv, har jag ej funnit skäl föreslå medgivande av rätt för nämnden att å mättningschefen eller annan tjänsteman överlåta den nämnden enligt förevarande paragraf tillkommande befogenhet.

Såsom jag nyss antytt, bör vid granskningen av inkomna mättningsansökningar det förfaringssätt regelrätt tillämpas, att, därest mättningsansökan i något avseende befinnes bristfällig, sökanden eller sökandena beredes tillfälle att avhjälpa bristen. Då den i kommissionens förslag upptagna bestämmelsen i ämnet, enligt vilken nämnden, där mätning ej sökes såsom i 9 och 10 §§ i förslaget stadgas, genast har att avslå ansökningen, möjligen kunnat giva anledning till den missuppfattning, att ett dylikt förfaringssätt ej vore medgivet, har en redaktionell jämkning i bestämmelsen vidtagits.

Beträffande den av vissa tunningsföreningar väckta frågan, huru enligt den föreslagna lagen borde förfaras, där ansökan om mätning av köpvirke gjorts hos nämnden och denna funnit sig ej kunna företaga mätning enligt de i ansökningen angivna mättningsreglerna samt kontrahenterna ej kunde enas om några andra regler, må framhållas, att, om de i ansökningen upptagna reglerna äro så ofullständiga eller otydliga, att

nämnden ej ser sig i stånd att företaga mätning enligt dessa regler, kontrahenterna själva ej heller torde kunna mäta efter samma regler. Kunna kontrahenterna i dylikt fall ej enas om avtalets tolkning, i vilket fall mätning genom nämnden måste antagas kunna äga rum, hava de att tvista vid domstol om avtalets innebörd.

12 §.

Förevarande paragraf upptager bestämmelser om virkesmättningsnämnds skyldighet att, där mättningsansökan av nämnden upptages, föranstalta om den sökta mätningens verkställande.

Första stycket, enligt vilket såsom allmän regel gäller, att nämnden har att skyndsamt ombesörja företagande av sökt mätning, är likalydande med 12 § första stycket i kommissionens förslag.

I andra stycket har upptagits ett stadgande om skyldighet för mättningsökande eller, där fråga är om mätning av köpvirke, för säljaren att göra anmälan om uppläggande å mättningsplatsen av virke, som ansökningen avser.

Ett motsvarande stadgande har införts i 12 § andra stycket av kommissionens förslag. Enligt detta stadgande skall anmälan, som nyss sagts, göras till nämnden och ske på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives.

I motiveringen till detta stadgande har kommissionen anfört:

Hos nämnden sökt mätning kunde ej av nämnden verkställas, förrän det virke, varom fråga vore, upplagts å vederbörande mättningsplats. Det borde därför åligga mättningsökanden eller, där fråga vore om mätning av köpvirke, säljaren att, då sådan uppläggning skett, därom göra anmälan till nämnden. Med avseende å denna skyldighet vore att märka, att varje mättningsansökan regelrätt torde komma att avse en större virkeskvantitet — ex. allt det virke, som virkessäljare enligt visst kontrakt förbundit sig att leverera under påföljande vinter, eller allt det virke, som en virkesförädlare under påföljande vinter ärnade avverka å en eller flera honom tillhöriga fastigheter för användning i sin förädlingsverksamhet. Då nämnda kvantitet successivt utdrevs under avverkningsperioden samt mätningen därav borde verkställas allteftersom virkespartier av lämplig storlek upplades å mättningsplatsen, torde berörda skyldighet böra åsyfta, att anmälan skulle göras till nämnden varje gång ett sådant parti därstädes upplagts. Ett närmare fastställande av skyldighetens innebörd syntes med hänsyn härtill böra ske i mättningsinstruktionen. I lagen torde allenast böra upptagas ett allmänt stadgande, att sökanden eller, där fråga vore om mätning av köpvirke, säljaren vore pliktig att på sätt i mättningsinstruktionen föreskrevs göra här avsedd anmälan.

Jägmästaren i Jörns revir har ansett, att ifrågavarande stadgande i kommissionens förslag borde uteslutas. Såsom skäl härför har anförts, att det vore lämpligast, att det i samband med fastställande av mättningsinstruktion och reglemente toges i övervägande, huru anmälningskyldigheten skulle fullgöras.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har framhållits, att ifrågavarande stadgande, enligt vilket anmälan om varje särskilt virkespartis framkörning och uppläggning skulle ingivas till nämnden själv och behandlas av denna eller å dess vägnar av mätningsschefen, torde bliva omöjligt att tillämpa i praktiken. Till utveckling härav har anförts:

Anmälningar komme att inströmma i tusental. Tid spilldes på anmälningsskyldens sändande från ofta avlägset boende säljare till nämndens kontor. Därifrån skulle brev gå till mätarna, som låge ute på för rättningar och kanske ej komme i förbindelse med posten på flera dagar. Denna apparat vore för tung och långsam. För närvarande tillginge så, att säljarna gjorde sina anmälningar till förmännen på distrikten, med vilka de vanligen stode i kontakt och vilkas vistelseorter de väl kände. Det vore från praktisk synpunkt oeftergivligt, att så finge förfaras även i fortsättningen.

Jägmästaren i Storbackens revir har anført:

Ett strikt tillämpande av bestämmelsen, att anmälan skulle göras för varje gång ett virkesparti blivit upplagt, komme att verka betungande för sakägarna, särskilt vid stora avverkningar med trånga avlägg. Det torde vara tillfyllest, att anmälan för hela det till inmätning avsedda virkespartiet gjordes på en gång, samt att tidpunkten för första tumningen angåves, varefter det mätarlag, som ombestyrde inmätningen, avpassade intervallen mellan tumningarna efter de lokala förhållandena.

Departements-
chefen.

I likhet med kommissionen anser jag, att för underlättande av virkesmätningsskyldigheten bör i lagen stadgas för mätningssökande eller, där fråga är om mätning av köpvirke, för säljaren att göra anmälan om uppläggande å mätningssökande platsen av virke, som mätningssökningen avser.

I fråga om sättet för verkställande av dylik anmälan kan det av kommissionen föreslagna stadgandet i ämnet ej, såsom i vissa yttranden antagits, anses innebära, att här avsedd anmälan skall ske skriftligen. Vill mätningssökanden eller säljaren göra sådan anmälan muntligen, exempelvis genom telefon eller budskickning, står det honom fritt. Ej heller torde stadgandet hava den innebörd, att anmälan, som nu sagts, ovillkorligen skall göras direkt till nämnden eller dess kansli, utan åsyfta, att där nämndens verksamhetsområde är uppdelat i distrikt, vederbörande distriktschef eller annan lokal tjänsteman av nämnden må bemyndigas att mottaga dylika anmälningar.

Med en dylik innebörd läser fullgörandet av den ifrågasatta anmälningsskyldigheten ej bliva betungande för de mätningssökande. Ej heller torde därigenom föranledas tidsutdräkt i fråga om mätningens utförande.

Det av kommissionen föreslagna stadgandet i ämnet har därför upptagits i departementsförslaget, därvid dock till förebyggande av missuppfattning rörande stadgandets innebörd den i kommissionens förslag in-

rymda föreskriften, att anmälan, varom nu är fråga, skall göras till nämnden, uteslutits. Enligt departementsförslaget skall sålunda frågan, huru här avsedd anmälan skall göras, regleras i mätninginstruktionen. Jag förutsätter, att i instruktionen kommer att föreskrivas, att, där virkesmätningens nämnds verksamhetsområde är indelat i distrikt, berörda anmälan skall göras till vederbörande distriktschef eller annan inom distriktet anställd tjänsteman.

Tredje stycket överensstämmer, bortsett från en mindre jämkning, som föranletts av den ändrade avfattningen av andra stycket, samt vissa redaktionella ändringar, med 12 § tredje stycket i kommissionens förslag.

13 §.

Bestämmelsen i första stycket, enligt vilken mätning, som ankommer å virkesmätningens nämnd, verkställs vid mätningförrättning, är likalydande med stadgandet i 13 § första stycket av kommissionens förslag.

Enligt 13 § andra stycket i berörda förslag har virkesmätningens nämnd att bestämma, huruvida hos nämnden sökt mätning skall verkställas vid en eller flera förrättningar samt, i senare fallet, huru mätningen skall fördelas å de särskilda förrättningarna. Nämndens beslutanderätt härutinnan må enligt förslaget uppdragas åt mätningsschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman.

Omfattningen av mätningförrättning.

Då jag funnit meddelande av särskilda föreskrifter i de ämnen, som avses i nu angivna bestämmelser, obehövt, hava bestämmelserna ej upptagits i departementsförslaget. Såsom jag strax skall närmare beröra, torde befogenhet att förordna förrättningsmän vid mätningförrättning böra förbehållas virkesmätningens nämnden själv eller hos nämnden anställd tjänsteman, som av nämnden därtill bemyndigats. Sådan befogenhet lärer, om ej annat stadgas, jämväl få anses innefatta rätt att bestämma omfattningen av mätningförrättning, vartill förordnande med stöd av befogenheten meddelas.

Departementschefen.

Andra stycket, som upptager bestämmelser om förordnande av förrättningsmän vid mätningförrättning, motsvarar 14 § första och andra styckena i kommissionens förslag. Tredje stycket, som handlar om extra förrättningsman, saknar motsvarighet i nämnda förslag.

Enligt 14 § första stycket i kommissionens förslag skall befogenhet att förordna förrättningsmän vid mätningförrättning principiellt tillkomma virkesmätningens nämnden själv. Nämnden äger dock enligt 14 § andra stycket i förslaget bemyndiga mätningsschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman att meddela sådant förordnande. I förslagets motivering har kommissionen framhållit, att den föreslagna rätten för nämnden

Befogenhet att förordna förrättningsmän.

den att uppdraga sin beslutanderätt i förevarande avseende åt mätningsschefen eller annan tjänsteman vore betingad av önskemålet att vinna nödig enkelhet och snabbhet i mätningssförfarandet.

Departements-
chefen.

Vad kommissionen i förevarande avseende föreslagit finner jag välgrundat. De av kommissionen föreslagna bestämmelserna i ämnet hava därför oförändrade upptagits i departementsförslaget. För att förrättningsmän må kunna förordnas med minsta omgång och tidsutdräkt torde, där nämndens verksamhetsområde är indelat i distrikt, bemyndigande att meddela sådant förordnande regelrätt böra av nämnden lämnas de distriktstjänstemän, som av nämnden anförtrots att emottaga de i 12 § andra stycket omförmälda virkesanmälningar.

Behörighet att
utses till för-
rättningsman.

I fråga om behörighet att utses till förrättningsman innebär kommissionens förslag, att sådan behörighet tillkommer allenast de hos virkesmätningssnämnd anställda mätarna. I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen framhållit, att mätningsschefen, med hänsyn till den ledande ställning, som han enligt förslaget skulle intaga, ej borde förordnas till förrättningsman.

Mot kommissionens förslag härutinnan har Dalälvarnas Tunningsförening erinrat, att mätningsschefen borde äga rätt att, där han så funne lämpligt, själv verkställa mätningssförrättning och utöva kontroll å mätning, som utförts av hos nämnden anställd tjänsteman.

Jämväl från åtskilliga andra håll har, på sätt framgår av redogörelsen för förslagets allmänna grunder, uttalats, att nämndens högre tjänstemän, mätningsschefen och kontrollanterna, borde äga rätt att ingripa i handläggningen av mätningssförrättning.

Departements-
chefen.

Lika med kommissionen anser jag, att behörighet att förordnas till förrättningsman vid särskild förrättning bör tillkomma blott de hos virkesmätningssnämnd anställda mätarna. Föreskrift härom har införts i andra stycket av denna paragraf.

Däremot torde, såsom jag tidigare framhållit, det utgöra en brist i kommissionens förslag, att, där mätare vid förrättning verkställer mätning på ett oriktigt sätt, mätningsschefen eller hos nämnden anställd kontrollant skall vara förhindrad att omedelbart inträda såsom förrättningsman och vidtaga rättelse. För avhjälpan av denna brist har i tredje stycket upptagits en bestämmelse om rätt för nämnden att bemyndiga mätningsschefen eller mätare att vara extra förrättningsman. Sådan förrättningsman är befogad att, när han så finner lämpligt, utan särskilt förordnande och utan hinder av att annan därtill förordnats, ensam företaga mätningssförrättning. Den befogenhet, som sålunda tillkommer extra förrättningsman, innebär, att han äger företaga mätningssförrättning dels beträffande virke, som ej är föremål för annan förrättning, och dels ifråga om virke, beträffande vilket förrättning handlägges av särskilt

förordnade förrättningsmän. Befogenheten innefattar dock ej rätt att i sistnämnda fall företaga mätning av virket, sedan den av de särskilt förordnade förrättningsmännen handlagda förrättningen avslutats. Ifrågavarande befogenhet innebär även, att extra förrättningsman äger bestämma omfattningen av mätningsförrättning, som han i nämnda egenskap företager. Därest extra förrättningsman begagnar sig av sin rätt att direkt ingripa i mätningsförrättning, som företages av särskilt förordnade förrättningsmän, medför detta, att den mätning, som vid förrättningen av de särskilt förordnade förrättningsmännen verkställts före ingripandet, varder ogill, där den ej godkännes av den extra förrättningsmannen. Nämnda ingripande torde dock ej böra anses medföra, att där-
föret vidtagna kallelseåtgärder bliva utan verkan.

Enligt kommissionens förslag ankommer det å virkesmätningsnämnden eller vederbörande tjänsteman att, innan mätare förordnas till förrättningsman, pröva, huruvida denne är ojävig. I motiveringen till förslaget har kommissionen framhållit, att en dylik ordning för jävsprövningen vore betingad av nödvändigheten att tillgodose kravet på enkelhet och snabbhet i mätningsförfarandet. Där i något fall jäv mot förrättningsman skulle yppas efter det förordnandet för honom utfärdats, borde själf-
fallet nämnden eller vederbörande tjänsteman, då anmälan om jävet skedde, förordna annan förrättningsman i den jäviges ställe.

*Prövning av
jäv mot förrättningsman.*

Ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tumningsförening har rörande kommissionens förslag härutinnan anfört:

Det torde vara omöjligt att vid prövningen av jäv i praktiken tillämpa ett förfaringssätt sådant som det av kommissionen föreslagna. Enligt ordförandens förmenande borde denna sak kunna ordnas på samma sätt som nu skedde och tidigare skett inom Ångermanälvens och andra tumningsföreningar. För dessa föreningar gällde härutinnan, att, där tummare vore ojävig, han ovillkorligen och vid risk av tjänstens förlust vore skyldig fränsäga sig tumningen i det eller de fall jävet berörde. Då nämndens personal skulle utföra sitt arbete under tjänstemannaansvar, syntes denna väg för jävsprövningen vara framkomlig. Den jävsprövning, som enligt förslaget åvilade nämnden, komme denna i det stora flertalet fall icke att hava möjlighet att vederbörligen verkställa.

Den uppgift att förordna förrättningsmän, som enligt det förut anförda bör tillkomma virkesmätningsnämnden och, efter dess bemyndigande, jämväl hos nämnden anställda tjänstemän, synes även böra innefatta skyldighet att vid meddelande av sådant förordnande tillse, att den förordnade är ojävig. Då det bör förutsättas, att bemyndigande att förordna förrättningsmän oftast kommer att lämnas distriktschefer eller andra lokala tjänstemän, torde fullgörandet av berörda skyldighet i allmänhet ej komma att medföra omgång eller svårighet. Kommissionens förslag i förevarande avseende har därför upptagits i departementsförslaget. Föreskrift i ämnet har inrymts i andra stycket.

*Departements-
chefen.*

I departementsförslaget har ej upptagits någon bestämmelse om sättet för prövning av jäv mot extra förrättningsman. Där sådan förrättningsman finner sig jävig att företaga mättningsförrättning, bör han självfallet avstå från att handlägga förrättningen. Har extra förrättningsman avslagit av sakägare mot honom framställd jävsinvändning, lärer utan särskild föreskrift vara tydligt, att sakägaren äger överklaga detta beslut genom anförande av besvär över förrättningen enligt 21 §.

Antalet för-
rättningsmän.
Kommissionen.

Enligt kommissionens förslag skall antalet förrättningsmän vid mättningsförrättning vara minst två.

Till stöd för förslaget i denna del har kommissionen anført:

Antalet förrättningsmän vid varje förrättning torde i anslutning till den praxis, som i allmänhet tillämpades av de nuvarande virkesmättningsföreningarna, böra vara minst två, därav en borde utses till förman. En dylik grund för antalets bestämmande överensstämde med vad i lagstiftningen vore stadgat angående liknande förrättningar. Särskilt erinrades om den i 2 kap. nyttjanderättslagen omnämnda syn. Att anförtro handläggningen av mättningsförrättning åt en enda förrättningsman syntes ej tillrädligt, därest förrättningen skulle tillerkännas den verkan, som förut sagts. Å andra sidan torde ej vara nödigt, att förrättningsmännen vore flera än två. Erfarenheten från virkesmättningsföreningarnas verksamhet gäve vid handen, att virkesmätning kunde snabbt och tillförlitligt verkställas av två i sådant arbete kunniga och erfarna personer.

Yttranden.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava rörande denna fråga yttrat:

Kommissionens förslag i denna del torde hava motiverats av kommissionens grundinställning, att mätarna utgjorde en mellan parterna dömande första instans. Vad beträffade mätning i fast mått, funne även föreningarna det lämpligt, att denna instans utgjordes av två personer. Vid mätning av virke i löst mått torde det, enligt vad erfarenheten givit vid handen, emellertid vara fullt tillräckligt med en mätare. Genom en sådan förenkling i organisationen kunde kostnaderna nedbringas. Föreningarna ansåge, att de allmänna principer, varå förslaget byggts, ej behövde rubbas av att man vid lösmätning kunde, eventuellt efter nämndens särskilda övervägande, nöjas med en mätare.

Dalälvarnas Tumningsförening har ansett, att i den föreslagna lagen borde upptagas en bestämmelse av innehåll, att vid mätning av virke i löst (travat) mått samt av smärre virkespartier på spridda ställen en ojävig mätare i regel skulle förordnas.

Till utveckling härav har föreningen anført:

Vid mätning i löst mått samt av smärre virkespartier på spridda ställen, mätning på järnvägsvagn och vid upplag i vedgårdar, där önskvärt utrymme saknades, skulle mättningskostnaderna komma att fördyras avsevärt genom bestämmelsen, att minst två mätare skulle utföra mätningen. Vid många mättningsplatser, särskilt där tillräckligt utrymme

saknades, medhonne i regel en mätare utföra det arbete, som enligt förslaget förutsattes skola uträttas genom två personer.

I liknande riktning har Korsnäs Sägverksaktiebolag uttalat sig.

Överjägmästaren i nedre Norrbottens distrikt har anfört, att hittills vid virkesmätning icke erforderats flera än två mätare, varför uttrycket i kommissionens förslag »minst två ojäviga mätare» syntes kunna ändras till »två ojäviga mätare». Ett liknande uttalande har gjorts av jägmästaren i Bodens revir.

Med hänsyn till vad i yttrandena anförts synes i lagen befogenhet böra medgivas virkesmätning snämnd samt, efter dess bemyndigande, även hos nämnden anställd tjänsteman att till företagande av mätningförrättning förordna allenast en mätare. Att i lagen begränsa denna befogenhet till vissa särskilda fall finner jag ej lämpligt. Dels torde det näppeligen vara möjligt att med erforderlig noggrannhet i lagen angiva alla de skiftande omständigheter, som kunna motivera förrättnings uppdragande åt en mätare, och dels resa sig betänkligheter mot en dylik begränsning med hänsyn till faran, att en på nämnda sätt begränsad befogenhet kan komma att överskridas och sålunda medföra den ej önskvärda konsekvens, att vissa mätningförrättningar, för vilka en förrättningsman obehörigen förordnats, komma att sakna giltighet. Det synes därför böra ankomma å virkesmätning snämnden eller de tjänstemän, som erhållit bemyndigande att förordna förrättningsmän, att pröva, i vilka fall mätningförrättning lämpligen kan uppdragas åt en förrättningsman. Till ledning för denna prövning torde anvisningar böra meddelas i mätning sinstruktionen. I enlighet härmed har i andra stycket stadgats, att till företagande av mätningförrättning skall förordnas en eller flera mätare.

Departements-
chefen.

Med avseende å frågan, i vilken form förordnande till förrättning skall meddelas, innehåller kommissionens förslag ej någon uttrycklig bestämmelse. Då förslaget förutsätter, att förordnandet meddelas på sådant sätt, att det är bevisligt, torde förslaget innebära, att förordnandet skall ske skriftligen.

Formen för
meddelande
av förord-
nande.

För vinnande av erforderlig snabbhet i mätningförfarandet torde det vara önskvärt, att förordnande till mätningförrättning ej i lagen ovillkorligen bindes vid skriftlig form utan att sådant förordnande även må kunna ske muntligen. Särskilt i sådana fall, då mätning till följd av naturförhållandena (ex. tidig islossning) hastigt påfordras eller till följd av särskilda omständigheter (ex. överleverans) bör företagas i omedelbart sammanhang med pågående förrättning, synes en bestämmelse, att förordnande till förrättning må meddelas muntligen, kunna bliva av stort praktiskt värde. Ifråga om muntligt förordnande torde dock böra gälla,

Departements-
chefen.

att detsamma skall omgående skriftligen bekräftas. Ett stadgande, avfattat i enlighet med vad nu anförts, har upptagits i andra stycket.

Bestämmelsen i fjärde stycket är föranledd av den ändrade lydelse, som andra och tredje styckena erhållit i departementsförslaget.

Femte stycket, vilket angiver den omröstningsregel, som skall gälla vid mättningsförrättning, motsvarar 14 § tredje stycket i kommissionens förslag. Då antalet förrättningsmän vid mättningsförrättning ej torde komma att överstiga tre, har berörda regel avfattats med hänsyn härtill.

14 §.

Denna paragraf, som upptager bestämmelser om utsättande av tid för mättningsförrättning och om kallelse till sådan förrättning, motsvarar 15 § i kommissionsförslaget.

Kommis-
sionen.

Enligt sagda förslag åligger det den, som förordnats till förman vid mättningsförrättning, dels att, med iakttagande av vad i förordnandet angående förrättningen därom bestämts, utsätta tid för denna, dels ock att, på sätt mättningsinstruktionen föreskriver, till förrättningen kalla vederbörande sakägare. Avser förrättningen mätning av köpvirke och svarar ej köparen vid förrättningen för skyldighet, som i 16 § andra stycket sägs, är dock enligt förslaget köparens kallande ej erforderligt, om denne skriftligen meddelat virkesmättningsnämnden, att han ej påfordrar kallelse. Skriftligt erkännande av sakägare, att han behörigen kallats, skall utan hinder av nyss angivna bestämmelser anses såsom laglig kallelse.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen anført, bland annat:

På grund av den verkan, som enligt förslaget skulle tillkomma mättningsförrättning, och den betydelse i övrigt, som sådan förrättning ägde för vederbörande sakägare, borde dessa principiellt kallas till förrättningen. Ombesörjandet av sådan kallelse borde åligga förmannen.

I fråga om sättet för kallelser verkställande borde gälla, att denna skulle ske bevisligen samt att kallelsen skulle tillställas sakägare inom sådan tid före förrättningen, att han erhöle tillräckligt rådrum att iordningställa virket för mätning på sätt i 16 § föreskreves. Då berörda arbete kunde vara av mer eller mindre tidskrävande beskaffenhet, borde kallelsetiden fastställas olika för skilda fall. Erforderliga bestämmelser om sättet för kallelser verkställande torde på grund härav ej böra upptagas i lagen utan meddelas i mättningsinstruktionen.

Yttranden.

Mot kommissionens förslag i förevarande avseende hava erinringar gjorts av Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar, som därvid anført:

För att prestera ett fortlöpande arbete uppgjorde tummaren arbetsschema, omfattande i regel en veckas arbete. Förslagets bestämmelser komme att medföra, att tummaren ej vågade utfärda kallelse till mätning, med

mindre han med säkerhet kunde fastställa förrättningsdagen. Otjänlig väderlek i form av snöfall eller virkets nedvattning m. m. åstadkomme ofta nog, att, där visst arbete beräknats taga en dag, både två och tre kunde komma att tagas i anspråk. Att med sådana riskmoment för handen kalla till flera förrättningar på samma dag vore praktiskt taget utslutet. I de flesta fall skulle nämndens mätare vid uppgörande av arbetsschema nödgas beräkna så lång tid för varje mätningsförrättning, att schemat icke riskerade att rubbas till följd av nyss antydda vidrigheter. Överhuvud taget föreläge för tummaren stora svårigheter att mer än några dagar i förväg kunna bestämma om tiden för mätning. När nu kallelse skulle delgivas bägge parterna — köparna komme att normalt fordra kallelse till förrättning i likhet med säljarna — måste den nog beräknas utgå minst en vecka före förrättningsdagen. På sina håll förekommande stora distanser framtvinge kallelse till mätning ännu längre tid i förväg. Detta komme att medföra en spatiöst tilltagen arbetstid för varje förrättning. Att mätningsarbetet genom dessa bestämmelser komme att i mycket hög grad fördröjas, därom rådde väl ingen tvekan. I det nuvarande tumningsarbetet verkställdes oita tumningar till flera kontrahenter på samma dag. Kallelse till sådan förrättning skedde per telefon eller oita nog genom budskickning. Någon tidsutdräkt eller kostnad för sådan kallelse behövde sällan uppstå.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län och överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt hava i likhet med sistnämnda tumningsföreningar ansett det vara sannolikt, att virkesköparna åtminstone i början av den nya lagens tillämpning ville på nära håll kontrollera mätningarna och därför komme att närvara genom ombud.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har uttalats, att en bestämmelse, att kallelse till mätningsförrättning skulle vara bevislig, måhända vore en nödvändig konsekvens av att mätningen bleve ett rättsförfarande med laga verkan. Starka tvivel hystes dock, att en dylik bestämmelse ginge att tillämpa i praktiken.

I likhet med kommissionen anser jag, att vederbörande sakägare regelrätt böra kallas till mätningsförrättning.

Departement-
chefen.

Vad angår sättet för kallelser verkställande skall enligt kommissionens förslag skriftligt erkännande av sakägare, att han behörigen kallats till förrättning, anses såsom laglig kallelse. En följd härav är, att det av kommissionen föreslagna formliga kallelsetsättet, enligt vilket sakägare skall bevisligen och viss tid i förväg av förmannen kallas till förrättning, ej torde komma att tillämpas i andra fall än då sakägare vägrar lämna dylikt erkännande eller sådan vägran från hans sida måste befaras. Då dylika fall blott sällan lära förekomma, innebära nu angivna bestämmelser i kommissionens förslag, att kallelse till mätningsförrättning i allmänhet kan av förmannen verkställas formlöst, ex. genom budskickning eller telefonmeddelande. Kravet på att kallelsen skall vara bevislig tillgodoses då genom sakägarens skriftliga erkännande. Där sakägaren tillstädeskommer vid förrättningen, lämnas sådant erkännande enklast på

det sätt, att sakägaren undertecknar ett av förmannen tillhandahållet formulär av vederbörligt innehåll. I stort sett torde kommissionens förslag i förevarande avseende sålunda medgiva tillämpande av ett lika enkelt kallelseförfarande som det av virkesmätningssällningarna nu praktiserade. Den skillnad föreligger dock mellan förslaget och det av sagda föreningar använda tillvägagångssättet, att, där fråga är om mätning av köpvirke, enligt förslaget även köparen, om han ej förklarar sig avstå från kallelse, måste kallas till förrättningen, under det vid mätning genom virkesmätningssällning köparen ej kallas. Då köparna, där de ej lämna sådan förklaring som nyss sagts, regelrätt torde komma att vid förrättning för mätning av köpvirke låta sig företrädas genom ombud från den ort, där förrättningen äger rum, lär emellertid förmannens skyldighet att till förrättningen kalla även köparen ej medföra större omgång eller tidsutdräkt.

På grund av vad sålunda anförts och då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot kommissionens förslag i denna del, har detta allenast med en mindre redaktionell jämkning upptagits i departementsförslaget.

15 §.

I denna paragraf meddelas föreskrift om skyldighet för mätningssökande att iordningställa virket för mätning samt att vid förrättning utgöra nödig hantlangning. Paragrafen motsvarar 16 § i kommissionens förslag.

Enligt sagda förslag åligger det mätningssökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, sedan han erhållit kallelse till förrättningen, iordningställa virket för mätning på sätt i mätningssällningens föreskrives ävensom att vid förrättningen utgöra nödig hantlangning.

Kommissionen har i motiveringen till dessa bestämmelser erinrat, att vid mätning av virke åtskilliga hantlangningsgöromål förekomme, som ej lämpligen kunde ombesörjas av förrättningsmännen, samt vidare härom anført:

Det torde principiellt böra åligga vederbörande mätningssökande att svara för dessa göromåls utförande. Denna regel torde dock ej böra gälla i fråga om förrättning för mätning av köpvirke. Då hantlangningsgöromålen vid dylik förrättning väsentligen vore av den art, att de borde ombesörjas av den part, som vid förrättningen ägde förfoga över virket, samt enligt de avtal, som komme att ligga till grund för ansökningar om mätning av köpvirke, köparen regelrätt torde erhålla besittningen till virket, först sedan detta inmåtts och försetts med köparens märke, torde ifrågavarande skyldighet beträffande förrättning, som nyss sagts, böra åvila säljaren. Hinder mötte dock tydligen ej, att, där i särskilda fall, såsom exempelvis då köpvirke av säljaren skulle levereras vid köparens förädlingsverk och mätning av virket skulle därstädes verkställas, avtal träffades mellan parterna, att köparen skulle tillhandahålla säljaren erforderlig personal för hantlangningsgöromålens utförande eller att kö-

paren eljest i förhållande till säljaren förbunde sig att gälda kostnaderna för hantlangningen.

Beträffande den av kommissionen föreslagna bestämmelsen om skyldighet för säljaren att vid förrättning för mätning av köpvirke utgöra nödig hantlangning har Jämtlands Provinsförbund av Riksförbundet landsbygdens folk anfört, att denna bestämmelse borde utgå ur lagen. Det syntes lämpligt, att avtal i berörda hänseende för varje särskilt fall träffades mellan parterna. Ansåges det dock önskvärt, att bestämmelser härutinnan utfärdades, kunde dessa lämpligen införas i mätninginstruktionen.

I samma riktning hava hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län samt Västernorrlands läns och Västra Jämtlands skogsägareföreningar uttalat sig.

Skogsägareföreningarnas riksförbund samt Gävleborgs läns, Adalarnas och Norrbottens läns skogsägareföreningar hava framhållit, att enligt deras åsikt ifrågavarande stadgande om skyldighet för säljaren att utgöra hantlangning borde ändras, så att berörda skyldighet bleve beroende på överenskommelse mellan parterna.

Vad kommissionen anfört till stöd för sitt förslag om skyldighet för säljaren att vid förrättning för mätning av köpvirke utgöra nödig hantlangning anser jag äga giltighet. På grund härav och då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot de i 16 § av kommissionens förslag upptagna bestämmelserna, hava dessa oförändrade upptagits i departementsförslaget. Departements-
chefen.

16 §.

Bestämmelsen i första stycket angiver, huru, om hinder ej möter, mätning skall verkställas vid mätningförrättning. Bestämmelsen överensstämmer, bortsett från viss ändring, som föranletts av utslutningen av bestämmelsen i 9 § av kommissionens förslag om sökande av mätning på grund av domstols förordnande, med stadgandet i 17 § första stycket av sagda förslag.

Kommissionen har i motiveringen till 17 § första stycket anfört, att hinder för mätning kunde möta bland annat av den anledning, att den virkesmängd, som vid förrättning för mätning av köpvirke anvisades till mätning, översköte den virkesmängd, som angivits i mätningens ansökningsen. I dylikt fall finge ej vid förrättningen den överskjutande virkesmängden inmätas, med mindre ny mätningens ansökan, som omfattade även denna mängd, gjordes och förordnande att verkställa mätning enligt den nya ansökningsen meddelades.

Kommissionens berörda uttalande har i några yttranden blivit föremål för erinringar.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har sålunda anfört:

*Mätning av
s. k. över-
leverans.*

Att en säljare till flottleden framkört precis den virkesmängd, varom avtalats, torde höra till undantagen. Tumningens uppgift vore ju just att exakt fastställa den levererade virkesmängden, och det vore fullkomligt uteslutet, att varje säljare före förrättningen kunde hava en fullt säker uppfattning om hur mycket av det nedkörda virket, som kunde godkännas för leverans. Därför måste som regel den nedkörda virkesmängden över- eller understiga den kontrakterade. Att under sådana förhållanden lämna en kvantitet, som åtminstone icke mer än rimligt översköte den i ansökningen angivna, utan mätning och föreskriva ny ansökan om mätning och nytt förordnande komme att på ett oskäligt sätt tynga hela mätningssättet, i all synnerhet under en tid, då handläggning av mätningarna måste på allt sätt forceras och onödig omgång undvikas.

Överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt har uttalat sig i samma riktning.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har i förevarande avseende anförts:

Kommissionens uttalande, att såsom hinder även skulle räknas, att till mätning upplagts virkesmängd, som översköte den kontrakterade, vore i och för sig riktigt. Mätarna finge ej utan vidare inmäta mer än som köpts. I praktiken vore emellertid det av kommissionen för detta fall föreslagna förfaringsättet ogenomförbart, i varje fall på eftervintern, då islossningen vore nära. Berörda förhållande reddes för närvarande upp genom ett telefonsamtal med köparens närmaste skogsförvaltning. Något dylikt torde få tillämpas även i fortsättningen.

Angermanälvens m. fl. tumningsföreningar hava härutinnan yttrat:

Då självfallet kännedom om överleveranser först kunde erhållas vid sluttumningen, som beträffande köpvirke så gott som alltid infölle i april och t. o. m. maj månader, bleve det synnerligen svårt att hinna inmäta sådant virke, om förslagets bestämmelser skulle följas. Virket komme i de flesta fall att, innan lagproceduren hunnit genomgå, följa med islossningen eller hopblandas med annat, inmätt virke. Visserligen ägde nämnden enligt lagförslagets 3 § att i sådant fall överlåta mätningen åt sakägarna. Men hur skulle det bliva möjligt för dessa att under vårbrådskan uppbringa tummare och hinna inmäta överleveransen — det rörde sig dock om betydande kvantiteter, år 1933/1934 för Umeå Tumningsförening cirka 4 à 500,000 stockar — när inte ens mätningssammansättningen, som hade monopol och en storartad apparat, hunne mäta? Såsom nu vore ordnat, satte sig tummaren per telefon i förbindelse med vederbörande köpare, som därvid tillåte eller avböjde inmätning av överleveransen.

Departementss-
chefen.

De svårigheter i avseende å inmätning av överleverans, som i yttrandena framhållits, torde väsentligen kunna bortelimineras, därest i avslutning till den praxis, som tillämpas inom vissa virkesmätningssammansättningar, redan i mätningssammansättningen medgives, att en viss virkesmängd utöver den i avtalet bestämda mängden köpvirke må inmätas. Även om dylikt medgivande lämnas, kunna dock fall förekomma, då inmätning av överleverans icke må företagas på grund av den föreliggande

mättningsansökningen. Därest omgång i dylikt fall möter att omedelbart upprätta ny mättningsansökan, undertecknad av båda kontrahenterna, har säljaren alltid möjlighet att, efter muntlig överenskommelse med köparen, med mindre tidsutdräkt upprätta ansökan om mätning av det överskjutande virket för egen räkning och på denna ansökan få virket inmätt. Genom de av mig föreslagna ändringarna i 14 § av kommissionens förslag kunna mätare omedelbart förordnas att företaga mätningen. Med nu angivet tillvägagångssätt torde i fråga om mätning av överleverans en ändamålsenlig och snabb procedur vinnas.

Andra stycket motsvarar 17 § andra stycket i kommissionens förslag. *Märkning av inmätt virke*

Enligt sistnämnda stycke skall virke, som varit föremål för mätning, förses med tydliga märken enligt vad i mättningsinstruktionen föreskrives. Sådan skyldighet åligger, där ej annorlunda stadgas i mättningsinstruktionen, sökanden eller, i fråga om mätning av köpvirke, säljaren.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen anfört:

Såsom allmän regel borde gälla, att virke, som vid mättningsförrättning varit föremål för mätning, skulle förses med erforderliga märken samt att denna märkningsskyldighet principiellt skulle åvila mätningssökanden eller, där fråga vore om mätning av köpvirke, säljaren. Tydligt vore, att vid förrättning för mätning av köpvirke säljaren, som enligt 16 § hade att därvid utgöra nödig hantlangning, i allmänhet hade möjlighet att verkställa här avsedd märkning för billigare kostnad än köparen. Från berörda regel borde dock undantag kunna stadgas i syfte, att det skulle åligga förrättningsmännen samt, beträffande mätning av köpvirke, även köparen att i viss omfattning ombesörja virkets märkning. Särskilt syntes önskvärt, att förrättningsmännen kunde förpliktas att i vissa fall utföra sådan märkning, som avsåge att utvisa virkets kvalitet eller klass eller huru virket behandlats för fel. I den mån undantagsbestämmelser av nu angivet innehåll funnes påkallade, torde dessa böra upptagas i vederbörande mättningsinstruktion.

Beträffande den av kommissionen föreslagna skyldigheten för säljaren att, då fråga vore om mätning av köpvirke, utföra märkning av virket har Jämtlands Provinsförbund av Riksförbundet landsbygdens folk gjort samma yrkande och anfört enahanda synpunkter, som förbundet, på sätt jag under nästföregående paragraf angivit, framfört i fråga om skyldigheten för säljaren att vid förrättning för mätning av köpvirke utgöra nödig hantlangning.

Hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i Västernorrlands län samt Västernorrlands läns och Västra Jämtlands skogsägareföreningar hava uttalat sig i samma riktning som nämnda förbund.

Skogsägareföreningarnas riksförbund samt Gävleborgs läns och Adalarnas skogsägareföreningar hava uttalat, att förevarande stycke i kommissionens förslag borde ändras, så att skyldigheten att utföra märkning, vilket vore en köparens angelägenhet, tillkomme denne.

Slutligen har Norrbottens läns Skogsägareförening ansett, att i berörda stycke sådan ändring borde vidtagas, att skyldigheten att utföra märkning bleve beroende på överenskommelse mellan parterna.

Departements-
chefen.

Då vad kommissionen anfört till stöd för sitt förslag i denna del synes äga giltighet, har jag ej funnit skäl föreslå ändring i förslaget. Detta har sålunda med allenast en redaktionell jämkning upptagits i departementsförslaget.

17 §.

Denna paragraf, som upptager en bestämmelse om skyldighet för förmanen att, där sakägare underlåter att fullgöra honom enligt 15 § eller 16 § andra stycket åliggande arbete, på dennes bekostnad föranstalta om arbetets utförande, överensstämmer med 18 § i kommissionens förslag.

18 §.

I första och andra styckena hava inrymts vissa bestämmelser i syfte, att, om sakägare vid mättingsförrättning är missnöjd med därvid verkställd mätning, han äger utverka sig omedelbar prövning, huruvida nya förrättningsmän skola förordnas eller extra förrättningsman skall tillkallas att verkställa den mätning, som förrättningen avser. Beträffande de skäl, som ligga till grund för dessa bestämmelser, vilka sakna motsvarighet i kommissionens förslag, hänvisas till vad jag i redogörelsen för förslagets allmänna grunder anfört.

Enligt ifrågavarande bestämmelser skall sådant rätt, som nyss sagts, tillkomma sakägare allenast vid förrättning, som företages på grund av förordnande enligt 13 § andra stycket. Att medgiva dylik rätt ifråga om förrättning, som redan handlägges av extra förrättningsman, synes ej motiverat.

Såsom villkor för den sakägare i förevarande avseende tillkommande rätten skall enligt departementsförslaget gälla, att annan sakägare ej uppenbarligen tillskyndas förfång genom det uppskov i förrättningens handläggning, som föranledes av prövningen av frågan om förordnande av nya förrättningsmän eller tillkallande av extra förrättningsman. Denna prövning kan självfallet ej utövas av de förrättningsmän, som förordnats att handlägga förrättningen, utan måste, såsom senare skall närmare beröras, anförtros åt nämnden eller särskilda tjänstemän hos denna. Då anstånd med förrättningens fortsatta handläggning för möjliggörande av nämnda prövning sålunda ej kan undvikas, synes för skyddande av annan sakägares intresse utövningen av ifrågavarande rätt böra göras beroende av nyss angivna villkor. Skydd för nämnda intresse skulle visserligen även kunna vinnas genom införande av skyldighet för den sakägare, som vid förrättningen anmäler missnöje med mätningen, att ersätta annan sakägare den skada, som denne tillskyndas genom anståndet med förrättningens handläggning, men en förutsättning för anlåtande av

denna utväg synes vara, att den förre ålägges att vid förrättningen ställa säkerhet för fullgörande av berörda ersättningsskyldighet. Då en dylik anordning skulle väsentligen inveckla proceduren och i praktiken sannolikt medföra det resultat, att sakägare komme att begagna sig av ifrågasvarande rätt allenast i de fall, då annan sakägare ej tillskyndades skada genom förrättningens uppskjutande, har jag ansett lämpligare att binda rätten vid förstnämnda villkor. Framhållas må, att departementsförslagets bestämmelser i ämnet bereda möjlighet för sakägare, som vid förrättningen anmäler missnöje, att genom erläggande av ersättning för annan sakägare i omförmälda avseende tillskyndad skada undanröja det hinder för erhållande av här avsedd prövning, som berörda villkor kan medföra.

Prövning, varom nu är fråga, har principiellt ansetts böra tillkomma nämnden. För möjliggörande av den enkelhet och snabbhet i förfarandet, som är önskvärd, har dock nämnden i förslaget tillerkänts befogenhet att bemyndiga mätningsschefen eller annan tjänsteman att verkställa sådan prövning.

Om vid prövningen befinnes, att fog för den gjorda missnöjesanmälan förelegat och att alltså nya förrättningsmän böra förordnas eller extra förrättningsman tillkallas, torde sådant förordnande eller uppdrag böra avse företagande av ny förrättning för mätning av hela det virkesparti, som den tidigare förrättningen avsett. Mätning, som verkställts vid denna förrättning, bör sålunda vara utan verkan.

Till förebyggande av missbruk av den här medgivna rätten att utverka förordnande av nya förrättningsmän eller tillkallande av extra förrättningsman torde böra gälla, att, om vid förrättning gjord missnöjesanmälan befinnes sakna fog, virkesmätningssnämnden skall hava att pröva, i vad mån nämndens utgifter för förrättningen skola till nämnden återgäldas av sakägare, som gjort sådan anmälan. En bestämmelse i detta syfte har upptagits i tredje stycket.

19 §.

Första stycket, som handlar om upprättande av mätbesked vid mätningssnämning, motsvarar 19 § första stycket i kommissionens förslag.

Enligt förevarande stycke skall vid mätningssnämning skriftlig handling (mätbesked) upprättas över allt vad vid förrättningen förekommit. Mätbesked skall undertecknas av förrättningsmännen.

Nu angivna bestämmelser i departementsförslaget överensstämmer med kommissionens förslag.

I motiveringen till sitt förslag i denna del har kommissionen anført:

Mätbesked vore enligt förslaget närmast att anse såsom ett förrättningsprotokoll, som jämväl upptog förrättningsmännens beslut. I beskedet borde sålunda, bland annat, angivas tid och ort för förrättningen, sökan-

*Mätbeskeds
innehåll.*

dens eller, ifråga om mätning av köpvirke, köparens och säljarens fullständiga namn och hemvist, det eller de virkesslag, förrättningen avsett, den eller de fastigheter, varå virket avverkats, sättet för sakägares kallande till förrättningen, därvid närvarande sakägare, av dessa framställda yrkanden, efter vilka regler mätningen ägt rum, de erhållna mätningresultaten och förrättningsmännens beslut i övrigt samt sättet för märkningens utförande. Avsåge förrättningen mätning av köpvirke, borde i mätbeskedet jämväl angivas dagen för avtalets ingående. Där förrättningsmännen funnit sig böra vägra mätning, borde skälen för beslutet angivas i beskedet. Vore förrättningsman av skiljaktig mening, borde denna självfallet antecknas.

För möjliggörande av mätningsarbetets bedrivande med erforderlig snabbhet borde formulär till mätbesked utarbetas av virkesmätningsnämnderna och tillhandahållas vederbörande förrättningsmän.

Med anledning av kommissionens berörda uttalanden har i några yttranden påpekats, att intagandet i mätbeskeden av uppgifter i alla de hänseenden, som i dessa uttalanden angivits, skulle verka tyngande på mätningsarbetet.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har sålunda framhållits, att det vore uteslutet, att förrättningsmännen utan tidsödande efterforskningar skulle kunna anskaffa nämnda uppgifter. Särskilt kunde angivandet av de fastigheter, från vilka virket härrörde, bliva omöjligt.

Sveriges Skogsägareförbund har anfört, att de i kommissionens uttalanden angivna uppgifterna i mätbeskedet måhända kunde för en juridiskt bindande procedur vara av betydelse men att flera av dem ur rent praktisk synpunkt saknade allt intresse.

Ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tumningsförening har påpekat, att, då tumsedlarna redan förut beträffande formatet vore tilltagna i överkant, av praktiska skäl en utökning av innehållet icke kunde ske.

Departements-
chefen.

Intagandet i mätbesked av flertalet av de uppgifter, som angivits av kommissionen, torde, där mätbeskedet skall fylla sitt ändamål, vara nödvändigt. Vissa av dessa uppgifter synas dock utan större olägenhet kunna uteslutas. Sålunda torde det ej vara oundgängligt, att i mätbeskedet angives den eller de fastigheter, varå virket avverkats. Ej heller synes det vara nödigt, att sättet för sakägares kallande till förrättningen däri antecknas, då uppgift härom kan inhämtas av förrättningshandlingarna. Vidare må påpekas, att kommissionens uttalande, att de regler, efter vilka mätning ägt rum, böra angivas i mätbeskedet, ej torde innebära, att sagda regler skola däri i sin helhet upptagas, utan åsyfta, att i beskedet upplysning om dessa regler skall lämnas genom hänvisning till viss mätninginstruktion eller på liknande sätt. Det är även att märka, att vissa av de sakförhållanden, som enligt kommissionens uttalanden böra antecknas i mätbeskedet, allenast undantagsvis torde förekomma vid mätningförrättning. Att sakägare därvid utöver vad mät-

ningsansökningen innehåller framställer särskilt yrkande torde sålunda sällan inträffa liksom att förrättningsmännen vid förrättningen meddela andra beslut än dem, som innefattas i de därvid erhållna mätningresultaten. Med hänsyn till vad nu anförts och då, såsom kommissionen framhållit, det bör förutsättas, att formulär till mätbesked komma att utarbetas av virkesmätningnämnderna och tillhandahållas vederbörande förrättningsmän, torde upprättandet av dylika besked ej komma att medföra större besvär eller tidsutdräkt.

Enligt kommissionens förslag skall mätbeskedet vid förrättningen uppläsas för närvarande sakägare. *Delgivning av mätbesked vid förrättning.*

I motiveringen till nämnda stadgande har kommissionen framhållit, att det utan särskild föreskrift torde vara tydligt, att uppläsning av mätbesked erfordrades allenast ifall någon av sakägarna framställde begäran därom.

Kommissionens förslag i denna del har i vissa yttranden rönt kritik.

Jägmästaren i Medelpads revir har sålunda ansett, att ifrågavarande stadgande borde utgå, enär sakägarna enligt 20 § i kommissionens förslag efter förrättningen erhöle avskrift av mätbeskedet.

Enahanda yrkande har framställts av Dalälvarnas Tumningsförening, som till stöd därför anför:

Att vid mätningförrättning för närvarande sakägare uppläsa mätningresultatet skulle komma att avsevärt försena mätningförrättningen. Det kunde icke vara lämpligt att tvinga förrättningsmannen att på förrättningsplatsen verkställa uträkning och därefter tillkännagiva de olika timmerdimensionsklasserna, som under förrättningen blivit antecknade i mätbeskedet. En timmermätning, bestående av furu, gran och torrtimmer, kunde i många fall få en specifikation, som vore inprägad på cirka 500 rutor i mätbeskedet. Väderleksförhållandena kunde även utgöra hinder för verkställande av sådan uträkning på platsen. För undvikande, såvitt möjligt, av felräkning, som kunde giva anledning till tvist, borde förrättningsmannen lämnas tillfälle att i lugn och ro inomhus få utskryva mätbeskedet, vilket, innan det utlämnades till sakägaren, borde underkastas virkesmätningnämndens kontroll. För sakägaren torde det vara tillfyllest, att han, om han så önskade, vid förrättningen finge kännedom om det stycketal, som förrättningsmannen uppräknat i varje virkesvälta av de olika virkessortimenten.

Ångermanälvens m. fl. tumningsföreningar hava i förevarande avseende uttalat, att mätbesked ovillkorligen borde, såsom hittills varit förhållandet, omedelbart efter verkställd tumning överlämnas till sakägarna. Till stöd härför hava föreningarna framhållit, att, därest dylikt överlämnande ej ägde rum utan avskrift av mätbesked, på sätt i 20 § av kommissionens förslag föreskrevs, först inom viss tid efter förrättningen skulle tillställas sakägarna, detta komme att innebära risk för ohederlig tumning i de fall, där genom dröjsmålet jämförelse mellan mätbesked och tumning bleve utesluten. Föreningarna hava vidare härutinnan anført:

Sakägares granskning av tumningen omfattade icke enbart klavarens arbete utan i lika grad skrivarens, och om dennes prestation vore köpare och säljare okunniga, så länge de ej erhållit mätbesked. Som bekant berodde de s. k. lufttumningarna till största delen ej på klaven, utan på pennan. Inom t. ex. Umeå respektive Ångermanälvens tumningsföreningar utgjorde sådant köpvirke, som kunde beräknas bliva underkastat monopolets mätning, cirka 5 miljoner stockar årligen, inom Örnsköldsviks Tumningsförening vore motsvarande kvantitet cirka 4 miljoner. Av nämnda köpvirkesmängd inmättes under april och maj år 1934 av Umeå Tumningsförening cirka 80 procent, av Örnsköldsviks Tumningsförening cirka 75 procent och av Ångermanälvens Tumningsförening cirka 50 procent. Den virkeskvantitet, som säljare och köpare vid genomförande av kommissionens förslag i förevarande avseende icke skulle hava möjlighet att med stöd av erhållna mätbesked kontrollera, kunde komma att uppgå ända till inemot 30 till 50 procent av hela köpvirkesmängden.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har likaledes framhållits, att det vore en brist i förslaget, att mätaren ej skulle, såsom nu alltid skedde, vid förrättnings avslutande tillställa parterna genomslagskopior av mätsedlarna. Sakägarna torde regelbundet påfordra och även bära berättigas att omedelbart efter förrättning erhålla uppgift om antalet mätta bitar av olika sortiment och dimensioner, avtumning o. dyl.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har ansett, att en bestämmelse om uppläsande av mätbesked vore värdelös, enär det mesta i beskedet komme att gå sakägarna spårlöst förbi. Det sagda ägde särskilt tillämpning, då uppläsningen, såsom ofta bleve fallet, försigginge ute på avlägget i blåst och köld. Det borde utan större svårighet kunna ordnas så, att sakägarna omedelbart finge en kopia av mätbeskedet.

Liknande uttalande har gjorts av överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt.

Departements-
chefen.

På sätt kommissionens förslag innebär, torde sakägare bära beredas möjlighet att vid mätningsförrättning få del av det därvid upprättade mätbeskedets innehåll. En sådan ordning är påkallad dels för att sätta sakägaren i tillfälle att omedelbart kontrollera riktigheten av den vid förrättningen verkställda mätningen dels ock för att möjliggöra ett snabbt besvärsförfarande. Därest sakägaren redan vid förrättningen kan få del av mätbeskedets innehåll, medför detta, att tiden för anförande av besvär över förrättningen kan räknas från dess avslutande, varigenom förrättningen kan vinna laga kraft tidigare än eljest vore möjligt.

Vad angår det sätt, varpå mätbeskeds innehåll vid förrättning bör delgivas närvarande sakägare, torde, i anslutning till den i vissa yttranden uttalade uppfattningen, sådan delgivning ofta med fördel kunna ske sålunda, att en kopia eller avskrift av mätbeskedet därvid överlämnas till sakägarna. Att genom föreskrift i lagen göra ett dylikt delgivnings-sätt obligatoriskt synes dock ej motiverat. Erinras må, att enligt de be-

stämmelser, som för närvarande gälla för Dalälvarnas Tumningsförening, tumsedel efter verkställd mätning regelrätt insändes till föreningens kontor och först därefter från kontoret översändes till vederbörande sakägare samt att en liknande ordning gäller för Wermländska Inmätningföreningen beträffande vissa mätningar. Det synes därför önskvärt, att i lagen möjlighet lämnas öppen att vid förrättningen giva sakägarna del av mätbeskedet även på annat sätt än genom överlämnande av kopia eller avskrift därav. Den föreskrift i ämnet, som synes böra upptagas i lagen, torde alltså allenast böra åsyfta, att vid förrättning närvarande sakägare skola erhålla del av det därvid upprättade mätbeskedets innehåll.

En föreskrift, avfattad i enlighet med vad nu anförts, har upptagits i första stycket av förevarande paragraf.

Andra stycket, som angiver, att mätningförrättning skall avslutas med lämnande av besvärshänvisning, överensstämmer med 19 § andra stycket i kommissionens förslag.

20 §.

Enligt 20 § första stycket i kommissionens förslag skall mätbesked av förmannen ofördröjligen insändas till virkesmätningnämnden, som har att inom tio dagar efter förrättningens avslutande tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet. *Erpediering av mätbesked.*

Beträffande denna bestämmelse har kommissionen framhållit, att den avfattats med hänsyn därtill, att förrättningsmännen för att kunna med erforderlig skyndsamhet bedriva å dem ankommande mätningarbete ej borde betungas med expeditionsgöromål i större utsträckning än som vore nödigt. Ett ytterligare skäl till det föreslagna expeditionssättet låge däri, att virkesmätningnämnden därigenom bereddes tillfälle dels att, innan avskrift av mätbesked tillställdes sakägare, låta uträkna och å avskriften anteckna mängden av det vid förrättningen inmätta virket, dels ock att utöva en fortlöpande kontroll å förrättningsmännens arbete.

Mot föreskriften, att mätbesked skall ofördröjligen insändas till virkesmätningnämnden, har Dalälvarnas Tumningsförening anmärkt, att ordet »ofördröjligen», borde utbytas mot orden »snarast möjligt» eller »senast inom en vecka», samt till stöd härför anförde:

Det inträffade rätt ofta, att förmannen finge förrättningar under en hel vecka på ort, därifrån ingen postbefordran funnes. Hade han flera förrättningar under denna tid, innebure bestämmelsen, att han skulle vara skyldig ordna med budskickning efter varje fullbordad förrättning. Detta förfarande skulle komma att betydligt fördyra mätningen särskilt i de fall, då avståndet till närmaste postanstalt vore stort, vilket i många fall vore förhållandet.

I fråga om bestämmelsen, att virkesmättningsnämnden skall inom tio dagar efter förrättningens avslutande tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av mätbeskedet, har Ångermanälvens m. fl. tumningsföreningar anfört:

Att inom 10 dagar efter förrättningens avslutande tillställa parterna mätbesked skulle för nämnden bliva möjligt allenast i mycket begränsad utsträckning. Postgången inom skogsområdena ägde rum i regel 1 till 3 gånger i veckan, vartill komme den tid tummaren behövde för budskickning till närmaste postanstalt. Skulle därjämte nämndens arbete omfatta tumsedlarnas kubering — vid föreningarnas kontor åtginge enbart för kuberingsarbetet omkring en vecka — och skulle tumsedlarna därefter översändas till avlägset boende säljare, torde dessa icke kunna påräkna mätbeskedet förrän tidigast efter 15 dagar, sannolikt 18 till 20 dagar. Köparens ställning vore givetvis gynnsammare, men torde icke heller denne kunna erhålla något mätbesked förrän 12 à 15 dagar efter tumningen.

I det av Sveriges Industriförbund m. fl. avgivna yttrandet har uttalats, att det bleve fullkomligt omöjligt för virkesmättningsnämnden, såvida icke en orimligt stor kontorspersonal anställdes, att under den egentliga mätningssäsongen hinna summera och kubera samt till parterna översända alla mätbesked inom den i förslaget angivna tiden av tio dagar.

Departementis-
chefen.

Det av kommissionen föreslagna expeditionssättet i fråga om mätbesked, enligt vilket sådant besked skall av förmannen insändas till virkesmättningsnämnden, som därefter har att tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet, finner jag ändamålsenligt.

Vad angår den i kommissionens förslag upptagna bestämmelsen, att mätbesked skall av förmannen ofördröjligen insändas till virkesmättningsnämnden, har jag med hänsyn till de erinringar, som Dalälvarnas Tumningsförening framställt mot denna bestämmelse, ansett den ändring böra däri vidtagas, att ordet ofördröjligen utbytes mot skyndsamt. Då det för vinnande av önskvärd snabbhet i mättningsförfarandet är av vikt, att mätbeskedet expedieras från förmannen till nämnden med all den skyndsamt, som de lokala förhållandena lämpligen medgiva, synes önskvärt, att virkesmättningsnämnderna i de tjänstgöringsreglementen, som nämnderna torde komma att utfärda för sin personal, lämna närmare anvisningar, huru ifrågavarande expeditionsskyldighet skall av förmännen i olika fall fullgöras.

Beträffande den av kommissionen föreslagna skyldigheten för nämnden att inom tio dagar efter mättningsförrättnings avslutande tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av mätbeskedet, synas välgående skäl tala för medgivande av en längre frist för fullgörande av sagda skyldighet. På grund av de mycket växlande kommunikationsförhållandena inom de delar av landet, där den föreslagna lagen är avsedd att gälla, torde i denna möjlighet böra beredas att fastställa fristen olika för skilda områden, dock att den ej i något fall synes böra sättas längre än tjugu

dagar. I enlighet härmed har ifrågavarande skyldighet i departementsförslaget bestämts på det sätt, att det åligger nämnden att inom tjugu dagar efter mättningsförrättnings avslutande eller den kortare tid, som föreskrivits i mättningsinstruktionen, tillställa varje sakägare här avsedd avskrift.

Ifrågavarande bestämmelser hava inrymts i första stycket av denna paragraf.

I 20 § andra stycket av kommissionens förslag stadgas, att genom virkesmättningsnämndens försorg mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, skall uträknas samt underrättelse därom lämnas vederbörande sakägare, allt på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives.

Uträkning av
virkesmängd
m. m.

Kommissionen.

Till stöd för denna bestämmelse har kommissionen anfört:

Kommissionens förslag förutsatte ej, att vid mättningsförrättning uträkning av det inmätta virkets rymd verkställdes av förrättningsmännen eller att rymden av det virke, som därvid varit föremål för mätning, angäves i mätbeskedet. Grunden härtill vore, att utförandet av detta arbete i många fall skulle draga så lång tid, att förrättningsmännen ej skulle kunna bedriva mättningsgöromålen med nödig skyndsamhet. Då enligt förslaget mängden av inmätt virke skulle ligga till grund såväl för utövande av rösträtt å distrikts- och mättningsstämmor som för fördelning av virkesmättningsnämnds utgifter å de mättningssökande, måste emellertid regelrätt för varje mättningsförrättning uträkning verkställas genom virkesmättningsnämndens försorg av den mängd, uttryckt i viss kubikenhet eller annan för rösträttens utövande och utgiftsfördelningen fastställd enhet, som det vid förrättningen inmätta virket utgjorde. Avsåge förrättningen mätning av köpvirke och hade i mättningsansökningen uppgivits, att köpeskillingen för virket skulle utgå efter virkets kubikmängd, torde uträkning av sådan mängd städse böra göras. Det vore tydligen önskvärt, att här avsedd uträkning i allmänhet verkställdes omedelbart efter det mätbesked rörande förrättningen insänts till virkesmättningsnämnden samt att anteckning om den uträknade virkesmängden gjordes å de avskrifter av beskedet, som skulle tillställas vederbörande sakägare. Vore sakägarna identiska i fråga om två eller flera mättningsförrättningar, torde dock för underlättande av nämndens arbete ifrågavarande uträkning i regel böra verkställas gemensamt för sådan grupp förrättningar och anteckning om den därvid erhållna virkesmängden göras å avskrifterna av det mätbesked, som upprättats vid den sista förrättningen. Närmare bestämmelser i dessa ämnen torde lämpligen böra meddelas i mättningsinstruktionen.

Såväl mot omförmälda, av kommissionen föreslagna bestämmelse som mot den därför anförda motiveringen hava i yttrandena erinringar framställts.

Yttranden.

Överjägmästaren i nedre Norrbottens distrikt har sålunda uttalat, att ifrågavarande bestämmelse icke torde böra upptagas i lagen, enär ett flertal virkessäljare och virkesköpare föredroge att med egen personal verkställa sådan uträkning, som i bestämmelsen avsåges.

Byske och Åby älvars flottningsförening har gjort gällande, att bestämmelsen ifråga vore onödig och endast ägnad att förorsaka nämnden avsevärda kostnader.

Ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tunningsförening har uttalat, att, då det vore antagligt, att köpare med egen arbetskraft, som utan extra kostnad disponerades, själv kunde utföra detta arbete, monopol på uträkningen icke syntes vara lämpligt.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava föreslagit, att uttalandena i kommissionens motivering om kubering av virke, som upptagits i mätbesked, måtte utgå, samt till utveckling härav anför:

Reala innebörden av ifrågavarande stadgande och de av kommissionen gjorda uttalanden i motiven vore, att virkesmättningsnämnden så gott som städse skulle kuberat det å mätbeskeden upptagna virket. Övervägande delen av köpvirket såldes och prisberäknades nämligen efter kubikinnehåll, och det under mättningsmonopolet lydande köpvirket torde komma att bliva huvudparten av nämndens arbetsobjekt. Man kunde alltså utgå från, att så gott som allt virke, som av nämnden inmättes, skulle kuberat på nämndens kontor. Föreningarna ansåge berörda lagstadgande och motivuttalanden, som ledde till detta resultat, mindre lyckliga. På mätbeskedens innehåll grundades i praktiken ett antal var för sig helt skilda beräkningar och transaktioner; först och främst prisberäkningen för likviden mellan köpare och säljare, vidare köparens bokföring och kalkyler över sin virkesfångst samt slutligen även de exakta uppgifterna till vederbörande flottningsförening om varje flottandes virkesmängd. Alla dessa skilda kalkyler och därur framkomna siffror vore icke identiskt lika. Köpekontrakten innehölle ofta bestämmelser om tillägg eller rabatter i priset efter olika grunder och anslöte sig sålunda *ej direkt* till kubikmassorna. I köparnas virkesbokföring med hänsyn till planläggning av de industriella verkens råvaruförsäljning gjordes sammanställningar ur mätbeskeden efter sortiment och dimensioner. För flottningsuppgifterna behövdes *ej* sällan helt andra sammanställningar och uträkningar, än som erhöles ur kuberade mätbesked. Av dessa anledningar måste köparna med egen personal utföra speciella bearbetningar av mätbeskeden. Dessa arbeten kunde icke ersättas med den kubering av beskeden, som kommissionen föresloge, utan torde få av varje köpare för sig utföras även i fortsättningen. Kommissionens förslag komme alltså att leda till ett betydande dubbelarbete, som torde vålla virkesmättningsnämnden stora kostnader utan motsvarande gagn för de enskilda. Visserligen rådde redan nu det förhållandet, att några mättningsföreningar vid sidan av sin egentliga verksamhet samt mot särskild ersättning verkställde kubering. Men denna kubering hade föga gemensamt med den av kommissionen föreslagna. Den vore fullt frivillig, d. v. s. utfördes blott åt part, som så önskade, och den verkställdes helt på det sätt, varje sökande själv begärde. Man kunde säga, att föreningen utförde på beställning de kalkyler, som virkesägaren själv behövde. Därigenom bleve arbetet effektivt och nyttigt, vilket icke kunde sägas om den av kommissionen föreslagna kuberingen. Denna hade, efter vad föreningarna kunde finna, endast ett gagnande syfte, nämligen att skaffa ett underlag för dels röstning å distrikts- och mättningsstämmor samt dels fördelningen av mättningsutgifterna. Detta ändamål torde

emellertid kunna på ett avsevärt enklare samt framför allt billigare sätt nås genom annan kvantitetsberäkning än kubikinnehållet. Föreningarna finge av dessa anledningar föreslå, att uttalandena om kubering av mätbeskeden måtte utgå.

I enahanda riktning har handelskammaren i Luleå uttalat sig.

Mot kommissionens uttalande, att uträkning av virkesmängd i visst fall torde kunna verkställas gemensamt för särskilda grupper av för rättningar, har Dalälvarnas Tunningsförening framhållit, att dylikt förfarande syntes kunna äga rum, endast om virket låge på samma utflottningsdistrikt och sakägarna därom vore eniga.

Ordföranden i styrelsen för Ängermanälvens Tunningsförening har anfört, att varken köpare eller säljare torde vara betjänta av en sådan anordning, som kommissionen i nu förevarande avseende föreslagit. Att nämnden genom uträknandet av varje mätbesked för sig finge sin arbetsbörd utökad, torde i detta fall få anses vara av underordnad betydelse.

Även från speciell flottningssynpunkt hava vissa erinringar framställts mot kommissionens förslag i denna del.

Svenska Flottledsförbundet har sålunda anfört:

Mätbeskedens inlämnande i god tid i fråga om virke, som skulle flottas, vore en så viktig angelägenhet ur flottningssynpunkt, att det i förevarande paragraf borde uttryckligen hänvisas till flottningsslagens 66 § om flottningssuppgifters avlämnande, vilken tidpunkt enligt samma lags 34 § 12 punkt skulle fastställas i flottningföreningsreglemente. Det borde sålunda bestämmas, att mätbesked för virke till allmän flottled skulle lämnas senast 10 dagar före vederbörande flottningförenings reglementerade datum för de exakta flottningssuppgifternas avlämnande.

I enahanda riktning hava åtskilliga flottningföreningar uttalat sig.

Skellefteå, Bure älvs, Kåge älvs och Kolabodaåns flottningföreningar hava framhållit, att vid virkesmätningarnas uträkning måste tagas i beaktande, att denna skedde på sådant sätt och i så god tid, att vederbörande flottande kunde å i flottningsreglementena angivna tider inkomma med föreskrivna uppgifter å flottgodsets mängd, beskaffenhet och läge m. m., vilka uppgifter skulle ligga till grund för utdebitering av flottningssumgälderna, rösträtt å flottningsstämma etc.

Byske och Åby älvars flottningförening har ansett, att det med skäl syntes kunna befaras försening av de till flottningföreningarna inkommande virkesuppgifter, som låge till grund för uttaxering av flottningsförslag, rösträtt vid flottningsstämma m. m. Då själva mätningen av virket vore det väsentliga, syntes det vara tillräckligt, om mätbeskedet upptog en specifikation av det uppmätta virket, som då i avskrift omedelbart kunde överlämnas till parterna.

Då enligt departementsförslaget mängden av inmätt virke skall ligga till grund för utövande av rösträtt å mätningssstämma med virkesköpare

Departements-
chefen.

ävensom för fördelning av virkesmättningsnämnds utgifter å de mätningssökande samt virkesmättningsnämnden till följd härav regelrätt måste för varje mättningsförrättning verkställa uträkning av mängden av det vid förrättningen inmätta virket, har jag i likhet med kommissionen ansett skyldighet principiellt böra stadgas för nämnden att i samband med expediering av mätbesked rörande förrättningen verkställa sådan uträkning samt lämna underrättelse därom till vederbörande sakägare. På sätt kommissionen framhållit, torde närmare bestämmelser, huru dylik uträkning och underrättelse skall ske, lämpligen böra meddelas i mättningsinstruktionen. Ett stadgande, avfattat i enlighet med vad nu anförts och överensstämmande med den av kommissionen föreslagna bestämmelsen i ämnet, har upptagits i andra stycket av förevarande paragraf.

Vad angår frågan, huru de bestämmelser i ämnet, som skola upptagas i mättningsinstruktionen, lämpligen böra utformas, torde närmare ståndpunkt till denna fråga ej nu böra tagas. Det torde böra överlämnas åt Kungl. Maj:t att vid utfärdande av sådan instruktion, efter hörande av vederbörande virkesmättningsnämnder, pröva, huruvida och i vilka fall uträkning av inmätt virkes mängd skall ske efter kubikenhet eller annan enhet samt underrättelse om uträkningen lämnas särskilt för varje förrättning eller gemensamt för flera förrättningar. Jag vill här blott betona, att det i många fall torde vara av stor betydelse för virkessäljarna att få kubikmängden av det inmätta virket angivet å mätbeskeden, då säljarna härigenom erhålla ökad möjlighet att kontrollera riktigheten av köparnas likvider för virket.

Då företagande av mätning genom virkesmättningsnämnd är beroende därav, att ansökan om mätning inkommit till nämnden samt att det virke, ansökningen avser, upplagts å vederbörande mättningsplats och anmälan därom behörigen gjorts, kan nämnden självfallet ej, såsom vissa flottningföreningar m. fl. yrkat, åläggas skyldighet att före viss tid varje vår dels hava slutfört å nämnden ankommande mätning av flottningvirke, dels ock hava expedierat över mätningen upprättade mätbesked. Det torde emellertid böra antagas, att nämnden kommer att bliva i stånd att bedriva mättningsarbetet med samma skyndsamhet som virkesmättningsföreningarna och att sålunda förutsättningarna för slutförande av flottningsvirkets mätning inom erforderlig tid före flottningens början varje vår ej genom den föreslagna lagstiftningen komma att försämrast.

Enligt 20 § tredje stycket i kommissionens förslag skall mätbesked jämte övriga mättningsförrättning rörande handlingar av nämnden förvaras.

I några yttranden har hemställts, att tidsbegränsning i fråga om förvaring av mätbesked och övriga förrättningshandlingar måtte föreskrivas.

Förvaring av
mätbesked.

Då de rättsförhållanden, som hänföra sig till mätbesked, regelrätt torde bliva slutligen reglerade inom en jämförelsevis kort tid efter mättningsförrättningens avslutande, synes tillräcklig anledning ej föreligga att ålägga virkesmättningsnämnden att under en obegränsad tid förvara förrättningshandlingarna. Det synes vara tillfyllest, att nämndens skyldighet i detta avseende bestämmes att avse en tid av tio år från förrättningens avslutande. En föreskrift, avfattad i enlighet härmed, har upptagits i tredje stycket av förevarande paragraf.

Departements-
chefen.

21 §.

I förevarande paragraf upptagas bestämmelser om fullföljd av talan mot mättningsförrättning.

Enligt 21 § första stycket i kommissionens förslag äger sakägare, där han är missnöjd med mättningsförrättning, att däröver hos virkesmättningsnämnden anföra besvär, som skola hava inkommit till nämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande.

Besvär-
rättens om-
fattning.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Örebro län och samma läns skogsägareförening hava föreslagit, att besvär över mättningsförrättning skulle få anföras allenast under förutsättning, att missnöje med förrättningen anmälts omedelbart efter densamma och anteckning där- om gjorts å mätbeskedet. Såsom skäl härför har framhållits, att köpare borde beredas tillfälle att tidigare än enligt förslaget syntes kunna ske disponera över det inmätta virket.

Handelskammaren i Örebro har framhållit, att en nackdel med mättningsmonopol vore, att detta i regel komme att medföra ett väsentligt uppskov med likviderna. Då kontrahenterna kunde anföra besvär över virkesmättningsnämnds beslut inom trettio dagar, vore föga sannolikt, att köparen ville lämna likvid förrän klagotiden utgått.

Väsentligen enahanda synpunkter hava framförts av Sverkestaåns flottningförening och Mackmyra Sulfitaktiebolag.

På sätt framgår av min redogörelse för departementsförslagets allmänna grunder torde sakägare, som ej åtnöjes med mättningsförrättning, principiellt böra äga rätt att hos virkesmättningsnämnden anföra besvär över förrättningen. Med hänsyn till virkessäljarnas intresse att snabbt få likvid för inmätt virke ävensom för tillgodoseende av virkesköparnas behov att utan omgång disponera över sådant virke är emellertid önskvärt, att, om sakägare godkänner mättningsförrättning, denna må kunna vinna laga kraft mot honom före besvärstidens utgång. En möjlighet härtill synes därför böra beredas i lagen. En föreskrift i detta ämne torde böra åsyfta, att, om sakägare vid mättningsförrättningens avslutande avgivit skriftlig förklaring, att han godkänner förrätt-

Departements-
chefen.

ningen, eller sådan förklaring sedermera av honom gjorts hos nämnden före besvärstidens utgång, rätt att anföra besvär över förrättningen ej skall tillkomma sakägaren.

*Besvärstidens
längd.*

Såsom motivering för den av kommissionen föreslagna besvärstiden har kommissionen anført, att med hänsyn till den relativt glesa bebyggelsen i de områden av landet, där det föreslagna mätningssystemet vore avsett att vinna tillämpning, och de mindre goda kommunikationer, som inom dessa områden mångenstädes vore för handen, kortare besvärstid än i förslaget angivits ansetts ej böra fastställas.

Mot kommissionens förslag i denna del har Dalälvarnas Tunningsförening anmärkt, att, då mätningförrättningar icke sällan komme att verkställas å virkespartier å sådan tid före deras utflottande, att den föreslagna besvärstiden icke kunde iakttagas, sagda tid borde avkortas till ett minimum eller annat förfaringsätt föreskrivas för klagomålen's prövning.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Örebro län har ansett, att besvärstiden borde bestämmas olika för skilda län.

*Departements-
chefen.*

På sätt kommissionen föreslagit, torde för den ifrågasatta lagens giltighetsområde besvärstiden böra vara enhetlig. Att fastställa denna tid kortare än i kommissionens förslag angivits synes ej lämpligt. Jag vill emellertid erinra, att oavsett besvärstidens längd hinder ej möter för sakägare att omedelbart efter mätningförrättnings avslutande anföra besvär över förrättningen. Där så skett, äger virkesmätning-nämnden, på sätt strax kommer att närmare beröras, utan avvaktande av besvärstidens utgång föranstalta om besiktning av det virkesparti, besvären avse. Härigenom torde syftet med den av Dalälvarnas Tunningsförening framförda anmärkningen kunna tillgodoses.

Bestämmelser rörande sakägares rätt att anföra besvär över mätningförrättning och besvärstidens längd, avfattade i enlighet med vad nu anförts, hava upptagits i första stycket av denna paragraf.

Besiktning.

I 21 § andra stycket av kommissionens förslag stadgas, att, om virkesmätning-nämnden i anledning av besvär över mätningförrättning finner besiktning av det virke, förrättningen avser, vara av nöden, nämnden har, där denna ej själv verkställer besiktningen, att förordna minst två ojäviga och sakkunniga personer, därav en utses till förman, att skyndsamt företaga besiktningen samt däröver till nämnden avgiva redogörelse.

Till stöd för förslaget i denna del har kommissionen anført:

För prövning av besvär över mätningförrättning torde ofta erfordras, att besiktning företoges av det virke, som den överklagade mätningförrättningen avsett. Ehuru virkesmätning-nämnden borde vara

berättigad att själv företaga sådan besiktning, torde dock vara uppenbart, att med hänsyn till den omgång och kostnad, som vore förenade med ett dylikt tillvägagångssätt, besiktningen allenast i undantagsfall kunde verkställas av nämnden såsom sådan. I regel torde uppgiften att på stället granska den utförda mätningen böra anförtros åt särskilda besiktningsmän samt nämndens prövning sålunda begränsas till att med ledning av besiktningsmännens redogörelse och den utredning, som i övrigt förebragts i målet, bedöma förrättingens laglighet.

Funnes dylik besiktning böra äga rum, borde det ankomma å nämnden att utse besiktningsmän. Vid valet av dessa borde nämnden ej vara hänvisad att anlita tjänstemän bland nämndens egen mätningpersonal utan hava frihet att hänvända sig till andra personer, som ägde erforderlig sakkunskap i fråga om virkesmätning, exempelvis tjänstemän hos annan virkesmättningsnämnd. Det borde dock härvid tillses, att de personer, som tillkallades, ej vore så avlägset boende, att kostnaderna för besiktningen överstege vad som kunde anses skäligt. I likhet med vad enligt förslaget gällde om förrättningsmän borde besiktningsmännen vara minst två, av vilka en borde utses till förman. Det borde ankomma å nämnden att, innan någon tillkallades såsom besiktningsman, pröva, huruvida denne vore öjävig.

Vad kommissionen härutinnan föreslagit har i vissa yttranden föranlett erinringar.

Jägmästaren i Bjurholms revir har sålunda anfört:

Det i kommissionens förslag angivna tillvägagångssättet för erhållande av kontrolltunnning och rättelse av en oriktigt utförd tunnning vore enligt jägmästarens förmenande alltför tidsödande och omständligt. En bättre möjlighet att uppfylla kravet på snabb och effektiv kontrolltunnning syntes kunna ernås genom tillsättande av ett *fast*, opartiskt och sakkunnigt kontrollorgan, i förhållande till virkesmätarna självständigt arbetande men sorterande direkt under virkesmättningsnämnden. Detta organ, som borde bestå av edsvurna, synnerligen väl kvalificerade mätare, skulle hava att omedelbart behandla inkomna besvär över mätningförrättning, verkställa besiktning samt ommätning av de virkespartier, varom fråga vore, samt däröver till nämnden skyndsamt avgiva redogörelse. På nämnden skulle ankomma att pröva, huruvida nytt mätbesked skulle utfärdas eller ej.

Överjägmästaren i Umeå distrikt har framhållit, att här avsedd besiktning borde utföras av i virkesmätning fullt kunnig person, som vore obunden av kamrathänsyn till de mätare, vilka verkställt den överklagade förrättningen. I enlighet härmed syntes vissa mätarekontrollanter böra anställas, vilka med hänsyn till arten av deras arbete borde sortera direkt under virkesmättningsnämnden såsom dennas förtroendemän.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län och överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt hava uttalat, att, då besiktning i anledning av anförda besvär skulle företagas, virkesmättningsnämnden borde ej allenast vara berättigad utan rent av skyldig att, där den ej själv verkställde besiktningen, hänvända sig till andra sakkunniga personer än nämndens egna tjänstemän, exempelvis tjänstemän hos annan nämnd. Ett sådant

förfarande torde emellertid stöta på stora svårigheter, i det att all sakkunnig personal under avverkningssäsongen komme att vara strängt upptagen, varför knappast någon nämnd torde vara villig att avstå tjänstemän till annan.

Jägmästaren i Korpilombolo revir har framhållit, att besiktning i anledning av besvär, som avsåge tolkning av mätningsinstruktionen, borde verkställas av sakkunniga personer, som ej vore anställda i virkesmättningsnämndens tjänst. En kontrollbesiktning av nämndens egen personal skulle med största sannolikhet i dylikt fall aldrig föranleda till ändring i det mätbesked, som utfärdats vid den överklagade förrättningen.

Departements-
chefen.

Det av kommissionen föreslagna sättet för verkställande av besiktning i anledning av besvär över mätningsförrättning finner jag i stort sett vara lämpligt. På sätt kommissionens förslag innebär, bör virkesmättningsnämnden äga att till besiktningsmän utse de ojäviga och sakkunniga personer, som i varje fall finnas mest lämpade för uppdraget. Jag kan därför ej biträda de i vissa yttranden framställda yrkanden, att nämndens befogenhet härutinnan skulle i lagen underkastas begränsningar i olika avseenden. Erinras må, att enligt kommissionens förslag hinder ej möter för nämnden att anställa särskilda tjänstemän för utförande av ifrågavarande besiktningar.

En följd därav att enligt 13 § andra stycket i departementsförslaget till företagande av mätningsförrättning må, där så finnes lämpligt, förordnas allenast en mätare, synes vara, att här avsedd besiktning bör kunna av virkesmättningsnämnd uppdragas åt en enda besiktningsman. I enlighet härmed har i departementsförslaget nämnden medgivits befogenhet att till företagande av dylik besiktning förordna en eller flera ojäviga och sakkunniga personer. I övrigt har kommissionens förslag i denna del oförändrat upptagits. Bestämmelserna i ämnet hava inrymts i andra stycket av förevarande paragraf.

Hinder för
saklig pröv-
ning av an-
födda besvär.

I motiveringen till de i kommissionens förslag upptagna bestämmelserna om fullföljd av talan mot mätningsförrättning har kommissionen framhållit, att hinder i vissa fall komme att möta att verkställa en saklig prövning av besvär över sådan förrättning. Till belysning härav har kommissionen anfört:

I fråga om de mätningsförrättningar, som ägde rum under senvintern, torde på grund av rådande flottningsförhållanden möjligheten för vederbörande sakägare att få förrättningarnas laglighet reellt prövad av virkesmättningsnämnden i vissa fall ej föreligga. Avgörande praktiska hinder mötte nämligen att genom lagstiftning förbjuda vattenläggning och bortflottning av virke, som varit föremål för mätningsförrättning, vilken ännu ej vunnit laga kraft. Självfallet vore, att nämnden i möjligaste mån borde tillse, att å nämnden ankommande mätningsförrättningar verkställdes så tidigt, att sakägarna erhöles nödigt rådrum att anföra be-

svär över förrättningarna och att prövningen av sålunda anförda besvär kunde äga rum, innan det inmätta virket bortflottades. På grund av rådande naturförhållanden måste det emellertid förutsättas, att detta önskemål ej kunde förverkligas i fråga om alla mätningsförrättningar, utan att årligen i fråga om vissa förrättningar prövning av besvär över förrättningarna ej kunde ske före det inmätta virkets bortflottning. I den mån prövningen i dylikt fall förutsatte undersökning av det inmätta virket, kunde denna tydligen i realiteten ej äga rum. Giltigheten av den verkställda mätningsförrättningen borde dock ej härav beröras, utan nämnden borde hava att pröva målet i befintligt skick och sålunda, om skäl för ändring i den verkställda förrättningen ej förebragts, fastställa denna.

De av kommissionen sålunda anförda synpunkterna hava i vissa ytterranden ytterligare utvecklats.

Ångermansälvens m. fl. tunningsföreningar hava härutinnan anført:

Av 21 § i kommissionens förslag framginge icke med önskvärd tydlighet, att, så snart besvär inkommit till mätningsnämnden, denna skulle omedelbart och utan att avvakta besvärstidens utgång och eventuella besvär från andra parten handlägga ärendet och, där besiktning funnes nödig, omedelbart förordna därom. Att invänta besvärstidens utgång vore desto mindre nödvändigt, som av nämnden utfärdat mätbesked skulle gälla emot båda parterna, således jämväl där beskedet ginge klagande emot. Ofta förekomme förhållanden, som nödvändiggjorde, att, om besiktning över huvud skulle äga rum, denna måste ske omedelbart efter tumningen. Virke, som avlastades å nipor, måste ofta utrullas kort tid efter tumningen för att bereda plats för nytt virke; å trånga avlägg måste virkesvältorna av utrymmesskal påbyggas efter varje mätning, å sjöar och älvar vore ofta isens bärkraft icke tillräcklig, utan virket komme efter kort tid i vattenläge och bleve nedfruset; snöstormar om icke omöjliggjorde så i allt fall försvårade och fördyrade besiktningen av virket o. s. v. Av allt detta framginge, att nämndens möjligheter att genom *besiktning* av virket pröva anförda besvär bleve minimala, utan finge nämnden i regel avgöra ärendet i befintligt skick.

I huvudsak enahanda synpunkter hava framförts av Sundsvalls Virkesmätningsförening, Sveriges Industriförbund m. fl.

De bestämmelser om besiktning, som upptagits i förevarande paragraf, böra enligt min mening anses innebära, att, där virkesmätningsnämnd för prövning av besvär över mätningsförrättning finner besiktning av det därvid inmätta virket påkallad samt sådan besiktning till följd av rådande naturförhållanden eller annan dylik omständighet kan äga rum allenast under viss kortare tid, nämnden är pliktig att, såvitt möjligt, låta företaga besiktningen under denna tid, oavsett att besvärstiden ej gått till ända. Där fara föreligger, att virke, som varit föremål för mätningsförrättning, flyter bort eller nedisas eller utsättes för annan kalamitet, som hindrar besiktning av virket, har sålunda sakägare möjlighet att genom anförande av besvär genast efter förrättningens avslutande och påvisande av nämnda fara utverka sig omedelbar besiktning av virket genom

Departement-
chefen.

nämndens försorg. Däremot äger nämnden, där fråga är om mätning av köpvirke, ej företaga besvären till slutligt avgörande förrän efter besvärstidens utgång, med mindre besvär inkommit även från den eller de övriga sakägarna eller dessa i den ordning förevarande paragraf stadgar förklarar sig godkänna förrättningen. Att i fråga om mätning av köpvirke medgiva, att slutlig prövning av besvär må före besvärstidens utgång äga rum även i andra fall än nyss angivits, torde med hänsyn till beskaffenheten av ifrågavarande ärenden ej lämpligen kunna ske.

Genom tillämpande av förenämnda tillvägagångssätt torde de fall, då saklig prövning av besvär över mätningsförrättning ej kan äga rum på grund av naturförhållandena eller andra dylika omständigheter, kunna begränsas till ett minimum.

*Mätning före-
tagen av part
i bevisnings-
syfte.*

Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar hava — under erinran att enligt kommissionens förslag part städse måste anses berättigad att själv företaga sådan mätning av virke, som vore avsedd att tjäna såsom bevismedel — framhållit, att ett auktoritativt uttalande härom vore påkallat med hänsyn till avfattningen av den i 57 § av förslaget upptagna straffbestämmelsen. Tumningsföreningarna hava till utveckling av sin mening härutinnan anfört:

Det vore tydligt, att kommissionen tänkte sig möjligheten, att för styrkande av besvär över mätningsförrättning annan bevisning förebragtes än sådan, som låge i besiktning efter nämndens förordnande. Den bevisning, som härvidlag företrädesvis kunde tänkas komma i fråga, vore givetvis en på säljares eller köparens föranstaltande eller, varför icke, på bådas föranstaltande företagen tumning, verkställd av tillkallade tummare utanför mätningsnämnden. Föreläge instrument över tumning av beskaffenhet, att densamma skäligen borde tillerkännas vitsord, gjordes ju överflödigt en genom nämndens försorg anordnad besiktning, innebärande att samma virkesparti skulle tummas för tredje gången; och vore de faktiska omständigheterna sådana, att besiktning icke längre kunde äga rum, skulle den genom parternas försorg åvägabragta tumningen visa sig vara ett ytterst värdefullt och nödvändigt material vid nämndens prövning av besvären. Det vore självklart, att varje på parts eget föranstaltande företagen tumning i syfte att tjäna såsom bevismedel vore tillåten, alldeles oberoende av i vilken ordning den skett och huruvida den skett före eller efter den lagstadgade mätningen eller till och med kommit att ersätta denna på grund av att mätningsnämndens apparat icke fungerat. Detta borde emellertid auktoritativt utsägas, så att icke parterna av innehållet i 57 § bibragtes den vanföreställningen, att en sådan tumning, varom här talats, vore kriminaliserad.

*Departements-
chefen.*

Av det sätt, varpå virkesmätningsnämnds mätningsmonopol bestämts i departementsförslaget, följer, att sakägare vid mätningsförrättning är oförhindrad att verkställa mätning av virke för styrkande av besvär över förrättningen eller för kontrollerande av riktigheten av mätning, som därvid företagits.

Jägmästaren i Kalix revir har uttalat, att tvister rörande tolkning och tillämpning av mättningsinstruktionens kvalitetsbestämmelser och frågor av större ekonomisk räckvidd ej syntes böra prövas av virkesmättningsnämnden utan böra hänvisas till en högre instans, exempelvis ett mättningscentralråd. En sådan institution skulle även kunna biträda vid granskning och komplettering av mättningsinstruktionerna, innan de av Kungl. Maj:t fastställdes. I ett sådant centralråd skulle givetvis den högre forstliga och tekniska sakkunskapen vara representerad.

*Särskilt be-
svärsför-
farande i vissa
frågor.*

Det torde kunna förutsättas, att i fråga om tolkningen av viktigare bestämmelser i mättningsinstruktionerna liksom rörande tillämpningen i övrigt av den föreslagna lagstiftningen samverkan kommer att äga rum mellan vederbörande virkesmättningsnämnder. Att inrätta ett särskilt organ för detta ändamål synes ej vara påkallat.

*Departement-
chefen.*

Enligt 21 § tredje stycket i kommissionens förslag åligger det virkesmättningsnämnden att, där ändring prövas böra vidtagas i mätning, som verkställdts vid överklagad mättningsförrättning, utfärda nytt mätbesked ävensom att föranstalta om ändring i den vid förrättningen utförda märkningen, om sådan finnes påkallad.

*Utfärdande
av nytt mät-
besked.*

Med anledning av kommissionens förslag härutinnan hava Ångermanälvens m. fl. tumningsföreningar framhållit, att bestämmelse borde meddelas om den maximiskillnad i resultatet mellan ordinarie mätning och besiktningsmätning, som finge vara tillåten utan att föranleda utfärdandet av nytt mätbesked.

Det bör ankomma på virkesmättningsnämnden att pröva, i vilka fall skillnaden mellan mättningsresultaten vid den överklagade mättningsförrättningen och den genom nämndens försorg verkställda kontrollmätningen är så framträdande, att nytt mätbesked bör utfärdas. Någon föreskrift härutinnan synes ej böra införas i lagen. Då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot kommissionens ifrågavarande förslag, har detta oförändrat upptagits i departementsförslaget och inrymts i tredje stycket av denna paragraf.

*Departement-
chefen.*

22 §.

Förevarande paragraf, som upptager föreskrifter om jäv mot ledamot av virkesmättningsnämnd, förrättningsman och i 21 § omförmäld sakkunnig, motsvarar 22 § i kommissionens förslag.

Enligt sistnämnda paragraf skola i fråga om funktionär, som nyss sagts, de jäv, som stadgas i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän äga motsvarande tillämpning.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen anfört:

Med hänsyn till här avsedd funktionärs ställning hade de jävsgrunder, som stadgades i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena av 1929 års skiljemannalag ansetts vara mera ägnade att tillgodose kravet på opartiskhet i handläggningen av lithörande ärenden än de i rättegångsbalken stadgade domarejäven. Särskilt finge erinras, att vid motsvarande tillämpning av berörda jävsgrunder funktionär, varom nu vore fråga, vore jävig, där han av sakägare åtnjöte lön eller underhåll eller lydde under sakägares förmanskap. Då det borde förutsättas, att till ledamöter av virkesmätningssnämnd i vissa fall komme att utses personer, som vore anställda hos större virkesköpare, samt att de hos sådan nämnd anställda mätarna i regel komme att tagas i anspråk för mätning allenast under viss del av året och under återstoden av detta ägde frihet att taga tjänst hos annan arbetsgivare, vore tillämpande i fråga om dem av nyssangivna jävsgrunder av stor praktisk betydelse.

I en del yttranden hava erinringar framställts mot kommissionens förslag i förevarande avseende.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava sålunda anfört:

Innebörden av de av kommissionen i förslagets motivering gjorda uttalandena syntes ej vara fullt tydlig. Avsåge kommissionen, att personer vilka sommartid vore anställda i bolagstjänst, ej finge arbeta som virkesmätare under avverkningssäsongen, så torde kommissionens förslag bliva praktiskt ogenomförbart. Mätningen påginge högst 6 månader om året. Mätningsspersonalen måste förskaffa sig arbetsförtjänst även under återstående 6 månader, ty det vore av kostnadsskäl otänkbart, att mätarna betalades så högt, att deras 6 månaders arbetssäsong kunde giva dem försörjning för hela året. Mätarna måste då skaffa sig anställning hos enskild skogsägare eller bolag under sommaren såsom förmän vid skogsarbeten eller vid sågverk och brädgårdar. Givetvis plägade samma personer därvid årligen söka sig tillbaka till samma arbetsgivare, varigenom en viss permanens i anställningsförhållandet uppstode, även om detta blott skulle räckta ett halvt år i taget. Skulle nu alla dessa mätare falla för jävsbestämmelsen i 22 §, bleve följden, att praktiskt taget hela den nuvarande mätarepersonalen finge avskedas vid den nya ordningens införande. Att skaffa ny personal, som icke vore bolagsanställd men ändock besutte virkeskännedom samt erfarenhet i mätning, torde ej vara möjligt. De nya virkesmätningssnämnderna finge sätta i gång sitt arbete med en personal av idel nybörjare på mätningens område; att detta skulle vara till skada torde få anses uppenbart. Hade kommissionen icke avsett, att hos part sommaranställd personal skulle utan vidare falla för jävsbestämmelsen, utan hade kommissionens syfte blott varit, att det vid varje särskild mätningförrättning skulle tillses, att mätaren ej vore anställd hos den köpare, vars virke skulle mätas, kunde det måhända förefalla, som jävsbestämmelserna ej behövde vara till hinder. Undersökte man frågan närmare, så visade det sig emellertid, att svårigheterna även i detta fall kvarstode. De olika virkesköparnas till mätning avsedda partier låge nämligen i flertalet fall intill och om varandra på vältplatserna. Mätarlaget måste av praktiska skäl och med hänsyn till arbetets snabba bedrivande mäta å samma vältplats liggande partier efter varandra. Jäv komme då att föreligga för de olika mätarna än här

och än där, och mätarlaget nödgades kanske av sådan anledning under arbetets gång gå förbi vartannat virkesparti, för vars mätning annat mätarlag måste sändas till platsen, ett förfarande, som städse återkomme samt bleve ytterst tidsödande och dyrbart. Huru man än folkade jävsbestämmelserna, komme dessa sålunda att bliva till avsevärt hinder för verksamhetens rationella organiserande. För att ej nödgas arbeta med ny och oerfaren personal torde nämnden därför bliva tvungen att helårsanställa huvudparten av sina mätare. Vad detta komme att betyda i kostnadshänseende behöfde knappast påpekas. Vidare framhölles, att jäv på grund av släktskap mellan mätare och säljare av virke redan nu vore och även i fortsättningen torde bliva mycket vanligt. Ävenså förekomme, att personer, tidvis anställda hos den störste säljaren, domänverket, arbetade som mätare. Det torde vara i lika mån betydelsefullt, att dessa jävsanledningar observerades.

Delvis likartade synpunkter hava framförts av skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, Sveriges Skogsägareförbund, Sundsvalls Virkesmätningförening och ordföranden i styrelsen för Ångermanälvens Tunningsförening.

I likhet med kommissionen anser jag, att vägande skäl tala för att för- Departementa-
chefen.
läna de i omförmälda punkter och stycken av 5 § skiljemannalagen angivna jävsgrunder motsvarande tillämpning i fråga om ledamot av virkesmätningnämnd, förrättningsman och i 21 § omförmäld sakkunnig. De i vissa yttranden uttalade farhågorna, att ett lagfästade av kommissionens förslag härutinnan skulle medföra stora svårigheter vid lagens tillämpning och hindra ett rationellt organiserande av virkesmätningnämndernas verksamhet, torde näppeligen vara grundade. Till väsentlig del synas dessa farhågor bero på missuppfattning av innebörden av de föreslagna jävsbestämmelserna. Enligt dessa bestämmelser är visserligen mätare, som åtnjuta lön eller underhåll av visst företag eller lyder under viss företagslednings förmanskap, jävig att handlägga förrättning för mätning av företaget tillhörigt eller för dess räkning inköpt virke, men det synes uppenbart, att dylika jävsgrunder regelrätt ej komma att föreligga i fråga om de hos virkesmätningnämnd anställda mätarna. Det bör visserligen antagas, att dessa komma att under den tid av året, då virkesmätning ej alls eller blott i ringa omfattning äger rum, i viss utsträckning taga anställning hos trävarubolag eller andra större virkesköpare, men denna omständighet medför ej i och för sig, att de bliva jäviga att under annan tid av året, då berörda anställning upphört, såsom förrättningsmän verkställa mätning åt dessa bolag eller köpare. Allenast om mätares anställning hos visst bolag eller virkesköpare erhållit en så permanent eller fast karaktär, att den kan anses utgöra en omständighet, som är ägnad att minska förtroendet till hans opartiskhet med avseende å mätning för bolagets eller köparens räkning, medför anställningen enligt kommissionens förslag jäv för mätaren att verkställa sådan mätning.

Däremot är mätaren oförhindrad att företaga mätning åt andra bolag eller köpare. Beträffande frågan, i vilket fall mätarens anställning hos bolag eller köpare erhållit sådan karaktär, att jäv bör anses föreligga, har virkesmättningsnämnden eller de tjänstemän hos nämnden, som äga förordna förrättningsmän, en mycket fri prövningsrätt, och det lärer böra förutsättas, att nämnden och omförmälda tjänstemän på grund av de förhållanden, varunder ifrågavarande mätning kommer att äga rum, vid begagnandet av sagda rätt giva berörda jävsgrund en relativt begränsad tillämpning.

På grund av vad sålunda anförts och då med en riktig tillämpning av ifrågavarande jävsbestämmelser dessa ej torde komma att i mera nämnevärld mån fördyra eller försvåra virkesmättningsnämndernas verksamhet, hava bestämmelserna oförändrade upptagits i departementsförslaget.

23 §.

Denna paragraf, som upptager bestämmelse om skyldighet för virkesmättningsnämnd att i ärende, som avses i 11 eller 21 §, ofördröjligen tillställa envar sökande eller part nämndens slutliga beslut i ärendet, överensstämmer med 23 § i kommissionens förslag.

24 §.

Beträffande förevarande paragraf, som handlar om verkan av mätbesked, hänvisas till vad härom anförts i redogörelsen för förslaget alla männa grunder. Paragrafen överensstämmer med 24 § i kommissionens förslag.

Om mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet.

25 §.

Förevarande paragraf är likalydande med 25 § i kommissionens förslag.

Om mättningsutgifter.

26 §.

I denna paragraf, som motsvarar 26 § i kommissionens förslag, meddelas bestämmelser om fördelningen av de utgifter, som virkesmättningsnämnden får vidkännas i och för sin verksamhet.

Kommis-
sionen.

Enligt 26 § första stycket i kommissionens förslag skola virkesmättningsnämndens utgifter för varje räkenskapsår av nämnden fördelas å de mättningsförrättningar inom nämndens verksamhetsområde, vid vilka mätning ägt rum och som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Där två eller flera förrättningar företagits efter framställ-

ning av samma sökande, skall dock fördelningen avse sådan grupp av förrättningar. Såsom allmän grund för fördelningen gäller enligt förslaget, att den skall verkställas i förhållande till mängden av det vid varje förrättning eller grupp av förrättningar inmätta virket på sätt i nämndens reglemente närmare bestämmes. Har mättningsförrättning på grund av det därvid tillämpade mätningssättet eller annan omständighet, som beror av vederbörande sökande, för nämnden medfört utgifter, som avsevärt överstiga de för mättningsförrättning vanliga, äger dock nämnden bestämma, att fördelningen skall i fråga om förrättningen verkställas efter större virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden för förrättningen må dock i dylikt fall ej av nämnden fastställas till sådan storlek, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å förrättningen, uppenbarligen överstiger nämndens utgifter för denna.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen — efter erinran, att utgifterna för virkesmättningsnämnds verksamhet borde gäldas av dem, vilka anlitade nämnden såsom mättningsorgan, samt att de mättningsökandes skyldighet att bestrida dessa utgifter borde bestämmas på det sätt, att nämndens utgifter under viss period, exempelvis ett år, efter fastställda normer fördelades å samtliga mättningsökande under sagda period — vidare anført:

Då virkesmättningsnämnd borde hava att för varje räkenskapsår avge redovisning för sin förvaltning, torde även fördelning av nämndens utgifter lämpligen böra ske för räkenskapsår.

Enär virkesmättningsnämnds utgifter under visst räkenskapsår i allt väsentligt vore beroende på antalet och omfattningen av de mättningsförrättningar, som under året verkställts inom nämndens verksamhetsområde, torde ifrågavarande fördelning principiellt böra åsyfta att fastställa, huru stor del av sagda utgifter belöpte å varje sådan förrättning. För utrönande av de utgiftsbelopp, för vilka de särskilda mättningsökande hade att svara, vore dock ej erforderligt att i alla fall sträcka fördelningen så långt, att uträkning skedde av det å varje förrättning fallande beloppet. Där sökanden eller sökandena vore identiska i fråga om två eller flera förrättningar, torde dessa förrättningar vid fördelningen böra betraktas såsom en enhet och här avsett utgiftsbelopp uträknas gemensamt för förrättningarna.

I anslutning till de regler, som tillämpades av virkesmättningsföreningarna i fråga om uttaxering av föreningarnas utgifter, torde såsom grund för fördelning av virkesmättningsnämnds utgifter å de mättningsförrättningar, som ägt rum under visst räkenskapsår, böra gälla, att utgifterna skulle fördelas å förrättningarna i förhållande till mängden av det virke, som inmätts vid varje förrättning eller sådan grupp av förrättningar, som nyss sagts. Närmare föreskrifter om fördelningens verkställande enligt denna grund torde böra meddelas i virkesmättningsnämnds reglemente.

En rättvis avvägning av de mättningsökandes ansvar för virkesmättningsnämnds utgifter torde emellertid förutsätta, att i fråga om vissa mättningsförrättningar utgiftsfördelningen verkställdes efter annan grund än nu angivits. Därest vid mättningsförrättning på vederbörande mät-

ningssökandes begäran tillämpades ett särskilt invecklat och tidsödande mätningssätt eller eljest till följd av omständighet, som berodde av de mätningssökande, kostnaden för förrättningen bleve avsevärt högre än den för mätningförrättning vanliga, torde nämnden böra äga befogenhet att bestämma, att utgiftsfördelningen i fråga om sådan förrättning skulle verkställas efter större virkesmängd än den, som vid förrättningen inmätts. Till skydd för de mätningssökande syntes dock nämndens befogenhet därutinnan böra begränsas på det sätt, att den virkesmängd, var-efter fördelningen i fråga om sådan förrättning skulle ske, ej finge av nämnden fastställas till sådan storlek, att det å förrättningen belöpande utgiftsbeloppet uppenbarligen överstege nämndens kostnad för förrättningen.

Ett genomförande i den nya lagstiftningen av nu angivna fördelningsgrunder innebure, att utgiftsfördelningen borde omfatta allenast de mätningförrättningar, vid vilka mätning av virke ägt rum och som under vederbörande räkenskapsår vunnit laga kraft eller av virkesmätning-nämnden slutligen prövats. Innan laga kraft åkommit mätningförrätt-ning eller förrättningen av nämnden slutligen prövats, vore mängden av det därvid inmätta virket ej definitivt bestämd.

Yttranden.

Med anledning av den av kommissionen föreslagna bestämmelsen, att virkesmätning-nämnden skall äga att under viss förutsättning i fråga om särskild mätningförrättning bestämma, att utgiftsfördelningen beträffande förrättningen skall verkställas efter större virkesmängd än den, som vid förrättningen inmätts, har Dalälvarnas Tunningsförening framhållit, att möjlighet borde beredas till nedsättning i mätningkostnaden för virkesparti, som berett nämnden avsevärt mindre kostnader än de för mätningförrättning vanliga.

Till utveckling härav har tunningsföreningen anfört:

I reglementet borde inrymmas bestämmelse, huru allmänna omkostnader skulle fördelas mellan köpvirke och virke från egna fastigheter och skogar, varå avverkningsrätt innehades. Det virke, som avverkades å köparnas egna fastigheter och arrendeskogar, tillredes vid avverkningen på sådant sätt, att det i möjligaste mån fyllde kravet i fråga om den tillverkning, vartill det vore avsett. Sådant virke framkördes i större poster och på färre ställen än förhållandet vore beträffande köpvirke. Härigenom underlättades mätningarna, och större partier medhunnas per dag än vid mätning av köpvirke. För att i möjligaste mån befordra, att även ägare till virke från egna och arrendeskogar komme att anlita virkesmätning-nämnderna, borde en rättvis jämkning i kostnaderna för mätning av virke från sådana skogar ske.

Enahanda synpunkter hava framförts av ordföranden i styrelsen för Ängermanälvens Tunningsförening.

Dalälvarnas Tunningsförening har vidare gjort gällande, att virkesmätning-nämnds verksamhetsområde borde uppdelas i särskilda kostnadsdistrikt, inom vilka kostnaderna för nämndens verksamhet borde fördelas enligt de av kommissionen föreslagna grunderna. Föreningen har till utveckling härav anfört:

Dalälvarnas Tumningsförenings verksamhetsområde vore för närvarande uppdelat i fem kostnadsdistrikt. I detta verksamhetsområde läge icke förädlingsverken vid kusten, såsom förhållandena vore i de norrlandska vattendragen ovan Ljusnan. För en rättvis fördelning av kostnaderna hade indelningen i kostnadsdistrikt hos tumningsföreningen skett i huvudsak i förhållande till förädlingsverkens läge. Förutom ett kostnadsdistrikt, avseende mätning av virke för transport å järnvägar och landsvägar, hade föreningen ett distrikt för Västerdalälven, ett för Österdalälven, ett för den förenade Dalälven till havet och ett för Amungen-Hosjö vattendrag.

I likhet med kommissionen anser jag, att en rättvis avvägning av de mätningssökandes ansvar för virkesmätningarnas utgifter förutsätter, att i fråga om vissa mätningförrättningar utgiftsfördelningen verkställs efter annan grund än den av kommissionen som regel föreslagna. Kommissionen har i sitt förslag genomfört denna synpunkt på det sätt, att, därest vid mätningförrättning på vederbörande mätningssökandes begäran tillämpas ett särskilt invecklat och tidsödande mätningssätt eller eljest till följd av omständighet, som beror av de mätningssökande, kostnaden för förrättningen bliver avsevärt högre än den för mätningförrättning vanliga, nämnden äger befogenhet att bestämma, att utgiftsfördelningen i fråga om sådan förrättning skall verkställas efter större virkesmängd än den, som vid förrättningen inmätts. En konsekvent tillämpning av berörda synpunkt torde emellertid böra föranleda, att nämnden ej blott tillerkännes sådan befogenhet, som nyss sagts, utan även medgives rätt att, där till följd av omständighet, som beror av vederbörande mätningssökande, kostnad för mätningförrättning bliver avsevärt lägre än den för mätningförrättning vanliga, föreskriva, att utgiftsfördelningen i fråga om förrättningen skall verkställas efter mindre virkesmängd än den vid förrättningen inmätta. På grund härav och då, på sätt omförmälda av Dalälvarnas Tumningsförening gjorda uttalanden giva vid handen, mätning, som virkesmätningarnas nämnd med stöd av den nämnden i 4 § medgivna befogenheten kommer att företaga, ej sällan torde draga avsevärt lägre kostnad än mätning, som är underkastad nämndens monopol, har jag ansett virkesmätningarnas nämnd böra medgivas en dylik rätt. En bestämmelse härom har därför upptagits i förevarande stycke. I samband härmed har det av kommissionen föreslagna stadgandet om viss inskränkning i virkesmätningarnas nämnds befogenhet att fastställa virkesmängden för förrättning, beträffande vilken nämnden funnit utgiftsfördelningen böra verkställas efter större virkesmängd än den inmätta, underkastats erforderlig jämkning.

Vad angår det av Dalälvarnas Tumningsförening framställda förslaget, att virkesmätningarnas verksamhetsområde skulle med hänsyn till utgiftsfördelningen vara indelat i särskilda distrikt, så att de å varje distrikt belöpande utgifterna fördelades å de mätningssökande inom distriktet, må

erinras, att genom den i departementsförslaget virkesmättningsnämnd tillerkända befogenheten att i viss utsträckning avväga utgiftsfördelningen med hänsyn till den större eller mindre kostnad, som nämnden fått vidkännas för mättningsförrättning, syftet med sagda förslag kan delvis tillgodoses. Att möjliggöra en dylik avvägning även på grund av omständigheter, som ej bero av vederbörande mätningssökande, såsom avverkningstrakternas och förädlingsverkens läge, kommunikations- och väderleksförhållanden etc., finner jag ej lämpligt. En sådan regel, vilken för övrigt ej synes väl förenlig med den allmänna grund, varpå den föreslagna lagen vilar, skulle, om den konsekvent genomfördes, i utomordentlig grad inveckla fördelningen av nämndens utgifter samt draga stora kostnader. Att, såsom berörda förslag närmast åsyftar, verkställa avvägningen allenast med hänsyn till förädlingsverkens belägenhet synes skäligen godtyckligt, varförutom en sådan bestämmelse vid tillämpningen kan befaras leda till tvistigheter mellan de mätningssökande inom olika trakter av virkesmättningsnämndens verksamhetsområde. På grund härav och då lagen bereder möjlighet att vid fastställande av virkesmättningsnämnds verksamhetsområde i viss mån beakta de synpunkter, som ligga till grund för omförmälda förslag, har jag funnit detta ej kunna förordas.

Mot kommissionens förslag i denna del har jag i övrigt ej funnit anledning till erinran.

Nämnda förslag har därför med förut angivna samt vissa redaktionella ändringar ävensom en mindre jämkning, som föranletts av den i 4 § andra stycket införda bestämmelsen om rätt för Kungl. Maj:t att medgiva virkesmättningsnämnd befogenhet att verkställa mätning inom särskilt distrikt utom nämndens verksamhetsområde, upptagits i departementsförslaget och inrymts i första stycket av denna paragraf.

Andra och tredje styckena överensstämma, bortsett från en mindre jämkning i tredje stycket, vilken betingats av den i 18 § tredje stycket upptagna bestämmelsen om skyldighet för sakägare att i visst fall till virkesmättningsnämnden delvis återgälda nämndens utgifter för förrättning, med 26 § andra och tredje styckena i kommissionens förslag.

27 §.

I 27 § första stycket av kommissionens förslag stadgas, att utgiftsbelopp, som enligt fördelning, varom i 26 § förmåles, belöper å mättningsförrättning eller grupp av mättningsförrättningar, skall gäldas av sökanden. Äro flera sökande, skola de solidariskt svara för sagda belopp.

Till stöd för dessa bestämmelser har kommissionen anfört:

För utgiftsbelopp, som enligt fördelning, varom i 26 § förmålades, belöpte å viss förrättning eller grupp av förrättningar, borde i enlighet med vad tidigare anförts sökanden vara betalningsskyldig. Hade förrättningen

eller förrättningarna sökts av flera, torde dessa böra vara solidariskt betalningsskyldiga för utgiftsbeloppet. I fråga om förrättning för mätning av köpvirke borde följaktligen såväl säljaren som köparen vara därför ansvariga.

I överensstämmelse med nu rådande praxis, enligt vilken virkesköparna i allmänhet bestrede kostnaderna för köpvirkets inmätning genom virkesmätningssöreningarna, torde köparna även efter införandet av det föreslagna nya mätningssystemet i allmänhet komma att i förhållande till säljarna åtaga sig att gälda mätningsskostnaderna för det försålda virket. Oavsett huruvida sådant åtagande från virkesköparens sida ägt rum eller ej, torde emellertid virkesmättningsnämnden oftast komma att i första hand hänvända sig till denne för utfående av mätningsskostnad, för vilken han jämte vederbörande säljare svarade. Virkesköparen vore nämligen i allmänhet ansvarig för kostnaderna för ett stort antal mätningssförrättningar, under det sådana ansvarighet i regel åvilade varje säljare allenast i fråga om en eller ett fåtal förrättningar. Ett uttagande av här avsedda kostnader hos köparen underlättade sålunda väsentligt nämndens arbete.

Mot kommissionens förslag i denna del hava erinringar framställts i några yttranden.

Hushållningssällskapet förvaltningsutskott i Västerbottens län har sålunda uttalat, att mätningsskostnaderna borde till förvaltningskostnadernas nedbringande erläggas av endast en sakägare, säljaren eller köparen. Då det bleve enklast att utkräva dem av köparen, borde en regel härom finnas.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har i nära anslutning härtill hävdad, att köparen ensam borde betala alla mätningsskostnader, enär han ändock alltid komme att räkna med dessa kostnader vid prissättningen å virket.

Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län och handelskammaren i Karlstad hava framhållit, att förslaget icke tillräckligt klart angåve, huru mätningsskostnaderna skulle fördelas mellan köpare och säljare inbördes.

Då departementsförslaget i likhet med kommissionens förslag innebär, att förrättning för mätning av köpvirke skall av virkesmättningsnämnd företagas efter ansökan av kontrahenterna gemensamt samt i bådassintresse, böra dessa, på sätt kommissionen föreslagit, i förhållande till virkesmättningsnämnden solidariskt svara för det utgiftsbelopp, som enligt fördelning, varom i 26 § förmåles, belöper å förrättningen. Beträffande frågan, huru sagda belopp skall fördelas mellan kontrahenterna, innebär kommissionens förslag, att denna fråga ej skall regleras i lagstiftningen utan att kontrahenterna skola hava frihet att härom avtala. Även härutinnan finner jag förslaget välgrundat. Kommissionens förslag i denna del har därför allenast med vissa redaktionella jämkningar upptagits i departementsförslaget och inrymts i första stycket av denna paragraf.

Departements-
chefen.

Andra stycket är likalydande med 27 § andra stycket i kommissionens förslag.

28 §.

Denna paragraf, vari meddelas bestämmelser om skyldighet för de mätningssökande att tillhandahålla virkesmättningsnämnden erforderliga förslagsmedel för verksamhetens bedrivande, överensstämmer, bortsett från en redaktionell jämkning, med 28 § i kommissionens förslag.

Om reglemente.

29 §.

Första och andra styckena, i vilka meddelas föreskrifter rörande innehållet av virkesmättningsnämnds reglemente, överensstämma, bortsett från vissa jämkningar, vilka huvudsakligen föranletts av de i departementsförslaget upptagna ändrade bestämmelserna rörande sättet för utseende av säljare- och köparerepresentanter i virkesmättningsnämnd, med 29 § första och andra styckena i kommissionens förslag.

Tredje och fjärde styckena, som upptaga bestämmelser, tredje stycket om sättet för uppgörande av förslag till reglemente samt förslagets prövning och fastställelse samt fjärde stycket om ändring i fastställt reglemente, motsvara 29 § tredje och fjärde styckena i kommissionens förslag.

*Fastställelse
och ändring av
reglemente.*

I 29 § tredje stycket av kommissionens förslag stadgas, att förslag till reglemente skall uppgöras av nämnden samt underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse. I 29 § fjärde stycket föreskrives, att ändring av fastställt reglemente må efter förslag av nämnden eller ledamot av denna medgivas av Kungl. Maj:t.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har ansett, att förslag till reglemente för virkesmättningsnämnd borde fastställas av vederbörande länsstyrelse eller, där nämndens område berörde flera län, länsstyrelserna i dessa län, allt efter respektive skogsvårdsstyrelsens hörande. Såsom skäl för denna mening har styrelsen erinrat om de mycket växlande förhållanden, som vore rådande inom de olika områden, för vilka virkesmättningsnämnder kunde komma att bli förordnade.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län och överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt hava uttalat, att ändring av fastställt reglemente borde kunna medgivas även på förslag av mättningsstämma.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de befogenheter, som i departementsförslaget tillagts Kungl. Maj:t, torde även uppgiften att fastställa förslag till reglemente för virkesmättningsnämnd bära tillkomma Kungl. Maj:t. Då enligt kommissionens förslag de särskilda säljare- och köparerepresentanterna i virkesmättningsnämnd äga föreslå ändring i det för nämnden fastställda reglementet, synas tillräckliga skäl ej föreligga att jämväl tillerkänna

mätningstämma eller annan korporation, som äger avgiva förslag å nämnda representanter, dylik befogenhet. Kommissionens förslag i denna del har därför allenast med vissa redaktionella jämkningar upptagits i departementsförslaget.

Om virkesmättningsnämnd och revisorer.

30 §.

Denna paragraf, som inrymmer bestämmelser om de kvalifikationer, vilka ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd samt vissa hos sådan nämnd anställda tjänstemän skola äga, överensstämmer med 30 § i kommissionens förslag utom därutinnan, att, då enligt 2 § lagen den 16 februari 1934 (nr 16) om upphävande av 17 kap. 32 § första punkten rättegångsbalken vad i lag eller författning är stadgat om verkan därav att någon ställts under framtiden för brott skall upphöra att gälla, en i kommissionens förslag upptagen föreskrift, att den, som blivit ställd under framtiden för brott, i visst fall skall vara obehörig att innehava i förevarande paragraf avsedd befattning, uteslutits.

31 §.

Förevarande paragraf, i vilken bestämmelser meddelats om utseende av efterträdare, då ledamot av virkesmättningsnämnd avgår och suppleant ej finnes, motsvarar 31 § i kommissionens förslag.

32 §.

Den i förevarande paragraf upptagna bestämmelsen om befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mottaga stämning i mål, som rör nämnden, samt annat meddelande i fråga om denna är likalydande med stadgandet i 32 § av kommissionens förslag.

33 §.

Bestämmelserna i denna paragraf, som handla om virkesmättningsnämnds beslutförhet och sättet för fattande av beslut av sådan nämnd, motsvara stadgandena i 33 § av kommissionens förslag. Berörda stadganden hava i departementsförslaget underkastats viss omarbetning med hänsyn till det ändrade ledamotsantal för virkesmättningsnämnd, varom bestämmelse upptagits i 5 §.

34 §.

Denna paragraf, enligt vilken ledamot av virkesmättningsnämnd i vissa fall skall anses jävig att deltaga i behandlingen av å nämnden ankommande förvaltningsärende, överensstämmer med 34 § i kommissionens förslag.

35 §.

Förevarande paragraf, som upptager bestämmelser om skyldighet för virkesmättningsnämnd att årligen till revisorerna avlämna förvaltnings-

berättelse för det förflutna räkenskapsåret jämte redovisning ävensom att insända ett exemplar av förvaltningsberättelsen jämte redovisningen till vederbörande länsstyrelse, överensstämmer med 35 § i kommissionens förslag.

I motiveringen till sistnämnda paragraf har kommissionen anfört:

I förvaltningsberättelsen borde angivas, bland annat, mängden av det virke, som nämnden under räkenskapsåret inmätt, de utgifter, som nämnden enligt 26 § låtit fördela för sagda år, ävensom det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöpte å varje kubikenhet av den inmätta virkesmängden eller annan enhet därav, vilken enligt reglementet skulle ligga till grund för fördelningen. Hade nämnden i fråga om vissa mättningsförrättningar jämlikt 26 § första stycket tredje punkten föreskrivit, att fördelningen skulle verkställas efter större virkesmängd än den inmätta, borde för dessa förrättningar angivas dels den inmätta och dels den av nämnden fastställda större virkesmängden. I dylikt fall borde därjämte uppgift lämnas å den totala virkesmängd, å vilken nämndens utgifter för året fördelats, samt det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöpte å varje kubikenhet eller annan fastställd enhet av sagda mängd.

Departements-
chefen.

De i berörda anförande lämnade anvisningar rörande sättet för förvaltningsberättelsens avfattande i det fall, att virkesmättningsnämnd i fråga om vissa mättningsförrättningar jämlikt 26 § första stycket tredje punkten föreskrivit, att där angiven fördelning skall verkställas efter större virkesmängd än den inmätta, böra tydligen äga motsvarande tillämpning, därest nämnden beträffande särskilda förrättningar enligt samma punkt bestämt, att fördelningen skall ske efter mindre virkesmängd än den vid förrättningarna inmätta.

36 §.

Denna paragraf, enligt vilken ledamöter av virkesmättningsnämnd under vissa förutsättningar äro solidariskt ansvariga för skada, som av dem tillskyndas de mätningssökande eller tredje man, är likalydande med 36 § i kommissionens förslag.

37 §.

Första stycket, som upptager bestämmelser om revision av virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper, motsvarar 37 § första stycket i kommissionens förslag.

Enligt sistnämnda stycke skola nämndens förvaltning och räkenskaper granskas av tre revisorer, därav en för viss tid skall utses av Kungl. Maj:t samt de två övriga skola årligen i viss ordning väljas, en av virkessäljare och en av virkesköpare. För revisorerna skola på enahanda sätt utses tre suppleanter.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till det ändrade sätt för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd, som jag i det föregående föreslagit och varom bestämmelser upptagits i departements-

förslaget, har jag ansett berörda föreskrifter i kommissionens förslag böra ändras därhän, att samtliga de tre revisorer, som skola hava att granska virkesmätningens förvaltning, förordnas av Kungl. Maj:t. Sådant förordnande bör meddelas årligen vid början av det räkenskapsår, som granskningen avser. Av revisorerna bör en företräda virkessäljare- och en virkesköpareintressen, vilka två revisorer böra utses efter förslag, avgivna i den ordning, som förordats i fråga om förslag å säljare- och köparerepresentanter i virkesmätningens nämnd. I enlighet härmed har första stycket i denna paragraf avfattats.

Andra stycket överensstämmer med 37 § andra stycket i kommissionens förslag.

Tredje stycket, som handlar om utseende av efterträdare, då revisor avgått och suppleant ej finnes, motsvarar 37 § tredje stycket i kommissionens förslag.

38 §.

Denna paragraf överensstämmer med 38 § i kommissionens förslag.

39 §.

Förevarande paragraf, enligt vilken revisorerna i vissa fall äro solidariskt ansvariga för skada, som genom deras förvällande tillskyndas de mätningssökande, motsvarar 39 § i kommissionens förslag. Sistnämnda paragraf har undergått en mindre jämkning med anledning av det ändrade sätt för prövning av frågan om beviljande av ansvarsfrihet för nämndens förvaltning, som jag i det föregående förordat.

Om vissa befogenheter, som enligt denna lag tillkomma hushållningssällskap eller domänstyrelsen.

40 §.

Beträffande första och andra styckena, som upptaga bestämmelser om avgivande av förslag å de ledamöter av virkesmätningens nämnd och den revisor, som skola företräda virkessäljareintressen, jämte suppleanter för dem, hänvisas till den redogörelse för den ändrade organisation av nämnden, som jag i det föregående lämnat.

Enligt tredje stycket må här avsett förslag regelrätt upprättas av hushållningssällskap allenast vid ordinarie sammanträde.

41 §.

I första och andra styckena meddelas dels bestämmelser om skyldighet för virkesmätningens nämnd att tillställa vederbörande hushållningssällskap och domänstyrelsen nämndens förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år, dels ock föreskrifter om befogenhet för hushåll-

ningssällskapet och domänstyrelsen att pröva, huruvida ansvarsfrihet skall av sällskapet eller styrelsen beviljas nämnden. Även beträffande dessa stadganden hänvisas till den förut lämnade redogörelsen. Jämväl frågan om beviljande av ansvarsfrihet har ansetts vara av den vikt, att det syntes böra tillkomma hushållningssällskap att fatta beslut därom allenast vid ordinarie sammanträde.

Enligt tredje stycket skall underrättelse om hushållningssällskapets eller domänstyrelsens beslut rörande frågan om ansvarsfrihet genom sällskapets eller styrelsens försorg ofördröjligen tillställas nämnden.

42 §.

Enligt gällande allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation må sådant sällskap ej fatta beslut, därest icke minst hälften av de röstberättigade äro närvarande. Om av sådan anledning beslut ej kan fattas, skall för ärendets förnyade behandling sammanträdet i allmänhet ajourneras till viss bestämd dag, därvid tillstädeskommande röstberättigade avgöra ärendet.

Departements-
chefen.

Då de regler, som sålunda gälla angående sättet för fattande av beslut av hushållningssällskap, ej lämpligen kunna tillämpas i fråga om beslut, som sällskapet har att fatta enligt 40 eller 41 §, samt det ej syntes nödigt att för dylikt beslut fordra närvaro av visst antal av sällskapets röstberättigade ledamöter, har i förevarande paragraf stadgats, att i fråga, som avses i 40 eller 41 §, hushållningssällskap äger fatta beslut utan hinder därav, att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande.

43 §.

Första stycket första punkten upptager bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att under viss förutsättning medgiva, att de befogenheter, som enligt 40 och 41 §§ tillkomma hushållningssällskap, i stället må utövas av sammanslutning av virkessäljare inom sällskapets område. För de skäl, som ligga till grund för denna bestämmelse, har jag redogjort i det föregående. I andra punkten har meddelats en föreskrift, att Kungl. Maj:t vid lämnande av sådant medgivande bestämmer den tid, inom vilken beslut i fråga om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden årligen skall av sammanslutningen fattas och meddelande därom lämnas virkesmättningsnämnden. Har ej sådant meddelande inom den bestämda tiden kommit nämnden tillhanda, skall enligt tredje punkten ansvarsfrihet anses vara av sammanslutningen beviljad. Dessa bestämmelser hava ansetts påkallade för att trygga, att frågan om beviljande av ansvarsfrihet avgöres i behörig tid och att underrättelse därom lämnas nämnden, och att sålunda de olägenheter förebyggas, som en underlåtenhet från sammanslutningens sida att behandla denna fråga eller att meddela nämnden sitt beslut därom skulle medföra för nämndens verksamhet.

Har Kungl. Maj:t lämnat sammanslutning av virkessäljare inom visst hushållningssällskaps område sådant medgivande, som avses i första stycket första punkten, lärer utan särskild föreskrift vara tydligt, att virkesmättningsnämnds skyldighet enligt 41 § första stycket att tillstålla hushållningssällskapet där angivna handlingar i stället skall gälla sammanslutningen.

Enligt andra stycket skall domänstyrelsen höras över förslag, som sammanslutning av virkessäljare avgivit med stöd av befogenhet, varom i första stycket förmäles. Även rörande denna bestämmelse hänvisas till vad i det föregående anförts.

Om mättningsstämma.

44 §.

Enligt denna paragraf skall befogenhet att till Kungl. Maj:t avgiva förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd och den revisor, som skola företråda virkesköparentressen, jämte suppleanter för dem tillkomma mättningsstämma. För motiven till denna bestämmelse har tidigare redogjorts.

45 §.

Förevarande paragraf, som upptager bestämmelser om utövande av rösträtt å mättningsstämma, motsvarar 45 § i kommissionens förslag. För det huvudsakliga innehållet av dessa bestämmelser och skälen för desamma har jag förut redogjort.

Vad i sistnämnda paragraf stadgats om utövande av rösträtt för omyn- dig eller samfällighet har såsom obehövt uteslutits.

46 §.

Denna paragraf, som inrymmer bestämmelser om jäv för röstägande och ombud för röstägande samt ledamot av virkesmättningsnämnd att å mättningsstämma deltaga i behandlingen av vissa frågor, motsvarar 46 § i kommissionens förslag.

47 och 48 §§.

Förevarande paragrafer, som upptaga bestämmelser om sammanträdesort för mättningsstämma, om kallelse till sådan stämma samt om ärenden, som må företagas till avgörande å stämman eller skola hänskjutas till prövning å denna, motsvara 47 och 48 §§ i kommissionens förslag.

49 §.

Denna paragraf, som upptager föreskrifter om utseende av ordförande vid mättningsstämma, om sättet för fattande av beslut å sådan stämma samt om förande av protokoll över sådant beslut och protokollets tillhandahållande för de röstägande, motsvarar 49 § i kommissionens förslag.

50 §.

Förevarande paragraf, vari meddelas bestämmelser om hållande av ordinarie mätningstämma och om ärenden, vilka å sådan stämma skola företagas till avgörande, motsvarar 50 § i kommissionens förslag.

51 §.

De här upptagna bestämmelserna om rätt för virkesmättningsnämnd att utlysa extra mätningstämma samt om befogenhet för röstägande eller ombud för röstägande med visst sammanlagt röstetal att påfordra utlysande av sådan stämma äro likalydande med 51 § första och andra andra styckena i kommissionens förslag.

52 §.

Enligt 51 § tredje stycket i kommissionens förslag äger länsstyrelse, som i 35 § sägs, att, när den så finner nödigt, anmoda virkesmättningsnämnden att utlysa extra mätningstämma samt, om nämnden ej inom en vecka efterkommer sådan anmodan, själv utlysa stämman. Därjämte stadgas i 52 § första stycket av kommissionens förslag, att, om virkesmättningsnämnden underlåter att i föreskriven ordning utlysa ordinarie mätningstämma, länsstyrelsen har att på anmälan ofördröjligen utlysa stämma.

Nu angivna bestämmelser i kommissionens förslag hava i departementsförslaget sammanförts till ett stadgande, som upptagits i 52 § första stycket. Enligt detta stadgande äger länsstyrelse, som i 35 § sägs, att, när så finnes nödigt, anmoda virkesmättningsnämnden att utlysa mätningstämma samt, om nämnden ej inom en vecka efterkommer sådan anmodan, själv utlysa stämman.

Andra stycket överensstämmer med 52 § andra stycket i kommissionens förslag.

Om talan mot virkesmättningsnämnd och revisorer.

53 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om rätt att anställa talan å virkesmättningsnämndens förvaltning eller mot revisorerne enligt 39 §. Bestämmelserna ansluta sig till de i departementsförslaget upptagna stadgandena om befogenhet för hushållningssällskap, domänstyrelsen eller mätningstämma eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, sammanlutning av virkessäljare att pröva frågan om ansvarsfrihet för nämndens förvaltning. Paragrafen motsvarar 54 § i kommissionens förslag.

54 §.

Första stycket, som upptager bestämmelse om viss fatalietid för anställande av talan å virkesmättningsnämnds förvaltning, motsvarar 55 § första stycket i kommissionens förslag.

I sistnämnda stycke stadgas, att, om talan å virkesmättningsnämnds förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställes inom sex månader från det berättelsen senast framlades å mättningsstämma, det skall anses, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Med hänsyn till de ändrade regler om sättet för prövning av frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt virkesmättningsnämnd, som upptagits i departementsförslaget, kan enligt detta förslag fatalietiden för anställande av talan å nämndens förvaltning ej lämpligen räknas från det nämndens förvaltningsberättelse framlades å mättningsstämma. Då till följd av arten av nämndens förvaltning nämndens räkenskaper måste avslutas och förvaltningsberättelse avgivas under sommaren samt frågan om beviljande av ansvarsfrihet för förvaltningen följaktligen kommer att prövas av vederbörande under senare hälften av året — hushållningssällskapens ordinarie sammanträden infalla regelrätt under november eller december månad — synes ifrågavarande fatalietid lämpligen böra räknas från utgången av det kalenderår, varunder nämndens förvaltningsberättelse avgivits. En bestämmelse härom har införts i förevarande stycke. Departements-
chefen.

Andra stycket, som handlar om sådan talan å förvaltningen, som grundas därå, att ledamot av nämnden begått brottslig handling, överensstämmer med 55 § andra stycket i kommissionens förslag.

Tredje stycket lämnar föreskrift om viss fatalietid för anställande av talan mot revisorerna enligt 39 §. Stycket motsvarar 55 § tredje stycket i kommissionens förslag. Bestämmandet av den tidpunkt, från vilken fatalietiden skall räknas, har skett i anslutning till stadgandet i första stycket.

Straffbestämmelser.

55 §.

Förevarande paragraf överensstämmer, bortsett från viss jämkning, som föranletts av den av mig föreslagna ändrade omfattningen av virkesmättningsnämndens mättningsmonopol, med 57 § i kommissionens förslag.

56 §.

Bestämmelserna i denna paragraf överensstämmer med stadgandena i 58 § andra stycket av kommissionens förslag. Föreskriften i 58 § första stycket av sagda förslag har såsom obehörlig uteslutits.

57 §.

Kommissionen har i 59 § i sitt förslag upptagit en bestämmelse av innehåll, att vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbets- och

tjänstemän ock skall gälla om ledamöter av virkesmättningsnämnd samt de hos sådan nämnd anställda tjänstemän, som omförmälas i 30 §.

Mot nämnda bestämmelse har skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län anmärkt, att det vore att gå för långt att i straffrättsligt hänseende jämställa de förrättningsmän, som hade till uppgift att verkställa virkets intumning, med statens ämbets- och tjänstemän, särskilt om man toge i betraktande, att deras tjänster icke toges i anspråk mer än omkring en tredjedel av året.

Departements-
chefen.

Då kommissionens förslag härutinnan enligt min mening är välgrundat, har detsamma oförändrat upptagits i departementsförslaget.

Särskilda bestämmelser.

58 §.

Första stycket, som handlar om rätt att föra klagan över virkesmättningsnämnds beslut enligt 11 eller 25 § eller 28 § andra stycket, överensstämmer, bortsett från en redaktionell jämkning, med 60 § första stycket i kommissionens förslag. Prövningen av besvär, som avses i förevarande stycke, torde böra ankomma på regeringsrätten.

I 60 § andra stycket av kommissionens förslag stadgas, att över beslut, som i annat fall än i första stycket sägs meddelats av virkesmättningsnämnd eller hos sådan nämnd anställd tjänsteman, eller över överexekutors åtgärd enligt 28 § tredje stycket klagan ej må föras.

I motiveringen till förslaget i denna del har kommissionen anfört:

Virkesmättningsnämnds beslut om tillämpande i fråga om vissa mättningsförrättningar av den i 26 § första stycket tredje punkten angivna särskilda fördelningsgrund utgjorde ett led i den fördelning av mättningsutgifter, som nämnden enligt 26 § hade att verkställa, och borde lika litet som nämnda fördelning i övrigt kunna av mätningssökande överklagas. Frågan om lagligheten av sådant beslut kunde emellertid bliva föremål för domstols prövning i samband med krav från nämndens sida att av mätningssökande, som beslutet anginge, utfå det utgiftsbelopp, som vid fördelningen fallit på honom. Vägrade mätningssökanden att betala sagda belopp, vore nämnden hänvisad att för beloppets utfående i sista hand anhängiggöra fordringsanspråket vid domstol, och denna hade då att pröva, huruvida nämnden vid beslutets fattande handlat inom gränserna för sin befogenhet.

I några yttranden hava erinringar framförts mot berörda av kommissionen föreslagna bestämmelse.

Sveriges Industriförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen hava sålunda hävdad, att i lagen borde medgivas rätt att vid domstol anföra klander mot virkesmättningsnämnds beslut i anledning av besvär över mättningsförrättning. Föreningarna hava till stöd härför anfört:

Köpare eller säljare hade i kommissionens förslag betagits möjlighet att genom stämning till domstol fullfölja besvär över mättningsförrättning, som enligt hans uppfattning vore felaktig. Föreningarna kunde icke biträda detta förslag. Det vore visserligen icke behöfligt eller önskvärt, att överklagningsrätt till administrativ myndighet genomfördes, men klagovägen till domstol borde i detta fall som i all annan civillagstiftning stå öppen. Sagda utväg komme säkerligen icke ofta att användas, men den borde finnas. Bevismedel behövde ej saknas, ty klagande part kunde låta på egen bekostnad köra i land och för fortsatt undersökning upplägga omstritt virkesparti.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län och överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt hava framhållit, att besvärsrätt borde tillerkännas sakägare dels för det fall, att virkesmättningsnämnden ålagt honom att betala förrättningskostnad i anledning av hållen besiktning jämlikt 21 §, dels ock då nämnden enligt 26 § verkställt fördelning av mättningskostnaderna efter större virkesmängd än den som inmätts.

Då enligt min mening tillräckliga skäl ej föreligga att i lagen medgiva vare sig rätt att vid domstol klandra virkesmättningsnämnds beslut i anledning av besvär över mättningsförrättning eller befogenhet att hos administrativ myndighet föra klagan över sådan nämnds beslut i andra fall än dem, som i kommissionens förslag särskilt angivits, har ifrågavarande av kommissionen föreslagna stadgande allenast med en av bestämmelserna i 21 § föranledd mindre jämkning upptagits i departementsförslaget och inrymts i andra stycket av denna paragraf.

Departements-
chefen.

59 §.

Förevarande paragraf upptager bestämmelser om rätt att föra talan mot beslut, som enligt den föreslagna lagen fattats av hushållningssällskap eller å mättningsstämma.

I 56 § av kommissionens förslag stadgas, att, om röstägande menar, att beslut, som fattats å mättningsstämma, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet eller annan föreskrift, som Kungl. Maj:t enligt lagen meddelat, han äger tala därå genom stämning å virkesmättningsnämnden inom trettio dagar från beslutets dag.

I motiven till denna bestämmelse har kommissionen framhållit, att rätt att föra talan mot mättningsstämmas beslut ansetts böra tillkomma röstägande under väsentligen enahanda villkor, som enligt 95 § aktiebolagslagen gällde för klander av bolagsstämmas beslut.

Enligt departementsförslaget skall den beslutanderätt, som jämlikt kommissionsförslaget tillkommer mättningsstämmor med virkessäljare och virkesköpare, utövas, för säljaresidan av hushållningssällskap och domänstyrelsen samt för köparesidan av mättningsstämma. Den hushållningssällskap tillkommande beslutanderätten kan efter Kungl. Maj:ts medgivande

Departements-
chefen.

uppdragas åt sammanslutning av virkessäljare inom hushållningssällskapets område.

Enligt gällande allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation må klagan över sådant sällskaps beslut i vissa fall föras hos Kungl. Maj:t genom besvär. Det synes skäligt, att röstberättigad ledamot av sådant sällskap må äga överklaga även beslut, som sällskapet fattar enligt den nu föreslagna lagen, såframt beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller föreskrift, som Kungl. Maj:t enligt lagen meddelat. Jämväl sådan klagan synes böra föras hos Kungl. Maj:t genom besvär.

Vad angår mätningstämmas beslut lärer i anslutning till vad kommissionen föreslagit rätt att överklaga sådant beslut även böra medgivas under de förutsättningar, som enligt det nyss anförda böra gälla ifråga om besvär över hushållningssällskaps här avsedda beslut. Följdriktigheten synes kräva, att klagan över mätningstämmas beslut föres i samma ordning som föreslagits i fråga om talan mot hushållningssällskaps beslut.

I enlighet härmed hava bestämmelserna i förevarande paragraf avfattats.

Jämväl besvär, som enligt denna paragraf anförts hos Kungl. Maj:t, torde böra prövas av regeringsrätten.

Vad angår beslut av sådan sammanslutning av virkessäljare, som efter medgivande av Kungl. Maj:t äger utöva hushållningssällskaps beslutanderätt enligt förevarande lag, lärer Kungl. Maj:t såsom villkor för godkännande av stadgar för sådan sammanslutning komma att kräva, att i stadgarna upptagits bestämmelser om rätt för medlem att under förenämnda förutsättningar klandra av sammanslutningen fattat beslut. Upptagandet i lagen av föreskrifter i detta ämne synes därför ej erforderligt.

60 §.

Bestämmelserna i denna paragraf, som åsyfta att underlätta utövande av tillsyn å virkesmätningens förvaltning från Kungl. Maj:ts sida, motsvara stadgandena i 53 § av kommissionens förslag.

61 §.

Denna paragraf, som upptager bestämmelse om tystnadsplikt i fråga om enskilds förhållande till virkesmätningens nämnd, är likalydande med 61 § i kommissionens förslag.

Övergångsbestämmelser.

62 §.

I 62 § av kommissionens förslag har tidpunkten för lagens ikraftträdande föreslagits till den 1 juli 1935. Enligt förslaget må dock förordnande enligt 1 § dessförinnan av Kungl. Maj:t utfärdas att träda i tillämpning tidigast sagda dag.

Hushållningssällskapet förvaltningsutskott i Örebro län och samma läns skogsägareförening hava ifrågasatt, om ej den 1 juli 1936 vore en lämpligare tidpunkt för lagens ikraftträdande, särskilt med hänsyn till att uppbyggandet av en så vidlyftig organisation, som förslaget innebure, komme att taga lång tid i anspråk.

I liknande riktning har överjägmästaren i Bergslagsdistriktet uttalat sig.

I likhet med kommissionen anser jag, att tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande bör, under förutsättning att proposition i ämnet avlättes till 1935 års riksdag, fastställas till den 1 juli 1935. Departements-
chefen.

Vad angår den tid, då det i lagen stadgade nya mätningssystemet bör träda i tillämpning, ankommer det på Kungl. Maj:t att vid utfärdande av förordnande enligt 1 § bestämma den tid, då förordnandet skall träda i kraft inom det område förordnandet avser. Det bör förutsättas, att Kungl. Maj:t därvid kommer att tillse, att tillräckligt rådrum beredes för upprättande av föreskrivna mätninginstruktioner och reglementen samt för vidtagande av de övriga åtgärder, som erfordras för det nya mätningssystemets införande.

Innan förordnande enligt 1 § utfärdas för visst område, torde, såsom jag vid 1 § framhållit, de sammanslutningar av virkessäljare och virkesköpare och de korporationer, företrädande dessa grupper, som finnas inom området, böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Då med hänsyn härtill och den undersökning i övrigt, som bör verkställas, innan sådant förordnande meddelas, det ej synes kunna antagas, att utfärdande av här avsett förordnande kan ifrågakomma före den 1 juli 1935, har den i kommissionens förslag upptagna bestämmelsen om befogenhet för Kungl. Maj:t att före sagda dag meddela dylikt förordnande uteslutits.

63 §.

Då ledamöter och suppleanter i virkesmätningssenämnd samt revisorer första gången skola av Kungl. Maj:ts förordnas, kan den i departementsförslaget upptagna bestämmelsen om befogenhet för mätningstämma att avgiva förslag å de ledamöter av nämnden och den revisor, som skola företräda virkesköpareintressen, jämte suppleanter för dem ej tillämpas, enär sådan stämma ej kan konstitueras förrän efter utgången av nämndens första räkenskapsår. Vid övervägande av frågan, huru förslag å nämnda ledamöter och revisor jämte suppleanter första gången bör avgivas, har jag funnit vägande skäl tala för att denna uppgift anförtros åt den eller de handelskamrar, som finnas inom nämndens verksamhetsområde. I anslutning till vad enligt departementsförslaget skall gälla i fråga om avgivande av förslag av hushållningssällskap torde, där flera handelskamrar finnas inom sagda område, varje kammare böra medgivas befogenhet att föreslå hela det antal ledamöter, som skall i näm-

den företräda virkesköpareintressen, samt en revisor jämte suppleanter för dem. De förordnanden av ledamöter och revisor jämte suppleanter, som Kungl. Maj:t meddelar efter förslag av handelskammare, torde böra gälla allenast intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår förslag å ledamöter och revisor jämte suppleanter upprättats å ordinarie mätningstämma samt förordnanden i anledning av förslaget meddelats av Kungl. Maj:t. Sistnämnda förordnanden böra i fråga om ledamöter och ledamotssuppleanter avse en tid av två år.

I enlighet med vad nu anförts hava bestämmelserna i denna paragraf avfattats.

Departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande förslag till lag om virkesmätning, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.

Bilaga.

Förslag
till
Lag
om virkesmätning.

Härigenom förordnas som följer:

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Konungen äger förordna, att inom Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket, verkställas allenast av virkesmättningsnämnd varom i denna lag förmäles.

Då sådant förordnande meddelas, bestämmer Konungen tillika det antal virkesmättningsnämnder, som skall finnas inom det område, förordnandet avser, samt varje nämnds verksamhetsområde.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i s. k. löst (travat) mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels ock undersökning, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel, samt bedömande i övrigt av virkets beskaffenhet.

2 §.

Konungen äger från virkesmättningsnämnds befogenhet enligt 1 § undantaga mätning av särskilda slag av runt virke eller av virke, som är avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, så ock i övrigt stadga de inskränkningar i befogenheten, som finnas erforderliga för en ändamålsenlig virkesmätning.

3 §.

Virkesmättningsnämnd äger, om skäl därtill äro, för särskilt fall medgiva, att mätning undantages från nämndens befogenhet enligt 1 §.

4 §.

Virkesmättningsnämnd äger att inom sitt verksamhetsområde verkställa även annan mätning av virke än sådan som enligt denna lag uteslutande ankommer på nämnden, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt.

Virkesmättningsnämnd må, där så finnes lämpligt, av Konungen medgivas befogenhet att under viss tid eller tillsvidare verkställa mätning av virke inom särskilt distrikt utom nämndens verksamhetsområde, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet inom sistnämnda område.

5 §.

Virkesmättningsnämnd skall enligt Konungens bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter, som för tre år i sänder förordnas av Konungen. För ledamöterna förordnas på samma sätt suppleanter, i förra fallet nio och i senare fallet tretton.

En ledamot jämte en suppleant utses efter förslag av nämndens övriga ledamöter bland personer, som ej kunna anses företräda virkessäljare- eller virkesköpareintressen. De sålunda utsedda skola vara, den förre ordförande och den senare vice ordförande i nämnden.

Övriga ledamöter och suppleanter, därav hälften skall företräda virkessäljare- och andra hälften virkesköpareintressen, utses efter förslag, avgivna i den ordning nedan stadgas.

6 §.

Hos virkesmättningsnämnd skall finnas anställd en mättningschef, vilken har att under nämndens inseende leda på nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt.

Härförutom skola hos nämnden finnas anställda mätare och kontorsbiträden samt annan erforderlig personal.

Såsom mättningschef eller mätare må anställas allenast den, vilken förvärvat god insikt och nöjaktig praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning.

7 §.

För virkesmättningsnämnd skall i den ordning nedan sägs fastställas reglemente.

Om mätninginstruktion.

8 §.

För område, beträffande vilket förordnande enligt 1 § meddelats, utfärdar Konungen, efter hörande av vederbörande virkesmättningsnämnder, instruktion angående mätning av runt virke som i 1 § sägs samt förfarandet därvid. Där så finnes lämpligt, må för olika delar av området skilda instruktioner utfärdas; dock skall varje instruktion omfatta en eller flera virkesmättningsnämnders verksamhetsområden.

Sådan instruktion skall angiva:

1. de olika slag av virke instruktionen avser;
2. huru sådant virke bör vara behandlat vid avverkningen och i övrigt beskaffat samt å mätningplatsen upplagt;
3. huru anmälan om virkets uppläggande å mätningplatsen skall göras till virkesmättningsnämnden;
4. huru virket skall iordningställas för mätning;
5. huru kallelse till mätningförrättning skall ske;
6. huruvida mätning av virket bör ske i fast eller löst (travat) mått, vilken eller vilka måttenheter därvid böra användas, huru måtttagning bör ske samt huru virkets mätande i övrigt bör verkställas;
7. huruvida de särskilda virkesslagen vid mätningen böra indelas i olika kvaliteter eller klasser samt, för sådant fall, på vilket sätt indelningen bör verkställas;
8. huru vid mätningen bör undersökas, om och i vad mån virket är behäftat med fel, samt huru därvid i fråga om olika virkesslag, kvaliteter eller klasser hänsyn bör tagas till förekommande fel;
9. huru virke, som varit föremål för mätning, i samband därmed skall märkas;
10. huru mängden av virke, som varit föremål för mätning, skall av virkesmättningsnämnden uträknas samt underrättelse därom lämnas sakägare vid mätningförrättning; samt
11. vad i övrigt finnes nödigt för mätningens riktiga och ändamålsenliga verkställande.

Om mätningförrättning.

9 §.

Rätt att hos virkesmättningsnämnd påkalla mätning tillkommer virkets ägare eller, där mätning påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor att mätning därav skall verkställas, (mätning av köpvirke), de parter gemensamt, som slutit avtalet.

Den som genom avtal varom i första stycket förmäles avyttrat virke, benämnes i denna lag säljaren och den, till vilken avyttringen skett, köparen.

10 §.

Ansökan om mätning skall göras skriftligen samt innehålla uppgift å virkesägarens eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljarens och köparens namn och hemvist, det eller de slag av virke som ansökningen avser, virkets beräknade eller, beträffande köpvirke, dess i avtalet bestämda mängd samt mätningsplatsen, så ock huruvida mätningen skall verkställas enligt den för orten gällande mätningsinstruktionen eller på annat sätt samt, i senare fallet, efter vilka regler mätningen skall ske. Avser ansökningen mätning av köpvirke, skall däri jämväl angivas dagen för avtalets ingående. Är fråga om virke som är avsett att flottas i allmän flottled, skall ansökningen innehålla uppgift å det eller de flottningsmärken som skola anbringas å virket.

11 §.

Prövas hinder möta mot bifall till mätningsansökning, varde denna med angivande av skälen av virkesmätningsnämnden genast avslagen.

12 §.

Är ej sådant fall för handen som i 11 § omförmäles, har virkesmätningsnämnden, där ej annat följer av bestämmelsen i 28 § andra stycket, att skyndsamt föranstalta om den sökta mätningens företagande.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives göra anmälan om uppläggande å mätningsplatsen av virke som ansökningen avser.

Har sökande till nämnden erlagt i 28 § stadgad förskottsersättning, skall mätning av virke, som enligt anmälan varom i andra stycket förmäles upplagts å mätningsplatsen, såvitt på nämnden beror hava verkställts inom tjugu dagar efter det anmälan behörigen gjorts eller, där annan tid härför föreskrivits i mätningsinstruktionen, inom den tiden.

13 §.

Mätning, som ankommer på virkesmätningsnämnd, verkställas vid mättingsförrättning.

Till företagande av mättingsförrättning förordnar virkesmätningsnämnden en eller flera ojäviga mätare. Där flera förordnas, skall en utses till förman. Förordnande som nu sagts må ock efter nämndens bemyndigande meddelas av mätningschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman. Gives förordnande muntligen, skall det omgående skriftligen bekräftas.

Nämnden äger bemyndiga mätningschefen eller mätare att vara extra förrättningsman. Sådan förrättningsman äger utan särskilt förordnande och utan hinder av att annan därtill förordnats företaga mättingsförrättning.

Där mättingsförrättning handlägges av en förrättningsman, skall

vad nedan stadgas om förrättningsmännen eller förmannen i stället gälla förrättningsmännen.

Äro flera förrättningsmän och stanna dessa i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin mening och kan jämkning ej ske, gälle förmannens.

14 §.

Förmannen har dels att, med iakttagande av vad i förordnandet angående förrättningen därom bestämts, utsätta tid för denna, dels ock att på sätt mätninginstruktionen föreskriver till förrättningen kalla vederbörande sakägare. Dock vare, där förrättningen avser mätning av köpvirke och köparen vid förrättningen ej svarar för skyldighet som i 16 § andra stycket sägs, köparens kallande ej erforderligt, om denne skriftligen meddelat virkesmätningnämnden, att han ej påfordrar kallelse.

Skriftligt erkännande av sakägare, att han behörigen kallats, skall anses såsom laglig kallelse.

15 §.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, sedan han erhållit kallelse till förrättningen, iordningställa virket för mätning på sätt i mätninginstruktionen föreskrives ävensom att vid förrättningen utgöra nödig hantlangning.

16 §.

Vid förrättningen skall, om hinder ej möter, mätning verkställas på sätt i mätningansöknings angivits.

Virke som varit föremål för mätning skall förses med tydliga märken enligt vad i mätninginstruktionen föreskrives. Sådan skyldighet åligger, där ej annorlunda stadgas i instruktionen, sökanden eller i fråga om köpvirke säljaren.

17 §.

Underlåter sakägare att fullgöra honom enligt 15 § eller 16 § andra stycket åliggande arbete, har förmannen att på sakägarens bekostnad föranstalta om arbetets utförande.

18 §.

Anmäler sakägare vid förrättning som företages på grund av förordnande enligt 13 § andra stycket missnöje med därvid verkställd mätning, skall förrättningen, om ej annan sakägare därigenom uppenbarligen tillskyndas förfång, förklaras vilande i avbidan på prövning, huruvida andra förrättningsmän skola förordnas eller extra förrättningsman tillkallas för att verkställa den mätning förrättningen avser. Sådan prövning an-

kommer på virkesmättningsnämnden eller den tjänsteman som nämnden därtill bemyndigat.

Det åligger förmanen att, där förrättningen förklaras vilande, därom ofördröjligen göra anmälan till nämnden eller tjänsteman som i första stycket sägs.

Belinnes av sakägare enligt första stycket gjord anmälan sakna fog, har nämnden att pröva, i vad mån nämndens utgifter för förrättningen skola till nämnden återgäldas av sakägaren.

19 §.

Över allt vad vid förrättningen förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen. Av mätbeskedets innehåll skola närvarande sakägare erhålla del.

Sist förklaras förrättningen avslutad med tillkännagivande vad sakägare enligt 21 § har att iakttaga för bevarande av talan mot förrättningen.

20 §.

Mätbesked skall av förmanen skyndsamt insändas till virkesmättningsnämnden, som har att inom tjugu dagar efter förrättningens avslutande eller den kortare tid som bestämts i mättningsinstruktionen tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet.

Genom virkesmättningsnämndens försorg skall mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, uträknas samt under rättelse därom lämnas vederbörande sakägare, allt på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives.

Mätbesked jämte övriga mättningsförrättning rörande handlingar skall av nämnden förvaras under tio år från förrättningens avslutande.

21 §.

Atnöjes ej sakägare med mättningsförrättning, äger han att däröver hos virkesmättningsnämnden anföra besvär, som skola hava inkommit till nämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande. Har sakägaren vid förrättningens avslutande avgivit skriftlig förklaring att han godkänner förrättningen, eller har sådan förklaring sedermera av sakägaren gjorts hos nämnden före besvärstidens utgång, äger han ej tala å förrättningen.

Finner nämnden besiktning av det virke förrättningen avser vara av nöden, har nämnden, där denna ej själv verkställer besiktningen, att förordna en eller flera ojäviga och sakkunniga personer att skyndsamt företaga besiktningen samt däröver till nämnden avgiva redogörelse. Där flera förordnas, skall en utses till förman. I fråga om parts kallande till besiktningen äga bestämmelserna i 14 § första stycket första punkten och andra stycket tillämpning. Nödig hantlangning skall av klaganden

utgöras vid äventyr som i 17 § sägs. Kostnaden för besiktningen skall förskjutas av nämnden men kan genom nämndens slutliga beslut åläggas klaganden.

Prövas ändring böra vidtagas i mätning som verkstälts vid förrättningen, har nämnden att utfärda nytt mätbesked. Finnes därvid utförd märkning böra ändras, har nämnden att härom föranstalta.

22 §.

I fråga om ledamot av virkesmättningsnämnd, förrättningsman eller i 21 § omförmäld sakkunnig skola de jäv, varom stadgas i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän, äga motsvarande tillämpning.

23 §.

Virkesmättningsnämndens slutliga beslut i ärende som avses i 11 eller 21 § skall ofördröjligen tillställas envar sökande eller part i ärendet.

24 §.

Mätbesked, som upprättats vid mättningsförrättning vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, skall äga verkan av laga bevis samt beträffande mätning av köpvirke lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen.

Om mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet.

25 §.

I fråga om rätt att påkalla mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet i fall som i 3 § avses samt ansökan därom skall vad i 9 och 10 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Över dylik ansökan skall nämnden meddela beslut så fort ske kan.

Nämndens beslut skall ofördröjligen tillställas envar sökande i ärendet.

Om mättningsutgifter.

26 §.

Virkesmättningsnämnds utgifter skola för varje räkenskapsår inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden fördelas å de mättningsförrättningar inom nämndens verksamhetsområde samt nämnden enligt 4 § andra stycket anvisat distrikt, vid vilka mätning ägt rum och som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, eller, där två eller flera förrättningar företagits efter framställning av samma sökande, å varje sådan grupp av förrättningar. Fördelningen skall verkställas i förhållande till mängden av det vid varje förrättning eller grupp

av förrättningar inmätta virket på sätt i reglementet närmare bestämmes. Har mättningsförrättning på grund av det därvid tillämpade mätningssättet eller annan omständighet, som beror av sökande, för nämnden medfört utgifter, vilka avsevärt över- eller understiga de för mättningsförrättning vanliga, äger nämnden bestämma, att fördelningen, så vitt angår den förrättningen, skall verkställas efter större eller mindre virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden må dock ej av nämnden så fastställas, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å förrättningen, uppenbarligen över- eller understiger nämndens utgifter för denna.

Finnes viss utgift ej lämpligen böra i sin helhet fördelas för det år då utgiften ägt rum, äger nämnden besluta om utgiftens fördelning för två eller flera år.

Vad i denna paragraf stadgats gäller ej nämndens utgifter för mättningsförrättning, vid vilken mätning ej kommit till stånd, samt ej heller sådana utgifter, som enligt 17 §, 18 § tredje stycket eller 21 § andra stycket skola till nämnden återgäldas av sakägare eller klagande.

27 §.

Utgiftsbelopp, som vid fördelning enligt 26 § belöper å mättningsförrättning eller grupp av mättningsförrättningar, skall gäldas av sökanden. Äro flera sökande, svare de en för alla och alla för en för sagda belopp.

I fråga om ansvarighet för nämndens utgifter för mättningsförrättning, vid vilken mätning ej kommit till stånd, skall vad i första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning. Det ankommer på nämnden att bestämma, till vilket belopp sagda utgifter skola beräknas.

28 §.

Envar som hos virkesmättningsnämnd sökt mätning, är pliktig att till nämnden erlægga förskottsersättning för mätningen. Sådan ersättning skall utgå enligt grunder som bestämmas i reglementet.

Har nämnden tillställt sökanden eller, där mätning sökts av flera, envar av sökandena räkning å stadgad förskottsersättning men underlåter sökanden eller sökandena att sist inom tio dagar därefter till nämnden inbetala ersättningen, äger nämnden vägra mätning, intill dess ersättningen guldits.

Fordrar nämnden, sedan mättningsförrättning ägt rum, förskottsersättning för mätning som förrättningen avser, och underlåter sökande att betala ersättningen inom tio dagar efter det räkning därå blivit honom tillställd, äger på framställning av nämnden överexekutor låta hos sökanden omedelbart uttaga ersättningen. Nöjes ej sökanden däråt, instämme sitt klander till domstol inom tre månader efter det uttagning av beloppet ägt rum, eller have förlorat sin talan.

Nämndens beslut i ärende som i andra stycket avses skall ofördröjligen tillställas envar sökande i ärendet.

Om reglemente.

29 §.

Reglemente för virkesmättningsnämnd skall angiva:

1. nämndens benämning;
2. den ort där nämnden skall hava sitt säte;
3. tiden för räkenskapsavslutning;
4. inom vilken tid fördelning av mättningsutgifter enligt 26 § skall äga rum samt huru sådan fördelning, med tillämpning av den i sagda paragraf stadgade allmänna grund, skall verkställas;
5. de grunder varefter mätningssökande har att till nämnden gälla förskottsersättning;
6. de tider inom vilka nämndens förvaltningsberättelse och revisorernas berättelse skola avgivas samt dessa berättelser tillställas vederbörande hushållningssällskap eller sammanslutning som i 43 § avses samt domänstyrelsen;
7. den begränsning av rösträtt å mättningsstämma som skall iakttagas;
8. det sätt varpå kallelse till mättningsstämma skall ske samt den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
9. tiden för hållande av ordinarie mättningsstämma; samt
10. de grunder varefter ersättning skall utgå till ledamöter av nämnden och revisorer.

Ej må i reglementet intagas bestämmelse, som strider mot denna lag eller mot lag eller författning i övrigt.

Förslag till reglemente skall uppgöras av nämnden samt underställas Konungens prövning och fastställelse. Konungen prövar förslagets överensstämmelse med bestämmelserna i första och andra styckena och dess ändamålsenlighet i övrigt, så ock huruvida ytterligare föreskrifter må erfordras.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av nämnden eller ledamot av denna medgivas av Konungen. Om prövning av sådant förslag gälle vad i tredje stycket är stadgat. Har förslaget väckts av ledamot, skall nämnden däröver höras.

Om virkesmättningsnämnd och revisorer.

30 §.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd, så ock hos sådan nämnd anställd tjänsteman, som under nämndens inseende har att leda, verkställa eller kontrollera å nämnden ankommande mätning, skall vara svensk medborgare. Ej må dylik befattning innehavas av den, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den, som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller

genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd som nu är sagd eller blivit dömd ovärdig att föra annans talan inför rätta.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd skall hava uppnått tjugufem års ålder.

31 §.

Avgår ledamot av virkesmättningsnämnd och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i denna lag stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

32 §.

Angående befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mottaga stämning i mål som rör nämnden, så ock annat meddelande i fråga om denna skall vad i 11 kap. 15 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

33 §.

Virkesmättningsnämnd är, där ej annorlunda stadgas i reglementet, beslutför med ordförande och det antal övriga ledamöter av nämnden, som motsvarar hela antalet av dessa ledamöter, minskat med två. Av sistnämnda ledamöter skola lika många närvara för vardera sidan.

Såsom nämndens beslut gälle den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig. Äro ordföranden och vardera sidans ledamöter av skilda meningar och kan jämkning ej ske, gälle ordförandens.

34 §.

Ledamot av virkesmättningsnämnd äge ej deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och nämnden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande fråga om rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

35 §.

Virkesmättningsnämnd skall årligen inom tid, som i reglementet bestämmes, till revisorerna avlämna en av nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över nämndens inkomster och utgifter under året samt över dess tillgångar och skulder vid årets början och vid dess slut.

Ett exemplar av förvaltningsberättelsen jämte redovisningen skall

inom den i första stycket angivna tid av nämnden insändas till länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget.

36 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd, som genom att överskrida den dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda de mätningssökande skada, svare för skadan en för alla och alla för en; svare ock på sätt nu nämnts för den skada som de genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, tillskynda tredje man.

37 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av tre revisorer, som årligen förordnas av Konungen vid början av det räkenskapsår granskningen avser. Av revisorerna skall en företräda virkessäljare- och en virkesköpareintressen. Sistnämnda två revisorer utses efter förslag, avgivna i den ordning nedan sägs. För revisorerna skola på enahanda sätt förordnas tre suppleanter.

Till revisor eller suppleant må ej utses den som är i tjänst hos nämnden eller någon av dess ledamöter.

Avgår revisor och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i denna lag stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

38 §.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom den i reglementet föreskrivna tid över granskningen avgiva och till virkesmättningsnämnden överlämna en av dem underskriven berättelse.

Ett exemplar av berättelsen skall inom samma tid av revisorerna insändas till den i 35 § omnämnda länsstyrelse.

39 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å mätningstämma eller tillställes vederbörande hushållningssällskap, domänstyrelsen eller annan som har att besluta om ansvarsfrihet åt virkesmättningsnämnden, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling som av dem granskats, eller vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, de mätningssökande ansvariga för all därav uppkommande skada en för alla och alla för en.

**Om vissa befogenheter, som enligt denna lag tillkomma hushållnings-
sällskap eller domänstyrelsen.**

40 §.

Befogenhet att till Konungen avgiva förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd och den revisor, som skola företråda virkessäljareintressen, jämte suppleanter för dem tillkommer det eller de hushållningssällskap som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera sällskap finnas inom området, har varje sällskap att föreslå hela antalet av dessa ledamöter och en revisor jämte suppleanter.

Över förslag som nu sagts skall domänstyrelsen höras.

Förslag varom i första stycket förmäles må upprättas av hushållningssällskap allenast vid ordinarie sammanträde, dock att i fall som avses i 31 § eller 37 § tredje stycket förslaget må upprättas vid extra sammanträde.

41 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år skola inom tid, som bestämmes i reglementet, genom nämndens försorg tillställas hushållningssällskap som i 40 § sägs, så ock domänstyrelsen.

Hushållningssällskap som nyss sagts samt domänstyrelsen hava där-
efter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall av sällskapet eller styrelsen beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar. Beslut härom skall fattas av hushållningssällskapet vid det ordinarie sammanträde, som hålles näst efter en månad från den i första stycket angivna tid, och av domänstyrelsen inom en månad från samma tid.

Underrättelse om hushållningssällskapets eller domänstyrelsens beslut skall genom sällskapets eller styrelsens försorg ofördröjligen tillställas virkesmättningsnämnden.

42 §.

I fråga som i 40 eller 41 § avses äger hushållningssällskap fatta beslut utan hinder därav att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande.

43 §.

Finnes inom hushållningssällskaps område sammanslutning av virkessäljare, som i fråga om virkesmätning kan anses nöjaktigt företråda virkessäljareintressena inom området, och hava stadgar för sammanslutningen blivit av Konungen godkända, äger Konungen medgiva, att de

befogenheter, som enligt 40 och 41 §§ tillkomma hushållningssällskapet, i stället må utövas av sammanslutningen. Vid lämnande av sådant medgivande bestämmer Konungen den tid, inom vilken beslut i fråga om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden årligen skall av sammanslutningen fattas och meddelande därom lämnas nämnden. Har ej sådant meddelande inom den bestämda tiden kommit nämnden tillhanda, skall ansvarsfrihet anses vara av sammanslutningen beviljad.

Över förslag som sammanslutningen enligt första stycket avgivit till Konungen skall domänstyrelsen höras.

Om mätningstämma.

44 §.

Befogenhet att till Konungen avgiva förslag å de ledamöter av virkesmätningståmma och den revisor, som skola företråda virkesköpareintressen, jämte suppleanter för dem tillkommer mätningstämma.

45 §.

Rösträtt å mätningstämma tillkommer envar, vilken vid mätningförrättning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av virkesmätningståmnden slutligen prövats, fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare. Denne äger med de begränsningar som äro bestämda i reglementet å stämman rösta i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket. Vid stämman skall genom nämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman.

Är röstägande frånvarande, må hans rösträtt å stämman utövas genom ombud.

46 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å mätningstämma deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och virkesmätningståmnden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande fråga om rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av nämnden må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller upprättande av förslag å revisor eller revisorssuppleant.

47 §.

Mätningstämman skall, där ej annorlunda blivt i reglementet eller för visst fall av stämman beslutat, sammanträda å den ort inom virkesmätningensnämndens verksamhetsområde som av nämnden bestämts.

48 §.

Virkesmätningensnämnden har att på sätt reglementet föreskriver kalla vederbörande till mätningstämman. Kallelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för stämman.

Ärende som ej varit upptaget i kallelsen må ej å stämman företagas till avgörande, där det ej enligt lag eller reglementet skall förekomma å stämman eller omedelbart föranledes av ärende som där skall avgöras. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock å stämman kunna fattas beslut om utlysande av extra stämman för behandling av visst ärende.

Har röstägande, innan kallelse till mätningstämman utfärdats, hos nämnden yrkat att få ärende hänskjutet till prövning å stämman, skall sådant ärende i kallelsen upptagas.

49 §.

Där ej annat finnes stadgat i reglementet, väljer mätningstämman själv ordförande att leda förhandlingarna.

Såsom mätningstämmas beslut gälle den mening, för vilken de flesta rösterna avgivits. Vid lika röstetal avgöres val genom lottning men i övriga frågor gälle den mening, som biträdes av de flesta röstande eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Över beslut som fattas å stämman skall genom virkesmätningensnämndens försorg föras protokoll, som underskrives av ordföranden och minst en å stämman närvarande och därtill utsedd röstägande eller ombud för sådan. Senast fjorton dagar efter stämman skall genom nämndens föranstaltande protokollet hållas tillgängligt för de röstägande å plats som stämman bestämt.

50 §.

Ordinarie mätningstämman skall hållas en gång om året å tid som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämman skola de i 41 § första stycket angivna handlingar framläggas, och skall å stämman fattas beslut, huruvida ansvarsfrihet skall av stämman beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar.

Förslag varom i 44 § förmåles må upprättas allenast å ordinarie stämman, dock att i fall som avses i 31 § eller 37 § tredje stycket sådant förslag må upprättas å extra stämman.

51 §.

Virkesmätningsnämnden äger, när den finner lämpligt, utlysa extra mätningsstämma.

Extra stämma skall ock av nämnden utlysas, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av röstägande eller ombud för röstägande med ett sammanlagt röstetal, utgörande minst en tiondel av samtliga röstägandes röstetal eller den mindre del därav, som må vara bestämd i reglementet.

52 §.

Länsstyrelse som i 35 § omförmäles äger, när så finnes nödigt, anmoda virkesmätningsnämnden att utlysa mätningsstämma. Efterkommer nämnden ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämman.

Har nämnden ej senast två veckor efter påfordran som i 51 § andra stycket sägs utlyst stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen att på anmälan av röstägande ofördröjligen utlysa stämma.

Om talan mot virkesmätningsnämnd och revisorer.

53 §.

Talan å virkesmätningsnämndens förvaltning eller mot revisorerna enligt 39 § må anställas allenast av hushållningssällskap som i 40 § sägs eller av domänstyrelsen eller efter beslut å mätningsstämma. Har Konungen enligt 43 § medgivit, att där angivna befogenheter för hushållningssällskap må utövas av sammanslutning av virkessäljare, skall hushållningssällskapets talerätt tillkomma sammanslutningen.

54 §.

Varder talan å virkesmätningsnämndens förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från utgången av det kalenderår varunder berättelsen avgivits, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Utan hinder därav att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därå att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas.

Talan mot revisorerna enligt 39 § må ej anställas, sedan två år förflutit från utgången av det kalenderår varunder revisorernas berättelse avgivits, utan så är att talan grundas därpå att brottslig handling blivit begången.

Straffbestämmelser.

55 §.

Verkställer någon inom område, där förordnande enligt 1 § gäller, mätning av virke i strid med denna lag eller föreskrift som enligt lagen meddelats, straffes med dagsböter.

56 §.

Böter, som ådömas för förseelse varom i 55 § förmäles, tillfalla kronan. Saknas medel till böternas gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

57 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbets- och tjänstemän skall ock gälla om ledamöter av virkesmättningsnämnd samt de hos sådan nämnd anställda tjänstemän, som omförmälas i 30 §.

Särskilda bestämmelser.

58 §.

Är någon missnöjd med beslut, som av virkesmättningsnämnd meddelats enligt 11 eller 25 § eller 28 § andra stycket, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Över annat beslut av virkesmättningsnämnd eller över beslut, som i annat fall än i 21 § sägs meddelats av tjänsteman hos sådan nämnd, eller över överexekutors åtgärd enligt 28 § tredje stycket må klagan ej föras.

59 §.

Menar röstägande, att beslut, som enligt denna lag fattats av hushållningssällskap eller å mättningsstämma, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från beslutets dag. Ändå att talan föres mot beslutet, gånge det i verkställighet, där ej Konungen annorlunda förordnar.

Beslut, varigenom Konungen upphävt eller ändrat hushållningssällskaps eller mättningsstämmas beslut, gälle jämväl för de röstägande, som ej besvärat sig.

60 §.

Länsstyrelse, till vilken virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år enligt 35 och 38 §§ insänts, har, sedan från vederbörande infordrats uppgift, huruvida ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad för den tid förvaltningsberättelsen omfattar, att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Konungen.

61 §.

Enskilds förhållande till virkesmättningsnämnd må ej i oträngt mål yppas.

Övergångsbestämmelser.

62 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935.

63 §.

Den befogenhet att till Konungen avgiva förslag å ledamöter av virkesmättningsnämnd och revisor jämte suppleanter, som enligt denna lag tillkommer mättningsstämma, skall, då ledamöter av sådan nämnd och revisorer första gången skola förordnas, i stället utövas av den eller de handelskamrar som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera handelskamrar finnas inom området, har varje kammare att föreslå hela det antal ledamöter, som skall i nämnden företräda virkesköparentressen, samt en revisor jämte suppleanter för dem.

De förordnanden av ledamöter i virkesmättningsnämnd och revisor jämte suppleanter, som Konungen meddelat efter förslag varom i första stycket förmäles, skola gälla intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår förslag å ledamöter och revisor jämte suppleanter upprättats å ordinarie mättningsstämma och förordnanden i anledning av förslaget meddelats av Konungen. Sistnämnda förordnanden skola i fråga om ledamöter och ledamotssuppleanter avse en tid av två år.

Avgår ledamot eller revisor, som förordnats efter förslag varom i första stycket förmäles, och finnes ej suppleant, förordnar Konungen efter nytt sådant förslag annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 18 februari 1935.

Närvarande:

justitierådet **MOLIN,**
 regeringsrådet **KELLBERG,**
 justitieråden **BAGGE,**
ALSÉN.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 9 januari 1935, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om virkesmätning*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Thor Sjöfors.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Lagrådet: Den omsorgsfulla utredning som föregått detta lagärende har visat, att den organisation för mätning av virke, levererat till fullgörande av köpeavtal, vilken genomförts inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, icke är från säljarnas synpunkt tillfredsställande. Förhållandena inom virkeshandeln hava sålunda särskilt i de nordligare landsdelarna utvecklats sig därhän att de stora industriella företag, som äro de huvudsakliga köparna, genom sina sammanslutningar i form av mätningsföreningar behärska hela mätningsförfarandet, så att säljarna och särskilt de mindre skogsägarna, vilka hittills icke förmått att på samma sätt sluta sig tillsammans för gemensamt uppträdande, praktiskt taget sakna möjlighet att göra sin mening gällande vare sig i fråga om de regler som skola gälla för mätningen eller beträffande reglernas tillämpning. Då mätningen i verkligheten innebär bestämmande av den köpeskillning som skall erläggas för virket och sålunda i lika grad berör säljarens och köparens intressen, framstår det berättigade uti den uppfattningen, att bestämmandet över mätningen icke bör vara köparnas ensak.

Det misstroende mot köparnas mätningsföreningar, som inom vida kretsar av virkessäljare kommit till synes och som jämväl framträtt bland skogsarbetarna, vilkas avlöning delvis beräknas efter inmätt virkesmängd, har under senare år framkallat önskemål om statens medverkan för

åstadkommande av en mera tillfredsställande ordning. De särskilda sakkunniga, som år 1927 tillkallades för behandling av, bland andra, föreliggande spörsmål, framhöllo i avgivet yttrande, att de under utredningsarbetets gång kommit till den övertygelsen, att utvecklingen bäst skulle främjas genom frivillig uppgörelse och att man på denna väg bättre än genom tvångsåtgärder kunde nå det inbördes förtroende, som måste anses såsom den viktigaste förutsättningen för en gynnsam utveckling. Efter det de sakkunniga haft överläggningar med representanter för befintliga mätningföreningar och dessa för att bidra till ett gott förhållande mellan säljare och köpare förklarar sig villiga medverka till vissa åtgärder för tillvaratagande av säljarnas intressen, förordade de sakkunniga att frågans återupptagande gjordes beroende av huruvida framdeles några missförhållanden av betydelse att kunna motivera en lagstiftning påvisades. En sakkunnig var dock av skiljaktig mening och framlade särskilt utkast till stadga om virkesmätningföreningar.

Även om under de år som gått sedan nämnda yttrande avgavs en förbättring i förhållandena på vissa håll inträtt, har dock den utredning som nu företagits av virkesmätningsskmissionen enligt lagrådets mening visat, att de yrkanden som från säljarnas sida alltjämt framställas på åstadkommande av ett fullt opartiskt mätningförfarande icke sakna berättigande samt att en organisation av mätningen, vilken i lika mån tryggar säljarnas och köparnas intressen, icke kan ernås utan lagstiftningens medverkan. Ett ingripande från statens sida i sådant syfte synes och lagrådet, även om därav skulle föranledas en begränsning i avtalsfriheten på förevarande område, vara tillräckligt grundat ej minst med hänsyn till virkeshandelns omfattning och dess betydelse för hela landets näringsliv.

Den närmast till hands liggande utvägen kunde — i anslutning till den av reservanten bland 1927 års sakkunniga uttalade meningen — synas vara att mätningens handhavande uppdroges åt särskilda på samarbete mellan köpare och säljare grundade föreningar, vilka skulle äga av offentlig myndighet godkända stadgar. Genom en sådan anordning skulle åt verksamheten förlänas största möjliga frihet. Att denna väg ej beträffs torde främst hava haft sin grund i farhågor att tillräckliga förutsättningar för samarbete inom en sålunda organiserad förening icke skulle finnas. Huruvida densamma varit alldeles oframkomlig, tilltror sig lagrådet icke att bedöma.

Det remitterade, på kommissionens betänkande byggda lagförslaget innebär, att av Kungl. Maj:t må inom vissa län eller vissa delar av ett eller flera län inrättas virkesmätningsskmissioner, som skola inom dem anvisade verksamhetsområden vara ensamma behöriga att ombesörja mätning av sådant virke som i förslaget närmare angives, därest mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat

vederlag för virket. Ledamöter i sådan nämnd förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande intressenter. I lag och instruktion regleras villkoren för anställning såsom mätare och förfarandet vid mätning, medan det ankommer å parterna att själva bestämma efter vilka mätningsregler mätningen skall ske. Någon inskränkning i nu rådande avtalsfrihet uti sistnämnda hänseende har sålunda icke föreslagits. För främjande av enhetlighet och likformighet i mätningssättet föreslås emellertid, att Kungl. Maj:t skall äga att till ledning för säljare och köpare utfärda normalregler rörande mätningsmetod och bedömning av virkets beskaffenhet.

Mot de huvudgrunder å vilka förslaget sålunda vilar har lagrådet icke någon erinran att framställa. Vid detta tillstyrkande av förslaget allmänna läggning förutsätter emellertid lagrådet att befogenheten att lägga ett område under mätningsmonopol utövas med varsamhet och tillgripes först efter ingående prövning av samtliga på frågan inverkan omständigheter. Lagrådet utgår från att — såsom departementschefen ock synes hava avsett — virkessäljare och virkesköpare ej blott lämnas tillfälle att yttra sig i hithörande spörsmål utan även då anledning därtill föreligger beredes nödigt rådrom för att — i det läge vari frågan kan hava kommit efter ett antagande av lagen — överlägga om de möjligheter som då kunna erbjuda sig för ett ändamålsenligt ordnande på frivillig väg av mätningens behöriga utförande. Det bör nämligen icke förbises, att mätningsmonopolet innebär en ny och oprövad väg och att med hänsyn till de mycket skiftande förhållanden som råda inom näringslivet i allmänhet och icke minst inom trävaruhandeln, som har sin huvudsakliga marknad på utlandet, det möter stor svårighet att fullständigt överblicka verkningarna av bestämmelsernas tillämpning. Att förordnande skulle meddelas beträffande områden, inom vilka missnöje med det nu tillämpade mätningsförfarandet ej råder, torde få anses uteslutet. Av synnerlig vikt är vidare att vid meddelande av förordnande de undantag och inskränkningar däri göras som av förhållandena påkallas. Härvid gör sig en särskild synpunkt gällande. För att icke mätningen enligt den nya ordningen skall bliva alltför kostsam är det — såsom ock i ärendet påpekats — angeläget, att vid dennas genomförande så kallat eget och rotköpt virke ej kommer att undandragas virkesmätningsnämndernas verksamhet, varigenom en fördyring av den å nämnderna ankommande mätningen skulle uppstå. Men skola nämnderna kunna påräkna att bliva anlitade för mätning av detta virke, måste det tillses att organisationen från början mötes med förtroende och stödes av en allmän opinion. Uppmärksammas bör ock att ett framtvingande av tillämpningen av den nya mätningsordningen beträffande virkesslag för vilka den icke lämpar sig skulle kunna motverka lagstiftningens effektivitet.

Vidkommande de olika intressentgruppernas representation i nämnden har icke kunnat upprätthållas den likställighet mellan säljare- och kö-

paresidan som från början varit avsedd, innebärande att såväl säljare som köpare skulle få mer eller mindre direkt utöva dem enligt lagförslaget tillkommande befogenheter. För köparna är detta bibehållet men såsom representant för säljaresidan har hushållningssällskapet fått inträda. Den ursprungliga tanken har emellertid även beträffande säljarna på det sätt fullföljts, att då en sammanslutning av virkessäljare bildats, som kan anses nöjaktigt företräda virkessäljareintressena, och sammanslutningen fått av Kungl. Maj:t godkända stadgar, Kungl. Maj:t må förordna att sammanslutningen skall inträda i hushållningssällskapets ställe. Önskvärt hade varit, att lagstiftningen i denna del från början kunnat utformas på liknande sätt som skett i fråga om köparna eller i allt fall med sammanslutningar som organ för virkessäljarna. Rådande förhållanden hava emellertid icke medgivit detta. Under sådana omständigheter möter den valda vägen ur de synpunkter, lagrådet har att beakta, ej någon erinran.

Vad slutligen angår den närmare utformningen av förslaget är det uppenbarligen av vikt, att mätningen må kunna bedrivas i så fria former som är möjligt utan att rättssäkerhetens krav eftersättas. Särskilt gäller det, att icke mätning förfarandet förbindes strängare än som är nödigt.

Lagrådet kommer att i det följande vid de särskilda paragraferna föreslå vissa ändringar i förslaget för tillgodoseende av de i det föregående angivna synpunkterna. Härjämte förordar lagrådet till vinnande av större överskådlighet en ändrad uppställning i vissa delar av förslaget.

1 och 2 §§.

Lagrådet: Såsom lagrådet framhållit rörande det remitterade förslagets allmänna grunder torde förordnande varom här är fråga ej böra av Kungl. Maj:t utfärdas beträffande visst område, med mindre det visat sig, att förutsättningar ej finnas för ett ordnande på frivillig väg av mätningens utförande på ett för både säljare och köpare ändamålsenligt och betryggande sätt. Häråt synes böra givas uttryck i lagtexten. Lagrådet hemställer förty att, i anslutning till vad som skett i liknande fall, meddelande av förordnande göres beroende av att skäl därtill äro samt att virkessäljare och virkesköpare ävensom vederbörande hushållningssällskap och handelskammare i ärendet höras.

Enligt 1 § andra stycket, jämfört med 8 § första stycket, har förslaget närmast avfattats så som om förordnandet skulle komma att i allmänhet omfatta ett större område än som motsvarar en virkesmättningsnämnds verksamhetsområde. Då det emellertid läres få antagas, att båda dessa områden, såsom ock synes vara lämpligt, i regel komma att sammanfalla, torde 1 § andra stycket kunna utgå ur förslaget.

Då innebörden av stadgandet i 2 § är, att däri upptagna undantag och andra inskränkningar, som påkallas av förhållandena, böra föranleda

en begränsning i förordnandet, hemställes att stadgandet avfattas i enlighet härmed samt upptages såsom ett andra stycke i 1 §.

Enligt 8 § andra stycket punkt 8 ingår i mätning jämväl bedömande av vilken hänsyn skall tagas till förekommande fel hos virket. Det synes lämpligt, att definitionen av mätning i 1 § tredje stycket fullständigas i nu nämnt hänseende.

I lagförslaget har genomgående såsom virkesmättningsnämnds uppgift angivits, att den skall *verkställa* mätning, samt i övrigt rörande nämndens verksamhet använts en formulering som närmast leder tanken på att nämnden såsom sådan skulle fullgöra åtskilliga åligganden, som uppenbarligen böra ankomma på mätningschefen eller annan hos nämnden anställd personal. Härav har ock i vissa av de avgivna yttrandena föranletts missuppfattning. Då nämndens uppgift vad själva mätningen beträffar är och måste vara allenast att leda och övervaka mätningspersonalens arbete samt att i förekommande fall vidtaga rättelse däri, synes det önskvärt, att i lagen undvikas uttryckssätt som kunna föranleda annan uppfattning. På grund härav torde ordet »verkställa» ej böra i lagen användas såsom beteckning å nämndens befattning med mätningen utan lämpligen böra utbytas mot »ombesörja» eller liknande, varjämte lagens avfattning i övrigt bör i erforderlig mån härutinnan jämkas.

5 §.

Lagrådet: Bestämmelserna i denna paragraf torde, i anslutning till viss ändring i uppställningen av innehållet i 30—54 §§ som lagrådet kommer att vid dessa paragrafer föreslå, böra upptagas först i samband med övriga bestämmelser om nämndens sammansättning.

Justitierådet Bagge: Enligt bestämmelserna i andra stycket skola ordföranden och vice ordföranden, vilka liksom nämndens övriga ledamöter förordnas av Konungen för tre år i sänder, utses efter förslag av nämndens övriga ledamöter.

Var och en av intressentrepresentanterna i nämnden förutsattes alltså skola offentligen angiva sin mening huruvida ordföranden och vice ordföranden böra erhålla sina förordnanden förnyade. Detta synes icke lämpligt. Virkesmättningsnämndens bedömande huruvida mätarna riktigt avgjort t. ex. vissa frågor rörande det framförda virkets leveransgillhet (flottningsbarhet m. m.) eller frågor rörande tolkningen av de parterna emellan överenskomna mätningsreglerna och dessas tillämpning vid bestämmandet av virkets kvalitet och därav föranledda kvantitetsreduceringar innebär uppenbarligen utövande av domareverksamhet. Därest i något särskilt viktigt eller ett flertal andra fall nämndens avgörande på grund av omröstning, där utgången berott på den opartiska ordföranden, gått emot den ena gruppen av intressentrepresentanter kan ordföranden eller vice ordföranden befara att någon eller några av dem, som tillhöra denna grupp, begagna den dem i lagen uttryckligen

tilldelade förslagsrätten till att av nämnda anledning ge sitt missnöje med den opartiska ordföranden eller vice ordföranden tillkänna genom att föreslå annan till erhållande av förordnandet. Även om förutsättas kan att Kungl. Maj:t med bortseende från en sådan olämplig meningsyttring förnyar förordnandet har begagnandet av den ifrågavarande förslagsrätten medfört en situation som försvarar samarbetet inom nämnden på ett helt annat sätt än om en sådan anmärkning av en av nämndens ledamöter mot ordföranden ej offentligt framkommit. Överhuvud synes en anordning varigenom de som förordnats till ordförande och vice ordförande hos myndighet, i vilkens funktioner ingår domareverksamhet, i fråga om förnyandet av sina förordnanden göras mer eller mindre beroende av sina bisittares välvilja vara en föga lycklig nyhet i vår lagstiftning. Ordförandens känsla av självständighet och oberoende kan komma att bli lidande och möjligheten att erhålla för uppdraget fullt lämpade personer kan komma att därigenom minskas. Jag hemställer därför att orden »efter förslag av nämndens övriga ledamöter» måtte utgå.

6 §.

Lagrådet: Då ordet »nöjaktig» i paragrafens tredje stycke möjligen kan föranleda till den icke avsedda uppfattningen, att därmed skulle åsyftas en begränsning i kravet på praktisk erfarenhet hos mätningsspersonalen, synes detta ord lämpligen böra utgå.

För vinnande av en förenklad redaktion synes det önskvärt, att en gemensam beteckning å mätningsschefen och de befattningshavare, som syssla med mätning, kommer till användning i lagen. Såsom sådan torde kunna brukas ordet mätningsspersonal.

8 §.

Lagrådet: I andra stycket angivas i ett sammanhang de olika frågor beträffande vilka föreskrifter skola meddelas i mätningssinstruktionen. De avsedda föreskrifterna sönderfalla i två skilda grupper, nämligen dels sådana som avse förfarandet vid mätningen och dels de som röra själva mätningssättet. I det förra hänseendet innehåller lagen själv åtskilliga bestämmelser och avsett är att i instruktionen skola meddelas allenast föreskrifter rörande vissa detaljer i förfarandet, som ansetts ej lämpligen böra regleras i lagen. Då iakttagandet av dessa bestämmelser är en förutsättning för mätningens behöriga utförande, skola desamma självfallet äga tillämpning oberoende av vad vederbörande rättsägare härutinnan avtalat eller yrkat. Av helt annan natur äro de bestämmelser, som avses skola meddelas i instruktionen rörande mätningssättet, det vill säga huru virke som mätes skall vara beskaffat med mera, huru hänsyn vid mätningen skall tagas till förekommande fel å virket samt huru den egentliga mätningen av virket skall verkställas. De i instruktionen i denna

del inflytande bestämmelserna skola lända till efterrättelse allenast om vederbörande så begär.

Att sammanföra i en instruktion bestämmelser av så olikartat innehåll som det här gäller torde icke vara lämpligt. Ej heller synes tillfredsställande att under en benämning, som häntyder på tvingande föreskrifter, upptaga regler som i själva verket blott äro anvisningar att tjäna till ledning vid köpslut eller eljest. I enlighet härmed torde åt instruktionen böra förbehållas bestämmelser rörande förfarandet vid mätning, medan reglerna om mätningssättet lämpligen kunna sammanföras under en gemensam benämning »mättningsregler».

En dylik uppdelning medför även fördelar vid lagens avfattning. Sammanförandet under en gemensam paragraf av hithörande bestämmelser utan angivande av dessas olika karaktär i annan mån än att de såsom tvingande avsedda föreskrifterna förbundits med ordet »skall» och de övriga med »bör» har lett till en viss oklarhet, vilken än mera framträtt genom det något missvisande ordet instruktion.

Enligt lagrådets mening bör i lagen endast upptagas den grundläggande bestämmelsen, att Kungl. Maj:t i angiven ordning utfärdar dels instruktion rörande förfarandet vid mätning, dels ock till ledning för virkessäljare och virkesköpare mättningsregler för olika slag av virke. Att på sätt skett närmare angiva, i vilka hänseenden instruktionen skall innehålla bestämmelser om förfarandet, synes ej nödigt, då någon uttömmande uppräkningsändock icke kan äga rum och beträffande de frågor som i förslaget uppräknats en närmare reglering sker i de efterföljande paragraferna. I fråga om mättningsreglerna torde, till klarläggande av vad därmed förstås, vara lämpligt att inom parentes göres förslagsvis följande tillägg: »normalregler rörande mättningsmetod och bedömning av virkes beskaffenhet med mera». Såväl instruktion som mättningsregler böra, där förhållandena det medgiva, hänföra sig till större områden än verksamhetsområdet för viss nämnd och sålunda bliva lika för flera nämnder.

På grund härav och under hänvisning till vad vid 1 och 2 §§ anförts rörande omfattningen av monopolområde får lagrådet förorda, att i stället för bestämmelserna i 8 § med därtill hörande rubrik upptages ett stadgande av nu angivet innehåll, vilket stadgande lämpligen bör såsom en allmän bestämmelse erhålla plats i samband med stadgandet om utfärdande av reglemente för nämnden (7 §).

9—18 §§.

Lagrådet: I vissa av de avgivna yttrandena har mot det av kommissionen föreslagna mättningsförfarandet framhållits, att detta utformats på ett alltför omständligt och stelt sätt, till följd varav mättningsverksamheten komme att försvåras, försenas och fördyras. I anledning härav har departementschefen i remissförslaget vidtagit vissa förenklingar i proceduren och i samband därmed upptagit bestämmelser om rätt för sakägare

att under vissa förutsättningar påkalla mätningens avbrytande för verkställande av omedelbar prövning av mätningens riktighet. Även om de av det praktiska livets män uttalade farhågorna i angivna hänseenden i mångt och mycket grundat sig på missuppfattning av bestämmelsernas verkliga innebörd, synes dock anledning föreligga att söka ytterligare förenkla förfarandet, så att det må kunna anpassa sig efter de växlande förhållanden om vilka här är fråga, blott det tillses att rättssäkerheten därigenom icke eftersättes. I sådant syfte förordar lagrådet, att i fråga om ansökningsförfarandet bestämmelse upptages därom, att i instruktionen må kunna för särskilda fall medgivas undantag från de fordringar, som enligt 10 § ställas på mätningsansökningen. Kallelseförfarandet synes böra ordnas så formlöst som med erforderlig trygghet är förenligt. För att icke föregripa vad instruktionen härutinnan bör innehålla torde andra stycket i 14 § böra utgå ur lagen. Vidare torde bestämmelserna angående meddelande av förordnande kunna uteslutas. I den mån stadganden erfordras på vilket sätt uppdrag bör meddelas vederbörande mätare att verkställa mätning torde sådana kunna upptagas i instruktionen. Vid uppdragets lämnande bör tydligen tillses att mätaren är ojävig. Men uppenbarligen bör det åligga denne själv såsom en ovillkorlig skyldighet att frånträda mätningen, därest han under mätningsarbetet finner sig vara jävig. Mätningschefen och annan därtill bemyndigad böra kunna utan vidare ingripa och lämna anvisningar i fråga om mätningens utförande samt efter omständigheterna själva övertaga mätares åligganden. I stället för de bestämmelser, som i motsvarande hänseenden upptagits i de fyra första styckena av 13 §, bör lagen sålunda allenast innehålla, att mätningen skall verkställas av ojäviga mätare, att mätningen skall utföras med iakttagande av de anvisningar, som meddelas av mätningschefen eller annan därtill bemyndigad befattningshavare, samt att denne må efter omständigheterna själv verkställa mätningen.

Beträffande antalet förrättningsmän synes i lagen böra såsom huvudregel angivas, att mätarna skola vara två, av vilka en skall vara förman. Denna regel bör gälla, där ej i mätningsinstruktionen annorlunda föreskrives. I instruktionen bör närmare regleras, i vilka fall mätningen kan uppdragas åt en förrättningsman eller åt flera än två förrättningsmän.

Innehållet i 9—18 §§ torde lämpligen kunna ordnas sålunda. Bestämmelserna i 9 och 10 §§ sammanföras under en gemensam paragraf. Därvid torde den bestämning av begreppet »mätning av köpvirke», som gives i 9 § första stycket, med fördel kunna överflyttas till 1 § tredje stycket, varjämte sista stycket i 9 § torde såsom obehövt kunna utgå. Härefter upptagas bestämmelser, motsvarande 11 § och 12 § första stycket, av ungefär det innehåll att, om mätning påkallats i behörig ordning, det skall åligga nämnden att skyndsamt föranstalta om mätningen samt att, om hinder möter

för bifall till ansökningen, sökande skall ofördröjligen därom underrättas med angivande av hindrets beskaffenhet. I en därpå följande paragraf sammanföras bestämmelserna i 12 § andra stycket samt 15 §, 16 § andra stycket och 17 §, varpå upptages stadgandet i 12 § tredje stycket. Här- efter böra följa de förut berörda bestämmelserna om själva mät- ningsförrättningen, vilka bestämmelser, motsvarande 13 och 14 §§, kunna sam- manföras i en paragraf. I denna bör därjämte inarbetas stadgandet i 16 § första stycket att mätning skall utföras enligt de i ansökningen an- givna mättningsreglerna. Slutligen upptages innehållet i 18 §, jämkat i anslutning till de ändrade bestämmelserna om mättningsförrättning.

I lagens 16 § första stycket stadgas, att mätningen skall verkställas på angivet sätt, om hinder ej möter. Ett sådant hinder kan bestå i att virket ej är så beskaffat eller behandlat som förutsättes i mättningsansökningen eller att ansökningen återkallats eller liknande. Någon närmare bestäm- ning huru härvid skall förfaras innehåller icke lagen. Av 19 §, jämförd med 26 §, framgår emellertid, att mätbesked även i dessa fall skall utfär- das. Detta skall självfallet angiva att någon mätning ej kommit till stånd. Ur en annan synpunkt har emellertid en uttrycklig reglering av hithö- rande fall funnits påkallad. De kostnader, som orsakats nämnden till följd av sådant hinder, hava sålunda enligt 26 § tredje stycket ansetts ej böra fördelas på samma sätt som gäller om mättningsutgifter i allmänhet. I stället har i 27 § andra stycket meddelats ett stadgande rörande vem det åligger att gälda dessa kostnader samt att det ankommer på nämnden att bestämma, till vilket belopp sagda utgifter skola beräknas. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligare att redan i sam- band med bestämmelserna om mättningsförrättning införa en regel av in- nehåll att, där hinder för mätning möter på grund av virkets beskaffen- het eller eljest, det skall åligger sökanden eller, där flera äro sökande, dessa en för alla och alla för en att ersätta nämnden därav föranledd kostnad samt upptaga detta stadgande omedelbart före bestämmelserna i 19 § om mätbesked. Därigenom vunnes i fråga om utformningen och placeringen en viss analogi med motsvarande stadgande om kostnad en- ligt 15 och 16 §§, varjämte det komme att med större tydlighet framstå, att mätbesked skall utfärdas även om någon mätning ej kommit till stånd. Beaktas vad sålunda anförts, bör viss jämkning vidtagas i 26 § tredje stycket och 27 § andra stycket utgå.

19 §.

Lagrådet: Det hemställes, att i denna paragraf upptages föreskrift att mätbeskedet skall innehålla vad den som ej åtnöjes med förrättningen har att iakttaga för bevarande av sin talan. Härav komma sålunda de när- varande sakägarna, enligt bestämmelsen i första stycket, att erhålla del, och vid sådant förhållande torde paragrafens sista stycke såsom i övrigt obehövt kunna utgå.

20 §.

Lagrådet: Den i paragrafens andra stycke upptagna föreskriften om skyldighet för virkesmättningsnämnden att låta uträkna och underrätta vederbörande sakägare om mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, hör till de stadganden i förslaget, beträffande vilka tveksamhet kan råda huruvida åt desamma bör beredas plats i lagen. Då enligt förslaget mängden av inmätt virke skall ligga till grund för virkesköparnas utövande av rösträtt samt för fördelning av mätningstgifterna på de mätningssökande, måste väl regelrätt genom nämndens försorg verkställas en beräkning av det inmätta virkets kvantitet. Där emot torde, på sätt av vissa yttranden framgår, en sådan beräkning i övrigt understundom komma att sakna större praktisk betydelse för de mätningssökande.

För den händelse den i förevarande stycke upptagna föreskriften finnes böra bibehållas i lagen, torde den däri angivna skyldigheten ej böra göras ovillkorlig utan möjlighet böra beredas att i mätning sinstruktionen stadga undantag därifrån. Föreskriften synes därjämte böra utbrytas ur bestämmelserna om mätbesked. Enligt förslaget omfattar nämligen mätning av virke ej uträkning av inmätt virkes mängd, och den rättskraft som tillkommer mätbeskedet sträcker sig därför ej till sagda uträkning. Den placering som föreskriften erhållit synes kunna föranleda den felaktiga uppfattningen att uppgiften om virkesmängden, där den anges å mätbeskedet, utgör en integrerande del av detta. Till förebyggande härav torde föreskriften böra upptagas såsom en självständig paragraf.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits torde första och tredje styckena lämpligen böra sammanföras med innehållet i 19 §.

23 §.

Lagrådet: Föreskriften om skyldighet att i vissa fall underrätta sökande eller part synes lämpligen böra givas i samband med de bestämmelser till vilka sagda skyldighet hänför sig.

24 §.

Lagrådet: Enligt 9 § föreligger mätning av köpvirke där mätning påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor att mätning därav skall verkställas. Att i sådant fall det slutliga mätbeskedet skall hava bindande verkan för kontrahenterna är en av förslagets huvudpunkter, och häremot har lagrådet intet att erinra. Likaledes anser lagrådet övervägande skäl tala för att, på sätt förslaget upptager, virkesmättningsnämndens beslut i fråga om mätning blir slutligt avgörande och således icke får dragas under domstols eller annan myndighets prövning.

Däremot synes icke lämpligt att, såsom föreslagits, i detta samman-

hang söka reglera mätbeskedets beviskraft i fall där avtal som nyss nämnts icke träffats. Speciella bevisbedömningsregler böra ej ges utan att starka skäl förefinnas. Att så är fallet här har icke påvisats. Det torde ligga i sakens natur att mätbesked som vunnit laga kraft komma att tillerkännas en hög grad av trovärdighet i fråga om såväl vad vid förrättningen förekommit som riktigheten av mätarnas iakttagelser och omdömen eller med andra ord deras tillämpning av gällande mätningsregler. Avsett är ju att mätbeskeden skola utfärdas under tjänstemannaansvar av personer som utses på sätt som får anses betryggande i fråga om skicklighet och pålitlighet. Har part ej påkallat virkesmätningsnämndens prövning av den sålunda utförda mätningen, får väl förutsättas att densamma är tillfredsställande. Har åter klagan ägt rum och det slutliga mätbeskedet följaktligen tillkommit efter av nämnden vidtagen eller föranstaltad kontrollerande undersökning, föreligger än större anledning att anse detsamma pålitligt. Det torde alltså vara klart att tillräckligt stark presumtion för riktigheten av mätbeskedets innehåll måste anses föreligga utan att särskild föreskrift därutinnan meddelas.

Det i detta sammanhang i förslaget använda uttrycket »laga bevis» torde i varje fall ej vara lämpligt, då med nämnda i rubriken till 17 kap. rättegångsbalken förekommande uttryck ej avses annat än en beteckning av de bevismedel som enligt rättegångsbalken kunna åstadkomma eller medverka till att åstadkomma erforderlig visshet i rättegången.

25 §.

Lagrådet: Stadgandena i förevarande paragraf hava väsentligen betydelse endast då det gäller mätning av köpvirke. Det är visserligen riktigt, såsom kommissionen yttrar, att i sådant fall undantag från monopolen bör sökas av säljaren och köparen gemensamt. Men även utan särskild föreskrift torde det vara tydligt att sådant undantag ej må beviljas om icke båda kontrahenterna äro ense i önskan att få virket uppmätt på annat sätt än genom virkesmätningsnämndens försorg.

På grund härav och då det ej heller synes nödigt att i lagen meddela bestämmelser rörande innehållet av ansökan om sådant undantag förordar lagrådet att denna paragraf med tillhörande rubrik utgår.

Iakttagas vad sålunda förordats, bör bestämmelsen i 58 § första stycket om rätt att föra klagan över beslut, som avses i nu förevarande paragraf, underkastas viss jämkning.

26 och 27 §§.

Lagrådet: I fråga om 26 § tredje stycket och 27 § andra stycket hänvisas till vad som anförts under 9—18 §§.

29 §.

Lagrådet: Ett närmare angivande i lagen av vad reglementet för virkesmättningsnämnd skall innehålla synes icke erforderligt. Samtliga de i första stycket punkterna 2—9 uppräknade frågorna behandlas närmare i lagens särskilda paragrafer, och punkt 10 kan med fördel ersättas av en positiv föreskrift — lämpligen upptagen främst bland de särskilda bestämmelserna — att ledamöter och revisorer skola äga åtnjuta ersättning enligt grunder, som bestämmas i reglementet.

Det synes knappast lämpligt, att utfärdande av reglemente eller vidtagande av ändring däri göres beroende av förslag från nämndens eller någon dess ledamots sida. Själviallet bör nämnden höras innan reglemente för densamma fastställs. Sannolikt torde till vinnande av största möjliga enhetlighet ett normalreglemente komma att utarbetas, som kan läggas till grund vid fastställande av reglementen för de särskilda virkesmättningsnämnderna. Härigenom kan ock ärendets behandling påskyndas. För bevarande av önskvärd enhetlighet bör även ändring i reglementet kunna vidtagas utan att förslag som nyss nämnts därom framställts.

Vinner vad sålunda anförts beaktande, kan 29 § med rubrik utgå och stadgande om befogenhet för Kungl. Maj:t att, efter hörande av virkesmättningsnämnd, fastställa reglemente givas i samband med bestämmelserna om utfärdande av instruktion och mättningsregler.

30—54 §§.

Lagrådet: Den plan, efter vilken förevarande delar av lagen uppställts, torde främst hava betingats av de vidlyftiga bestämmelserna om distrikts- och mättningsstämmor, vilka ingingo i kommissionens förslag och som sprängde ramen för ett ordnande av övriga bestämmelser efter deras naturliga sammanhang. Med den begränsning av innehållet som skett i remissförslaget synes en lyckligare uppställning och delvis mera upplysande rubriker erbjuda sig. Ifrågavarande avdelning av lagen torde lämpligen kunna behandlas under en huvudrubrik »Om virkesmättningsnämnd», vartill lämpliga underrubriker böra ansluta sig. Avdelningen torde kunna inledas med bestämmelser om nämndens sammansättning, bland vilka sättes främst innehållet i 5 §. Härefter böra följa bestämmelserna om villkoren för innehav av ledamotsuppdrag med mera (30 §) samt om avgång av ledamot (31 §).

I ordning härefter böra sammanföras bestämmelserna om *förslag å ledamöter*, motsvarande i huvudsak 40 och 42—52 §§. Inbördes böra dessa ordnas så, att först upptages innehållet i 40 § med undantag av vad däri utsäges om revisor, därvid stadgandet i 42 § såvitt avser förslag å ledamot inarbetas i 40 §. Härför böra följa bestämmelsen i 43 § om överflyttande å säljaresammanslutning av hushållningssällskaps befogenheter. Då det icke lärer böra förutsättas, att en sammanslutning varom här är

fråga skall så brista i fullgörandet av anförtrödda uppgifter, att den icke lämnar nämnden meddelande angående beslut i fråga om ansvarsfrihet, synas de två sista punkterna i första stycket av 43 § kunna utgå, helst någon reglering i övrigt beträffande sammanslutningen ej upptagits i lagen utöver föreskriften, att den skall hava av Kungl. Maj:t godkända stadgar. Såsom framgår av 43 § andra stycket och 53 § har det i förslaget funnits påkallat att i vissa hänseenden meddela bestämmelser för det fall, att en säljaresammanslutning fått träda i hushållningssällskaps ställe, varjämte i 39 § intagits orden »eller annan som har att besluta om ansvarsfrihet» för att utmärka sammanslutningen. En förenklad redaktion vinnes, därest — i stället för nu antydda reglering — i 43 § inarbetas en bestämmelse av ungefär det innehåll, att efter överflyttande å dylik sammanslutning av hushållningssällskaps befogenheter vad i lagen finnes stadgat i fråga om hushållningssällskap skall hava avseende å sammanslutningen. Sker så, bliva besvärbestämmelserna i 59 § tillämpliga jämväl å beslut som enligt lagen fattas av sådan sammanslutning. — Bestämmelserna om förslag från köparensidan, upptagna i remissförslagens 44—52 §§ under rubriken mätningstämma, böra härefter införas. De kunna, utan att de därigenom komma att brista i tydlighet eller fullständighet, förenklas i avfattningen och sammanföras i två paragrafer. I den första av dessa paragrafer synes såsom ett första stycke böra upptagas, att förslag avgivas av dem vilka på sätt närmare angives i 45 § fått virke inmätt såsom köpare. I ett andra stycke angives, att virkesköparens rätt att avgiva förslag så ock att deltaga i övriga beslut, som virkesköparna enligt lagen hava att fatta, utövas å stämma med virkesköparna (44 §), varpå följa bestämmelserna i 45 § om rösträtt. Såsom ett sista stycke i samma paragraf upptages en bestämmelse, att förslag må med angivet undantag upprättas allenast å ordinarie stämma (50 § tredje stycket). Vad angår den andra av de två paragrafer om vilka här är fråga torde däri böra införas bestämmelser av i huvudsak det innehåll, att stämma med virkesköpare hålles en gång om året å tid som bestämmes i reglementet för nämnden, att stämman sammanträder på kallelse av nämnden å den ort inom dennas verksamhetsområde som nämnden bestämt eller stämman för visst fall beslutat, att kallelsen skall ske på sätt reglementet föreskriver och innehålla uppgift om tid och ort för stämman samt ärende som skall företagas till behandling, ävensom att stämman väljer själv ordförande. Från sistnämnda regel synes icke, såsom skett i förslaget, böra göras undantag. Härpå följa omröstningsreglerna och bestämmelser om protokoll. I ett andra stycke stadgas, att nämnden må, då anledning därtill föreligger, kalla till extra stämma, samt att, när så finnes nödigt, stämma må utlysas av vederbörande länsstyrelse.

Vid denna reglering hava sålunda uteslutits 46 § första stycket, 48 § andra och tredje styckena samt 51 § andra stycket och 52 § andra stycket. Vad först angår 46 § första stycket hava de däri införda bestäm-

melserna om jäv för röstägande och ombud för röstägande att å stämman med virkesköpare deltaga i behandlingen av vissa frågor, enligt vad kommissionen anförde, upptagits efter förebild av stadgandena i 77 § aktiebolagslagen rörande jäv för deltagande i bolagsstämma. De förhållanden som föranlett sistnämnda stadganden torde allenast i ringa mån äga motsvarighet i fråga om stämman med virkesköpare, och de uppgifter som ankomma å sådan stämman synas ej vara av beskaffenhet att upptagande i lagen av jävsbestämmelser av förevarande art är av verkligt behov påkallat. Med hänsyn till de få och noggrant avgränsade uppgifter, som tillkomma stämman med virkesköpare, torde ej heller bestämmelserna i 48 § andra och tredje styckena hava nämnvärd praktisk betydelse. Slutligen torde röstägandes rätt enligt 51 § andra stycket kunna tillgodoses genom vederbörande länsstyrelses befogenhet enligt 52 § första stycket att utlysa stämman, och någon ytterligare reglering härutinnan på sätt skett i 52 § andra stycket synes näppeligen vara påkallad.

I omedelbar följd efter bestämmelserna om förslag å ledamöter synas böra följa bestämmelserna i 33 och 34 §§ om *beslutförhet*. Därefter upptagas stadgandena i 35 § första stycket och 36 § om *ansvarighet för förvaltningen* samt föreskrifterna i 37 §, 38 § första stycket och 39 § om *revision*. Därvid bör i 37 § inarbetas bestämmelsen i 46 § andra stycket såvitt den angår förslag å revisor och revisorssuppleant. Slutligen införs bestämmelserna i 41 §, 46 § andra stycket och 50 § andra stycket om *beviljande av ansvarsfrihet*. I samband med stadgandena i 41 § upptages bestämmelsen i 42 §, såvitt den hänför sig till förstnämnda paragraf. Med bestämmelserna om ansvarsfrihet torde lämpligen böra sammanföras stadgandena i 35 § andra stycket och 38 § andra stycket, vilka tillika med innehållet i 60 § lämpligen kunna förenas i en paragraf. Då det icke synes erforderligt att nämndens förvaltningsberättelse jämte redovisning eller revisorernas berättelse inkommer till länsstyrelsen, innan besluten i fråga om ansvarsfrihet fattats och samtliga handlingar rörande dessa ärenden samlats hos nämnden, torde åt nämnda stadganden böra givas det jämkade innehåll, att ett exemplar av sagda handlingar jämte uppgifter från vederbörande huruvida ansvarsfrihet blivit beviljad för den tid förvaltningsberättelsen omfattar skall inom tid, som i reglementet bestämmes, insändas av nämnden till vederbörande länsstyrelse, samt att länsstyrelsen därefter har att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Kungl. Maj:t.

Sist i huvudavdelningen om virkesmättningsnämnd kunna följa bestämmelserna i 53 och 54 §§ om *talän mot nämnden och revisorerna*, därvid beträffande 53 § erinras om vad som anförts i fråga om innehållet i 43 §.

Av de i 30—54 §§ upptagna bestämmelserna återstår härefter endast stadgandet i 32 § angående delgivning av stämning. Detta stadgande torde lämpligen kunna upptagas bland de särskilda bestämmelserna.

55 §.

Lagrådet: En klarare avfattning av straffbestämmelsen synes kunna vinnas genom ett stadgande av innebörd att, om någon obehörigen företager mätning som uteslutande ankommer på virkesmättningsnämnd, denne är förfallen till straff.

58 §.

Lagrådet: I fråga om denna paragraf hänvisas till vad som anförts vid 25 §.

60 §.

Lagrådet: Beträffande denna paragraf åberopas vad som yttrats under 30—54 §§.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, lagrådets den 18 februari 1935 avgivna utlåtande över det den 9 januari 1935 till lagrådet remitterade förslaget till lag om virkesmätning.

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredraganden:

De erinringar av saklig innebörd, som i lagrådets utlåtande framställts mot det remitterade förslaget, avse samtliga förslagets detaljbestämmelser. Jag har funnit de erinringar, om vilka lagrådets ledamöter varit ense, beaktansvärda. I fråga om lämpligheten av att, på sätt lagrådet förordat, från förslaget utesluta bestämmelserna angående meddelande av förordnande till mätningförrättning samt upptaga erforderliga föreskrifter i detta ämne i mätninginstruktionen synes visserligen tvekan kunna råda men då ett genomförande av lagrådets förslag härutinnan medför ökad möjlighet att anpassa hithörande bestämmelser efter olika förhållanden har jag ansett förslaget böra godtagas. Däremot kan jag ej biträda den av en ledamot gjorda hemställan om uteslutande av bestämmelsen i 5 § andra stycket, att ordförande och vice ordförande i virkesmätningnämnd skola utses efter förslag av nämndens övriga ledamöter. De av denne ledamot uttalade farhågorna att berörda förslagsrätt kunde komma att på angivet sätt missbrukas torde näppeligen böra tillnätas avgörande betydelse. Den befogenhet att förordna ordförande och vice ordförande, som enligt lagförslaget tillkommer Kungl. Maj:t, innebär enligt min mening en verksam garanti mot att obehöriga synpunkter göra sig gällande vid deras utseende.

Vad lagrådet i formellt avseende erinrat mot det remitterade förslaget har jag funnit böra iakttagas.

I överensstämmelse med vad nu anförts har jag låtit inom jordbruksdepartementet överarbeta sagda förslag, därvid detta jämväl i vissa andra hänseenden än i lagrådets utlåtande berörts underkastats redaktionella jämkningar.

Föredraganden hemställer, att det sålunda överarbetade förslaget till lag om virkesmätning måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.

Innehållsförteckning.

	Sid
<i>Propositionen</i>	1
Förslag till lag om virkesmätning	2
<i>Utdrag av statsrådsprotokollet den 9 januari 1935</i>	15
De nuvarande virkesmätningföreningarnas organisation och verksamhet ...	17
Behovet av lagstiftning rörande virkesmätningföreningarnas verksamhet	21
Förslaget till lag om virkesmätning	24
Förslagets allmänna grunder	24
Monopol å mätning av köpvirke inom vissa områden	24
Monopolets omfattning	33
Mätning av virke, som ej är underkastad monopol	42
Virkesmätningens organisation	42
Mätningssättet	60
Mätningförfarandet	65
Det föreslagna mätningssystemets ekonomiska verkningar	73
Förslagets särskilda bestämmelser	75
Allmänna bestämmelser	75
Om mätninginstruktion	95
Om mätningförrättning	98
Om mätningens undantagande från virkesmätningens nämnds befogenhet ...	136
Om mätningens utgifter	136
Om reglemente	142
Om virkesmätningens nämnd och revisorer	143
Om vissa befogenheter, som enligt lagen tillkomma hushållningssäll- skap eller domänstyrelsen	145
Om mätningens stämma	147
Om talan mot virkesmätningens nämnd och revisorer	148
Straffbestämmelser	149
Särskilda bestämmelser	150
Övergångsbestämmelser	152
Bilaga: Förslag till lag om virkesmätning	155
<i>Utdrag av lagrådsprotokollet den 18 februari 1935</i>	172
<i>Utdrag av statsrådsprotokollet den 8 mars 1935</i>	187